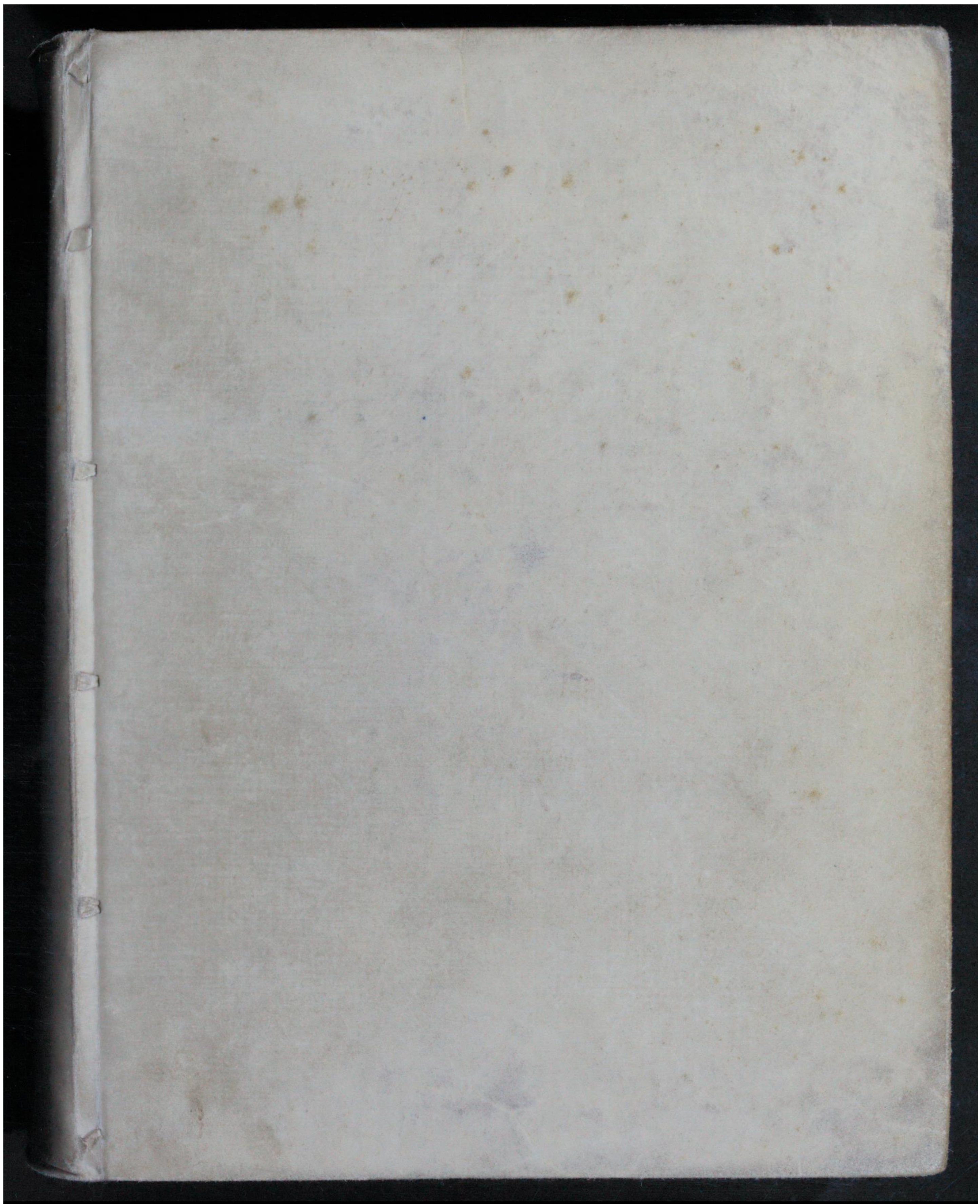
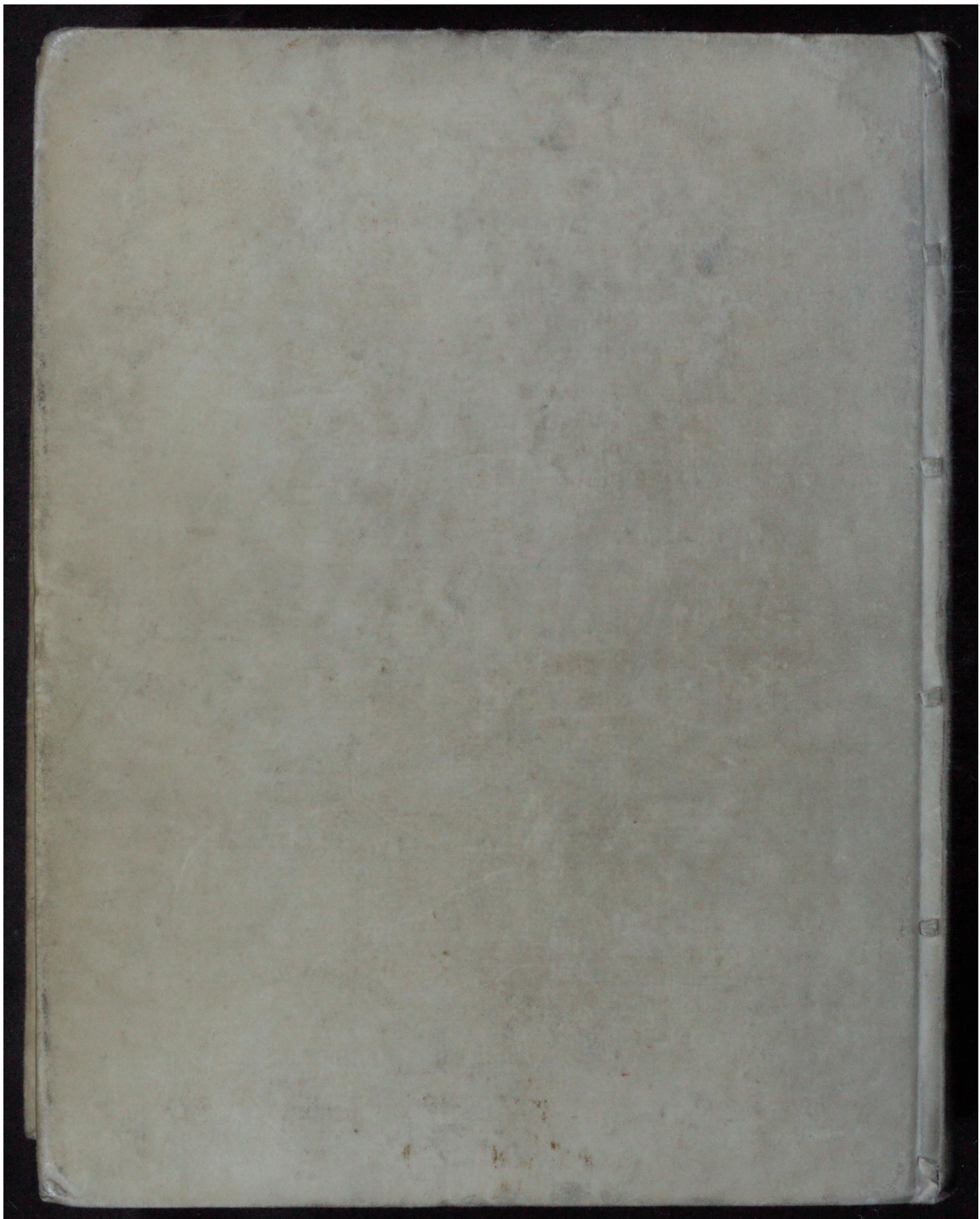

AMADIS van GAULE
D
14

Het tweede Boec van Amadis van Gaule/

Verhalende de beschrijvinghe ende gheleghentheyt van't vaste Eylant/ ende de kloecke daden ende vreemde avonturen van verscheyden vrome Ridders/ zeer lustich om lesen.

Nu eerst overghezet in onse Nederlantsche sprake.

Tot Rotterdam,

By Jan van Waesberghe / aen de Merct/ inde Fame. 1619.

Het tweede Boec van Amadis van Gaule : Wie de tooverijen in't vaste Eylandt ghedaen / ende de groote ende kostelijcke schatten aldaer ghegraven heeft/die daer ghevonden zijn gheweest. Twelc den Auteur in't lange verklaert / om des wille dat in't vierde Boec nauwelijc ielwers af vermaent en wort/ dan van 'tghene dat in't zelve Eylandt zoo wel aen Amadis als aen vele andere ende menigerley Ridders ende Edelmans ghebeurt is.

Het eerste Capittel.

Hier voortijdts isser een Koninc in Griecken gheweest/ die ghetrout hadde de suster vande Keyser van Constantinopelen / by dewelcke hy twee souē hadde die zeer schoon waren / principalijc d'oudtste ghenaemt Apolidon/ wiens ghelijcke (zoo wel van kracht als vromicheyt der hertē) binnen synen tijdt niet en was. Desen Apolidon heeft hem begheven door syn subtijl verstandt eñ scherpe zinnen tot scientien van alle konsten/ 'twelc zeer zelden ghebeurt/ dat kracht ende scientie t'zamen accorderen / ende is daer in zoo diepe ghekomen dat hy (ghelijc de lichte Mane onder de sterren) boven alle die binnen synen tijde waren/ blinckende was/ende boven al in de konsten van Nigromantien / door dewelcke zommighe dingen wel geschieden die schijnen onmogelijc te zijn. Dese Koninc vader vande twee sonen zeer rijc eñ machtich van goede zijnde/maer arm na 't leven / aenghemerct synen grooten ouderdom / bemerckende dat hy was in't uterste van syn leven / zoo heeft hy syn oudtste sone Apolidon erfghenaem ghemaect van syn Konincrijc. D'ander sone heeft hy ghelaten alle synen rijcdom ende tresooren die veel ende groot waren/ende ooc alle syn boecken die groot goet weert waren. Maer desen sone daer mede niet te vreden zijnde / heeft hy met weenende ooghen tot syn vader ghesept/ als dat hy hier door scheen onterft te zijn. De vader dit aenhoorende/ heeft hy syn handen gewrongen met benauder herten/ want hy niet voorder en mochte. Maer desen vermaerden Apolidon dewelcke (alsoo wel door dit groot jammer ende verdriet het welc hy aen syn vader ghesien heeft) als door de deucht van syn edel ende vroom herte wel weerdich zijnde / medelijden met syn vader hebbende / ende de kleynmoedicheydt syns broeders aensiende/ heeft tot syn vader gesept/op dat syn ziele gherust zijn zoude/ dat hy te vreden was voor syn erffenisse / dat hy't tresoor ende rijcdom met de boecken tot hem nemen zoude / eñ laten syn broeder voor syn erffenisse het Konincrijcke. Waer door de vader zeer ghetroost ende wel te vreden was / ende heeft hem met weenende ooghen van barmhertichept syn benedictie gegeven. Aldus heeft Apolidon tot hem genomen de groote tresooren met alle de boecken/ ende heeft doen bereydt maken een deel Schepen wel voorsien van vrome ende uytgenomen Ridders / de Schepen wel voorsien van victualie eñ alderhande maniere van harnas ende wape-

nen / ende is alsoo ter zeewaert inghesla-
ghen / op alsulcken avontuere als hem de
fortuyne ghewegen zoude. De fortuyne
nu aenmerckende hoe dat hem dese jon-
gelinc gestelt hadde te verwachten tem-
peest ende alle onweer / zoo heeft sy ghe-
wilt (door de groote obedientie die hy sy-
nen ouden vader bewesen hadde) hem dit
met grooter glorie ende hoocheyt te loo-
nen: Zo dat hy na veel reysens met goe-
den voorspoedighen winde ghearriveert
is ten laetsten in't Roomsche rijcke / daer
doen ter tijdt een Keyser regneerde ghe-
naemt Sindan / van welcken Keyser de-
sen Apolidon zeer wel onthaelt is ghe-
weest / ende daer een wijle tijts gheweest
hebbende / zoo ist gebeurt door syn groote
ende vrome feyten van wapenen / die hy
voortijts in andere landen ghedaen had-
de / daer door verkreghen hebbende een
zeer groote fame ende noch dagelijcx de-
de / zoo dat hy grootelijcx ghepresen ende
gheestimeert is gheweest / dat hy zeer be-
mint is gheworden van een eenige suster
vanden Keyser / ghenaemt Grimanese /
wiens fame van schoonheyt boven alle
vrouwē over alle de weerelt door bekent
was / waer door gevolcht is dat hy haer
oock zoo zeer bemint heeft als sy hem ghe-
daen heeft / maer gheen van beyden ho-
pende dat hun liefde in gheenderhande
manieren tot hunlieder meyninghe en
zoude mogen komen / zoo zijn sy t'zamen
veraccordeert. Ende Grimanese is se-
cretelijc wt des Keysers haers broeders
Palleys gegaen na de Schepen van ha-
ren beminden vrient Apolidon / ende zijn
terstont ter zeewaert in gezeylt / ende na
veel zeylens zoo zijn sy ghearriveert in't
vaste Eylandt / in welc Eylandt doen ter
tijt regneerde een Reuse die zeer wreet eñ
sterc was. Daer komende / zo heeft Apo-
lidon (niet wetende wat lant dat was) een
Pavelioen doen stellen / ende daer binnen
een zeer kostelijc bedde / daer syn Alder-
liefste op zoude rusten / want sy zeer ver-
moeyt was vander Zee. Maer terstōnt
op dezelve ure / is tot hunlieden gheko-
men dien fellen Reuse zeer wel ghewa-
pent / waer door sy zeer vervaert hebben
gheweest / teghen welcken Reuse (na de
costuyme vā't lant) Apolidon hem heeft
moeten ter weere stellen om syn Alder-
liefste ende hem zelven met alle syn ghe-
zelschap te beschermen / ende heeft den
Reuse door syn groote vromicheyt ver-
wonnen / ende daer in't velt doot ghesla-
ghen / waer door Apolidon vry Heere is
gheworden van 't zelve Eylandt. Na dat
hy besien ende bemerct hadde de groote
stercte van dit Eylant / zoo en ontsach hy
niet alleen den Keyser van Roomen / (den
welcken hy alsulcken verdriet aen ghe-
daen hadde syn suster met hem gheno-
men hebbende) maer oock de gheheele wee-
relt en zoude / hy niet ontsien hebben. In
welc Eylant (om dies wille dat de Reu-
se zoo wreet fel / eñ hoochmoedich had-
de gheweest / waer door hy van alle den
volcke zeer qualijc bemint was) zo wert
Apolidon (na dat hy daer bekent was)
boven maten zeer wel bemint. Apolidon
dit Eylant aldus ghewonnen hebbende /
heeft hy daer met syn Alderliefste Gri-
manese zestien jaren lanc ghewoont met
alsulcke blijschap ende liefden / dat hun-
der beyder begeerte volbracht wert van
de wenemende liefde ende yverighe be-
geerten die sy d'een om des anders wille
gheleden hadde. Binnen desen tijt heeft
hy daer doen maken veel kostelijcke edi-
ficien ende wooninghen / alsoo wel door
syn groote rijcdommē / als door syn sub-
til eñ groot verstant / dat zoo wat Key-
ser oft Koninc (hoe rijc ende machtich sy
oock gheweest hadden) lastich ghenoech
ghevallen zoude hebben alsulcke werc-
ken te volbrengen. Maer ten eynde van
dese jaren zo is de Keyser van Griecken
ghestorven die gheen erfgenaem achter
en liet. De Griecken nu aenmerckende
de deuchden ende vromicheden van de-
sen Apolidon / ende dat hy was vanden
bloede ende afkomst des Keysers / ende
van

van ſynder moeder weghen mede / zoo hebben ſy zeer eendrachtelijc met gelijcken wille al te zamen deſen Apolidon gekoren tot Keyſer vanden Roomſchen rijcke / ende hebben aen hem ghesonden Ambaſſadeurs / hem laten weeten dat ſy hem ghekoren hadden tot hunnen Keyſer. Apolidon aenmerckende datmẽ hem opofferde alſulcken grooten ende machtighen Keyſerrijc (al waſt zake dat hy in dat Eylandt alle wellustichheyt vander weerelt hadde) ende aenmercte dat van groote heerſchappijen meer onruſten ẽ arbeydts komende is / dan blijſchap ofte weelden / ende by al dien datmen eenighe heeft / die zijn ghemengt met bitterheyt volghende de menſchelijcke natuere / die van hun begheerlijcheyt die ſy begeeren nimmermeer verzaet noch te vreden en zijn. Zo heeft hy nochtans met ſyn Liefſte gheaccordeert te laten de plaetſe daer ſy waren / ende ontfangen het Keyſerrijc 'twelc hem ghepreſenteert was. Maer ſy deernuſſe hebbende op alſulcken wtermaten koſtelijcken plaetſe als het Eylant was / daer zoo groote ende koſtelijcke dingen binnen waré dat die daer blijven zouden ('twelc beſeten ende ghewonnen was door haren getrouwen ẽ zeer beminden vrient de beſte Ridder ter wapenen die ter weerelt leven mocht. Ende door haer deſgelijcx die boven alle vrouwen die leven mochten van ſchoonheyt gepreſen was) ende dat ſy d'een den anderen zoo zeer beminden alſt moghelijc waer te beminnen / zoo heeft ſy Apolidon ghebeden dat hy daer laten wilde / al eer ſy vertrecken zouden / door ſyn groote wijſheyt / hoe dat in toekomende tijden het zelve Eylandt gheenen Heere hebben en zoude / dan door perſoonen dewelcke zo wel in krachten ende vromicheden van wapenen als in ghetrouwicheyt van liefden ende van wtnemende onwtſprekelijcke ſchoonheyt hun beyden ghelijcken zouden. Apolidon antwoordde haer / ende zeyde: Myn Alderliefſte / aenghesien dat v believe alſulcx is / ic zal't in zulcker manieren volbrenghen / dat van deſe tijdt voort gheen Heere noch Vrouwe hier zijn en zal moghen van de ghene die ons beyden (in't ghene dat ghy begeert hebt) te boven zullen gaen. Zoo heeft hy ghemaect eenen boghe oft welfſel inden ingang van een hermytagie / daer binnen ſtonden boomen van alderhande natueren / ooc waren binnen vier rijckelijcke kamers van vreemde koſtelijcheyt / ẽ was beſloten in zulcker manieren / dat daer niemant binnẽ en mocht komen dan van onder dien boghe / daer boven zoo hadde hy een beeldt ghestelt 'twelc een man van koper was / in ſyn handt houdende een trompet aen ſynen mont / geſtelt als oft hy trompen wilde / ende binnen het een palleys oft kamer ſtelde hy twee figueren / d'een na ſyn ghelijckeniſſe / ẽ d'ander na ſyn Lief / alſulcx dat ſy ſchenen te leven / d'aenſichten hun gantſch ghelijckende / ende van zulcker grootte ende lengte / ende neffens hun beyden ſtont eenen ſteen van Jaſpis die zeer klaer was. Voort dede hy ſtellen een pilaer van yſer van vijf cubits hooghe / eenen halven boochſcheuts vanden boge op een groot beelt dat daer lach / ẽ zeyde: Van nu voortaen zoo en zal geen man noch vrouwe hier paſſeren die hun liefde verandert hebben vande gene die ſy eerſt mael begoſt hebben te beminnen / want het beeldt welc ghy ziet het trompet ſteken / dat zalſe met zoo vreeſſelijcken ghelupde ende rooc ẽ vlammen vyers (van hun zelven niet wetende al oft ſy doodt waren) wt deſen boomgaert worpen: maer iſt dat alſulcken Ridder oft Joncvrou oft Maecht hier komende is / die weerdich mach zijn deſe avontuere te volbrenghen door hunlieder groote ghetrouwicheyt (als ic geſeyt hebbe) zoo zullen ſy daer binnen komen zonder eenich letſel / ende 'tbeelt zal alſulcken zoeten geluyt geven / dat zeer bequaem zal zijn om hooren den ghenen die dat zien zullen de

 zelve

zelve zullen onser beyden beelden zien/eñ
hunlieder namen gheschreven inden Jas-
pis/niet wetende wie dat gheschreven zal
hebben. Zoo heeft hy Grimanese metter
hant genomen ende heeftse doen gaen on-
der door den boghe / ende 'tbeelt heeft het
zoet ghelupt ghegheven/ ende heeft haer
daer ghetoont de beelden ende hunlieder
namen gheschreven inden Jaspis. Buy-
ten komende/zo hadde Grimanese groo-
te begheerte om dit te doen proeven/ zoo
heeft sy eenighe van hare Joncvrouwen
ende Maechden daer binnen doen gaen/
maer het beeldt gaf alsulcken vreesselije-
ken ghelupt met wtnemenden rooc ende
vlammen vyers / datse terstont van hun
zelven geweest zijn zonder kennisse/ ende
zoo buyten boghe ghewórpen/eñ de Rid-
der desghelijcx/eñ als Grimanese merckte
dattet zonder perijckel was/ zoo heeft sy
met grooter blijschap daer door begonnẽ
te lachen grootelijcx haren vrient Apoli-
don bedanckende/ dat hy haer begheerte
zoo volkomelijc volbrocht hadde/eñ zey-
de tot hem: Myn beminde Heere/wat zal
het nu voort meer zijn vande kostelijcke
rijcke kamer / daer wy zoo wtnemende
groote blijschap ende wellust in ghehadt
hebben? Hy antwoordde: Nu gaen wy
derwaerts/ zo meuchdy zien wat ic doen
zal. Aldus zoo zijn sy ter kameren ghe-
gaen/ Apolidon heeft doen brengen twee
pilaren den eenen van steen ende den an-
deren van koper / den steenen heeft hy
doen stellen vijf stappen oft schreden van
de poorte oft kamer-deure / ende den ko-
peren noch vijf stappen voorder vande
poorte des kamers / ende zeyde tot syn
Lief: Nu zuldy weten dat binnen dese
kamer noch man noch vrou komen zal
in gheender tijt oft in geender manieren/
ter tijt dat hier komen zal alsulcken Rid-
der die in vromicheyt van wapenen myn-
nen persoon te boven gaen zal / noch oc
gheenderhande vrouwe / 'ten zij dat sy u
in schoonheyt te boven gaet / maer ist za-
ke dat hier aldusdanighe komen die u eñ
my in schoonheyt ende in vromicheyt te
boven gaen ende verwinnen / die zullen
zonder eenich belet daer binnen komen:
ende hy heeft letters inden pilaer van ko-
per ghestelt/aldus zeggende: Hier zullen
passeren de Ridders die zeer vroom van
wapenen zijn / ende dat een ieghelijc na
synder weerden die zal voort en voort
gaen. Zoo heeft hy noch ander letters
ghestelt inden pilaer van steene / zeggen-
de: Hier en zal geen Ridder voorby gaen
dan de gene die Apolidon in vromicheyt
te boven gaen zal / ende boven de poorte
vande kamer stelde hy noch ander lette-
ren/die zeyden: De gene die my te boven
gaen zal in vromicheyt / die zal komen in
de rijcke kamer/ende zal Heere zijn in dit
Eylandt. Ende van ghelijcken de Jonc-
vrouwen ende Maechden / zoo dat daer
niemant binnen komen en zal / sy en zul-
len u te boven gaen in schoonheyt. Zoo
heeft hy door syn groote subtijle wijsheyt
alsulcken besweeringe van Nigromantie
daer ghestelt / dat niemandt op twaelf
schreden na in't ronde de kamer bekomē
en mochte/noch daer en was oc anders
gheenen toeganc dan den wech vande pi-
laren alsoo ghy ghehoort hebt. Ende heeft
noch bevolen dat in dit zelve Eylant een
Gouverneur ende Regent zijn zoude om
dat te regerē/ende dat hy de Domeynen
ende de renten ontfangen zoude/ende die
wel bewaren tot behoef vanden Ridder
die d'avontuere hebben zal binnē de ka-
mer / ende dat hy Heere zijn zoude van't
Eylant. Ende heeft noch bevolen dat al-
le de gene die faelgeerden inde avontue-
re des boochs der getrouwer Minnaers
datmen die wtjaghen zoude zonder hun-
lieden eenighe eere te bewijsen / maer die
dat volbrochten / datmen die eeren ende
dienen zoude. Ende hy zeyde noch meer/
dat de Ridders die de kamer beproefden
ende niet en mochten komen tot den in-
ganc des yseren pilaers / die zouden daer
moeten laten hunlieder wapenen/ maer
die wat voorder mochte komen dan den

zelven

zelven pilaer/die en zoudemẽ anders niet
van hunlieder ſweert nemen/ende die tot
den pilaer van ſteen oft marber komen
konden/datmen die maer hunnen ſchilde
nemen en zoude/ ende waer daer iemant
die den pilaer paſſeerde eñ niet en mocht
binnen komen/ die zouden hun ſporen la-
ten. Maer de Joncvrouwen eñ Maech-
den en zoudemen niet met allen nemen/
anders dan dat ſy haerlieder namen zeg-
ghen zouden / ende die zoudemen ſtellen
op de poorte vandẽ Kaſteele / om te ken-
nen te gheven hoe verre dat elc een ghe-
weeſt hadde. Doen zeyde Apolidon/zoo
wanneer dit Eylandt eenen Heere ver-
kreghen zal hebben / zoo zal de beſwee-
ringhe te niet gaen voor de Ridders dat
ſy vrijelijcken eñ ſtoutelijcken zullen mo-
gen paſſeren de pilaren ende inde kamer
komen. Maer dat en zullen de Jonc-
vrouwen noch Maechden niet hebben/
ter tijdt toe dat de vrou-perſoon/die door
haer uitnemende ſchoonheydt d'avon-
tuere ten eynde brenghen zal/ende ruſten
daer binnen metten Ridder die de heer-
ſchappije ghewonnen zal hebben. Dit
aldus gheordineert zijnde/ zoo zijn Apo-
lidon eñ Grimaneſe in hunlieder Sche-
pen ghegaen / latende alſulcken bewaer-
niſſe ende voorſichticheyt in't vaſte Ey-
lant als ghy gehoort hebt / ende zijn met
goeder avontueren ghekomen ende ghe-
lant in Griecken daer hy Keyſer gewor-
den is/krijghende ſonen die na hunlieder
doodt ſuccedeerden in't zelve Keyſerrijc.
Maer nu zullen wy hier af ſwijghen/ende
vertellen wat Amadis ende ſyn broeders
ende Agraies ſyn Neve deden / na dat ſy
vertrocken waren uit den Hove vande
ſchoone Koninghinne Briolania.

Hoe Amadis met ſyn broeders eñ Agraies
ſyn Neve reyſdẽ na den Koninc Liſuart
in't vaſte Eylandt, ende hoe ſy aldaer de
avontueren bedroefden.

Het tweede Capittel.

Amadis zijnde met ſyn broeders eñ
ſyn Neve Agraies by de nieuwe
Koninginne Briolante in't Konin-
rijcke van Sobradiſe / daer ſy van
haer eñ van alle die in't Rijc waren zeer
gheeert ende ghedient waren. Amadis
altijt denckende op ſyn liefſte vriendinne
Oriane ende op haer uitnemende groote
ſchoonheyt / zoo was ſyn hert met groo-
ter banghicheyt ende ſwaer verdriet ge-
pijnicht/uitſtortende zo grooten menich-
te van tranen nacht ende dach / dat hoe-
wel hy't gheerne verborghen hadde/ zoo
waſt nochtans een yeghelijc openbaer/
niettemin niemãt wetende de zake waer
om oft waer door / zoo nam't elc een in
diverſche manieren/ want gelijckerwijs
de zake groot was/zoo wert oot door ſyn
groote diſcretie het ſecreet van dien wel
verholen / ghelijc een die in ſyn ſtert ende
vroom herte alle deuchdelijcke zaken be-
ſloten hiel: maer aenghemerct dat ſyn
benaut herte alſulcken ſwaren pijne niet
langher ghelijden en konde/ zoo heeft hy
oorlof ghenomen aen de ſchoone Konin-
ghinne met ſyn gheſellen/ende gheſtelt in
den wech te komen daer de Koninc Li-
ſuart was/ niet zonder groote pijne ende
verdriet om de ghene die hy meer bemin-
de dan hem zelven. Aldus reyſende zom-
mighe daghen met grooter begeerte/zoo
heeft de fortuyne (wãt haer beliefte was
om langher vertrec ende dilay dan hy be-
gheerde noch dacht) hem dat belet: alſoo
ghy nu hooren zult. Zoo hebben ſy onder
weghen ghevonden een heremitagie / ſy
zijn daer binnen gegaen om hun devotie
te doen / zoo werden ſy ziende een Jonc-
vrouwe die zeer ſchoon was / met noch
twee ander Maechden ende vier ſchildt-
knechten die haer bewaerdẽ/ die terſtont
uiter heremitagie quamẽ/ ſy hebbẽ haer-
der verbeyt op den wech / als ſy by haer
gekomen waren/ zoo vraechden ſy waer
dat ſy reyſden? Amadis antwoordde:
Joncvrouwe wy reyſen na 't Hof vandẽ
Koninc Liſuart, eñ iſt u beliefte ooc daer

te reysen/ wy zullen v geselschap houden. Ic bedanc v grootelijcx/ sprac sy/ want ic reyse na eē ander quartier/ maer om dies wille dat ic v t'zamen ghewapent zach ryden/ zoo hebbe ic uwer verbeydt/ op avontuer oft iemant van v-lieden reysde na 't vaste Eylandt/ om de vreemde ende wonderlijcke dingen te zien/ die daer binnen zijn/ want ic reyse derwaerts/ ende ic ben de dochter vanden Gouverneur die 't zelve Eylandt regerende is: O Godt sprac Amadis, ic hebbe menige reyse van de vreemtheden dies Eylandts hooren spreken/ ic zoude my voor zeer geluckich houden/ mocht ic die zien/ maer tot noch toe zoo en heeftet gheen pas ghegheven. Beminde Heere/ sprac sy/ en latet v niet leedt wesen/ dat ghy't zoo lange vertrocken hebt/ want veel meer andere die hebben de zelve begheerte gehadt/ maer als sy die te wercke stelden/ zoo en scheydden sy van daer met zulcker blijschap niet als sy daer in quamen. Ghy zeght certeyn de waerheyt/ sprac hy/ na dat ic daer af heb hooren zegghen: maer zeght my/ zouden wy veel weechs om reysen waert/ dat wy daer begeerden te reysen? Ghy zoudt twee dachreysen om rijden/ antwoordde de Joncvrouwe. Hy sprac op dese zijde vande groote Zee leyt dat Eylandt daer den boge is vande getrouwe Minnaers/ daer geen man noch vrouwe binnen komen en mach dewelcke haer oft hem gefaelgeert heeft die hy eerstmael begost te beminnen. Dat is certeyn waer/ antwoordde de Joncvrou/ want alsoo wel 't ghene dat ghy gheseyt hebt als ander vreemde dinghen meer/ die zijn daer binnen. Doen zeyde Agraies tot syn ghesellen: Ic en weet niet wat ghylieden doen zult/ maer ic wil met dese Joncvrouwe de reyse aennemen/ ende de vreemtheden van't Eylandt besien eñ versoecken daer sy ons van gheseyt heeft. Sy antwoordde: Indien ghy zoo ghetrou zijt/ dat ghy den betooverden boghe kondt passeren/ zoo zult ghy wat voorders vele vreemdicheden ontmoetē die v bespaechlijc zullen wesen: oec de personagien van Apolidon ende van Grimanese, die dese wonderlijcke plaetse ghesticht hebben: ende dat meer is/ ghy zult uwen naem zien staen in eenen Jaspis/ zonder te weten wie dien daer ghestelt heeft. Zoo veel te beter/ zeyde Agraies/ zoo zal ic de derde wesen/ indien ic kan. Doen Amadis de begeerte syns Neefs verstont/ zoo kreech hy lust om ooc met hem te gaen/ want hy kende hem zoo getrou/ zoo wel in woorden als in ghedachten ende wercken/ dat hy hem zelven ghewisselijc d'avontuere toe-eyghende boven alle andere/ doch hy en liet zulcx niet blijcken/ ende zeyde tot syn broeders: Myn Heeren/ al ist dat wy zoo amoureus niet en zijn/ als de Heer Agraies/ zo houd'ic nochtans voor goet/ dat wy hem hier in believen/ eñ met hem reysen. Laet ons gaen/ zeyde Galaor/ eñ Godt gheve dat 't volbrengen der avontuere zy 't synder ende t'onser eeren/ ende na ons wenschen. Doen reden sy met de Joncvrouwe. Maer Florestan die van't Eylandt niet en wist/ noch noyt en hadde hooren spreken/ vindende zich met Amadis alleen/ zeyde hy hem: Myn Heere/ na dat ic kan bemercken/ zoo weet ghy van alle de wonderen te spreken van die inde plaetse zijn daer wy na toe trecken/ vande welcke ic noyt en heb hooren vermanen/ hoewel ic vele ende verscheyden landen zoo wel verre als na by doorreyst hebbe? Zekerlijc/ zeyde Amadis/ dat icker van weet/ dat is vā een jonc Prince myn zeer goede bekende/ ghenaemt Arban van Norgalen/ die vele vreemde avontueren versocht heeft/ ja ooc die van't vaste Eylant/ daer hy niet en konde wtrechten/ maer was ghedwonghen met schande daer wt te scheyden: maer dese Joncvrouwe woont aldaer/ ende die zal v van alles wat ghy begheert te weten wel goet bescheyt konnē doen. Doen begaf hem Florestan by haer/ haer vriendelijc biddende/ dat se hem wilde al rey

sende

tende (alsoo sy tijts ghenoech hadden door de verrte des wechs) verhalen watter al was. Ic zal v gheerne zegghen al wat ic ker van weet ende verstaen hebbe van die't wel meynden te weten. Doen vertelden sy hun in't langhe alles wat ghy hier vorē verstaen hebt/ daer over sy hun grootelijcx verwonderden / ende te meer beweecht werden om dese vremdicheden te beproeven / daer zoo vele vrome Ridders aen ghefaelgeert hadden. Aldus reysden sy zoo lange t'zamen dat hun den avondt overviel ende vreese hadden van te verdolen / tot dat de Mane begonst te schijnen / ende werden ghewaer datse in een groot ende breet veldt waren/ alwaer sy vele pavelioenen zaghen / ende veel lieden daer by die vrolijc ende lustich warē. Doen zeyde de Joncvrouwe tot Amadis: Myn Heere/ alsoo ic myn vader ginder zie/ zoo zult ghylieden properlijc volgen indien't v belieft / ende ic voor henen ryden / om hem v-lieder komste aen te dienen / op dat hy v-lieden zoodanighen eere aen doe als ghylieden weerdich zijt. Dit ghesept hebbende/ dreef sy haer hackeneye voorts/ ende zat af aldaer de tenten stonden. Doen zeyde sy haer vader hoe dese vier Ridders met haer gekomen waren/ van meyninge zijnde d'avontueren in't vaste Eylandt te versoecken: Hy zulcx verstaen hebbende / ginc hun te gemoete/ ende ontfincse eerlijc/ ende brachtse in een vande tenten alwaer sy hun ververschten tot dat het avontmael ghereert was. Ghedurende het welcke de Gouverneur van't vaste Eylant hun vertelde vele geschiedenissen ende vreemdicheden die den Ridders wedervaren waren/ als oock de Joncvrouwe die den boge der ghetrouwe Minnaers ende ander vreemdicheden versocht hadden zoo langhe tot dat het tijt was slapen te gaen. Als doen ghinghen sy alle ligghen rusten/ verwachtende den dageraet datse te peerde zaten/ ende reden zoo langhe tot datse quamen ter plaetse daer't vaste Eylant met breeder en was als eenen boochscheut / ende aen weder zijden zee: ende desen smallen wech duerde tot aen't inkomen van't vaste Eylant/ het welcke niet meer als vyf mijlen breet ende zeven lanc en was. Aldaer konden sy zien het kostelijc Palleys van Apolidon / van 'twelcke de poorten open stonden: ende alsoo sy naerder quamen/ zoo werden sy ziende meer als hondert zoo targus als schilden / vast ghemaect in dryerley manieren: den meerderen deel aen posten/ ende tien wat hoogher ghenaghelt. Maer daer waren der dry aen eenen anderen staet wat voorder als d'andere zeer hooghe verheven/ hoewel daer noch anderschept in was/ want den hoochsten was een vadem bovē den middelsten/ ende den middelsten een cubitus boven den ondersten. Doen vraechde Amadis uit wat oorsake die alsoo gestelt waren? Dat is/ zeyde de Gouverneur/ na de vromicheyt ende ridderlijcheyt die ghewееst is by de gene die inde verboden kamer hebben meynen te gaen / hoe vromer Ridder hoe hoogher t'hunder eere ghestelt / ende de ghene die ghy om leege ziet by der aerden / zijn van Ridders die tot aen de kopere calomne niet gekomen en zijn: maer de tien opperste zijnder aen ghewееst/ eñ noch meer hebben die twee wtgherecht die ghy daer gescheyden ziet/ eñ boven al d'andere: want die zijn voor by de calomne gewееst/ zonder nochtans d'ander van marber te konnen genaken/ ghelijc den eenen ghedaen heeft / wiens schildt noch hoogher verheven is als de twee wel vermaerde. Doen ginc Amadis noch naerder om te zien oft hy onder de zelve eenighe zoude moghen kennen/ aenghesien onder elcken schilt den naem stont van die hy toebehoort hadde: ende sloech syn ghesichte op den ondersten van de dry/ verheven boven de tien/ hebbende in een swert velt eenen gouden Leeu/ getant eñ gewapent/ met zilver aen 't hooft gaende: eñ hy wert hem kennende datter dien van Arcalaus was: doen besach

hy de twee opwaerts/vande welcke den ondersten het veldtgroen was met eenen zilveren Ridder daer in / die eenen Reuse 'shooft af sloech ende hy wert denckende dattet den schilt was vanden Koninc Abies van Yrlant/die dese avontuere was komen beproeven twee jarẽ te voren als Amadis hem in Gaule versloech. Den derden ende oppersten hadde 'tveldt van lazuer met dry vergulde bloemen ; maer die en konde hy niet bekennen als door't schrift datter op stondt/inhoudende: Dit is den schilt van Heer Quadragant broeder vanden Koninc Abies van Yrlande/ die daer binnen twaelf dagen d'avontuere beproeft hadde / ende was ghekomen totten marberen pilaer daer gheen Ridder noch zoo verre gheweest en was. Hy was wt synen lande gekomẽ tot in groot Bretangien / om Amadis te bevechten over de doodt van syn broeder de Koninc Abies van Yrlandt. Als Amadis dese schilden gesien hadde/zoo vreesde hy zeer d'avontuere te volbrenghen/aengemerct dat alsulcke Ridders die niet volbrocht en hadden / zoo zyn sy wt den Palleyse ghekomen / ende ghegaen totten boghe vande ghetrouwe Minnaers : komende totten prieele die den inganc besloot. Agraies is gekomen totten marberen pilaer ende is van syn peert ghesprongheu hem zelven Gode bevelende/ ende zeyde: Och Lief by al dien dat ic u ghetrouwe heb gheweest/zoo ghedenct u mynder/eñ komende onder den boghe / zoo heeft het beelt ('twelc daer boven op stont) een alsoo zoeten gheluyt gegeven dat Agraies ende alle de ghene die het hoorden groote wellust daer in hadden/ende is gekomen totten Palleyse daer de beelden van Apolidon ende Grimanese in waren/die hem dochten levendich te wesen. Hy heeft den Jaspis aengesien/ indẽ welcken hy twee namen zach ghescreven staen / ende ooc den synen ; den eersten zeyde : Dese avontuere heeft volbrocht Madanil / de sone vandẽ Hertoge van Bourgoignen. Den anderen zeyde: Dit is den naem vã Heer Bruneo van Goederzee / sone van Vallades/ Marquis van Torques. Agraies naem zeyde : Dit is Agraies soue van Languines / Koninc van Schotlande. Dese voorgenoemde Madanil beminde zeer Aguinde Gravinne van Vlaenderẽ. Ten was maer gheleden acht dagen dat Heer Bruneo d'avõtuere volbrocht hadde / de ghene die hy beminde dat was Melicie de dochter vanden Koninc Perion van Gaule / de suster van Amadis. Als nu Agraies boghe vande getrouwe Minnaers ghepasseert was / zoo zeyde Amadis tot syn broeders: Beminde broeders / wilt ghylieden ooc dese avontuere beproeven ? Neen wy/ antwoorden sy/ want wy en zyn met alsulcke ziecten niet besmet / zoo en zyn wy niet weerdich die te volbrenghen. Aenghesien dat ghy hier onder u tween zyt / sprac Amadis / zoo hout hier malkanderen gezelschap / ende ic (ist my moghelyc) zal Agraies myn Neve ghezelschap houden. Doen is hy vrymoedich voort gegaen zonder eenige vreese/als de ghene die hem zelven kende nopt syn Alderliefste ontrou gheweest te hebben / niet alleen met wercken / maer ooc alsoo wel in gheenderhande gedachten. Als hy gekomen is onder den boge/ zoo heeft dat beelt begonst een gheluyt te gheven / zeer verscheyden ende te boven gaende in zoeticheyt alle d'andere / ende door't Trompet zoo quamen wtghestort zeer kostelycke schoone bloemen wtermaten welrieckende/ende zyn ghevallen in't velt zeer dicke ghezaeyt/zoo dat nopt Ridder die daer te voren in quam desgelyck ghedaen was/zoo is hy ghepasseert tot daer de beelden van Apolidon ende Grimanese waren / die hy met grooter affectie heeft aensiẽ / hem dunckende zeer schoon te zyn/ ende alsoo versch als oft sy gheleeft hadden. Agraies den welcken een luttel van syn liefde bekent was / die is hem te gemoet ghekomen wten schoonẽ boomgaert daer hy in wandelde/aen-

streide

ſiende de vreemde dingen die daer in waren/ende hem inden arm nemende/zeyde hy: Beminde Heere ende Neve/ van nu voortaen zoo en iſt van geenen noode dat wy onſer beyder liefde ende amoureuſheyt bedecken. Maer Amadis en heeft hem gheen antwoorde ghegheven. Hy heeft hem metter handt ghenomen ende hebben gaen zien de playſante plaetſe die zeer luſtich en ghenuechlijc om zien was. Heer Galaor ende Heer Floreſtan/ die hunlieden van buyten verbeydende waren/ merckende dat ſy langhen tijdt toefden/ zoo droeghen ſy over een dat ſy wilden gaen beſien de verboden kamer/ende baden den Gouverneur ghenaemt Iſanius/ dat hy hunlieden die wilde late zië. Hy antwoordde/ dattet wel ſyn beliefte was. Zoo zijn ſy t'zamen ghegaen/ende heeft hun de kamer van buyten laten zië ende de pilaren als ghy ghehoort hebt. Heer Floreſtan die vraechde: Beminde broeder/wat is uwen zin te doen? Niet met allen/ antwoordde hy/ want ic en hadde noyt wille te beſtaen eenighe dingen van Nigromantien. Zoo ruſt u dan ſprac Heer Floreſtan want ic begheer te proeven wat ic doen mach. Daer mede zoo heeft hy hem Gode bevolen/ ſynen ſchilt voor hem ſtellende/ nam ſyn ſweert in ſyn hant/en is voorts ghegaen. Zoo is hy inde verboden plaetſe gekomen/maer hy heeft ghevoelt datmen hem van alle zijden ſloech met lancien ende ſweerden met zoo grooter macht/ dat hem docht dat geen man ter weerelt dat zoude mogen verdragen: maer hy als een die ſterc ende vroom van herten was/ en heeft daerom niet laten voorts te gaen/ ſlaende met ſyn ſweert aen allen kanten/ zoo dat hem docht dat hy ghewapent volc raeckte/ ende dat ſyn ſweeert niet en ſneet oft iemant quetſte. Mits deſen zoo is hy ghepaſſeert den koperen pilaer/ende zoo voorts totten marberen/ maer daer is hy neder ghevallen/ ende en mocht niet voorder komen/ alſoo aelmachtich ende berooft van alle ſyn krachten dat hy niet meer gevoelens en hadde dan oft hy doot gheweeſt hadde/ ende terſtont zoo werdt hy wten boomgaert ghewórpen ghelijc alſt d'andere gebeurt was. Heer Galaor dit ziende/was zeer bedroeft/ende zeyde: Hoewel dat nochtans deſe proeve verre van mynen wille verſcheyden was/ zoo en zal ic nochtans niet laté myn deel van t'perijckel te ontfanghen/ bevelende den Naen ende de ſchildtknechten dat ſy van hem niet ſcheyden en zouden/maer wierpen hem water in ſyn aenſicht. Hy heeft ſyn wapenen ghenomen/ hem Gode bevelende/ende is alſoo gegaen na de poorte vande kamer. Terſtont zoo wert hy van alle kanten met groote ſware ſlagen gheſlaghen/ ende met grooten angxt zoo is hy ghekomen totten pilaer van marbre/ daer heeft hy beyde ſyn armen omgheſlagen/ende is een weynich ſtille gheſtaen/ maer als hy eë ſchre weechs voort gaen wilde/ zoo wert hy zoo geladen met ſlaghen/ dat hy die niet verdraghen konnende/ is ter aerden ghevallen als Heer Floreſtan dede/ met alſulcken aelmachticheyt dat hy niet en wiſt oft hy doot oft levende was. Ende terſtont zoo werdt hy daer buyten ghewórpen als d'ander. Amadis ende Agraies die langhen tijdt inden boomgaert gewandelt hadden/die zijn wederom ghekeert tot de beelden/ en hebben daer in den Jaſpis ſyné naem geſchreven zien ſtaen/ zegghende: Deſe is Amadis van Gaule de getrouwe Minnaer/ ſone vanden Koninc Perion van Gaule/ daer ſtaende leſende de letteren met grooter blijſchap gekomen zijnde tot het merc/zoo heeft Ardan den Naen zeer luyde geroepen/zeggende: Heer Amadis komt doet u broeders ſecours/ want ſy zijn doot. Als hy dit hoorde/zo is hy terſtont van daer ghegaen/ en Agraies hem na/ vragende den Naen wat daer te doen was/ende wat hy zeggen wilde? Hy zeyde: Heere beyde u broeders hebben willen de kamer beproevé/ maer en hebben't

niet komen volbrenghen/waer door dat sy ghewozden zijn als oft sy doot waren. Zoo zijn sy terstont te peerde ghesetē eñ hy hunlieden ghereden/ eñ hebbense daer gevonden alsoo ghy ghehoozt hebt/maer waren een weynich tot hun zelven gekomen. Agrates zeer couragieus zynde/ spzonc terstont van syn peerdt/ eñ is met grooter neerstichept met syn swеert inde hant ter kameren ghetreden/slaende aen allen zijden / maer syn vzomichept en mocht hem niet baten de sware slagen te verdzaghen/ende is neder ghevallen tusschen den pilaer van koper eñ van marber / ende zonder kennisse is hy wtghewozpen ghelijc d'andere. Amadis die begost te vermaledijen dat sy daer gekomē waren / ende zeyde tot Galaoz die nu by na tot syn verstant gekomen was: Broeder ic en mach mijn lichaem niet excuserē te stellen in alsulckē perijckel als ghylieden ghedaen hebt. Heer Galaoz hadde hem gheerne ghehouden / maer hy heeft terstont syn wapenen ghenomen/ende is voozts ghegaen / biddende Godt dat hy hem wilde bystaen. Als hy ghekomen is ter plaetse die verboden was / zoo is hy wat stille ghestaen / ende zeyde: O mijn wtverkoren Oriane/van u komt my alle mijn kracht ende stoutheyt / ghedenct u nu mijner op dit pas / in welc my nu u zoete gedenckenisse grootelijcx van noode is/zoo is hy terstonts voozts gegaen/ maer hy ghevoelde datmen hem zeer swaerlijc gheslagen heeft van alle zijden/ zoo is hy ghekomen totten pilaer van marber/ende daer gepasseert zijnde/ zoo docht hem dat alle die inde weerelt warē op hem sloegen / ende heeft ghehoozt een groot gheruchte van stemmen ghelijc oft de weerelt vergaen hadde / ende zeyden: Ist dat ghy desen Ridder wederstaet/zo en is inde weerelt nu ter tijt geen die hier binnen komen mach / maer hy door de vreese en heeft niet laten voozts te gaen/ zomwylen vallende met syn handen ter aerden/zomwylen op syn knien / zoo dat syn sweert daer hy menigen vzomē slach mede ghegheven hadde / wt syn hant gevallen was/ende was aen syn lijf ghebonden met eenen langhen riem/zoo dat hyt niet krijghen en konde. Aldus is hy ghekomen tot de poozte vande kamer / ende heeft ghesien een handt / die hem met syn hant ghenomen heeft/eñ heeft hem daer binnen getrockē / doen heeft hy een stemme ghehoozt die zeyde: Willekom moet de Ridder zijn / die in vzomichept passerende is den genen die dese Nigromantie hier ghestelt heeft/wiens gelijcke binnen synen tijt niet gheweest en is/dese zal hier Heere zijn. De hant docht hem groot eñ hart te zijn gelijc van eenen ouden man/ ende den arm was gekleet met een mouwe van groen sammit. Als hy binnen de kamer was/zoo heeft hem de hant laten gaen / zo dat hy die niet meer en heeft gesien/ende hy bleef gerust/ eñ is wederom in syn eerste kracht ghekomen / zoo heeft hy synen schilt ende synen helm afgedaen ende syn sweert inde scheede gesteken / eñ heeft Oriane syn vziendinne grootelijcx bedanct van d'eere die hy door haer verkreghen hadde. Op dien zelven tijdt alle die int Kasteel woonachtich waren / ghehoozt hebbēde de stemme hoe dat sy hem die heerschappye ghejont hadde/ eñ hem daer binnen ziende/zo hebben sy met luyder stemmen geroepen: Heer Ridder ghy hebt vervult eñ volbzocht (ghelooft moet Godt zijn) dat wy lange begeert hebben. Syn broeders die tot hun verstant ghekomen warē ziende dat hy volcomē hadde daer alle d'ander in ghefaelgeert hadden die waren wtermaten zeer verblijdt om de groote liefde die sy tot hem haddē/ zoo datse (zulcx als sy waren) hun deden inde kamer leyden. Eñ de Gouverneur met alle de syne zijn by Amadis inde kamer gekomen/ ende als hunlieder Heere zoo hebben sy syn handen ghekust / maer als sy zaghen de vreemde en kostelijcke dinghen van grooter weerden die daer binnen waren / ende de groote rijcdom-

a

men/

men / zoo waren ſy zeer verwondert die
t'aenſien / maer noch en was dit niet te
ghelijcken teghen een wooninge oft ver-
trec welc daer ſtont/ daer Apolidon ende
ſyn vriendinne in verkeerden / want het
was alſulcx/dat niet alleen iemandt mo-
ghelijc ware alſulcken te maken / maer
men en kon niet bemercken noch gedenc-
ken hoe ende in wat manieren dat ghe-
maect was/ ende was zulcx/ dat de gene
die daer binnen warẽ die mochten merc-
kelijcken zien watmen buyten dede/ ende
die buyten waren die en mochten gheen-
ſins zien wat daer binnen was. In zulc-
ker manieren zo waren daer de Ridders
een langhe wijle tijdts met grooter bly-
ſchap/ om dies wille dat ſy eenen Ridder
in haer gheſlachte hadden / die alle Rid-
ders in vromicheyt te boven ghinc die in
de weerelt waren binnen ſynen tijde / eñ
noch hondert jaer daer te vorẽ. Die van
den lande / aenghemerct dat ſy alſulcken
Heere verkregen hadden/ waer door dat
ſy hoopten gheluckich te zijn/ ende boven
diẽ noch meer heerſchappijen te verkrij-
ghen / zoo zeyde Iſanie de Gouverneur
tot Amadis : Beminde Heere het waer
goet ende van noode dat ghy ghingt eten
ende v ruſtedet/ ende morgen vroech zoo
zullen hier komen alle Edellieden / Rid-
ders ende Ionckers vanden Lande/ die
v hulden eñ eedt doen zullen/ ende v ont-
fangen voor hunlieder Heere. Aldus zoo
zijn ſy in een ſchoon groot Palleys ghe-
gaen/ende hebben daer gheten ende ghe-
droncken 'tgene dat daer bereyt was / eñ
ruſtende dien dach / zoo zijn des anderen
daechs daer ghekomen alle den meeſten
deel van d'inghgeſetene des Eylants met
grooter triumphen van ſpelen eñ ander
vrolijcheyt/ hunlieden preſenterende als
ſyn onderſaten ende vaſſalen/ eñ Amadis
houdende ende ontfangende als hunlie-
der Heere / met alſulcke ceremonien ende
triumphe alſt in dien lande ende in dien
tijt coſtuymelijc was. Alſoo ghy nu hier
ghehoort hebt/ zoo was dit Eylant ghe-
wonnen door dien vromen Amadis ten
eynde van hondert jaren / het welcke de
ſchoone Apolidon daer alſoo met conju-
ratien van Nigromantien ghelaten had-
de/ die zeker ghetuyghen waren/ dat bin-
nen alle dien gheheelen tijdt noyt Ridder
daer en arriveerde oft lande/ die ſyn vro-
micheyt te boven ghinc. Amadis met al-
le die by hem waren / bedreven vreuchde
ende ghenuechte / ende dat niet zonder
groote reden : maer de Fortuyne nydich
zijnde over deſe vreucht/ bereydde Ama-
dis een veel meerder verdriet/ zijnde als
ghy verſtaen zult. V kan gedencken dat
wy in't eerſte Boec deſer Hiſtorien ver-
haelt hebben / hoe dat Oriane door de
woorden die den Naen geſproken hadde/
aengaende de ſtucken vanden ſweerde/
met grooter gramſchap eñ raſernije ont-
ſteken ende in alſulcker alteratien geſtelt
was/dat den raet van Mabile noch van
de Ioncvrouwe van Denemarc gheen
profijt noch vrucht by brenghen en kon-
den / hoewel dat ſy daer toe hun uterſte
beſte deden. Nu zoo zult ghy hooren wat
dat Oriane hier op ghedaen heeft. Van
dien daghe voort altijt haer zelven voe-
ghende eñ plaets makende dat haer paſ-
ſie ende gramſchap altijt ontſteken ende
waſſen zoude / zoo heeft ſy nu verandert
haer ghewoonlijcke conditie / welc was
altijt te zijn in hunlieder beyden ghezel-
ſchap/ eñ heeft haer zelven gheabſenteert
ende vervreemt van hun beyden/ zoo dat
ſy den meeſten deel vanden tijdt alleene
was / overlegghende ende overpeyſende
hoe eñ in wat manieren dat ſy zoude mo-
gen in wrake van haer gramſchap/ hem
den loon geven die hy verdient hadde/ die
daer een oorſake af was. Zoo heeft ſy
door haer ghenomen (aenghemerct dat
ſy in ſynder preſentien verſcheyden was)
dat ſy in ſyn abſentie alle haer gedachten
ende zinnen in ſchrifte ſtellen zoude / ende
hem haer herte te kennen gheven. Haer
zelven nu dus alleen vindende in haer
kamer / zoo heeft ſy wt haer koffer pen-

ne / inet ende pampier ghenomen / ende heeft eenen brief ghescheven aldus luydende:

Brief vande Princesse Oriane aen Amadis.

MYn rasende klachten verghezelschapt met boven maten goede redenen, die consenteert dat d'aelmachtige flauwe hant declareert 'tgene dat het benaut ende bedruct herte niet bedecken noch verswijgen en kan teghens v den aldervalschsten ende onghetrousten Ridder Amadis van Gaule, aenghemerct dat nu bekent is (de ongherouwicheyt en onvasticheyt die ghy teghen my d'alder-ongeluckichste ende beroofste van voorspoet boven alle de ghene die inder weerelt mogen leven, laten blijcken hebt) uwen wille ende begheerte veranderende van my, den welcken ic boven alle die inder weerelt zijn, beminde, stellende in alsulcker discretien myn joncheyt om v te beminnen oft te kennen, my nochtans altijt laten duncken dat dit noch niet suffisant ghenoech en was, daerom aenghemerct dat myn onderdanich bedruct herte anders gheen wrake nemen en mach, zoo wille ic de groote ende onwtsprekelijcke liefde (welcke ic qualijc besteet hebbe) die ic aen v gheleyt hebbe, geheel ende al van v trecken, want 'tzoude groote dwaesheyt zijn te beminnen den ghenen die my (niet beminnende) maer boven alle dinghen hatende is, om dien te begheeren ende lief te hebben: Och hoe qualijc hebbe ic myn herte besteet ende onderdanich ghemaect, aengezien dat ic in recompense van myn verzuchten ende pijne, bespot en verworpen moet zijn, aengezië dat nu dit bedroch openbaer is, zoo en komt niet meer in myn presentie, noch in gheenderhande plaetsen daer ic bé, want zijt dies zeker dat de brandende liefde (die ic t'uwaerts hadde) nu verkeert is in wreede rasende gramschap, daerom met v ghebroken gheloove ende subtijle wijse bedriechlijcheden zoo gaet bedrieghen een ander catijvighe vrouwe als ic ben, die my heb laten bedriegen met uwe gheveynsde woorden, vande welcke geen excuse oft verantwoorden ontfangen en zullen worden, maer zonder v te zien, zoo zal ic beweenen met myn tranen myn wtgenomen krancke avontuere, ende daer mede myn leven een eynde gheven, de gene dien de doot niet en verdriet, als om dat ghy't zijt die se haer aen doet, volbrengende myn bedructe lamentatien.

Desen brief voleynt zijnde/ zoo heeft sy dien ghesloten ende ghezegelt met Amadis zeghel / ende die ghelanght een jonc Edelman Durin ghenaemt / de broeder vande Joncvrouwe vä Denemerc/ hem bevelende dat hy niet rusten zoude voor dat hy ghekomen ware in't Koninckrijc van Sobradise daer hy Amadis vinden zoude/ ende gheven hem dien brief/ ende dat hy wel gade slaen zoude wat contenantien dat hy houden zoude ter wylen dat hy dien lesen zoude / dat hy oor dien heelen dach by hem blijven zoude / maer gheen antwoorde van hem ontfangende/ al wilde hy hem antwoorde ghe ven.

Hoe Durin van Oriane gescheyden is, ende na Amadis reysde, ende hoe dat Amadis. als hy den brief ghelesen hadde, al te zamen verlaten heeft dat hy ghewonnen hadde, ende met grooter desperatien bedectelijc in een wildernisse vertrocken is.

Het derde Capittel.

ALdus heeft Durin volbr[...] het bevel van Oriane ende is neerstelijc met een snel peerdt wech ghereden / zoo dat hy binnen tien daghen gekomen is in Sobradise daer de schoone Koninginne Briolante was. Als Durin in haer presentie ghekomen was/ zoo dochtse hem d'alderschoonste vrouwe te zijn/ die hy opt na Oriane ghesien hadde. Als hy nu van haer verstaen hadde/ hoe dat twee dagen te voren / eer hy daer gekomen was / Amadis met syn broeders

Ende Neve Azraies van daer gherepst waren/ zoo is hy van daer gherepst (oorlof ghenomen hebbende) eñ heeft zoo lange gerepst dat hy ghekomen is in't vaste Eylandt / op den zelven tijt dat Amadis passeerde onder den boge vande getrouwe Minnaers / ziende dat het beeldt om spnent wille meer dan om eenich andere ghedaen hadde / niettemin als Amadis daer wt ghekomen was door de tijdinge die hem van syn broeders ghesept was/ ende zach hem met Gandalin/ zoo en gaf hy hem den brief niet / noch daer na oot/ door der tijt toe dat hy inde verboden kamer ghekomen was/ ende van alle 'tvolc vanden lande voor hunlieder Heere daer ontfangen was. Dit heeft ghy ghedaen door den raedt van Gandalin / want hy wel wiste dat den brief van Oriane quā/ zorgende wat daer in zijn mochte/ weder droefhept oft blijschap / ende om dat syn Heere eerstmael de heerschappije ontfangen zoude hebben/ op avontuere oft hem eenighe quade tijdinge oft alteratie ghekomen hadde / want hy wel versekert was dat hy niet alleen de heerschappije verlaten en zoude hebben / maer ooc de gantsche weerelt hadde sy hem toebehoort / om te volbrenghen 'tghene dat sy hem bevelen zoude. Maer als nu alle zaken stille ende ten eynde waren/ zoo dede Amadis Durin tot hem komen om hem nieu maren te vragen wt den Hove van den Koninc Lisuart/ op avontuere oft hy van daer gekomen ware / dat hy die vertellen [illegible]de hy al dien hy eenighe wiste. Durin heeft gheantwoordt / zegghende: Heer Amadis ic heb 'tHof in alsulcker dispositie ghestelt gelaten/ gelijc alst was ter tijt als ghy van daer schiedt / maer ic ben tot v ghesonden van myn Meesterssse Oriane/ ende door het inhoudt van desen brief / zoo zuldy d'oorsake mynder komste weten. Amadis heeft den brief ontfanghen/ maer al wast dat hy groote blijschap daer door in syn herte ontfinc / hopende dat Durin van syn secreet niet en wiste / zoo heeft hy't bedect zoo hy best mochte / 'twelc de droefhept niet doen en kan/ want als hy gelesen heeft de stercke versmadelijcke woorden die daer in stonden / zoo en was syn kracht noch syn zinlijchept niet sterc ghenoech / men en zach wel merckelijc dat hy totter doot ghewondt was / met zoo grooten menichte van tranen ende versuchtinghen/ dat anders niet en scheen syn herte en zoude geborsten hebben/ blijvende zo zonder kennisse ende van hem zelven niet wetende/ als oft syn ziele wten lichaem gescheyden hadde gheweest. Durin die de zake hier af niet en wiste / als hy dit ghesien heeft/ wert bitterlijc weenende / hem zelven eñ syn krancke avontuere vermaledijde / eñ de doot mede/ om dat sy hem niet gehaelt en hadde al eer hy daer ghekomen was. Amadis / die niet langher op syn voeten staē en mochte/ is daer inde groente gaen zitten/ ende heeft den brief op ghenomen/ want hy hem wter hant ontvallen was. Als hy het opschrift ghesien ende gelesen heeft/ welc zeyde: Ic ben de Jonckvrouwe die ghesteken is metten punte vanden sweerde in myn herte / ende ghy zijt die my den steec ghegeven heeft. Syn droefhept was zo groot/ dat hy een wijle tijts van hem zelven was / waer af Durin zeer verbaert was / ende had geerne syn broeders gheroepen/ maer om dies wille dat hy het secreet wist tot alsulcke zaken dienende/ zoo zorchde hy dat hy Amadis daer door groot leet zoude moghen ghedaen hebben / maer als hy nu een luttel tot hem zelven gekomen was/ zoo zeyde hy met bangher herten: Och Godt / by wat reden heeftet v belieft my de doot te geven zonder verdienste? Daer na zeyde hy: O ghetrouwichept/ waer door gheeft ghy my zoo krancken loon/ die v nopt gefaelgeert en hebbe? Ghy hebt ghemaect dat myn vriēdinne my gefaelgeert heeft/ ghy nochtans wetende dat ic liever duysent dooden sterven zoude / dan haer bevel te overtreden. Wederom dē brief ne-

 mende/

mende / zoo heeft hy gheſeyt: Ghy zijt d'oorſake van myn deerlijcke doot / ende om dies wille dat ſy my eer toekome / zoo zuldy met my reyſen / ende heeft hem in ſynen boeſem gheſteken / zeggende tegen Durin: Is v iet anders bevolen my te zeggen? Neen't / ſprac hy. Zoo zuldy dan antwoorde van my wederom draghen / zeyde Amadis. Ic en mach / antwoordde hy / want my bevolen is geen antwoorde mede te brenghen. Mabile ende v ſuſter en hebben ſy v niet belaſt my iet te zegghen? Sy en hebben van myn reyſe niet geweten / zeyde Durin / want Oriane myn Meeſterſſe beval dat ic't hun beyden niet te kennen gheven en zoude. O Godt / wee my ſprac Amadis / nu zie ic wel dat myn miſval zonder remedie is / zoo is hy gegaen tot een beke die wt eender fonteynen loopende was / daer heeft hy ſyn aenſicht en oogen in ghewaſſchen / ende zeyde tegen Durin dat hy Gandalin halen zoude / ende dat ſy maer onder hun beyden komen en zouden. Twelc hy ghedaen heeft. Als ſy by hem ghekomen zijn / zoo hebben ſy hem gevonden als oft hy doot geweeſt hadde / alſoo bleef hy een langhe wijle tijts: als hy tot hem zelven gekomen was / zoo beval hy datmen halen zoude Iſanie de Gouverneur: als hy gekomen was / zoo zeyde hy tot hem: Ic begheer op v als een ghetrouwe Ridder / dat ghy my beloven zult / myn broeders niet te kennen te gevẽ tot morgen vroech als ſy ter kercken gaen / 'tghene ghy hier zien zult. Twelc hy hem belooft heeft / desghelijcx hebben hem de twee ſchildtknechten mede belooft. Terſtont heeft hy Iſanie bevolen de poorte vanden Kaſteele ſecretelijc hem open te houden / ende Gandalin dat hy ſyn peert ende harnas daer buyten beſtellen zoude. Sy-lieden hebben ſyn bevel gedaen / ende hy is daer gebleven / peyſende alleen op eenẽ droom die hy dien nacht gedroomt hadde: Hem hadde gedocht dat hy was al gewapent ende te peerde op een hooge rotze al bedect met boomen / ende rontom hem zeer veel volcx die groote genuechte bedrevẽ / zoo is een man wt hun allen tot hem gekomen / die hem zeyde: Heere neemt ende eet eẽ luttel van 'tgene dat ic hier in deſe buſſe brenge / eñ hy dede hem daer af etẽ / zoo docht hem dat het bitterſte dinc te zijn datmen zoude moghen vinden / waer af hy hem zeer qualijc ghevoelde / eñ was zeer miſtrooſtich / hy liet ſyn peerdt den toom hebben / ende liet dat gaen waer dat wilde: Zoo docht hem dat alle het volc (welcke voren zeer blijde was) zoo wtermaten droevich wert / dat hy zelve daerom treurich wert: maer ſyn peert droech hem weer van daer / ende brocht hem onder eenen grooten hoop boomẽ / daer hy wert ziende een plaetſe al vol ſteenen / die rontõ in't water lach / hy heeft ſyn peerdt ende wapenen ghelaten / ende is daer op gegaen / hopende daer remedie ende ruſt te verkrijghen / ende daer quam tot hem een oudt man gekleet als een Religieus / hem metter handt nemende ontfermde hy ſonder / ende heeft hem toe geſproken een ſprake welc hy niet en verſtont. Eñ hier mede zoo is hy wacker ghewordẽ. Aldus zoo docht hem nu (al waſt zake dat hy't voor ydelheyt gehouden hadde) dat nu waerachtich bevonden was. Als hy aldus een langhe wijle in dit gheyeys gheweeſt hadde / zoo heeft hy Durin by hem ghenomen ende heeft hem toeghesproken / zoo heeft hy ſyn aenſicht gekeert van ſyn broeders ende van't ander volc / om dat ſy ſyn bedroefthe yt niet merckẽ en zouden / ende is ghegaen ter poorten vanden Kaſteele daer hy gevonden heeft de ſonen vã Iſanie / die daer buyten ſtonden eñ hadden de poorte open ghedaen. Amadis zeyde tot Iſanie die daer buyten ſtont: Komt met my eñ laet v ſonen hier / ende dat ſy hier af niet te kennen en gheven. Zoo zijn ſy t'zamẽ ter heremitagien ghegaen die beneden aen den voet vande rotze ſtont / eñ met hem Gandalin ende Durin / Amadis die ghinc al zuchtende niet

met alsoo groote pijne ende benautheyt/ dat de ghene die hem zagen/ zeer bedruct waren hem also t'aensiene. Hy heeft hem gewapent/ doen vraechde hy Isanie van wat heyligen de heremitagie en de kercke was? Hy zeyde ter eeren de H. Drijvuldicheyt / ende dat daer dicwils mirakelen gheschieden. Hy is daer in gegaen ende op syn knien gevallen / ende al weenende heeft hy gheseyt : O H. Drijvuldicheyt/ Trooster ende Beschermer van alle de ghene die bedruct zijn ic bevele my t'uwaerts/ dat ghy my wilt bystaen mijn lichaem te beschermen/ en mijn ziele ghenadich te zijn in desen laetsten tijdt/ want ic anders niet verwachtende en ben dan de doodt. Terstont heeft hy Isanie tot hem gheroepen/ ende zeyde: Ic bid u als een getrou Ridder/ dat ghy't my beloven zult 'tghene dat ic u hier zegghen zal te volbrengen. Zoo heeft hy hem ghekeert tot Gandalin / ende heeft hem in syn armen ghenomen zeer bitterlijc schreyende/ zoo dat hy een langhe wijle was dat hy niet ghesproken en konde/ doen zeyde hy: Myn ghetrouwe vrient Gandalin / ghy ende ic hebben t'zamen opghevoedt gheweest van eenen melcke / ende ons leven heeft altijt eendrachtich gheweest / ic en heb noyt in perijckel gheweest / ghy en hebt daer u deel af gehadt/ u vader heeft my uyt het water der Zee ghenomen also kleyn ende jonc als van eender nacht geboren zijnde/ ende hebben my opghevoet als een goet vader en moeder haren beminden sone / ende ghy mijn ghetrouwe vrient en hebt noyt anders gedacht dan my te dienen/ maer ic heb altijt hope ghehadt dat my Godt eenighe eere toeschicken zoude / daer ic u een luttel van uwe verdiensten mede voldoen mocht nu zoo is my toekomende dese groote krancke avontuere die ic pijnlijcker houdende ben/ dan de bitter doot/ waer door dat wy beyde scheyden moeten / ende ic en mach oft en kan u anders niet gelaten dan alleenlijc dit Eylandt, Zoo beveel ic u Isanie ende alle d'andere door den eedt en hulde die ghylieden my ghedaen hebt / dat na dat sy van myn der doot verhoort hebben/ u voor hunlieder Heere houden willen/ nochtans hoewel dat dese heerschappije u toebehoorende is/ zoo begheer ic en bevele dat u vader ende moeder daer af genieten hunlieder leven lans / ende na hun beyder doot/ dat u eyghen zal blijven/ ten aensiene dat sy my zoo eerlijcken opghevoet hebben / want mijn fortuyne en laet my den tijt niet om hunlieden te voldoen 'tghene dat sy tegen my verdient hebben/ het welc mijn begheeren is. Doen zeyde hy tot Isanie / dat hy vande inkomende renten vanden Eylande die hy te bewaren hadde/ alsoo vele daer af nemen zoude / om daer in de zelve heremitagie een Klooster te stichten/ ter eeren vande H. Drijvuldicheyt/ waer in dat leven mochten dertich Religieusen oft Broeders hunlieden renten te laten daer sy op leven mochten. Gandalin zeyde: Myn beminde Heere / ghy en hebt noyt in eenighen last oft verdriet geweest / dat ic u gelaten hebbe/ zoo en zal ic oot noch om gheen dinc ter weerelt/ want by al dien dat ghy geraecte te sterven / zoo en begheer ic daer na niet te leven/ want na u doot zoo en begheere ic van Godt nimmermeer eenighe eere oft heerschappije/ ende 'tgene dat ghy my gheven wilt/ dat gheeft iemant van uwe broeders / want ic en zals niet accepteren/ noch ooc en behoef ic dies niet. Wilt doch swijgen/ sprac Amadis om Godts wille/ ende en zegt alsulcke zotternijen niet/ oft en doet my geen verdriet aen/ want ghy't my noyt ghedaen en hebt : Daerom volbrenght mijn begheerte/ want mijn broeders zijn zoo ghelukkich ende van alsoo vrome feyten van wapenen / dat sy wel zullen moghen verkrijghen veel landts en veel heerschappijen voor hunlieden/ ende dat meer is om anderen te gheven. Doen zeyde hy: Och Isanie mijn beminde vrient / 'tis my een swaer verdriet dat ic niet machtich en ben u te loonen na u

verdienste / niettemin ic laet v onder alsulcké persoon dat hy't voor my voldoen zal. Isanie zeyde hem met weenende ooghen: Och Heere / ic bid v dat v believe my in v ghezelschap te nemen/ ende ic zal lyden zulcx als v overkomen zal / eñ dat begheere ic in recompense vanden goeden wille eñ 'tgoet herte dat ghy tot my hebt. Myn beminde vrient, sprac Amadis dat betrouwe ic v wel dat ghy also doẽ zout: Maer van dese quale en mach my niemandt gheneesen dan Godt alleene / hem biddẽde dat hy door syn barmherticheyt my will bewarẽ zonder meer gezelschaps te hebben/eñ zeyde tot Gandalin: Myn vrient/ist dat ghy begeert Ridder te zijn/ dat zijt nu terstont/ende dat met myn wapenen / want aenghesien dat ghy die zoo wel bewaert hebt / zoo behooren sy met recht v toe / aenghesien dat ic die nu van gheenen doen en heb. Oft dat Heer Galaor myn broeder v Ridder make / eñ dat Isanie hem dat van mynent wegen zegghe/ende dient hem als ghy my ghedaen hebt / want ghy wel weet dat ic hem boven alle die in myn geslachte zijn/ beminne / ende om synent wille zoo heb ic meer verdriets in myn herte/ dã van alle d'ander/want wel reden is/aenghesien dat hy weerdiger is/ende heeft my altijt onderdanich geweest/ waer door dat myn herte in dobbel droefheyt is ghestelt. Ende zeght hem dat hy Ardan mynen Naen met hem neme/ende hem niet en verlate/ ende zeght den Naen dat hy by hem blijve ende ghetrouwelijc diene. Als sy dit al t'zamen hoorden / zoo waren sy zeer bedroeft / zonder hem een enckel woort te antwoorden/om syn verdriet niet te vermeerderen. Amadis heeftse in syn armen ghenomen/ zegghende: Ic bevele v al te zamen aen Godt / want ic en dencke v lieden nimmermeer tot gheenen daghen meer te zien. Zoo heeft hy hun allen verboden dat hem niemant volghen en zoude/ ende heeft syn peert met sporen gesteken / niet denckende om synen helm oft schilt oft lancie/ende is terstont in't dickste van 'tgheberchte ghereden / nergens anders dan daer hem syn peert dragen wilde. Also is hy ghereden tot over de middernacht / zonder van hem zelven iet wetende/tot dat syn peert van grooten dorst in een kleyn beke quam / daer drinckende/zoo sloeghen de tacken vande boomen Amadis in syn aensichijn / zoo is hy tot hem zelven ghekomen heeft hier eñ daer alomme gesien/ maer hy en zach niet anders dan dicke bremen eñ doornen / daer hy zeer af verblijdt was / hopende dat hy daer wel verborghen ende uit den volcke zoude zijn. Ter wijlẽ dat syn peert dronc zoo zat hy af eñ heeftet aen eenen boom ghebonden/ ende is gaen zitten in't groene / om synen druc te vernieuwen/ maer hy hadde zoo zeer gheweent/dat hy al heel ydel van hoofde was / ende in slape ghevallen is.

Hoe Gandalin ende Durin reden na Amamadis den zelven wech volghende dien hy in ghereden was, met hun draghende syn wapenen die hy achtergelaten hadde, ende hoe sy hem gevonden hebben, ende hoe hy een Ridder bevochtẽ heeft ende verwonnen.

Het vierde Capittel.

GAndalin die inde heremitagie met d'andere ghebleven was / als hy Amadis aldus zach wech rijden/ zo zeyde hy zeer bitterlijc weenende/ ic en zal niet laten hem te volghen/ al heeft hy't my zeer bevolen/ende draghen hem syn wapenen. Durin zeyde: Ende ic begeer v desen nacht gezelschap te houden ic wilde wel dat wy hem in beter dispositien vinden mochten. Zoo hebben sy aen Isanie oorlof ghenomen / eñ hebben hem terstont den zelven wech na geredẽ. Ende Isanie is in't Kasteel gegaen ende is gaen liggen op syn bedde met grooter droefheyt. Gandalin ende Durin rijdende over al inden bossche / zoo heeftse d'a-

vontuere

vonturere ten leſten gebracht zeer by daer Amadis was ſyn peert wert brieſſchende/ mits dat het d'ander peerdē vernam. Terſtont zoo hoorden ſy wel dat hy daer ontrent was / zoo zijn ſy zeer ſtille ende ſecretelijc door de bremen ghereden / om dat hy hunlieden niet hooren en zoude/ want ſy en dorſten voor hem niet komē: Als ſy dat naerder gekomen waren/ zoo zijn ſy van hun peerden geſeten/ eñ Gandalin is aen de fonteyne bedectelijc gekomen/ ziende dat Amadis in't groene lach en ſliep: Hy heeft ſyn peert ghenomen eñ is by Durin gekomen/ de toomen vande peerden doende/ lieten ſy die gaen weyen eñ eten in't groene / daer bleven ſy al ſtille. Niet lange daer na Amadis ontſprōc/ want door de groote benauthеyt vā herten zoo en was den ſlaep niet groot/ ende is overeynde geſtaen ziende dat de Mane begonſt onder te gaen ende den nacht was verre gekomen. Het boſch was zeer dicke/ zoo ſtondt hy een wijle tijdts ſtille/ daer na is hy gaen zitten in't groene / eñ zeyde: Och lichtveerdighe Fortuyne zonder grōt/ by wat redenē hebdy my in alſulcker hoocheyt geſtelt bovē ander Ridders / aenghemerct dat ghy my zoo lichtelijc daer af gheworpen hebt: Nu mercke ic wel dat v valſcheyt op een ure tijts meer quaets doen mach / dan v deucht binnen duyſent jaren: want al hebdy my blijſchap ende ghenucchte hier voortijts ghegeven wreedelijc my die ſtelende/ zoo hebt ghy my in meerder bitterheyt ende verdriet gelaten dan de bitter doot: maer nu Fortuyne / aenghеſien dat v beliefte alſulcx was/ zoo behoorde ghy het een tegen d'ander te gelijcken / want ghy weet wel / hebt ghy my eenighe blijſchap ende ruſte hier voortijdts gheloont / die was altijt ghemenght met groote benautheyt ende banghicheyt van herten / maer deſe bitterheyt ende wreetheyt daer ghy my mede tormenterende zijt/ oft ghy tē minſten daer eenighe hope in ghereſerveert hadt / daer myn bedruct leven wat lavenisse door hadde moghen krijghen/ maer ghy hebt ghebruyct het officie daer ghy toe gheordineert ende gheſtelt zijt/ 't welc al contrarie is de gedachten vande ſterfelijcke menſchen / de welcke houdende voor een dorachtighe zekerheyt / die ydel hopen der verganckelijcker glorien die ons van v komende zijn/ die ontfangende voor een groote vaſticheyt/ niet denckende dat hoe wy meer tormenten in onſe lichamen ontfanghen om die te verdragen/ zo zijn de zielen in't eynde daer door in grooter perijckel ende twijffel gheſtelt om zalich te worden/ waer't zake dat wy met d'oogen des verſtants (die ons d'almogende Heere verleent heeft/ verdonckert zijnde door ons paſſien eñ affectien)

v veranderinghen wilden aenmercken/ zoo mochten wy veel bat uwen teghenspoet/ dan v voorspoet ontfangen/ omhelsende ons met alsulcke zoeticheyt die ons te voren ghelept worden / in't eynde in groote bitterheden ende neder dalinghen zonder eenighe remedie / zoo worden wy dan neder geworpen/ ende ten tegenspoet die is gheheel contrarie niet door redene/ maer door wille/ waert zake dat wy haer begheerte van ons jaechden/ wy zouden van hier beneden in't alderhoochste inde eeuwighe glorie opghetoghen worden. Maer ic arm onzalighe wat zal ic doen? aenghesien dat myn verstandt noch ooc myn kleynmoedighe krachten niet suffisant ghenoech en zijn te wederstaen alsulcken swaren temtatie / want waer't zake dat ghi (al 'tgene dat inde weerelt is my toe behoorende) aftreckende waert/ liet ghy my alleene dē wille van myn Alderliefste / dat waer ghenoech om my te onderhouden in voorspoedige hoocheyt/ maer dit faelgerende ende zonder haer het leven niet langer mogen verdragende/ zoo zegghe ic dat v wreetheyt teghen my zonder comparatie is. Zoo bid ic v in recompense dat ic v zoo ghetrouwe hēb gheweest / dat ghy de doot niet eenen oogenblic vertrecken en wilt/ by al dien dat sy v gheoctroyeert is met de tormenten myn leven te nemen/ dat ghy myn leven neemt / compassie hebbende met 'tghene dat ghy wel weet/ want levende zoo lijde ic. Als hy dit al ghesept had/ zoo sweech hy/ ende was een wijle tijts zoo ydel van hoofde/ dat hy van sy zelvē niet en wiste. Doen zeyde hy wederom/ O myn alderliefste Oriane / ghy hebt my ter doot gebracht door 'tgebot dat ghy my ghedaen hebt/ want ic dat niet overtreden en zal/ ende houdende / zoo en zal ic 'tleven niet behouden / maer dese doot ontfanghe ic zonder verdienste / 'twelc my een groote pijne is/ niet om die t'ontfaen/ maer aenghesien dat uwen wille ende begheerte daer door volbrocht zal worden/ want ic en mocht myn leven zoo lief niet hebben/ ic en zoude om de minste zake die v beliefde/ duysentmael myn levē daerom in perijckel stellen / maer waer't zake dat dese v gramschap met redenen ware ende dat ic die verdient hadde / zoo waer't wel reden dat ic de pijne daer af droege/ eñ ghy myn wtverkoren de blijschap als rechtveerdelijc geexecuteert hebbende v groote gramschap/ dit zoude v niet zoo grooter blijschap doen leven / dat myn ziele waer dat sy ooc reysen mach van uwe vrolijcheyt groote ruste ontfangē zoude. Maer aengesien dat ic zonder schult ben/ als v kennelijc zal zijn / dat de wreetheyt (welcke ghy my aen doende zijt) meer door lijden dan door reden ghebruyct wort/ van desen tijt voort dat ic in dit leven noch blijven zal/ eñ namaels in d'ander/ zoo bemercke ic alreede dat verdriet ende benautheyt die v om mynent wille toekomende is/ ende bovē al om dat ghy geen remedie noch troost vinden en zult/ aenghesien dat ic van deser weerelt ghescheyden zal zijn. Daer na zoo zeyde hy: O Koninc Perion van Gaule / myn beminde Heer ende Vader/ hoe luttel reden hebdy (niet wetende d'oorsake van myn doot) om daer droevich te zijn/ maer aenmerckende uwe groote weerdicheyt eñ uwe zeer gheprezen sonen / zoo moet ghy v zelven daer in voeghen ende troosten/ ende want ic die verobligeert was na te volghen uwe groote vromicheden / versmaet/ verschroemt als eē catijvich kinder / dewelcke dat de sware slaghen der Fortuynen niet wederstaen en kan / zoo ontfanghe ic van zelfs door raet ende remedie de bitter doot: Niettemin als ghy weten zult de zake waerom / zoo ben ic wel versekert dat ghy my de schulde niet opleggghen en zult / maer Godt en wille niet ghehinghen dat ghy de zake weten meucht / aenghesien dat v droefheyt de myne niet remedieren en kan / want waer't zake dat ic dat wiste / zoo zoude myn verdriet wasschende zijn. Dit al-

duus

dus volcynt hebbende / zoo heeft hy een luttel tydts gheswegen / maer terstont daerna met groot versuchten ende menichte van tranen / heeft hy ghesproken: O myn ghetrou Ridder ende Voester-heere Gandales / om u zoo is myn herte zeer bedruct / om dat myn contrarie Fortuyne my niet toe en laet u te loonen de groote deucht die ghy my bewesen ende ic van u ontfanghen heb: want ghy my (beminde vrient) wt der Zee ghenomen hebt / alsoo jonc als van dien nacht geboren zynde / ghy hebt my leven en voedtsel ghegheven als u eyghen sone / waer't dat ghelyc als myn eerste dagen in uwe handen ghewasschen ende gemeerdert zyn / myn leste daghen in uwe handen desghelycx eynde nemen mochten / zoo zoude myn ziele met groote blyschap van deser weerelt scheyden / 'twelc nu niet mogelyc en is / daerom zal myn begeerte altyt t'uwaerts zoo langher zoo meerder zyn. Desghelycx zoo beklaechde hy zeer synen lieven vriendt Angriote van Estravaus ende de Koninc Arban van Norgalen / ende Guillam de Fantazeerder / ende alle syn ander goede vrienden. Ten eynde zoo zeyde hy: O Mabile myn beminde vriendinne ende Nichte / ende ghy weerde Jonckvrouwe van Denemercke / waer beyt nu zoo langhen tydt u hulpe ende secours / dat ghy my aldus laet sterven? voorwaer myn wtverkoren vriendinnẽ / ic en zoude zoo langhe niet toeven haddy myn hulpe vā doen om u-lieden secours te doen: maer nu merc ic wel (nu ghy my verlaten hebt) dat een yeghelyc om myn doot tracterende is / doen heeft hy ghesweghen / maer heeft swaerlyc versucht. Gandalin ende Durin die dit al t'zamen ghehoort hebben die maecten groot misbaer / maer sy en dorsten voor hem niet komen. Sy-lieden aldus daer zynde / zoo is lancx eenen anderen wech daer by liggende een Ridder ghepasseert al zingende / ende als hy ghekomen is daer Amadis was / zoo begonst hy te zegghen: O liefde / liefde / ic behoor u grootelycx te bedancken / door de deucht die my van u gekomen is / ende om de groote hoocheyt daer ghy my inghestelt hebt boven alle andere Ridders: my altydt verheffende hoogher ende hoogher / want ghy hebt my doen beminnen de schoone Koninghinne Sardamire / hopende dat ic haer herte heel ende al hebbe met d'eere die ic van desen lande wech voeren zal: Maer nu om my in veel meerder hoocheyt te stellen / zoo hebdy my doen beminnen die dochter vanden alderbestẽ ende vroomsten Koninc der weerelt / dat is d'alderschoonste Oriane / wiens ghelycks inde weerelt niet en is: O liefde, dese hebt ghy my doen beminnen / ende gheeft my oock kracht om haer te dienen. Als hy dit gheseyt hadde / zoo is hy onder eenen grooten boom gekomen die neffens den wech stondt / daer zoo meynde hy te vertoeven tot den daghe toe / maer 'tis met hem anders ghekomen / want Gandalin zeyde tot Durin / blyft ghy hier stille / eñ ic wil gaen besien wat Amadis doen zal. Hy is ghekomen daer hy was / ende zach dat hy opgestaen was / ende syn peert zocht / maer als hy Gandalin wert ziende / zoo vraechde hy: Wat man zyt ghy die hier wandelt? Ic begheer dat ghy't my zeggen wilt. Heere antwoordde hy: Ic ben Gandalin die u begheere u peert te gheven. Hy vraechde hem: Wie heeft u bevolen by my te komen boven myn bevel? Ghy moet weten dat ghy my groot leet ghedaen hebt / gheeft hier myn peert / eñ gaet van hier / ende en vertoeft hier niet langher, oft ghy zult maken dat ic u ende my zal doot slaen. Heere / sprac hy / om de minne Godts / cesseert daer af / maer zeght my oft ghy niet ghehoort en hebt de vermetenheyt die een Ridder ghesproken heeft / die ginder staet? Dit zeyde hy om dies wille / om hem tot eenige groote gramschap te brenghen / daer hy d'ander een luttel mede vergheten mocht. Amadis sprac: Ic hebt al t'zamẽ wel ghehoort /

wat hy ghesproken heeft / ende daerom
zoo begheere ic myn peert om dat ic van
hier wil zÿn/want ic te lange hier blÿve.
Hoe/sprac Gandalin/en zuldy v anders
niet hebben teghen den Ridder ? Wat
zoude ic doen mogen?vraechde Amadis.
Dat ghy teghen hem vromelÿc vechten
zult / ende leert hem syn vermetelheyt/
zeyde Gandalin. Amadis antwoorde/
zÿdy zot dat ghy dusdanighe woorden
sprekende zÿt? Ghy moet wel weten dat
ic hert noch zin en heb/ noch kracht noch
macht/want ic hebt al t'zamen verloren/
als ic verlorē heb de gratie van myn Al-
derliefste / want van haer ende niet van
my zelven zoo en wast my gekomen / al-
dus zo heeft sy't wederom al t'zamen tot
haer ghenomen. Ghy zult ooc weten dat
ic niet vromer en ben om vechtē dan een
Ridder die doot is / want in heel Breta-
gnien en is gheen zoo catÿvighen ende
aelmachtighen Ridder, hy en zoude lich-
telÿcken my verwonnen hebben eñ doot
slaen / waer't dat ic teghen hem vochte:
Wat wil ic v veel zegghen / ic ben meest
verwonnen/ende de desperaetste van al-
le die inder weerelt zÿn moghen. Gan-
dalin/zeyde hem: O Heere het is my her-
telÿcken leet dat v vroom herte nu op de-
sen tÿt v ghefaelgeert is/ eñ ooc v groote
vroomheyt: maer ic bidde v spreect hey-
melÿc/want ginder is Durin die v deer-
lÿcke klachten al ghehoort heeft/ ende al
'tghene dat de Ridder ghesproken heeft.
Hoe/ vraechde Amadis / is dan Durin
hier ? Ja hy Heere / sprac hy / want wy
zÿn hier beyde t'zamen ghekomen/ic wil
ooc dencken dat hy komt om te zien wat
ghy al doen zult / om dat te zegghen den
ghenen die hem hier ghesonden heeft.
Amadis zeyde: Het is my zeer leet 'tgene
dat ghy my ghesept hebt / maer wetende
dat Durin daer was /zo is hem syn her-
te ende kracht gewassen/ende zeyde: Nu
gheeft my myn peerdt/eñ leyt my by den
Ridder. Gandalin heeft het hem gegevē
ende syn wapenen mede / eñ is derwaert
ghereden/ende heeft hem den Ridder ge-
toont. Terstont zoo hebben sy hem onder
den boom ghesien/hebbende syn peert by
den toom. Amadis is by hem gekomen/
zegghende : Ghy Heer Ridder die hier
rustende zÿt / kondt ghy beschermen de
liefde daer ghy v zelven zoo grootelÿcx
af belovende ende prÿsende zÿt? De Rid-
der is opghestaen / ende zeyde : Wie zÿt
ghy die my dat vraghende is ? Ghy zult
zien hoe dat ic de liefde verantwoorden
ende beschermen zal / by al dien dat ghy
teghen my vechten dorst/want ic zal v eñ
alle de gene die vande liefde verlaten zÿn
alsulcken vreese aen doen / dat ghenoech
zÿn zal. Dat zullen wy zien/zeyde Ama-
dis/want ic ben een vande verlaten/ende
ic ben alleene de ghene die daer nimmer-
meer betrouwen in stellen en zal / want
door de groote diensten die ic haer ghe-
daen hebbe/heeftse my (onverdient) kräc-
ken loon daer voor gegeven. Ghy amou-
reuse Ridder ic en hebbe noyt alsoo groo-
ten waerheyt daer in gevonden/ic en heb
zevenmael meer loghenen daer aen be-
vonden. Nu komt eñ verantwoort haer
reden/ laet ons zien oft sy meer aen v ge-
wonnen heeft / dan sy aen my verloren
heeft. Als hy dit zeyde / zoo wert hy zoo
ontsteken van gramschap als die syn Al-
derliefste teghen alle reden verlaten had-
de. De Ridder spronc op syn peert/ende
nam syn wapenen/ende zeyde: Ghy ver-
laten ende ghedespereert Ridder vande
liefde / eñ verachter van alle deucht daer
ghy niet behoort af te sprekē / want heeft
v de liefde verlaten / daer heeftse groote
redenen toe gehadt/ want een ghelÿc als
ghy zÿt/en was niet weerdich haer ghe-
zelschap oft haer te dienē daerom sy aen-
merckende dat ghy dies niet weerdich en
waert) zoo heeft sy haer van v ghekeert/
daerom rÿdt ghy van hier ende en blÿft
hier niet langer/want 'tis my groot ver-
driet dat ic v hier zoo langhe zien moet/
ende wat wapenen daer ic v mede moet
aentasten die zoude ic versmaden om u-

went wille. Met dien wilde hy henen rÿden. Amadis die zeyde: Ghy Ridder en wilt ghy dan de liefde niet verantwoorden anders dan met woorden / oft rÿdt ghy wech van benautheden? Hoe zo Heer Ridder/sprac d'ander/ ic zoude v gelaten hebben om dat ic v verachte als niet / eñ meyndy dat ic't wt vreese doe? Ghy zÿt een groot versoecker van ws zelfs quaet ende schade / maer wacht v nu kondy. Doen zÿn sy met hun peerden d'een teghen den anderen ghereden wat sy rÿden mochten / rakende malkanderen op hun schilden dat sy die doorstaken tot op hun harnas 'twelc zeer sterc sterc was/ maer d'amoureuse Ridder is ter aerden ghevallen / houdende den toom noch in syn handt / ende is terstont wederom op syn peert gesprongen/als een die zeer vroom ende licht was. Ende Amadis die zeyde hem: Op aldien dat ghy de liefde niet bat en beschermt metten sweerde dan ghy metter lancien ghedaen hebt / zoo is den loon qualÿc besteedt die ghy outfanghen hebt. De Ridder en heeft niet gheantwoordt / maer heeft met grooter gramschap syn sweert ghetrocken / ende is tot hem ghekomen. Amadis die alreede syn sweert inde handt hadde/ is hem te ghemoete ghekomen / ende hebben malkanderen zeer gheslaghen. De Ridder sloech Amadis op de lÿsten van synen schilde/ maer den slach viel mis/ ende syn sweert bleef wel een palme breet daer in steken/ zoo als hy dat wilde wttrecken / niet en mochte. Amadis nam syn sweert ende rechte hem zelven op in syn stegelreepen/ ende heeft hem alsulcken swaren slach op synen helm ghegheven / zoo dat hy hem de visiere met al 'tghene dat hy raecte af sloech/ eñ syn sweert daelde neerwaerts tot op den hals van syn peerdt dewelcke hy af sloech/ zoo dat man ende peert beyde ter aerden ghevallen zÿn/ ende 'tpeert is terstont ghestorven. De Ridder bleef also buyten kennisse dat hy van hem zelven niet en wiste. Amadis hem also siende/ vertoefde een weynich/ om te zien oft hy wat tot hem zelven komen zoude/ want hy dachte dat hy doot was / maer als hy weet ziende dat hy wat bekomen was/ zoo zeyde hy tot hem: Heer Ridder/ al 'tgene dat liefde van v gewonnen heeft ende ghy aen haer/ dat behoort v eñ haer toe. Zoo is hy van hem ghescheyden/ tot hem roepende Gandalin/ ende Durin by hem ziende / die al gesien hadde dat daer gheschiet was ende zeyde: Myn vriendt Durin/ myn vertrecken en is desghelÿcx niet/ noch myn ellendicheyt ende benautheyt en is niet om lÿden / want 'tis van noode dat ic sterve. Ic bidde Godt dat haest zÿn moet / want de doot zoude my een blÿschap zÿn/ na de groote droefheyt eñ banghicheyt daer ic mede ghetormenteert ben. Gaet ghy nu ter goeder uren/ ende ghebiedt my zeer aen Mabile myn Nichte / ende de goede Joncvrouwe van Denemercke v suster/ ende zeght hen dat sy compassie met my hebbẽ willen/ want ic ga sterven door't meeste onghelÿc daer oyt Ridder ter weerelt om gestorven is/ ende zeght dat ic groot verdriet in myn herte hebbe om henlieder wille / die my zoo beminden/ ende zoo vele om my ghedaen ende gheleden hebben/ ende van my noyt gheenen loon ontfangen en hebben. Dit zeyde hy met zoo groote menichte van tranen wtstortende/ dat hun deerden die't aensaghen. Durin die stondt voor hem/ zeer bitterlÿc weenende/ zoo dat hy hem gheen antwoorde en kon gegeven. Amadis nam hem in syn armen / eñ beval hem onsen Heere. Durin die kuste de slippe van syn harnas / ende schiedt van hem. Doen scheen den dach/ ende Amadis zeyde tegen Gandalin: Ist by al dien dat ghy begheert met my te reysen / zoo en doet my gheen belet van eenighe dingen die ic doen wil noch zeggen zal: Wildy niet / zoo gaet terstont van hier. Hy antwoordde/ dat hy also doen zoude/ zoo heeft hy hem syn wapenen ghegheven/ ende beval hem 'tsweert wten schilde te

treckẽ/ende geven dat den Ridder/ ende daer na hem volghen zoude.

Wie de Ridder was die van Amadis verwonnen bleef, ende van ander dinghen die hem te voren gheschiedt waren, eer dat hy van Amadis verwonnen wert.

Het vijfde Capittel.

Dese Ridder die ghequetst was daer wy hier voren af gesprokẽ hebben / die was ghenaemt Heer Patin / ende was de broeder van myn Heere Sidon/ die doen ter tijt Keyser was van Roomen/ eñ was de vroomste Ridder ter wapenen van alle die contreyen/ zo dat hy van alle die van't Keyserrijc zeer ontsien was. De Keyser was zeer oudt / ende en hadde gheen erfgenamen met allen/ zoo dat een iegelijc dachte dat dese Patin in't Rijc succederen zoude. Hy beminde zeer een Koninghinne van Ardaigne / die genaemt was Sardamire/ die een overschoone vrouwe was/ eñ een zeer bequame Maecht/ Nichte zijnde vande Keyserinne/ ende was in haer Hof opghevoedt. Hy hadde haer zoo lief ghesproken / dat hy al dien sy haer tot houwelijcke begheerde te stellen / dat sy hem boven iemant el begheeren zoude. Desen Patin dit hoorende / nam daer door eenẽ grooten moedt in syn herte/ welc hy van natueren hadde die niet kleyn en was/ zoo zeyde hy: Myn vriendinne/ ic heb gehoort dat de Koninc Lisuart een dochter heeft / die over alle de weerelt van haer schoonheyt gheprezen wort/ zoo wil ic na syn Hof reysen / ende zegghen dat sy zoo schoone niet en is als ghy zijt / ende daer op zal ic beroepẽ twee de vroomste Ridders van syn Hove/ die daer contrarie teghen zegghen willen / want men zeydt dat daer zeer vrome eñ kloecke Ridders zijn / ende by al dien dat icse op eenẽ dach niet en verwinne / zoo begheer ic dat de Koninc my doe myn hooft af slaen. Dit en zuldy niet doen/ sprac de Koninginne/ want al ist zake dat de Koninc vrouwe zee[r] schoon is/ zo en zal sy myn deel niet af n[e]men 'twelc my Godt ghegeven heeft/ b[y] al dien dat ic daer wat af hebbe. Oock zo meuchdy wel in ander dingen van meer[der] der redelijcheyt ende myn hoochmoet [en] vromicheyt te wercke stellen / want de[se] begheerte daer ghy u in stelt/ boven die[n] dat sy niet eerlijc en is voor eenẽ persoo[n] van zoo grooter afkomst / ende na dat s[y] onredelijc is ende hoochmoedich / zoo [en] derfdy daer geen goet eynde af verwach[]ten. In wat manieren dat komen mach, sprac hy/ zo zal ic in uwen dienst volbren[]ghen 'tghene ic ghesproken hebbe door d[e] groote liefde die ic t'uwaerts draghende ben/ in een teecken/ dat gelijckerwijs als ghy zijt d'alderschoonste vrouwe vander weerelt / zoo zijdy oock bemint vanden vroomsten Ridder die daer in is. Aldus is hy van haer ghescheyden met syn rijckelijcke wapenen / ende met tien schildknechten/ ende is terstont ghetrocken na Bretagnien / daer de Koninc Lisuart was/ dewelcke als hy hem aldus rijckelijcken gewapent eñ met alsulckẽ schoonen staet aen zach / zoo dachte de Koninc dat hy was een man vã grooter weerde/ ende heeft hem eerlijcken ontfangen. Na dat hy ontwapent was/ zoo wert hy van een iegelijc wel aengemerct / want aenghesien hy zeer groot van lichaem was/ zo behoorde hy wel zeer vroom naer advenant te zijn. De Koninc vraechde hem wie dat hy was? Hy zeyde: Heer Koninc ic zal't u zegghen/ want ic hier niet gekomen en ben tot uwen Hove om bedect te zijn: Zoo zuldy weten dat ic ben Patin/ de broeder vanden Keyser van Roomen/ maer als ic aensien zal hebben de Koninginne ende haer dochter Oriane/ zoo zuldy d'oorsake weten van myn komste. Als de Koninc hoorde dat hy een was van zoo grooter weerdicheyt / zoo heeft hy hem in syn armen ghenomen/ zegghende: Myn beminde vriendt wy zijn zeer verblijt met uwer komst. De Koninghinne

ende haer dochter ende alle d'ander zuldy
zien alst v believen zal / soo heeft hy hem
aen syn tafel doen zitten om met hem te
eten. Patin zach over al / maer als hy al-
sulcken ende zoo vele Ridders zach / zoo
was hy zeer verwondert die t'aensien ẽ
'tHof vandẽ Keyser syn broeder / en docht
hem als niet daer tegen te zijn / noch dier-
gelijcke en had hy noyt meer gesien. Heer
Grumedan die leydde hem in syn logijs /
door bevel vanden Coninc hem groote
eere bewijsende. Des anderen daechs zo
heeft de Coninc Patin ende Heer Gru-
medan met hem ghenomen / ende zijn by
de Coninghinne ghegaen / die alreede de
kennisse hadde door den Coninc wie hy
was / waer door hy eerlijcken ontfangen
werdt / ende heeft hem neffens haer ende
haer dochter doen zitten / dewelcke zeer
afgenomẽ was van haer groote schoon-
heyt die sy te voren ghehadt hadde door
de gramschap / zoo ghy hier voren ghe-
hoort hebt. Als Heere Patin die werdt
ziende / zoo was hy zeer verschrict / zeg-
gende tegen hem zelven / dat alle de gene
die haer schoonheyt gepresen haddẽ / niet
half ghenoech ghepresen hadden: zoo dat
terstont syn herte verandert werdt van
'tghene daer hy om gekomen was / ende
wert van zinne die te krijgen met alle syn
kracht / denckende dat hy van also groo-
ter afkomst ende zoo vroom was / ende
dat hem het Keyserrijc toekomen zoude /
ende waer't by alsoo dat hyse versochte
tot houwelijcke / datse hem niet ghewey-
ghert en zoude worden: Zoo heeft hy de
Coninc ende de Coninghinne aen d'een
zijde ghenomen / ende heeft gheseyt: Heer
Coninc / ic ben in v Hof ghekomen om te
houwelijc te begheeren v beminde doch-
ter Oriane / ende om v groote deucht ẽ
vromicheyt ende mede om haer wtghe-
komen schoonheyt / want waer't zake dat
ic ander begheerde van grooter afkomst /
ic zouder genoech vinden na mynen per-
soon / met 'tghene dat ic hope te hebben.
De Coninc heeft hem gheantwoort: Wy
bedancken v grootelijcx van d'eerlijcke
woorden welcke ghy ghesproken hebt /
maer myn huysvrouwe de Coninginne
ende ic hebben belooft / haer tot gheene n
houwelijcke te stellen tegen haren wille /
zoo ist van noode dat wy haer spreken / al
eer wy daer op antwoorden zullen. Dit
zeyde de Coninc / om dies wille dat hy
niet denckẽ en zoude dat hy onwillekom
ware / maer hy en hadde in synen zin niet
dat hyse hem gheven wilde / noch ooc ie-
mant anders die haer wt het lant voeren
zoude daer sy vrouwe af zijn zoude. Van
dese antwoorde zoo was hy zeer wel te
vreden ende is daer vijf dagen gebleven /
hopende te verkrijghen dat hy zoo zeer
begheerde. Maer de Coninc noch de Co-
ninghinne en hebben haer dochter niet
met allen daer af te kennen ghegheven /
houdende 'tzelve voor een lichtveerdich
ende verwaept woordt. Maer de Heer
Patin heeft den Coninc op eenen dach
gevraecht hoe dat syn zaken (aengaende
syn houwelijc) voort ghinghen? De Co-
ninc antwoordde: Ic doe myn beste daer
toe / 'twaer van noode dat ghy zelve met
myn dochter spraect / ende bidt haer dat
sy myn bevel volbrenghe. Hy is terstont
tot haer ghegaen / ende zeyde: Beminde
Princesse Oriane / ic begheer een zake v
te bidden die grootelijcx t'uwer eeren ẽ
profijt zijn zal. Wat is dat? vraechde sy.
Dat v believe te volbrenghen den wille
van v Vader. Hy niet wetende van syn
begheerte / heeft gheantwoort / dat wil ic
gheerne doen / want ic ben wel versekert
dat hy groote begheerte heeft van dese
twee dingen / te weten eere ende profijt.
Hier door zoo wert Heer Patin zoo ver-
blijt van zulcker antwoorde / dat hy hem
zelven liet duncken dat hy haer alreede
ghewonnen hadde / ende zeyde: Ic wil
gaen rijden door dit lant om avontueren
te zoecken / ic hope dat ghy eer iet langhe
alsulcke dingen hooren zeggen zult / waer
door dat ghy met meerder begeerte con-
senteren zult 'tgene dat myn begeerte is.

Dit zelve heeft hy totten Koninc ooc gesept / dat hy wilde gaen reysen door dat landt om de wonderlijcke avontueren te zien. De Koninc antwoordde / dat ſtaet tot uwer beliefte / maer woudy my gheelooven/ ghy zoudt dat laten varen/ want ghy zult zeer wonderlijcke groote ende perijckeleuſe avontueren vinden eñ vrome Ridders die ter wapenen zeer expert zijn. Dit is my al t'zamen zeer lief om hooren ſprac hy/ want al zijn ſy noch zoo kloec ſy en zullen my ſlau noch bloode vinden ghelijc als myn wercken wel getuyghe gheven zullen. Oorlof ghenomen hebbende / zo is hy ſyns weechs gereyſt/ zeer blijds zijnde vande goede antwoorde vã Oriane. Dit was d'oorſake waerom dat hy aldus reedt al zinghende / zoo ghy ghehoort hebt als hem contrarie fortuyne beweecht heeft ter plaetſe daer Amadis ſynen drue bedreef. Dit was de zake waerom deſen Ridder van zoo verren lande ghekomen was. Nu wederom tot onſen propooſte keerende / na dat Durin van Amadis gheſcheyden was/ zoo waſt ſchoon dach / eñ is voorby ghekomẽ daer Patin was/ die zeer gequetſt lach/ hy hadde 'tzelve dat hem van ſynen helm op 'thooft gebleven was afgedaen/ ende ſyn aenſicht eñ ſyn borſt waren vol bloets. Als hy Durin wert ziende/ zeyde hy : Jonghelinc dat v Godt voorſpoet gheve/ zegt my oft ghy hier ontrent geen plaetſe en weet daer ic mocht van deſe quetſueren ghecureert zijn ? Ja ic / antwoordde hy/ maer de ghene die daer binnen woonachtich zijn / die zijn zoo vol droefheyt ende verdriet dat ſy hert noch zin en hebben. By wat redenen ? vraechde hy. Om eenen Ridder/ ſprac Durin/ die de heerſchappije ghewonnen hebbende / ende de beelden en ſecrete dinghen die Apolidon ende ſyn vriendinne daer gheſtelt hebben/ welcke noyt niemant van te voren heeft mogen zien/ geſien heeft van daer gheſcheyden is met alsoo grooter droefheyt / datmen van hem anders niet verwachtende en is dan de doodt. My dunct aen't hooren/ ſprac de Ridder/ dat ghy wilt zegghen van't vaſte Eylandt. Dat is waerachtich / antwoordde Durin. Hoe/ ſprac de Ridder/ heeft het vaſte Eylant alreede eenen Heere ghekregen? dat is my zonder twijffel zeer leet / want ic was op wech derwaerts om de proeve aen te nemen / ende de heerſchappije zelve te winnen. Durin wert lachende, ende zeyde : Voorwaer Heer Ridder/ by al dien dat ghy v vromicheyt niet bedecket over v en draecht / anders dan ghy hier ghetoont hebt/ zoo zout v luttel gheprofiteert hebben/ ic zoude ghelooven dat meer tot uwer ſchanden gheweeſt zoude hebben. De Ridder lichte hem op zoo hy beſt mocht/ ende hadde geerne ſyn peert metten toom ghenomen / maer Durin trads achterwaerts. Maer als hy hem niet en konde ghereycken/ zeyde hy: Jonghelinc zeght my / wie was de Ridder die't Eylandt ghewonnen heeft ? Zeght my eerſt wie dat ghy zijt/ ſprac Durin. Daerom en zal icx niet laten te wetẽ/ ſprac de Ridder. Ghy zult weten dat ic ben Patin/ broeder vanden Keyſer van Roomen. Danc heb Godt / antwoordde Durin/ want ghy zijt van hoogher afkomſt dan van vromicheyt. Nu zuldy weten dat de Ridder daer ghy na ghevraecht hebt / is de ghene die van v gheſcheyden is/ want na 'tghene dat ghy aen hem bevonden hebt / zoo meuchdy wel gelooven dat hy wel weerdich was te winnen 'tgene dat hy ghewonnen heeft. Durin is van hem gheſcheyden/ ende is wech gereden/ ende is den rechten wech na Londen in ghereyſt met grooter begeerten om Oriane te vertellen alle 'tghene dat hy van Amadis gheſien ende ghehoort hadde.

Hoe Heer Galaor , Floreſtan ende Agraies ghereyſt zijn om Amadis te zoecken, ende hoe Amadis ſyn wapenen verlatende ende ſynen naem veranderende, hem onthouden heeft met eenen ouden

den man in een heremitagie om alleene te zijn.

Het zeſte Capittel.

ALs Amadis gheſcheyden was wt het vaſte Eylant alſoo ghy gehooꝛt hebt / zoo bedectelijc datter Heer Galaoꝛ / Floreſtan / noch ooc Agraies niet af en wiſten / nemende verſekertheyt van Iſanie dat hy hunlieden geen kennisſe daer af doen en zoude dan na'tſermoen / ghelijc hy ghedaen heeft / want ſy hem ghevꝛaecht hebbende na Amadis / zoo heeft hy hunlieden gheantwooꝛt: Wapent v eerſtmael dan zoo zal ic v al t'zamen zÿn bevel te kennen gheven. Als ſy ghewapent waren / zoo heeft Iſanie begonſt zeer bitterlijc te weenen / ende zeyde: O ghy Heeren / wat bitterheyt / pÿne / ende verdꝛiet is ons toeghekomen / dat wy onſen Heere zoo koꝛts verloren hebbē. Doen heeft hy hun vertelt hoe ende in wat manieren hy wt den Kaſteele ghetrocken was / ende de dꝛoefheyt ende het jammer dat hy bedꝛeven heeft / vooꝛts alle 'tghene dat hy bevolen hadde hunlieden te zegghen / eñ ooc 'tzelve dat hy hem belaſte met het Eylant te doen / eñ dat hy hem zeer badt dat ſy hem niet volghen en zouden / want ſy en konden hem in gheender manieren byſtaen noch trooſt ghegheven / biddende om de minne Godts dat ſy gheen ongenuechte om ſyne doot maken en zouden. O Godt ſpꝛaken ſy / de vꝛoomſte Ridder vander weerelt gaet ter dootwaert / 'tis wel van noode dat wy boven ſyn bevel hem gaen zoecken / ende by al dien wy hem met ons leven gheen raet konnen ghegheven / zoo zal ons doot met de ſyne verghezelſchapt zÿn. Iſanie die zeyde teghen Heer Galaoꝛ / hoe dat hy hem dede bidden dat hy Gandalin zoude Ridder maken / eñ dat hy Ardan ſynen Naen met hem nemen zoude. Dit zeyde Iſanie met zeer groote dꝛoefheyt / ende ſy desghelijcx mede. Galaoꝛ die nam den Naen in ſyn armen / die groot miſbaer maecte / ſlaende ſyn hooft tegen eenen muer. Galaoꝛ zeyde: Ardan blyft by my ghelijc v Heere v ontboden heeft / ende al 'tghene dat my gheſchieden / zal v gheſchieden: De Naen heeft geantwooꝛdt: Heer ic wil v gheerne bewaren / maer niet als myn Heer oft Meeſter / ter tijdt toe dat ic zeker tÿdinghe hebbe van Amadis. Aldus heeft Iſanie ooꝛlof aen hunlieden genomen / hunlieden wÿſende den wech die Amadis in ghereden was / zoo zÿn ſy na gevolcht alle dꝛy dien dach dooꝛ rÿdende zonder iemandt te vinden die ſy iet vꝛagen mochten / zoo zÿn ſy ghekomen ter plaetſe daer Patin ghewont lach ende ſyn peert doot / ende ſyn ſchildtknechten die waren by hem ghekomen / die tacken van boomen ende hout af hielen daer ſy hem op wech dꝛagen zouden / want hy was zeer ydel van hoofde / aengheſien hy zoo veel bloets quÿt was gewoꝛden / maer hy en kon hunlieden niet gheſegghen / maer hy dede hunlieden een teecken dat ſy hem in vꝛeden laten zoudē. Doen vꝛaechden ſy de ſchildtknechten / wie dat hem zoo gewont hadde. Sy zeyden dat ſy daer niet met allen af en wiſtē / anders niet dan dat ghy gheſteken hadde tegen eenen Ridder die wt het vaſte Eylandt ghekomen was / ende dat hy hem metten eerſten ſteke lichtelijc afghewoꝛpen hadde / ende is terſtont wederom op ſyn peert gheſpꝛonghen / ende dat hy met eenen ſlach vanden ſweerde hem alſoo gewont hadde / ende ſyn peert verſlagen / ende als hy wech gereden was / zo hadde hy verſtaen van een Jongheline / dat de zelve Ridder was die 't vaſte Eylant gewonnē hadde. Heer Galaoꝛ zeyde: Hebt ghy niet geſien wat wech dat deſen Ridder in gereden is? Neen wy / ſpꝛaken ſy / maer al eer wy hier ghekomen zÿn / zoo hebben wy in deſe boſſchagie gheſien eenen Ridder al ghewapent rÿden op een groot peert / zeer weenende ende vermaledÿde ſyn krancke foꝛtuyne / ende hadde eenen ſchildtknecht achter hem die hem

syn wapenen voerde / ende synen schildt was een gulden velt daer in twee Leeuwen die hemelblau waren/ welcke schiltknecht oock groot jammer bedreef. Sy seyden / de zelve is hy. Zoo zijn sy dien wech zeer neerstich ingereden. Op't eynde vanden bossche hebben sy een groot veldt ghevonden daer zeer veel weghen/ eñ veelderhande voetstappen in waren/ zoo dat sy den synen niet en mochten onderkennen. Doen overdroeghen sy t'zamen dat sy daer van een scheyden zoudē/ ende om te weten wat een teghelyc van hunlieden ghesocht ende gevonden hadde in vreemde landen/ dat sy op S. Jans dach t'zamen in't Hof vandē Koninc Lisuart versamen zouden/ eñ by al dien dat sy daerenbinnen van hem niet verhoort en hadden / dan zouden sy anderen raedt zoecken. Aldus hebben sy d'een d'ander inden arm ghenomen al weenende/ ende zijn van malkanderen ghescheyden / elc vast voor hem nemende alle den arbeydt ende pijne te doen die sy doen ende lijden mochten/ tot volbrengens toe: Maer dit was te vergheefs / want hoewel sy menich landt door reden daer sy groote ende vrome feyten van wapenen bedrevē / als die van grooter couragie waren / eñ veel lijden ende verdraghen mochten: Nu zoo en was hunlieder avontuere niet dat sy van hem eenighe nieumare verhooren konden/ dewelcke hier niet vertelt en zullen worden/ want sy alle te vergheefs arbeyden/ om dies wille/ dat doen Amadis ghescheyden was van Heer Patin / zeer ghewont zijnde / zoo reet hy door de bosschagie/ ende daer wt komende/ zoo heeft hy een velt ghevonden daer veel weghen in warē/ dewelcke hy alle geschout heeft/ om datmen hem niet volghen en zoude/ ende is ghereden na een dal ende over eenen berch zoo zeer al peysende / als syn peerdt mocht gaen daer't zijn wilde. Op den middach zoo ist peert ghekomen aen veel boomē/ die op den kant van een water stonden / welc water wt 'tgheberchte quam gheloopen / zoo heeft hy door de groote hitte eñ arbeyt (die hy dien nacht gheleden hadde) daer wat gherust / ende is tot hem zelven ghekomen / ende heeft rondtom over al ghesien / maer en heeft gheen huysinge ghesien/ daer hy zeer blijde om was. Doen is hy afghesetten/ ende heeft van dat water ghedroncken. Gandalin die is aengekomen die hem volchde / ende heeft de peerden in't groene bestelt / ende is tot synen Heere ghekomen/ den welcken hy gevonden heeft also ydel van hoofde/ dat hy beter doot dan levende scheen te zijn / maer hy en dorste hem in syn gheyeys niet stooren/ eñ is by hem gaen ligghen. Amadis is tot hem zelven ghekomen ter tijt dat de Sonne begonst onder te gaen/ hy is opgestaen ende heeft Gandalin met synen voet gestooten/ zegghende: Slaept ghy/ oft wat maect ghy? Ic en slaep niet / zeyde hy / maer ic was peysende op twee dingen die v aen gaen/ ist v believe my te hooren / ic zal't v zegghen; believet v niet / ic zal swijghen. Amadis zeyde: Gaet en zadelt de peerden/ want ic wil rijden/ ende ic en begeere niet dat sy my vinden die my zoecken. Doen zeyde Gandalin: Heere ghy zijt hier in een woeste plaetse/ ende v peerdt/ aenghesien dat zeer moede ende ghetravailleert is / ist dat ghy hem gheen ruste en laet nemen zoo en zal't v niet moghen draghen. Amadis antwoordde al weenende: Doet 'tghene dat v dunct wel gedaen te zijn / want rustende noch rijdende/ zoo en zal ic geen ruste hebben. Gandalin heeft de peerden besorcht / ende is wederom tot hem ghekomen / hem biddende dat hy wat eten wilde van eenen Boc die hy met hem ghebracht hadde/ maer hy en wilde niet etē. Doen vraechde hy: Heere believet v wel dat ic v die twee dinghen zegghe daer ic op ghedacht hebbe: Zeght al wat ghy wilt / sprac Amadis want om alle 'tgene datmen doen noch zegghen mach / zoo en achte ic dat niet / noch ic en begheere in dese weerelt

niet

niet langher te leven / dan tot dat ic myn zonden beweent hebbe. Gandalin zeyde: Nochtans zoo begheere ic dat ghy my hooren wilt. Doen zeyde hy: Ic hebbe langhe ende vele op desen brief ghedacht die u Oriane gesonden heeft / ende op de woorden die den Ridder gesproken heeft die ghy verwonnen hebt/ende oock hoe de vasticheyt vande vrouwē zeer lichtveerdich is / hen zinnen veranderende van't een op't ander. Het is by avontueren gebeurt dat Oriane u onghelijc ende ongetrouwicheyt ghedaen heeft ende heeft (al eer ghy dat weten zoudt eenich onghelijc op u versiert: Het andere is / dat ic haer voor alsoo ghetrouwe ende deuchdelijc houdende ben / dat sy haer zoo lichtelijc niet beroeren en zoude zonder eenige zake diemen haer van u valschelijc versiert mach hebbē / dewelcke sy by avontueren voor waerachtich houden zal haer zelfs herte kennende/ u zo vasten ende getrouwen liefde ende vrientschap te draghen/ dat ghy desghelijcx haer 'tzelve doen ende bewijsen zoudt / aengesien nu dat ghy zeker zijt dat ghy teghen haer noyt onghetrouwe en hebt gheweest: daerom by al dien dat haer iet van u geseyt is geweest/ ende sy ter contrarie weten zal / dat ghy zonder schult zijt / zoo en zal sy niet alleen daer af groot leetwesen hebben van't onghelijc 'twelc sy u opgheleyt heeft / maer met grooter ootmoet zo zal sy u vergiffenisse bidden/ zoo zult ghy beyde te zamen wederom in u groote gheneuchte ende blijschap keeren/na ws herten begeerte. Ist dan niet beter dat ghy alsulcken remedie verwacht / ende dat ghy wat eten wilt/ende neemt alsulcken raet daer ghy u leven met onderhouden meucht / want ist dat ghy sterft door zulcken kleynmoedicheyt van herten / zoo zuldy haer verliesen/ ende d'eere van dese weerelt/ ende namaels in d'ander mede / ist dat ghy in die opinie blijft. Amadis die zeyde: Om Godts wille swijcht/ dat ghy zulcke leughenen en zotternijen ghesproken hebt/ want alle de weerelt zoude daer verdriet in hebben / ende ghy zegghet om my te troosten/ 'twelc ghy niet en denct / want Oriane myn vriendinne en heeft noyt ergens in ghedoolt / ist dat ic sterve dat is wel reden / maer niet dat ic't verdiene hebbe / maer om dat ic daer door haren wille en bevel volbrenghe / ende waer't zake dat ic niet en docht dat ghy dit zeyde om my te troosten/ic sloech u 'thooft van den lichaem / want ghy hebt my daer groot verdriet ende leedt door ghedaen/ daerom van nu voortaen en pynt u my alsulcke dingen niet meer te zeggen. Zoo is hy gaen wandelen lancx de riviere zoo swaerlijc al peysende dat hy van hem zelven niet en wist. Gandalin is in slaep ghevallen / als een die in twee daghen en een nacht niet gherust en hadde. Amadis is weder ghekeert/een luttel tot hem zelven komende/ende ziende dat hy zoo vast slapende was / zoo heeft hy syn peert gezadelt/ende heeft Gandalins peert zadel en den toom gheborgen achter een dicke haghe / om dat hy hem niet volghen en zoude / syn wapenen nemende zoo is hy ghereyst door het dicste van 'tgeberchte/ met zeer groote gramschap door 'tghene dat hem Gandalin gheseyt eñ vermaent hadde. Aldus is hy dien nacht ghereyst/ ende des anderen daechs te vesper-tijdt toe/ doen is hy in een groot veldt ghekomen aen den voet van eenen berch/waer op dat twee hooghe boomen stonden die aen een Fonteyne stonden derwaerts is hy ghereden om syn peert drincken te geven/want hy alle dien dach door gereden hadde zonder water te vinden. Als hy totter Fonteyne ghekomen is/ zoo heeft hy daer een gheestelijc man ghesien / die synen Ezel daer te drincken gaf / zeer armelijc ghekleedt met Schepen vellen. Amadis heeft hem gegroet/ eñ vraechde hem oft hy Priester was? Hy antwoordde ja/wel over veertich jaer. Dan moet Godt hebben / zeyde Amadis/ zoo bidde ic u om de minne Godts dat ghy hier de-

sen nacht blijven wilt / ende mijn biechte hoorẽ / want icx grootelijcx vã doen hebbe. Inden Naem Godts / antwoordde de goede man. Amadis is van sijnẽ peerde geseten / ende heeft sijn peert ontzadelt ende laten weyen in't gras / voorts heeft hy hem ontwapent / zoo is hy voor den Heremijt op sijn knien gevallen eñ heeft sijn voeten ghekust. De Heremijt heeft hem metter hant opgenomen / ende heeft hem by hem doen zitten / zoo werdt hy ziende dat hy de schoonste Ridder was diemen vinden mocht / oft die hy opt ghesien hadde / maer hy zach wel dat hy zeer ontverwet was / ende sijn aensicht eñ sijn borst vol tranen / welcke hy ghestort hadde / zoo hadde hy groote deernisse met hem / ende zeyde: Heer Ridder my dunct dat ghy groot verdriet lijdt / maer ist om eenige groote zonde die ghy gedaen hebt eñ dat dese tranen van grooten berouwe zijn / zoo zijdy ter goeder uren gheboren / maer komen sy wt eenighe tijtlijcke dinghen / aenghemerct v jeucht ende schoonheyt / zoo en zijdy met reden daer af niet wel bedacht: begheeft v ende denct op Godt / ende bidt hem verghiffenisse / dat hy v wil brenghen ende trecken tot sijnen dienste. Daer na heeft hy hem de benedictie ghegheven / ende heeft hem geseyt: Nu zuldy my te kennen geven alle v zonden die v voorstaen. Amadis heeft alsoo ghedaen / hem alle sijn gheleghentheyt te kennen ghevende zonder iet achter te laten. De goede man die zeyde: Na v goet verstant ende v groote afkomste / zoo en behoordy v zelven niet te dooden noch laten vergaen om eenige zake die v toekomen mochte / hoe veel dan te meer door feyten van vrouwen die lichtelijcken te winnen ende te verliesen zijn / zoo rade ic v dat ghy op alsulcke zaken niet letten en wilt / maer stelt alsulcke zotternijen wt uwen hoofde / eñ dat ter eeren van Godt / die alsulcke stucken niet aenghenaem en zijn ooc mede door de redene der weerelt en behoortmen 'tzelve niet te doen / want eẽ mensche en is niet schuldich te beminnen van die hy niet bemint en wort. Och Heer / sprac Amadis / ic ben zoo verre gekomen dat ic maer een luttel tijdts leven en mach / zoo bid ic v door den almoghenden Heere daer ghy aen geloovende zijt / dat v believe my met v te nemẽ den korten tijt die ic leven mach / om dat ghy my raden zoudt de zalicheyt mijner zielen. Aenghesien dat mijn wapenen noch mijn peert my nu van gheenen noode en zijn / zoo zal ic die hier laten ende met v te voet gaen / alsulckẽ penitentie doende als ghy my bevelen ende stellen zult: maer by aldien dat ghy dit niet en doet / zoo zuldy teghen Godt grootelijcken misdoen / want ic zal gaen dolen lancx dese gheberchten zonder iemandt te vinden die my troost gheven zal. De Heremijt ziende dat hy zoo yverich was om deucht te doen / ende dat met goeder herten / zoo heeft hy gheseydt: Waerachtelijc Heere 'ten betaemt alsulckẽ Ridder niet als ghy zijt / dat ghy v zelven alsoo verderven wilt / gelijc als oft v de geheele weerelt verlaten hadde / ende ten minsten om een vrouwe / wiens liefde niet langher duerende en is dan sy hem met ooghen aensien mogen / ende de schoone woorden die sy spreken konnen / dat ghepasseert zijnde / zoo hebben sy't terstont vergheten / principalijc inde valsche liefden die teghen den dienst van den almogenden Godt zijn / want de zonden die in't beghinsel zeer zoet ende bequaem schijnẽ te zijn die doen de zelve wederom verkeeren in zoo grooten ende bitteren scheydinghe als ghy aen v zelven nu wel mercken meucht: maer ghy die zoo groot zijt eñ heerschappije houdende zijt / ende heerlijcheden boven eenighe andere ende een voorsprake ende beschermer van alle de ghene die onghelijc ghedaen worden / ende alsulcken beschermer van rechte / zoo zoudt groote schade ende krancke avonture zijn / eñ ooc een groot verlies voor de weerelt / waer't dat ghy alsoo verlaten waert: Maer ic en weet niet wie de gene

is

is die v tot alsulcken staet gebracht heeft/ nochtans (na myn goetduncke) al waer't dat een vrouwe alle de schoonheyt ende deucht alleen hadde die in alle andere vrouwen zijn / zoo en ist niet behoorlijc dat een man alsulcx (als ghy zijt) hem aldus zoude laten verloren gaen. Beminde vriendt/ sprac hy / ic en begheer van v gheenen raedt van die zaken/ want ic en behoefs niet / maer ic begheer raedt van myner ziele aengaende / ende dat v believe my met v te laten gaen/ zonder dat zo en zal ic anders niet doen dan in dit gheberchte sterven. De goede man begonst zeer te weenen door groot medelijden/ zo dat de tranen over synen baert liepen/ die breet ende lanc was/ tot hem zegghende: Beminde sone ende Heere / ic woone op een plaetse daer't zeer scherp ende arbeydelijc is om leven / welc is een heremitagie wel zeven mijlen verre inde Zee / op een groote hoochte / zoo dat daer gheen Schepen aen en moghen komen dan in den Herfst / daer zoo hebbe ic ghewoont wel over dertich jaer / ende zoo wie daer woonachtich is/ dien ist van noode te laten alle de ghenuechte ende blijschap der weerelt/ ende myn onderhoudt is vande aelmoessen die my de lieden vanden lande gheven. Amadis antwoordde: Dit is my al t'zamen zeer aenghenaem/daerom begheer ic te meer desen korten tijdt die ic leven mach met v te ghebruycken / ende daerom bid ic v door de minne Godts dat ghy't my consenteren wilt. De goede Heere heeftet hem gheconsenteert tegen synen danc. Doen zeyde hem Amadis: Vader nu beveelt my al wat ic doẽ moet/ want in als zal ic v onderdanich zijn. De Heremijt heeft hem de benedictie ghegeven/ende heeft terstont syn vesperen ghelesen. Daer na heeft hy broot ende visch wt een doose ghelanght / zegghende dat hy eten zoude / maer hy en wilde niet/ nochtans en had hy binnen dry daghen niet gheten. Doen zeyde hy : Ghy zijt schuldich te staen onder myn obedientie/ zoo beveel ic v dat ghy eten zult / oft anders v ziele zal in groot perijckel staen/ by al dien dat ghy alsoo sterft. Doen heeft hy gheten / maer zeer luttel : want hy en konde 't groot verdriet wt syn herte niet stellen daer hy in was. Alst nu tijdt was om rusten / zoo is de Heremyt gaen ligghen op synen mantel / ende Amadis tot syn voeten / die alle de nacht over anders niet en dede dan keeren ẽ wenden door syn groote benautheyt / zuchten ende beven / zoo dat hy ten laetsten overwonnen zijnde vanden vaec/in slape ghevallen is. In dien slaep zo droomde hy dat hy was gesloten in een doncker kamer daer geen klaerheyt binnen en quam/ende nergens ziende waer door hy wt geraken mocht: zoo was hy zeer bedruct van herten / ẽ hem docht dat Mabile syn Nichte ende de Joncvrouwe van Denemercke tot hem quamen / ende door hunlieden zoo stont een strael vande Sonne/ die alle de duysternisse verdreef ẽ verlichte de kamer / voort namen sy hem byder handt/ zegghende: Heere komt in dit groot Palleys/ waer door hy zeer blyde was : daer wt zijnde/ zach hy Oriane gesloten rontom in een groote vlamme vyers / doen wert hy roepende met luyder stemmen: O lieve Godt staet haer by / doen is hy door 't vyer ghegaen dat hy's niet en ghevoelde / ende heeftse in syn armen ghenomen / haer stellende in eenen boomgaert den schoonsten ende zoo groen als hy opt gesien hadde. Ende door dien roep zoo is de Heremijt wt synen slaep gesprongen/ ende heeft hem metter handt ghenomen/ vraghende wat hy hadde oft wat hem miskomen mochte ? Heere / sprac hy/ ic heb in mynen slaep zoo grooten vaer gehadt dat ic byna heb doot gheweest. Dat scheen aen v roepen wel / sprac hy/ maer 't is tijdt dat wy reysen / ende is op synen Ezel ghesetem / ende Amadis is by hem te voet gegaẽ/ maer de goede Heere heeft hem op syn peert doen zittẽ met grooter pijne / aldus zoo zijn sy voort ghereden.

Amadis heeft hem een bede gebeden die hem niet hinderen en zoude. Hy heeftse hem geconsenteert. Zoo heeft hy op hem begheert, dat zoo langhe als hy met hem woonen zoude, niemant te kennen zoude gheven wie hy ware, oft iet van syne zaken aengaende, ende dat hy hem met synen naem niet noemen en zoude, maer gheven hem eenen anderen naem, zulcx alst hem beliefde: voorts als hy doot ware, dat hy't syn broeders zoude laten weten dat sy hem in syn lant voeren zouden. U doot ende u leven staet aen Godt, zeyde hy, daerom en spreect daer niet meer af, want hy zal u remedie gheven, by al dien dat ghy hem kent ende bemint, ende ooc doet ghelijc. als ghy schuldich zijt: maer zeght my wat naem begheerdy te hebben? Alsulcken alst u believen zal, sprac hy. De Heremijt zach op hem dat hy zoo schoon was, ende wel ghemaect van leden, ende heeft ooc aengemerct syn groote droefheyt, zoo zeyde hy: Ic begeer u eenen naem te gheven, die u wel gelijcken zal na uwer benautheyt van herten, want ghy jonc ende schoon zijt, ende u leven staet in groote duysternissen, zoo begheer ic dat ghy heeten zult Donckerschoon. Amadis was zeer verblijdt van alsulcken naem, ende heeft hem voor een verstandich man ghehouden, om dat hy dien naem met alsulcke redenen ghestelt hadde. Met desen naem zoo wert hy ghenaemt al den tijdt die hy met hem woonde, ende daer na noch menigen tijt, want hy door dien alsoo wel als door Amadis ghepresen werdt, na de vrome feyten die hy dede, gelijc ghy namaels hooren zult. Hier in eñ in meer ander zaken sprekende, zoo zijn sy totter Zee ghekomen, alst heel avont was, zoo hebben sy daer ghevonden een veerschuyte daer mẽ den goeden Heremijt mede oversetten zoude aen syn heremitagie. Donckerschoon heeft syn peert de Schippers ghegheven, ende sy hebben hem wederom een matte ghegeven, ende eenen grauwen mantel van grove wolle, daer zijnde, zoo zijn sy ter heremitagiewaert ghevaren. Donckerschoon die vraechde hem hoe dat syn woninge genaemt was, ende hoe dat synen naem was? Myn wooninghe, sprac hy, die is genaemt d'arme rootze, want daer en mach niemant woonen dan in groote armoede, ende mynen naem is Andalod, eñ ic heb hier voortijts een gheleert man geweest, maer ic heb mynen tyt gebruyct in veel ydelheyt, maer Godt van Hemelrijc heeft my ingheghevén, dat de ghene die hem dienen willen, moeten vele ende groote inconvenienten lijden, principalijc de gene die onder 'tvolc verkeert, na onse kranchkeyt, zoo zijn wy meer tot quaet gheneycht dan tot goet, zoo heb ic daer door myn ghedachten eñ mynen zin ghestelt om op dese secrete plaetse myn leven te eynden, 'twelc gheleden is meer dan dertich jaren dat ic hier niet wtgekomen en ben, dan nu dat ic heb gheweest tot de begravinghe van myn suster die overleden is. Donckerschoon hadde groote genuechte in dese plaetse die zoo alleene eñ woest was hopende daer te sterven, zoo was hy daer door wat verlicht van herten. Aldus voeren sy vast voort met hun schuyte, tot dat sy aen de rootze gekomen zijn. De Heremijt zeyde tot de Schippers: Keert nu wederom, 'twelc sy dedẽ. Donckerschoon aenmerckende dit heylich ende scherp leven, dat dese heylighe man leydende was, zo heeft hy met veel tranen eñ versuchten (niet door devotie) maer meer door groote desperatie ghedacht met hem syn leven te eyndẽ, 'twelc (als hem docht) niet lange dueren en zoude. Aldus was Amadis ghesloten met synen naem Donckerschoon op d'arme rootze, zeven mijlen inde Zee, achterlatende de weereldt, ende d'eere met syn wapenen, waer door hy zoo grootelijcx in grooter eeren ghestelt was, vserende syn dagen met bittere tranẽ, Godt lovende, niet denckende op den vromen Galpan, ende den stercken Koninc Abies van Yrlant

landt/ met dien hoochmoedigē Dardan/ noch ooc mede op den vermaerden Apolidon die binnen sijnen tijdt noch hondert jaren daer na gheenen Ridder gevonden en hadde die sijn vromicheyt te bovē ginc/ die door sijnen vromen ende machtighen arm verwonnen ende verslagen waren/ met noch meer ander alsoo de Historie verklaert heeft. Oft hem nu iemandt mocht vraghen / welc d'oorsake van dese krancke avontuere gheweest hadde? niet anders en mocht hy antwoorden dan de gramschap ende rasernije van een krancke vrouwe/nemende tot sijn voordeel diē vromen Hercules/ dien valjanten Samson/den wijsen Virgilius / niet vergetende den wijsen Salamon/ die met dese zelve passien ghetormenteert ende veracht hebben geweest/ met meer ander diemen allegeren mochte/ maer zoude hy mogen hier door hem verontschuldighen? Certeyn neen hy/ want de gebreken oft d'walingen van anderen die zalmen in memorie houden/niet om die na te volgē/maer die te schouwen. Nu zullen wy vertellen in wat manierē als hy alderminst hope hadde ende ghekomen zijnde tot wterste van sijn leven de Heere van al de weerelt hem mirakelijc bystant ghesonden heeft. Maer om dies wille dat de vervolginge der Historie betamelijc is/ zoo zullen wy een luttel vertellen wat binnen dien middelen tyt geschiet is. Gandalin die daer in't gheberchte lach en sliep als Amadis van hem schiet/ een langhe wijle daer na zoo is hy wacker ghewordden/ zoo werdt hy alomme ziende / maer hy en zach niet dan alleen sijn peert/ hy is gheringhe opghestaen zeer luyde roepende ende weenende/ eñ zocht inde dicke bremen/ maer als hy Amadis noch sijn peerdt niet en vondt / zoo was hy wel versekert dat hy van hem ghescheyden was / ende maecte hem ghereet hem na te volgen / maer hy en heeft sijnen zadel noch toom niet konnen vindē. Doen begonst hy hem zelven te vermaledijen ende sijn avontuere/ende den dach dat hy gheboren was/ hy zocht alom/ende heeft die ghevonden in't dicste vande bremen/ hy heeft sijn peert ghezadelt ende is wech gereden/ dus is hy vijf daghen lanc gereden/rustende zomwijlen onder 't volc / zomwijlen in onbewoonde plaetsen / altijt vraghende na sijn Heere/ maer het was al verloren moeyte : Zoo heeft hem de Fortuyne opten zesten dach beweecht totter Fonteynen daer Amadis sijn wapenen gelaten hadde/ eñ heeft daer een Pavelioen zien ghespreyt staen/ daer twee Joncvrouwen binnen waren. Gandalin is afgheseten ende heeft hunlieden ghevraecht / oft sy niet ghesien en hadden eenen Ridder die eenen schilde voerde/het velt gulden/ende twee Leeuwen van lazuer daer in? Sy antwoordden neen/maer desen schilt ende alle d'ander ghetuych vanden peerde 'twelc kostelijc is/ dat hebben wy ghevonden neffens dese Fonteyne / ende daer en was niemandt by die't bewaerde. Als hy dit hoorde/ zoo heeft hy sijn hayr getrocken/ ende zeyde : O barmhertighe Godt/wee my / want d'alder vroomste Ridder vander weerelt is doot oft verloren ende begonst alsoo grooten misbaer te maken/ dat de Joncvrouwen zeer groot medelijden met hem hadden / ende begonst te zeggen: O myn beminde Heere/hoe qualijc heb ic v bewaert / ic behoor van alle die inder weerelt zijn bespot ende veracht te zijn met groote reden : ooc en behoor ic in dese weerelt niet langer te levē/ aengesien dat ic v in zulcken tijt ende in zulcke droefheyt beghevē hebbe/ ghy waert de gene die een iegelijc beschermde/maer nu zijt ghy van al de weerelt verlaten/ want de weerelt ende alle die daer in zijn faelgeren v / ende ic de catijvichste vande weerelt gheboren zijnde / door myn onachtsaemheyt heb v ghelaten inden tijde van uwe bedroefde doot / zoo is hy met sijn aensicht ter aerden ghevallen oft hy doot hadde gheweest. De Joncvrouwen riepen zeer luyde/zegghende: Och Godt

dese

dese schildtknecht is doot/eñ zijn tot hem gegaen om hem weder te doen bekomé/ maer sy en konden niet/ want hy dicwils in onmacht viel / maer ten laetsten zoo hebben sy zoo veel gedaen met water in't aensicht te gieten / dat hy tot hem zelven ghekomen is / tot hem zegghende : Beminde vriendt/en wilt niet desperaet zijn om 'tgene welc ghy niet verseker t en zyt/ want alsulcken droefheyt en mach uwen Heere niet profiteren / het waer veel beter dat ghy hem ghinght zoecken ter tijt toe ende zoo langhe dat ghy de waerheyt ghevonden hadt van syn doot ofte van syn leven/want die getrouwe zijn die behooren eenen moet te maken in veel eñ groot verdriet/maer hem zelven niet laten sterven als desperaet. Gandalin kreech wat moedts door die woorden/ voor hem nemende al om hem te zoecken/oft hy zoude in dien wille sterven. Hy zeyde tot de Joncvrouwen : Beminde vriendinnen waer hebdy syn wapenen gevondé? Ghy zult weten / zeyden sy / dat wy gherepst hebben in't ghezelschap van Guillam de Fantazeerder die ons meer dã twintich Vrouwen ende Ridders verlost heeft wt de ghevanckenisse van Gandin de Verwaende/daer Heer Guillam zoo veel gedaen heeft door syn vromicheyt / dat hy alle de costuymen van syné Kasteele verwonnen heeft / eñ hem in't eynde mede/ ende ons al t'zamen verlost. Voorts zoo heeft hy hem doen sweeren dat hy nimmermeer tot gheenen dagen de costuyme meer onderhouden en zoude / zoo zijn de Joncvrouwen ende de Ridders elc gherepst daer't hun beliest heeft / ende wy twee zijn met Heer Guillam ghekomen in dese contreye/zoo dat wel vier daghen is/ dat wy aen dese Fonteyne ghekomen zijn/ maer als Heer Guillam desen schilt wert ziende daer ghy na vraecht/ zo was hy zeer bedroeft / eñ is van synen peerde ghesetten zegghende: Dat niet behoorlijc en was dat alsulcké schilt vandé vroomsten Ridder der weerelt daer blijvé zonde / zoo heeft hy dien opghenomen zeer weenende/ende heeft hem gehangen aen den tac van dien boom/ons biddende dat wy dien bewaren wilden ter wylen dat hy zoecken zoude den genen dien hy toebehoorde / zoo hebben wy dat Pavelioen hier doen stellé : Heer Guillam heeft dry daghen lanc dess contreye doorghereden/ maer hy en heeft niet vernomen noch gevonden / maer desen nacht wel spade zoo is hy hier ghekomen/ ende des morgens vroech zoo heeft hy 'tghetuych den schiltknechten gegeven/eñ hy heeft het sweert gegort / den schilt nemende zoo zeyde hy: Och schilt ! dit is een ongherechte wisselinghe dat ghy uwen Heere laet / eñ met my reyst : doen zeyde hy dat hy reyst de na den Hove des Koninck Lisuart / om de wapenen te presenteren der Koninginne Brisene / dat sy die doen bewaren zoude. Ende wy-lieden zijn ooc op wech derwaerts/ desgelijcx zo zullen ooc alle d'ander doen welcke ghevanghen hebben geweest/ om de Koninghinne te bidden dat sy Heer Guillam bedancken wilde van 'tghene dat hy voor ons lieden ghedaen heeft/ende de Ridders den Koninc. Zoo bevele ic v te Gode/sprac Gandalin wãt ic zal door uwen raedt ende troost gaen zoecken den ghenen daer myn leven ende doot aen hanght als de caytivichste ende ongeluckichste man die oyt geboré was.

Hoe Durin tot Oriane syn Meesteresse met d'antwoorde van Amadis wederom gekeert is, ende den rouwe ende jammer die sy bedreef als sy dit al t'zamen aengehoort hadde.

Het zevenste Capittel.

NA dat Durin van Amadis ghescheydé was inder bosschagien/ zoo wy vertelt hebben/ ende den wech na Londé in rijdende/daer de Koninc Lisuart was/ zo heeft hy hem zeer gehaest om dat Oriane alle de nieumare vã Amadis krancke fortuyne wetẽ

zoude/om dies wille dat sy (waer't moghelijc) eenige remedie vinden mocht van 'tgroot quaet 'twelc sy door haren brief ghedaen hadde. Hy heeft zoo zeer gereyst dat hy op den tienden dach ghekomen is binnen Londen/ ende is in syn logijs afgeseten/ ende voorts ten Palleyse vande Koninginne ghekomen/ maer als Oriane hem wert ziende/ zoo spronc haer herte op en neder/ dat sy haer zelven niet stillen en konde. Terstont is sy in haer kamer ghegaen/ ende op haer bedde gaen ligghen/ bevelende de Joncvrouwe van Denemercke (want sy alsoo ghenaemt was) dat sy Durin haren broeder doen komen zoude tot haer/ eñ dat sy wel gade slaen zoude dattet niemandt zien zoude/ 'twelc sy gedaen heeft/ ende sy is tot Mabile ghegaen. Hy by Oriane komende/ zoo vraechde sy hem: Beminde vriendt Durin/ zeght my nu waer dat ghy al gereyst hebt/ ende waer ghy Amadis ghevonden hebt/ ende wat hy dede als ghy hem mynen brief gaeft/ ende oft ghy oock ghesien hebt de Koninghinne Briolanie? zegghet my al t'zamen zonder iet achter te laten. Beminde Joncvrouwe/ antwoordde hy/ ic zal't u al t'zamen vertellen/ al ist zake dattet zeer lanc is/ want ic hebbe veel wonderlijcke eñ vreemde dingen gesien. Zoo zuldy weten dat ic eerstmael ghekomen ben in Sobradise/ ende hebbe de Koninginne Briolante ghesien/ die zoo uytnemende schoon ende zoo geestich is ende bequaem van wesen/ dat (u op een zijde stellende) ic geloove dat inde weerelt zoo schoonen niet en is/ als sy is. Daer hebbe ic nieumare van Amadis eñ vā syn broeders verhoort/ dewelcke vertrocken warē om herwaerts te komen/ zoo heb icse gevolcht/ maer ic hoorde zeggen dat sy afgekeert waren van hunnen wech/ ende waren ghevolcht een Joncvrouwe die na 't vaste Eylant reysde/ om de vreemde eñ wonderlijcke avontueren te proeven die daer zijn. Als ic daer ghekomen was/ zoo was Amadis door den boge vande ghetrouwe Minnaers ghepasseert/ daer niemandt door passeren en mach die ghedoolt heeft teghen de vrouwpersoon die hy eerstmael bemint heeft. Hoe ist moghelijc/ sprac Oriane/ heeft hy alsoo stout geweest alsulcken avontuere te proeven/ wel wetende dat hy die niet volbrenghen en mocht? Alsoo en heeft my niet ghedocht/ sprac Durin/ want hy heeft d'avontuere volbrocht met alsoo grooten ghetrouwicheyt boven alle die daer waren. Voort zoo zijn hem in syn ontfangen alsulcke teecken gheschiet/ boven eenighe die oyt van te voren geschiet mochten zijn. Als sy dit ghehoort heeft/ zoo ghevoelde sy zeer groote blijschap in haer herte/ als sy geweten heeft datmen dit voor certeyn houdende was/ zoo contrarie hare ghedachten. Doen heeft hy haer noch vertelt hoe dat Heer Galaor/ Florestan/ eñ Agraies oock d'avontuere vande verboden kamer geproeft hadde/ maer niet volbracht/ eñ waren alsoo gestelt datse schenen meer doot dan levende te zijn/ ende hoe dat Amadis daer na die gheproeft heeft/ ende volbracht hadde/ daer door winnende de heerschappije van het Eylandt/ 'twelc d'alderschoonste was datmen inde weerelt vinden mocht. Als Oriane dit gehoort hadde/ zoo zeyde sy: Swijcht een luttel. Doen heeft sy haer handen ten Hemel ghehouden ende bade onsen Heere dat hy door syn barmherticheyt beschicken wilde dat sy zoude mogē zeer korts inde kamer komen/ met den ghenen die door syn getrouwicheyt ende vromicheyt die ghewonnen hadde/ voort zeyde sy tot hem: Nu zeght my hoe dat hem Amadis hadde als ghy hem mynē brief gaeft? De tranen quamen Durin uyt syn ooghen/ zegghende: Joncvrouwe ic zoude u raden dat ghy't niet en begeerdet te wetē/ want ghy hebt d'aldermeeste wreetheyt te wercke gestelt die oyt vrouwe ter weerelt voort ghestelt heeft: O Godt/ sprac sy/ staet my by/ wat ist dat ghy my zeght: Ic zegge u/ sprac Durin/

dat ghy oock doen sterven hebt zonder reden/door u gramschap/ de besten/vroomsten/eñ ghetrousten Ridder die opt vrouwe gehadt heeft noch hebben zal zoo lange als de weerelt staen zal; noch zeyde hy: Vermaledijdt moet d'ure zijn dat dit opt int gedacht was/eñ vermaledijt moet de doot zijn dat sy my niet te voren gehaelt en heeft/om dat alsulcken bootschap van my niet en zoude ghedraghen gheweest hebben / want had ic gheweten dat ic alsulcken bootschap ghedraghen hadde / ic zoude my liever alle de weerelt door verloren hebben dan in syn presentie ghekomen/ want ghy door u bevel/ ende ic in't volbrengen oorsake geweest hebben van syn doot. Daer na zoo heeft hy haer vertelt 'tghene dat Amadis sprac ende dede als hy den brief ghelesen hadde/ ende hoe dat hy wt het Eylant ghescheyden was/ ooc 'tghene dat hy hem inde heremitagie zeyde / eñ hoe dat hy van hun beyden alleen schiet/rijdende door de gheberchten/ ende hoe dat sy onder hun beyden boven syn bevel hem gevolcht waren tot aen de Fonteyne / maer en dorsden voor hem niet komen daer hy boven matē grooten druc bedrijvende was/ende hoe dat Heer Patin daer voorby gereden quam al zingende/ende de woorden die hy gesproken hadde. Ooc de batalie die hy tegen Amadis hadde/ van hem scheydende/ zeggende teghen Gandalin dat hy syn doot niet beletten en zoude / oft dat hy van hem scheyden zoude/ zoo dat hy niet met allen achtergelaten en heeft van al 'tghene dat daer ghebeurt was / ende dat hy ghesien hadde. Als Oriane dit al t'zamen ghehoort heeft/ zoo is de siecte haers herten verwonnen geweest al verre boven haer groote gramschap / onderdanich geworden het medelijden door de groote dominatie dewelcke de waerheyt heeft boven de leughenen: Alsoo dat sy door 'tgeveys van hare schult met de schult die hy zonder redē hadde/dewelcke alsulckē kracht hadde/haer byna zonder eenich gevoelen hebben laten doodt ligghen / zonder een woordt te konnen spreken. Durin haer aldus ziende / heeft hy compassie met haer ghehadt/niettemin hy zach wel dat sy't weerdich was/zoo is hy ghegaen tot Mabile eñ de Jonckvrouwe van Denemercke/henlieden zegghende : Gaet terstont by Oriane / want sy dies wel van doen heeft / want my dunct heeft sy ghedoot den vroomsten ende getrousten Ridder der weerelt / sy heefter wel haer deel af/ ende hy is tot syn logijs gegaen/ ende sy-liedē by Oriane. Als sy haer nu aldus van haer zelven ghevonden hebben / zoo hebben sy de kamer-deure gesloten/ water in haer aensicht gietende/zo is sy wat tot haer zelven gekomen. Als sy spreken mocht/ zoo zeyde sy : Ey onzalich zonder fortuyne ! ic heb doen sterven 'tghene dat ic inde weerelt boven al beminde : Och myn beminde wtverkoren Lief/ ic heb u ter doot ghebrocht met groot onrecht eñ zonder reden/ maer met groote reden zoo zal ic sterven om u / al ist dat u doot door de myne qualijc gewroken zal zijn/ want ghy myn vriendt/ ghetrouwe zijnde/ zoo en zuldy niet voldaen worden met 'tgene daer ic d'ongetrouwighe ende onzalighe doot sterven zal. Dit zeyde sy met alsoo sware droefheyt ende benautheyt als oft haer 'therte ghebroken hadde/ maer haer ghetrouwe dienerssen ende vriendinnen hebben terstont om Durin gesonden van wien sy alle de ghelegentheyt vernomen hebben/ zo hebben syse onder hun beyden bystant gedaen zulcx als sy wel konden: Na dat sy haer veel raedts ende goede woorden ghegheven hadden/ zoo hebben sy haer doen eenē brief schrijven met zeer ootmoedige woorden ende vriendelijcke beden/ als hier na noch breeder verklaert zal worden / dat hy alle dingen achterlatende/ tot haer zoude komē/ want sy zoude hem verwachten op haer Kasteel van Bloemendael/ daer haer groote dwalinge zoude gebetert worden/ welcken brief sy bevolen heeft de dochter van Dene-

mercken

[...]wercke/dat sy met grooten arbeyde ende verdriet blydelijc dien zelven brief aen-veerden zoude om twee persoonẽ te ver-blijden die sy zeer lief hadde. Aldus om dat sy zonder suspitie van eenighe zaken de reyse doen zoude/ mits dat Durin ge-seyt hadde/hoe dat Amadis in syn klach-tẽ zeer grootelijcx vermaende Heer Gã-dales syn Voesterheere/denckende dat hy daer eer zijn mochte dan op ander plaet-sen/zoo hadden sy over een gedragen dat de Joncvrouwe eenighe kostelijcke ju-weelen oft ghiften der Koninginne van Schotlant schencken zoude/haer groete-nisse dragende van Mabile haer dochter eñ vande Koninghinne. Oriane die sprac met de Koninghinne haer moeder / haer zeggende/ dat sy de Joncvrouwe met al-sulcken commissie zenden zoude/'twelc sy zeer wel ghenomen heeft / haer oock zen-dende kostelijcke juweelen. Dit aldus gesloten zijnde/zoo heeft sy Durin haren broeder met haer ghenomen/ ende eenen Neve van Heer Gandales die Enil ghe-naemt was/dewelcke korts daer gheko-men was. Aldus hebben sy ghereyst tot dat sy ghekomen zijn aen een haven ghe-naemt Vegil / den rechtẽ wech van Bre-tagnien na Schotlant/ daer zijn sy t'sche-pe gegaen/ ende zijn binnen zeven dagen ghearriveert in Schotlandt in een stadt ghenaemt Poliges/van daer voorts zijn sy ghereyst na 't Kasteel van Gandales/ ende heeft hem ghevonden ter jacht met syn schiltknechten/zoo is sy tot hem ghe-gaen/ ende hy is haer te ghemoete geko-men/malkanderẽ groetende. Heer Gan-dales verstondt wel aen haer sprake dat sy vreemt was / ende vraechde haer van waer dat sy was? Sy antwoorde: Ic brenghe tydinghe van eenige Joncvrou-wen die v zeer lief hebben/ dewelcke gif-ten ende juweelen door my zenden aende Koninghinne van Schotlandt. Lieve Joncvrouwe/vraechde hy/wilt my doch zegghen wie dat sy zijn? Oriane de doch-ter vanden Koninc Lisuart / eñ Mabile die ghy wel kent. Joncvrou/antwoord-de hy / ghy zijt zeer willekome : laet ons gaen tot myn Kasteel dat ghy daer wat rust/eñ dan zullen wy by de Koninginne reysen. Sy was te vreden/ende zyn t'za-men ghegaen / van zommige zaken spre-kende. Doen wert Gandales haer vra-ghende na Amadis / die hy opghevoedt hadde/ waer af sy zeer bedroeft was/ een merckẽde dat hy daer niet en was/ maer om hem niet te bedroeven / zoo en wilde sy hem niet te kennen gheven dat hy ver-loren was / maer zeyde hem dat sint den tijt dat hy uten Hove ghereyst was/ hy niet wederghekeert en is / zoo dat sy alle dachten (als ic vã daer schiet) dat hy hier ghekomen zoude zijn met Agrajes syn Neve / om v te besoecken die hem opghe-voedt hebt / ende by de Koninghinne syn Moeye. Ic brenghe hem brieven vande Koninginne Brisene / ende van noch syn andere vriendinnẽ daer hy blijde om zijn zal. Dit zeyde sy op avõtuere oft hy hem bedect gehouden hadde/wetende 'tghene dat sy daer zeyde / zoo zoude hy haer ko-men zien ende spreken. Maer Gandales en wiste van hem niet te spreken. Aldus zo ruste haer de Joncvrouwe daer twee dagen / daer sy zeer gheeert ende gedient was / eñ principael vande huysvrouwe van Gandales / die een edel Vrouwe was. Daer na zijn sy gekomen daer de Koninghinne was / ende heeft haer de brieven ghegheven met de juweelen de-welcke haer ghesonden waren.

Hoe Guillam de Fantazeerder den schilde ende de wapenen van Amadis opgenomen heeft aen de Fonteyne vanden Acker, zonder eenighe hoede, eñ gebracht heeft in't Hof vanden Koninc Lisuart.

Het achtste Capittel.

NA dat Heer Guillam gescheyden was vande Fonteyne daer hy Amadis wapenen ghevonden hadde/ (alsoo ghy ghehoort hebt)

zoo heeft hy zeven daghen ghereden den wech na de Koninc Liſuart: Altijt den ſchildt van Amadis aen ſynen hals hebbende/dat hy dien noyt af en dede dan op twee plaetſen daer't hem noodt was dat hy vechten moeſte/dan gaf hy dien ſynen ſchiltknecht/ende nam den ſynen. Het eene was/dat hem gemoetten twee Neven van Arculaus/dewelcke den ſchilt werden kennende/ende ſy hadden dien geerne ghenomen/zeggende dat ſy die voeren zouden hunnẽ Oom/oft hunne hoofden te laten: maer Heer Guillam wetende dat ſy van 'tgeſlachte van alſulcken valſchen man waren/zoo zeyde hy: Nu acht ic v noch veel min/ende hebben malkanderen zeer vromelyckẽ op gereden/want de twee Ridders die waren jonc ende vroom/maer Heer Guillam/al waſt dat hy ouder was van daghen/zoo was hy veel vromer/eñ ghevſeert ter wapenen/ maer al waſt dat de batalie wat langhe duerde/zoo heeft hy den eenen in't eynde verſlaghen. D'ander is na 'tgheberchte ghevloden/ende Heer Guillam was ghequetſt/maer niet zeer/ende is voorts gereyſt als voren. Dien nacht logeerde hy ten huyſe van eenen Ridder die hy wel kende/die hem groote eere beweeſ/ende ſmorghens gaf hy hem een lancie/want de ſyne ghebroken was. Hy heeft zoo langhe ghereden dat hy ghekomen is aen een riviere ghenaemt Guynon/ende het water was hooghe/daer over lach een houte brugge/zoo breet dat daer een Ridder mocht over komen van een zijde/eñ een ander van d'ander zijde. Op dees zijde vande brugghe werdt hy een Ridder ziende die gheerne de brugge ghepaſſeert hadde/hebbende eenen groenen ſchilt/eñ daer in een groen bende/zo wert hy ziende dat Ladaſin ſyn Neve was. Op d'ander zijde vande brugge ſtont een Ridder/die de paſſagie verbieden wilde/eñ riep met luyder ſtemme: Heer ridder en komt op de brugge niet/'ten zij dat ghy ſteken wilt. Om v ſtekens wille, ſprac Ladaſin/ en zal ic niet laten te paſſeren. Zoo heeft hy ſynen ſchilt voor hem ghеſtelt/ende is op de brugghe ghekomen. Ende d'ander Ridder die de brugghe bewaerde/zat op een valu peerdt dat zeer groot was/ende hadde eenen witten ſchilt en eenen Luypaert daer in/den helm inſghelijcx: de Ridder was groot van lijve/eñ zat zeer bequaem te peerde. Als hy Ladaſin op de brugge zach/zoo is hy hem te gemoete ghereden zoo zeer als de peerden loopen mochten/zoo zijn ſy malkanderen tegen ghekomen/zoo ghebeurdet dat Ladaſin ende ſyn peert vander brugge in't water ghevallen zijn/ende heeft ſyn handen geſlaghen aen tacken van wilghen die hy kreech/zoo dat hy met grooter pijne op den kant ghekomen is/want hy viel weder om leege/want ſyn wapenen waren ſwaer. Die hem afgeſteken hadde/keerde wederom op de brugghe daer hy van te voren gheſtaen hadde. Heer Guillam is tot ſyn Neve ghekomen/ende hy ende ſyn ſchiltknechten hebben hem wt 'twater ghetrocken/ende hebben hem ſynen helm ende ſchilt afgenomen/ende zeyde: Voorwaer Neve ten ſchilt niet vele ghy en had doot gheweeſt/en haddy niet zoo vroom van herten gheweeſt/dat ghy v aen deſe tacken gehouden hadt. Alle Ridders behooren de paſſagie vander brugghe te vreeſen/want de gene dieſe bewaren/die hebbẽ hunne peerden daer op gewent/ende daer door winnen ſy d'eere meer dan door hun vromicheyt/zoo dat ic (aengaende my) liever eenen anderen wech om rijden zoude: maer aenghesien dat met v nu aldus ghekomen is/zoo iſt van noode dat ic v wreke/kan ic/ter wijlen zo ſwom het peert van Ladaſin over d'ander zijde wt. De Ridder beval ſyn volc dat ſy't nemen zouden. Sy hebben't in eenen toren gelept die in't midden van de riviere ſtondt/welc een ſchoone ſtercte was/ende men ghinc daer toe over een ſteenen brugge. Heer Guillam gaf Amadis ſchilt ſyn ſchiltknechten/eñ nam den

ſynen

ſpieſen ende ſyn lancie / ende is na de bꝛug-
ghe ghereden. Maer de gene die deſe be-
waerde / is hem terſtont met grooter
macht tegen komen gerÿden / zoo ſwaer-
lÿc dat de Ridder wt ſynen zadel inde ri-
viere ghevallen is. Heer Guillam viel op
de bꝛugghe / ende hadde byna in't water
gevallen / had hy hem aende houters niet
gehouden. De Ridder die in't water ge-
vallē was / verſach hem van Heer Guil-
lams peert / 'twelc hy neffens hem ghe-
vonden heeft / ende heeftet wtgetrocken /
ē de ſchildtknechten van Heer Guillam
hebben 'tpeert vanden anderen genomē.
Guillam zach de Ridder op't eynde van
de bꝛugghe ſtaen / ſyn peert metten toom
houdende / ē ſchudde 'twater van hem /
ende zeyde: Beveelt myn peert wederom
te gheven / zoo moghen wy vooꝛt rÿden.
Hoe zoo? vꝛaechde de Ridder / meyndy
alſoo van hier te ſcheyden? Ja ic / ant-
wooꝛdde hy / aenghesien dat wy voldaen
hebben / aengaende de paſſagie vander
bꝛugghen. Dat en mach niet zÿn / ſpꝛac
hy / want ghemerct dat wy beyde geval-
len zÿn / zoo en is de batalie niet geſchey-
den vooꝛ dat wy tot den ſweerde gheko-
mē zÿn. Wat meyndy / ſpꝛac Heer Guil-
lam / wildy my met foꝛtſen teghen v doen
vechten / iſt nu niet ghenoech het verdꝛiet
dat ghy ons aenghedaen hebt? want alle
bꝛugghen die zÿn vry om een ieghelÿc te
paſſeren. Daer en leyt my niet aen / ſpꝛac
de Ridder / want ghy moet gevoelen hoe
dat myn ſweert ſnÿdē kan / 'tzÿ dooꝛ foꝛt-
ſe oft met wille. Doen ſpꝛonc hy op ſyn
peert zonder ſynen voet inden ſtegelreep
te ſtellen / zoo lichtelÿc / dat wonder om
zien was / ſynen helm ſtellende / zeyde te-
ghen Guillam: Heer Ridder zeght my al
eer wy vechten oft ghy gheboren zÿt wt
den lande vanden Koninc Liſuart / oft
dat ghy van ſyn vaſſalen zÿt? Waer by
vꝛaechdy dat? ſpꝛac Guillam. Oft Godt
nu verſaghe dat ic den Koninc Liſuart
hier hadde gelÿc als ic v hier hebbe / ant-
wooꝛdde de Ridder / want ic ſweere v by
myn hooft / dat hy nimmermeer tot gee-
nen daghen meer regneren zoude. Hy
zeyde: Vooꝛwaer by al dien dat de Ko-
ninc Liſuart myn Heer hier tegenwooꝛ-
dich waer / als ic ben / hy zoude terſtont v
dwaesheyt wel ghekaſtÿt hebben / maer
aengaende van my / zoo zeg ic v dat ic ſyn
ingheboren onderſaet ben / ende van ſyn
huysghesin: Dus om 'tgene dat ghy ge-
ſpꝛoken hebt / zoo heb ic groote begeerte
teghen v te ſlaen / 'twelc ic te voren niet
en dede / daerom iſt my moghelÿc / ic zal
maken dat ghy deſen Koninc (daer ghy
af ſpꝛeect) geen verdꝛiet oft quaden dienſt
doen en zult. De Ridder wert lachende
wt ſchimp / ende zeyde: Jc belove v dat
ghy eer middach in alſulcken benautheyt
geſtelt zult zÿn / dat ghy met grooter be-
ſpotheyt myn bevel aen hem dꝛagen zult:
Daerom zoo wil ic dat ghy weet wie dat
ic ben / ē wat pꝛeſenten dat ghy hem van
mynent wegen ſchinckē zult. Heer Guil-
lam die met grooter gramſchap ontſtekē
zÿnde / hem gheerne aengevallen hadde /
maer hy dede hem een teeckē wie dat hy
was: Ghy zult weten / ſpꝛac hy / dat ic
ben genaemt Gandalod / ende ben de ſone
van Berſinam van Sanſweden / die de
Koninc Liſuart dede ſterven binnē Lon-
den / ende de pꝛeſenten die ghy hem dꝛa-
ghen zult / dat zÿn de vier hoofden van
vier Ridders van ſynen Hove / die ic gin-
der in mynen toren ghevanghen hebbe /
waer af d'eene is Gꝛontes ſyn Neve / ē
vooꝛts v rechte handt afghehouwen aen
uwen hals hanghende. Heer Guillam
die nam ſyn ſweert / ē zeyde: Ghy hebt
dꝛeygementen ende laſteringen ghenoech
in v waer't dat dat ic daer dooꝛ verbaert
ware / ende is hem toeghegaen / d'ander
insghelÿcx malkanderen zoo verbaerlÿc-
kē met alſulcker gramſchap ſlaende / dat
wonder om zien was / want sy ſloeghen
d'een d'ander zo vꝛeeſſelÿc van alle kan-
ten zonder ſet te ruſtē / dat Landaſin met
d'ander ſchiltknechten zeer verbaert wa-
ren / ende dachten dat geen van hun bey-

den (al hadde d'eene d'overhandt) de doot ontgaen en zoude moghen. Maer sy waren beyde zeer ghevseert ende expert ter wapenē / welc hun zeer hielp al wast dat hun wapenen doorslagen waren / zoo en waren sy nochtans niet zeer ghewondt. Als sy nu aldus ghestelt waren om d'een den anderen doot te slaen / zoo hoorden sy eenen hoorn blasen op den toren / waer door Gandalod zeer verwondert was / waerom hy hem zeer haestende was om de batalie ten eynde te brenghen / om te weten wat 'tzelve bedieden mochte / zoo heeft hy syn armen om Guillam gheslagen / ende Guillam insghelijcx / ende hebben malkanderen zoo vast gehouden dat sy beyde vanden peerde ter aerden ghevallen zijn / d'een d'ander mettē arm vast houdende / wentelende in't velt / maer elc hiel syn sweert vast in syn handt. Heer Guillam ontwronc hem zelven eerst / ēn stont op / ende gaf hem twee sware slagē / maer d'ander opgestaen zijnde / zoo hebben sy hun batalie wederom veel vreesselijcker begonst dan te voren. Aenghesien dat sy beyde te voet waren / zoo quamen sy d'een dander bat naerder om een eynde te makē / want Heer Guillam dacht dat den hoorn zulcx bediede om Gandalod secours te doen / ende Gandalod sorchde dat daer eenige verraderije op den toren mocht zijn / zoo dat elc syn macht toonde d'een tegen den anderen zonder iet te rusten. Maer als sy dus te voet waren / zoo begonst Heer Guillam zeer te kloecken / waer af dat Landasin metten anderen zeer verblijt waren / want Gandalod en konde hem niet zeer wel beschudden met 'tzelve dat hem van synen schilt gebleven was / noch oock niet synen sweerde slaen daer hy den anderē met hinderen mocht / zoo was hy ghetravailleert. Heer Guillam heeft hem eenen slach ghegheven op synen arm die bloot was / den welcken hy af sloech met syn handt mede / dat hy metten sweerde ter neder viel. Gandalod gaf eenen grooten schreeu / ēn hadde gheerne na den toren gheloopen / maer Guillam achterhaelde hem / ende heeft hem met synen helm zoo stijf getrocken / dat hy dien van synen hoofde troc / ende is voor syn voeten gevallen / zoo heeft hy hem syn sweert op syn aensicht ghestelt / ēn zeyde: Het is v nu van noode dat ghy zult reysen tot den Koninc Lisuart met alsulcke presenten als ghy my toegheeyghent hadt / maer 'tzal op een ander maniere zyn dan ghy ghedacht hadt / ēn wildy dit niet doen / zoo zal ic v nu 'thooft af slaen. Ic zal't doen / zeyde Gandalod / want ic heb liever te verwachten d'ontfermhertichheyt vanden Koninc / dan nu aldus hier te sterven. Doen heeft hy zekerheyt van hem ghenomen ende is na den toren gegaen / want hy een groot gerucht hoorde / zoo is hy op syn peert ghseten ende Landasin met hem / zo hebben sy ghevonden dat de Ridders die gevangen zaten / hun zelven ghelost hadden / ēn wt de ghevanckenisse ghekomen zijnde / hebben sy hun ghewapent boven op den toren daer de wapenen laghen / zoo hadden sy den hoorn gheblasen / d'eene van hunlieden daer blijvende / zo zijn d'ander nederwaerts gekomen / doot slaende alle die sy krijgen konden. Als nu Heer Guillam ende Landasin met d'andere hunlieder gezellen zaghen boven de poorte eenen Ridder met zeven voetknechten die vanden toren quamen geloopen / die vloden ēn salveerden hun in een kleyn bosken / zo riepen die van boven dat syse volghen ende doot slaen zouden / principalijc den Ridder / sy hebbender binnen korten tijt vier doot gheslagen / maer de drie zijn hun ontloopen / ende de Ridder wert ghevanghen ende by zijn gezellen gebrocht. Heer Guillam zeyde: Beminde vrienden ic en mach hier niet langhe toeven / want ic moet reysen na de Koninghinne / maer Landasin myn Neve die zal by v-lieden blijven / maer reyst met dese Ridders tot den Koninc Lisuart dat hy met hunliedē doe dat hem believe / ēn doet also dat dese

secrete tot mynen bevele blijde. Doen heeft Heer Guillam synen schildt af ghedaen / die niet veel en docht / want hy in stucken geslagen was / eñ heeft den schilt van Amadis ghenomen / zeer weenende. De Ridders welcke den schildt werden kennende / ende hem zagen weenen / waren zeer verwondert / ende hebben hem ghevraecht / by wat reden dat hy dien schilt voerde? Hy heeft hunlieden de maniere vertelt / hoe dat hy dien by de Fonteyne ghevonden hadde met alle d'ander wapenen / ende Amadis ghesocht alle de contreye door / maer noyt van hem iet verhoorende. Sy waren daer door zeer bedroeft / zorgende dat hem eenich groot quaet toeghekomen was. Hier mede is hy van hunlieden ghescheyden / eñ is zonder eenich belet g'komen daer de Koninc was / die alreede de wete hadde hoe dat Amadis d'avontuere volbracht hadde van 'tvaste Eylandt / ende de heerschappije daer af gewonnen / ende was secretelijc met grooter bedructheyt van daer gescheyden / maer de zake waerom en wist niemandt dan de ghene daer ic af gheseyt hebbe. Als Heer Guillam daer gekomen was / zoo quamen sy al t'zamen om den schildt van Amadis te zien / eñ om iet van hem te vernemen. De Koninc heeft hem ghevraecht : Heer Guillam wat hebdy van Amadis vernomē? door Godt wilt ons dat te kennen gheven. Heer Koninc antwoorde hy / ic en heb van hem niet verhoort / maer wat my met desen schilde ghebeurt is / dat zal ic u vertellen in presentie vande Koninghinne / believet u. Doen heeft hem de Koninc by de Koninghinne ghelevt / daer zijnde / is hy op syn knien voor haer ghevallen / ende heeft al weenende gheseyt: Eerweerdige Koninghinne / ic heb alle de wapenen gevonden aen een Fonteyne diemē noemt de Fonteyne vandē Acker / daer desen schilt mede lach daer ic zeer droevich om was / eñ dien hanghende aen eenen boom / zoo heb ic (twee Joncvrouwen die in myn gezelschap quamen) die te bewaren gegeven / ende heb Amadis alle de landouwe door ghesocht / maer myn avontuere en was zoo goet niet dat ic hem vinden mocht / noch ooc eenige nieumare van hem verhooren mocht / eñ ic kennende de deucht van hem eñ syn begeerte / 'twelc was dat al gheheel te stellen in uwen dienst totter doot toe / zoo heb ic voor my ghenomen (aengesien dat ic hem niet en hebbe konnen met brenghen) dat syn wapenen ghetuygenisse geven zouden hoe grootelijcx dat ic in u ende in hem verobligeert ben / beveelt die te stellen ter plaetse daerse een yeghelijc zien mach / alsoo dat zommighe die van alle landen hier komen in u Hof / iet mochten van hunnen Heere weten / op dat de deuchdelijcke dencken zouden die hun tot vroomheyt stellen willen / hem in alsulcke hooghe feyten van wapenen na volghen mogen / ghelijc hy binnen synen tijdt boven alle andere Ridders te boven ghegaen is. De Koninginne zeyde: Tis my boven maten zeer leedt 'tverlies van alsulcken man / daer de weerelt zoo vele aen verliesen zal / ende u Heer Guillam bedanc ic grootelijcx van 'tghene dat ghy ghedaen hebt / als ic doen zal alle de gene die wapen hanteren / by al dien dat sy arbeyden om te zoecken den ghenen / door wien d'orden van Ridderschap ende de Joncvrouwen ende Maechden zoo eerlijc beschermt waren. Met dese nieumare zoo was de Koninc eñ alle die in't Hof waren / zeer b'droeft / ghelooveude dat Amadis doodt moest zijn : Maer boven alle d'andere Oriane / die daer niet langher by haer moeder blijven en konde / want sy is tot haer kamer ghegaen / daer sy met menichte van tranen haer kranc ke avontuere vermaledijde / om dat sy een oorsake was van zoo veel quaets. Waer door dat sy niet anders verwachtende en was dan de doot. Maer alle den raet van Mabile / eñ verwachtende hope der komste vande Joncvrouwe vā Denemercke die haer goede tijdinghe brenghen zoude /

en mochten haer niet vertroosten. In't eynde van vyf daghen zyn daer in't Hof gekomen de Ridders ende de Joncvrouwen (die Heer Guillam wt den Kercker verlost hadde) by den Koninc eñ de Koninginne om haer te bedancken van 'tgene dat hy voor hun gedaen hadde. Doen zijn ghekomen de Joncvrouwen / vertellende de droefheyt die sy Gandalin hadde zien bedrijvẽ / niet dat sy synen naem kenden / maer zeggende dat hy was eẽ schiltknecht die na den Heere vraechde / die den schilt eñ de wapenen toebehoorde. Terstont daer na zoo zijn daer ghekomen de Ridders die Gandalot gevangen brochten / ende hebbende den Koninc vertelt de batalie die Heer Guillam tegen hem gehadt hadde / ende de redene waerom / met alle de woorden die daer gebeurt waren / ende ooc dat hy hunlieden gevangen ghehoudẽ hadde / de maniere ooc hoe sy verlost waren. De Koninc heeft tot Gandalot ghesept: Op dese plaetse heb ic uwen vader doen sterven / door de groote verraderije die hy my gedaen heeft / ende op dese zelve plaetse zo zult ghy ooc sterven / door de verraderije die ghy my begeerde te doẽ. Doen beval hy datmense alle beyde van eenen hoogen toren werpen zoude / onder welcken Barsinan syn vader verbrandt was / ghelijc het eerste Boec vertelt heeft.

Hoe Donckerschoõ op d'arme rootze zijnde, daer aenghekomen is een Schip in't welcke Corisande was, zoeckende haer Lief Florestan, ende wat daer geschiedde, ende van 'tghene dat sy vertelde in't Hof vanden Koninc Lisuart.

Het neghenste Capittel.

Donckerschoon zijnde op d'arme rootze / (als wy vertelt hebben) zoo heeft hem de Heremijt op eenen tydt doen by hem aen eenen put zitten die voor de heremitagie stont / ende zeyde: Sone ic bid u dat ghy my wilt zeggen wat de zake was dat ghy in uwen slaep alsoo geroepen hebt / als wy aen de Fonteyne vanden Acker waren. Dat zal ic u gheerne zegghen / antwoordde hy / eñ bidde u door Godt / dat ghy my wilt te kennen geven wat ghy daer wt verstaen meucht / 'tzij voor my droefheyt oft blijschap? Doen heeft hy't hem al t'zamen vertelt / alsoo ghy ghehoort hebt / dan alleen de namen vande Joncvrouwen die versweech hy. De Heremijt die heeft een lange wijle daer op gelet / ende is te hemwaert ghekeert / ende heeft hem ghesept al lachende met blijschappen: Donckerschoon beminde sone / ghy hebt my zeer verblijt / ende hebt my groote vrientschap ghedaen met 'tghene dat ghy my ghesept hebt / zijt ghy ooc alsoo / want met reden zoo behoordy dat te doen / zoo zuldy weten in wat maniere dat ic dit versta. Ghy zult verstaen dat de kamer die duyster was / daer ghy binnen waert / ende daer niet wt en mocht / dat beteeckende de droefheyt daer ghy nu in zijt / ende de Joncvrouwen die de kamer open deden / dat zijn eenige van uwe vriendinnen die daghelijcx spreken met de ghene die ghy zoo zeer bemint / in u zaken / die alsulcken maniere vinden zullen dat sy u van hier halen zullen / ende wt dese droefheyt daer ghy nu in zijt. Ende den strael der Sonnen die sy voor hun hadden / dat is een nieu bevel / 'twelc sy u zeynden zullen van nieuwe blijschap / waer door ghy vã hier gaen zult. Ende 'tvyer daer ghy u Alderliefste in zaecht / dat beteeckent de groote bangicheyt van liefde daer sy door u (als ghy door haer in zijt / eñ wt dat vyer welc beteeckent liefde / zoo zult ghy haer daer wt trecken / welc zijn zal wt haer droefheyt als sy u zien zal. Voort aen dẽ schoonen boomgaert daer ghy haer in leydet / dat beteeckent groote blijschap in welcke sy door u ghesichte ghestelt zijn zal: Maer ic weet wel aengaende als myn habijt wtwijsende is / zoo en behoore ic my met alsulcke zaken niet te moeyen / nietteman

ic

ic weet wel dattet meer is ter eerē Godts dat ic de waerheyt zegh / daer ghy mede vertroost meught zyn, dan oft ic swyghende u leven zoude laten komen in grooter desperatie. Donckerschoon is op syn knië door hem gevallen, kussende syn handen/ Gode danckende dat hy in alsulcken verdriet ende droefheyt hem alsulcken persoon verleent heeft die hem zoo wel radende is / hem biddende met tranen dat hy door syn ontfermherticheyt de woorden waer laten ghebeuren zoude van syn dienaer dien heylighen Heremyt. Daer na heeft hy hem gebeden dat hy hem wilde te kennen gheven het bediet vanden droom / den welcken hy den nacht te voren (eer hem Durin den brief ghegheven had) droomde als hy in't vaste Eylandt was. De Heremyt heeft hem geseyt: Dit hebt ghy merckelyc wel gesien aen 'tgene dat ghepasseert is / want ghy dit geleden hebt. Ic zegge u dat de hooge rootze vol hooghe boomen daer u docht dat ghy op waert / ende alle 'tvolc welc ghy rontom u zaecht groote blyschap makende / dat bewyst u 't vaste Eylandt / welc ghy doen ter tydt ghewonnen hadt / waer door dat ghy alle d'ingeseten vanden lande groote blyschap mede gedaen hadt / ende de man die met het busken tot u quam met de bitter electuarie / dat was de bode van u vriendinne die u den brief gaf / welcke groote bitterheyt van hare woordē (ghy beter dan iemant (die't beproeft hebt) wel weet : Ende de droefheyt daer ghy alle 'tvolc in zaecht die te voren blyde waren/ dat zyn de zelve vanden lande / die om uwent wille in grooter droefheyt eñ swaer verdriet zyn : Ende de kleederen die ghy uut dedet dat zyn de wapenē die ghy van u leyt : De steenrootze daer ghy in ghevercht waert / die in't midden van't water stont / dat bediet dese rootze daer ghy nu op zyt : Ende den gheestelicken man die u toe sprac wiens tale ghy niet en verstont / dat ben ic, want ic hebbe u gheseyt de woorden Godts die heylich zyn / dewelcke ghy van te vorē niet en verstont/ oft daer op niet en dachte. Voorwaer/ sprac Donckerschoon ghy hebt my de oprechte waerheyt geseyt vā desen droom/ want al t'zamen alsoo ghebeurt is, waer door ic groote hope hebbe in't ghene dat toekomende is. Maer sy en was zoo groot noch zeker niet dat hy daer door ontslaghen was der grooter bangicheyt daer hem de desperatie (die hy door syn Alderliefste hadde) mede omvangē hadde / en zach dicwils na de plaetse daer hy zoo grooten genuechte ende blyschap gehadt hadde / ende de groote eere die hem daer bewesen hadde gheweest. Ende dit nu aenmerckende gheheel eñ al contrarie te zyn / met groote wreetheyt ende bitterheyt / zo is hy zomwylen in zulcken noot ghekomen / dat / 'ten hadde geweest door den raet vanden Heremyt / syn leven zoude in groot perijckel gestaen hebben: Dewelcke om dat hy hem een luttel van syn groote gepeysen trecken zoude / zoo dede hy hem met twee joncxkens die zyn Neven waren ende met hem woonden aen een riviere gaen visschen met henghelroepen daer by staende / daer sy visch ghenoech kregen. Aldus gelyc ghy nu hoort/ zoo was Donckerschoon daer syn penitentie doende met grooter pyne eñ groot verdriet / denckende 'ten ware dat Gode door syn groote goedertierenheyt hem niet en beschermde mettet ontfermen vā syn Alderliefste / dat hem de doot liever was dan 'tleven. Ende den meesten deel vande nachten zo ruste hy onder een deel dicke boomen / die daer in eenen boomgaert by de heremitagie stonden / eñ dat om te bat syn droefheyt ende pyne met tranen daer te gebruycken / om dattet de Heremyt ende de joncxkens niet gewaer worden en zouden. Waer overdenckende de ghetrouwicheyt die hy altyt met syn Beminde ghehouden hadde / eñ de groote dinghen die hy om haer te dienen ghedaen hadde / zonder reden ende niet verdient hebbende / dat sy't hem zoo qualijc

ken ende onghetrouwelijcken ghelooont hadde / zoo heeft hy dit Liedeken door groote gramschap ghemaect/ aldus zegghende:

Liedeken.

Als my victorie gheweyghert is,
Diemen my met recht schuldich is,
Dat dan de glorie vergaende is,
Zoo in blijschap, dat 'tleven sterven is.
Ende met mynder ellendigher doot,
Zoo sterven alle myn gebreken en schaden,
Myn hope, myn begheerte ter noot,
De liefde, haer bedroch, ende haer paden.
Maer in myn memorie zal ic erven
Verdriet, dat nimmermeer en vergaet,
Welc om myn glorie te doen sterven,
Is hope en levẽ de doot door valschẽ raet.

ALs Donckerschoon dit Liedekẽ gemaect hadde, zoo gebeurdet op eenen nacht als hy also onder de boomen lach/ zoo hy ghewoonlijc was / bedrijvende grooten rouwe met menichte van tranẽ/ dat den nacht byna gepasseert zijnde / hy gehoort heeft op een instrument zeer zoetelijc spelen / zeer na by hem / zoo dat hy daer groote blijschap uyt nam als hy dat hoorde/ waer af hy zeer verwõdert was/ want hy wel wist dat op die plaetse geen gezelschap meer en was dan de Heremijt ende hy met de twee jongers. Zoo is hy opgestaen/ende al heymelijc voorts ghegaen/om te weten wat dat was zo heeft hy twee Joncvrouwen gesien neffens de Fonteyne die d'instrumentẽ in haer handen hielden/ende hoorde dat sy zeer zoetelijc speelden ẽ zongen : als hyse een wyle tijts ghehoort hadde / ende dat sy cesseerden/zo zeyde hy tot hunlieden : Beminde Joncvrouwen blijft met Godt / want door u zoet spel ende zanc / zoo hebdy my mijn mettenen doen versuymen. Sy waren zeer verwondert om te weten wat man dat hy zijn mochte / ende vraechden hem : Vriendt wilt ons zegghen op alle vrientschap wat plaetse dat dit is daer wy aengenomen zijn / ende wat man dat ghy zijt. Joncvrouwen/antwoordde hy/ dese plaetse is genaemt de rootze vanden Heremijt / om dat hier een heremitagie staet / ende een Heremijt die daer binnen woont/ende ic ben een arm man die met hem woone doende groote ende scherpe penitentie voor myn groote zonden die ic ghedaen hadde. Doen vraechden sy hem: Vrient zouden wy hier moghen hebben eenich huys daer een groote Vrouwe in rusten mocht die hier ghekomen is / en is van grooter weerde/ende zeer rijc/ die ziec is van liefden / daer sy twee oft drye dagen in rusten mocht? Als hy dit hoorde zeyde hy : Hier staet een kleyn huys daer ic in ruste / ende wil u de Heremijt dat laten / zoo zal ic in't velt slapen gelyc ic dicwils doe/om u te believẽ. De Joncvrouwen bedanctẽ hem zeer van syn goede presentatien / ende namen't in groote danckbaerheyt. Sy-lieden aldus sprekende/ zo is den dach opgekomen/ ẽ Donckerschoon heeft gesien onder andere boomẽ een ledekant gestelt / welc zeer schoon ende rijckelijc was / waer op de Joncvrouwe lach daer sy af ghesept hadden/ ende vier ghewapende Ridders op den oever vander Zee die haer bewaerden/ die lagen en sliepen/ ende noch vijf mans persoonen/ neffens hunlieden die niet gewapent en waren. Voort zach hy eẽ schip in Zee / 'twelc zeer wel toegemaect was van als dat van doen hadde/ 'twelc op synen ancker lach. Dese Joncvrouwe die docht hem jonc ende schoone te zijn / zoo dat hy genoechte hadde haer t'aenschouwen. Zoo is hy ghegaen totten Heremijt die hem kleede / tot hem zegghende: Vader ons is vreemt volc overgekomẽ/ het waer goet dat ghy hun wat vertoefde. Also zal ic doen/antwoordde hy. Doen zijn sy t'zamen uyt de heremitagie gegaẽ/ ende Donckerschoon heeft hem 'tschip ghetoont/ ende zagen hoe dat de Ridders met d'andere mans de Joncvrouwe op namen/ ẽ haer Joncvrouwe met haer/

ē vraechden den Heremijt/ oft daer geen plaetse en was om daer binnen te gaen. Hy zeyde: Hier binnen staen twee huysen/ in't eene zoo woone ic / maer met mynen wille zoo en zal daer nimmermeer persoon van vrouwen komen / ende in d'ander woont dese goede arme man die hier syn penitentie doet / waer wt dat ic hem zonder synen danc niet doen gaen en zoude. Donckerschoon zeyde: Vader ghy meuchtse daer wel binnen laten/ want ic zal onder de boomen rusten ghelijc als ic gewoon ben. Doen zijn sy al t'zamen binnen de Cappelle ghegaen om den Heere te bidden. Donckerschoon aensiende de Joncvrouwen ende de Ridders/ ē werc denckende op hem zelven ē op syn Beminde ende van synen voorleden tijt/ zoo wert hy wtermaten zeer weenende/ ende knielende voor den Outaer / badt Godt dat hy hem wilde bystaen in syn groot verdriet. De Joncvrouwen ē de Ridders die hem alsoo zaghen weenen met bedructer herten/ dochten dat hy was een heylich man van heylich levẽ / hunlieden verwonderende vā syn jeucht ē schoonheyt / die hy daer begheerde te besteden door eenige groote misdaet van syn zonden / aenghesien dat de barmhertichheyt Godts in alle plaetsen te verkrijgẽ was/ goet ende waerachtich berou hebbende. Als sy Godt gedient hadden / zoo leyden sy de Joncvrouwen na de kamer toe / ē hebbense op een rijckelijc bedde ghelept. Sy weende zeer bitterlijc/ ē wronc haer handen door de groote droefheyt die sy hadde. Donckerschoō dit aensiende/ heeft hy de Joncvrouwen ghevraecht (die alreede hen instrumenten in hare handen hadden om hen te verblijdẽ) wat sy hebben mochtẽ/ oft waer door sy also swaerlijc bedruct waren? Sy hebben hem gheantwoordt: Vriendt dese vrouwe is zeer rijcke / van grooter weerde/ ē zeer schoone / al ist dat haer verdriet haer schoonheyt zeer verminidert heeft / ē haer vanghicheyt / (al ist dat wy't eenen anderen niet gheerne zeggen en zouden) nochtans zoo zullen wy't u te kennen gheven / hopende dat ghy't secreet houdẽ zult. Weet dat sy met grooter liefden ghequelt is/ ē gaet zoecken den ghenen die sy aldus bemint in't Hof vanden Koninc Lisuart/ Godt geve dat sy hem daer vindẽ moet/ om dat haer pyne wat versoetẽ mochte. Als hy hoorde noemen 't Hof vandẽ Koninc Lisuart / ende dat de vrouwe door liefde stervende was/ ghelyc als sy dede/ zo liepen hem de tranen over syn oogen/ zeggende: Ic bidde u dat ghy my zeggen wilt den naem vanden ghenen die sy zoo zeer bemint. Dese Ridder daer ghy na vraecht / antwoordden sy / die en is van desen lande niet / ē is de vroomste Ridder der weerelt/ wtgesteken alleene twee die zeer gheprezen zijn. Nu bid ic u/ sprac hy / door al dat ghy van Godt houdende zijt/ dat ghy my synẽ naem noemen wilt/ ende van d'ander twee mede. Wy zullen't u zeggen/ spraken sy/ op conditie dat ghy ons zeggẽ zult/ oft ghy Ridder zijt/ want u wesen toont dat vele/ ende hoe dat uwe naem is. Dat zal ic doen/ zeyde hy/ om te weten 'tgene dat ic u gevraecht heb. In den Naem ons Heeren/ hebben sy geantwoort. Ghy zult weten dat de Ridder die dese groote Vrouwe bemint / ghenaemt is Florestan/ de broeder vanden vromen Ridder Amadis van Gaule / ende van Heer Galaor / ē is de sone vanden Koninc Perion van Gaule ē vande Gravinne van Salandria. Danc moet Godt hebben / nu weet ic wel dat ghy my de waerheyt ghesept hebt van syn zaken ē vromicheyt/ ic ghelove dat ghy zoo veel deuchden van hem niet en zoudt moghen zegghen/ het en is noch veel meer. Hoe/ vraechdẽ sy/ kent ghy hem dan wel? Ten is niet langhe gheleden/ antwoordde hy/ dat ic hem gesien heb in't Hof vande Koninginne Briolanie/ daer ic gesien hebbe de batalie die Amadis hadde ē syn Neve Agraies teghen Abiseus ende syn sone totten eynde toe / ende tot dat Heer Flo-

restan daer quam / hy docht my zeer wel bequaem zijn / van goeder manieren ende vromichheyt van wapenen / zo heb ic Heer Galaor syn broeder zeer veel hooren zegghen / die teghen hem ghevochten hadde / na dat hy zeyde: Door dese batalie zeyden sy / zoo schiedt Heer Florestan van daer / want daer werden sy d'een d'ander kennende dat sy broeders warẽ. Hoe vraechde hy / is dit de Joncvrouwe van't Eylant / daer de batalie van hun beyden om geschiedde? De zelve is sy / antwoordden sy. Zoo is dan haren naem Corisande / sprac hy. Dat's waerachtich / spraken de Joncvrouwen. Nu en heb ic alsoo grooten medelydẽ met haer niet om haer droefheyt / sprac hy / want ic weet wel dat hy zoo beleeft ende van zonderlinge goede conditie is / dat hy altijdt haer bevel volbrenghen zal. Wilt ons nu te kennen gheven wie dat ghy zijt / zeyden sy. Beminde Joncvrouwen / antwoordde hy / ic ben een Ridder / eñ 'theeft tot anderen tijden beter met my gheweest dan't nu is inde ydel zaken van dese weerelt / die ic nu wel betalen moet / ende mynen naem is Donckerschoon. Danc hebt / spraken sy / ende blijft met Gode / want wy moeten onse Meestersse wat gaen vermaken met dese instrumenten / 'twelc sy gedaen hebben / want als sy tot haer ghekomen zijn / ende een wijle ghesonghen ende ghespeelt hebbende / zoo hebben sy haer vertelt al 'tghene dat sy van Donckerschoon ghehoort hadden van Heer Florestan. Och zeyde sy / laet hem terstont hier komen / want het moet eenich man van eerẽ zijn / aenghesien dat hy Heer Florestan gesien ende gekent heeft. D'eene vande Joncvrouwen heeft hem ghehaelt. De groote Vrouwe zeyde tot hem: Dese Joncvrouwen hebben my ghesept dat ghy Florestan ghesien hebt / ende dat ghy hem zeer bemint. Zoo bid ic v op al 'tgene dat ghy van Godt hebt / dat ghy my zeght 'tgene dat ghy vã hem weet. Hy heeft haer vertelt 'tzelve dat hy de Joncvrouwen ghesept hadde / ende dat hy wel wist dat hy ende syn broeders ende Agraies syn Neve gheweest hadden in't vaste Eylandt / maer daer na en had hy hem niet meer ghesien. Nu zeght my / sprac Corisande (ist v believe) oft hy van v maechschap iet is / want my dunct dat ghy hem zeer lief hebt. Joncvrouwe / antwoordde hy / ic bemin hem om syn groote weerde / ende om dat syn vader my Ridder ghemaect heeft / waer door dat ic in hem ende in syn kinderen grootelijcx verobligeert ben: Maer ic ben zeer bedroeft om een nieumare die ic van Amadis verhoorde al eer ic hier ghekomen ben. Wat nieumare is dat? vraechde sy. Als ic herwaerts quã / zoo zach ic een Joncvrouwe / sprac hy / in een bosschagie by den wech daer ic door moeste komẽ / die een Liedeken zonc wel genuechlijc om hooren: ic vraechde haer wie dat ghemaect hadde? Het heeft een Ridder ghemaect / antwoordde sy / dien Godt meer blijschap wil verleenen dan hy hadde op dien tydt dat hy't maecte / want na het uitwijsen der woorden / zoo was hy door groote liefde / swaer verdriet lydende / waer af dat hy hem zeer beklaechde. Ic was twee dagen in haer geselschap / ter tijt toe dat ic't geleert hadde / ende zeyde tot my dat Amadis haer ghelecrt hadde / al weenende en grooten druc makende. Ic bid v vriendelijcken / sprac sy / dat ghy dit Liedekẽ myn Joncvrouwen leeren wilt / om dat sy't op haer instrumenten spelen ende zingen mogen. Ic wilt gheerne ter liefden van v doen / zeyde hy / ende om den ghenen dien ghy aldermeest bemint. Hoe wel het nu gheenen tijdt van spelen en is / zoo is hy met de Joncvrouwen ter Cappelle ghegaen / eñ leerde hunlieden het Liedeken / 'twelc een zeer vreemde voys hadde: ende door syn groote droefheyt / zoo luydet veel zoeter / de Joncvrouwen hadden't haest wel vast gheleert (ende speelden dat voor Corisande daer sy groot vermaec in hadde als sy't hoorde. Voorts zoo bleef sy daer

vier dagen lanc / ende op den vÿfſten zoo
ſcheydden ſy van Wonckerſchoon eñ van
den Heremyt. Sy vraechde hem oft hy
daer noch langhe blÿven zoude? Totter
tÿt toe dat ic ſterve/ ſprac hy. Doen zÿn
ſy t'ſchepe ghetoghen/ ende ghereyſt den
rechten wech na Londẽ daer de Koninc
Liſuart was / want ſy hoopte daer eer
nieumare te verhoorẽ dan in ander plaet
ſen. Sy wert zeer wel ontfangen vanden
Koninc ende Koninghinne/ ende van een
iegelijc/ wetende dat ſy een Vrouwe was
van hoogher weerden / zoo heeft ſy haer
doen logeren binnen haer Palleys. De
Koninginne heeft haer gevraecht d'oor-
ſake van hare komſte / eñ dat de Koninc
eñ ſy (by al dien ſy haers van doen had-
de) haer behulpelijc zÿn zoudẽ. Eerweer-
dighe Koninghinne/ zeyde Coriſande/ ic
neemt in grooten dancke / maer myn
komſt is om te zoecken Heer Floreſtan/
ende om dat hier volc wt alle landen ko-
mende is / zoo begheer ic hier een wÿle
tÿdts te blÿven/ op avontuere oft ic hier
iet van hem mocht vernemẽ. De Konin-
ghinne zeyde haer: Dit meuchdy doen
zoo langhe alſt v believen zal / maer nu
ter tÿt en weetmen niet van hem te ſpre-
ken / dan dat hy gereyſt is om te zoecken
ſyn broeder Amadis/ die heel ende al ver-
loren rÿdt/ ende de reden waerom en kan
niemant geweten. Doen vertelde ſy haer
hoe dat Heer Guillam ſyn wapenẽ daer
gebrocht hadde/ maer van ſynen perſoon
zoo en konde hy niet vernemen. Als Co-
riſande dit al verſtaen hadde/ zoo wert ſy
weenende/ zegghende: O Heere wat zal
van mynen vriendt Heer Floreſtan ghe-
ſchien? want na de groote liefde die hy
tot dien broeder heeft (by al dien dat hy
hem niet en vindt) zoo zal hy hem zelven
voor verlieſen / zoo en zal ic hem nimmer-
meer meer mogen zien. De Koninginne
die trooſte haer zoo ſy beſt mocht / ende
'twas haer leedt dat ſy haer de nieumare
gheſeyt hadde. Oriane die neffens haer
moeder ſtondt / aenhoorende de redenen
vã Coriſande/ hoe dat ſy Heer Floreſtan
den broeder van Amadis zo zeer bemin-
de / zoo had ſy groote begheerte om haer
eere te bewyſen / en haer gezelſchap hou-
dende / zoo heeft ſy haer in haer kamer
genomen / daer ſy van haer gewetẽ heeft
alle haer gelegentheyt. Aldus ſprekende
van vele diverſche zaken/ zoo heeft Cori-
ſande haer ende Mabile vertelt hoe dat
ſy geweeſt hadde op d'arme rootze/ daer
ſy eenen Ridder gevonden hadde die daer
groote penitentie dede / die hare dienſt-
jonc vrouwen een Liedeken geleert had-
de / 'twelc Amadis ghedicht had ter tÿdt
dat hy vol droefheyt was / het welcke
wel blÿckende was aen de woorden van
'tzelve Liedeken. Mabile zeyde tot haer:
Myn beminde vrouwe / ic bid v dat ghy
dit Liedeken uwe dienſtmaechden wilt
doen zingẽ/ want ic in't hooren van dien
zeer verblÿt zoude zÿn/ want ic de Nichte
ben vanden ghenen die't ghedicht heeft.
Dat wil ic gheerne doen / ſprac ſy/ want
myn herte niet min blÿſchap daer door
ontfanghende en is/ in't hooren door het
maechſchap het welc hy met myn Heere
Heer Floreſtan heeft. Doẽ zÿn de Jonc-
vrouwen gekomen ende hebben daer op
haer inſtrument zeer zoetelijc geſongen/
'twelc een groote blÿſchap was om aen-
hooren / aengheſien de goede gratie daer
mede dat gheſonghen was / maer 'twas
droefheyt voor de ghene die't hoorden.
Oriane die ſloech de woorden gade/ ende
zach wel/ na dat ſy hem zoo t'onrecht be-
teghen hadde/ dat hy hem met groote re-
den beklagende was / zoo is ſy met groot
verdriet in haer herte verſlagen geweeſt/
ſy is tot haer kamer gegaen met grooter
beſchaemtheyt door de menichte vã tra-
nẽ. Mabile die zeyde tot Coriſande: Ghy
ziet wel hoe dat Oriane niet wel en is/
maer om v vrientſchap te bewÿſen / zoo
is ſy hier langher ghebleven dan ſy be-
hoort / zoo zal ic haer wat gaen vpſtaen;
maer ic bidde v dat ghy my zegghen wilt
wat man dat dit is die op d'arme rootze

uwe dienstmaechden dat Liedeken gheleert heeft/ oft hy ooc eenighe nieumaren van Amadis weten mach. Sy heeft haer al t'zamē vertelt hoe dat sy hem daer gevonden heeft/ eñ al 'tgene dat hy haer gesept heeft: Maer dat sy noyt geenen man ghesien en hadde (zoo ziec zijnde) die zoo schoon was/ noch ooc zo bequaem in syn armoede ende zoo gewillich daer in/ ende noyt en had sy zoo jonghen man ghesien die zoo vol verstants was. Mabile docht terstont wel dat Amadis wesen moest/ die door syn groote desperatie in zo scherpen ende wilde plaetse hem daer ghestelt hadde/ schouwende de gheheele weerelt/ ende sy is tot Oriane ghekomen daer sy in haer kamer vol gheveys zat ende zeer bitterlijc weende: ende is al lachende by haer gekomen ende zeyde: Al vraghende weet een mensch zomtijdts meer dan hy peyst. Ghy zult weten dat 'tghene ic van Corisande verhoort hebbe dat de Ridder die ziec ende krant is die Donckerschoon ghenaemt wort op d'arme rootze/ by redenen Amadis behoort te zijn/ die hem selven daer ghescheyden heeft van al de weerelt (begheerende u bevel te volbrenghen/ in u presentie niet te komen/ noch voor niemāt anders/ daerom weest verblijt/ wāt myn herte my certeyn tuygende is dat hy't zonder twijffel is. Oriane stac haer handen na den Hemel/ zeggende: O Heere van al de weerelt latet u beliefte zijn dat waer zijn moet/ ende ghy myn beminde vriendinne gheeft my raet wat ic doen mach/ want ic in alsulcken staet ben / dat ic hert noch zin en hebbe/ daerom (om de minne Godts) hebt medelijden met my/ als over d'arme catijvighe ongheluckighe die door haer dwaesheyt ende rasende gramschap alle haer genuechte ende blijschap verloren heeft. Mabile had groot medelijden met haer/ zoo dat de tranen wt hare ooghen spronghen/ maer sy heeft haer omghekeert om dat sy't niet mercken en zoude/ eñ zeyde: Den besten raet is/ dat wy verbeyden de komst van uwe dienstmaechde/ ende e… heeft sy hem niet ghevonden/ zoo laet der last op my staen/ want ic zal middel vinden hoe dat wy van hem mochten vernemen/ maer nochtans altijt zoo make i… my sterc dat hy't zelve is die Donckerschoon ghenaemt is.

Hoe de Ioncvrouwe van Denemercke Amadis gezocht heeft, zijnde na veel reysens met grooten arbeydt door groote avontuere ghekomen aen d'arme rootze daer Amadis op was, die Donckerschoō ghenaemt was, ende hoe dat sy t'zamen ghekomen zijn van daer na Londen om Oriane syn beminde te besoecken.

Het tienste Capittel.

DE Ioncvrouwe van Denemercken was tien daghen by de Koninghinne van Schotlant/ maer niet zo grootelijcx met harē danc als met de groote vermoetheyt ende onlusticheyt vander Zee/ ende te meer om dat sy gheen nieumare vernomen hadde vā Amadis in dat lant/ daer sy nochtans met groote hope daerom vā hem te vernemen gekomen was/ zorgende dat haer Meesterse Oriane door haer onachtsaemheyt (dat sy gheen zeker antwoorde en bracht) daer door de doot niet ontgaen zoude. Zoo heeft sy oorlof aen de Koninginne ghenomen/ met haer nemende kostelijcke juweelen/ die sy aen de Koninghinne Brisene ende Oriane ende Mabile haer dochter gesonden heeft/ ende is ter Zee ghegaen om wederom te keeren zonder bescheet te brenghen van daer sy gekomen was/ niet wetende wat sy meer doen mochte. Maer als de Heere van al de weerelt (als de menschen zonder eenige hope oft troost geen betrouwen meer hebbende) een luttel vā syn macht toonē wilt/ een teghelijc te kennen gevende dat niemant hoe wijs oft hoe discreet dat hy zijn mach/ zonder syn hulpe bystant ghekrijgen mach: Zoo is haer voyagie ghekieren

keert met grooten angst ende tribulatien van haer en van alle die in't Schip waren / hunlieden het eynde ghegheven met alsulcke blijschap en goede avontuere als sy ghesocht en begeert hadden / komende tot hun meyninghe ende begheerte. Dit was dat de Zee door haer felheyt ende de tormenten zonder comparatien hunlieden bystandt ghedaen heeft / zoo dat sy varende waré zonder roer / en de Schippers en wisten niet waer sy henen voeren / ende en hadden gheen hope van hun leven. Ten lesten op eenen morghenstont in't opgaen vanden daghe / zoo zijn sy gekomen aen den voet van d'arme rootze daer Donckerschoon was / die de Schippers terstont kenden / want sommighe van hun die in't Schip waren die wisten wel dat dien heylighen Heremijt Andalod daer boven woonde / leydende daer een heylich leven / 't welck sy de Joncvrouwe van Denemercke ghesept hebben. Ende sy wt alsulcken perijckel ontkomen zijnde / (als vander doot totten leven) beval datmen haer boven op de rootze leyden zoude / om dat sy daer haer devotie by dié heylighen man doen wilde / ende Godt dancken dat hy haer alsulcké gratie verleent hadde. Op desen tijt zo was Donckerschoon aen de Fonteyne beneden de boomen / daer hy dien nacht gherust had / ende syn leven was zoo na ten eynde gekomen dat hy gheen veertien daghen en meynde te leven / ende de menichte van syn trané die hy weende ende de flauheyt syns lichaems hadde hem zo zeer t'onder gebracht dat syn aensicht swert en maer een vel en was / veel meer dan oft hy eenighe ander groote siecte gehadt hadde / zoo dat hem gheen mensche kennen en mocht. Als hy dit Schip een wijle tijdts aensien hadde / ende dat de Joncvrouwe met de schiltknechten opwaerts quamé / ende dat syn ghedacht ende syn hope anders niet en was dã de doot te verwachten / alle 'tghene dat hy van te voren ghehãteert hadde met blyschap / 't welc was vreemde persoonen t'aensien / alsoo wel die te kennen als bystant in haer krancke avontueren te bewijsen / desé ende alle andere dierghelijcke die waren van hem met grooter desperatien veracht en versmaet. Zoo is hy van daer gegaen totter heremitagie / ende zeyde tegen den Heremijt: Ic hebbe volc gesien wt een Schip komende die herwaerts komen. Ende is op syn knien voor den Outaer ghevallen / syn ghebedt doende / biddende onsen Heere dat hy synder zielé ontfermen wilde / want hy hoopte hem daer zeer kort rekeninghe af te doen. De Joncvrouwe met Durin ende Enil die zijn ter kercké in gekomen om hun ghebedt te spreken / ende hebben hun aensichten ontdect / die bedect waré. Donckerschoon syn gebedt gesproken hebbende / zo is hy opgestaen / syn aensicht tot hunlieden keerende ende neerstelyc ziende / zoo werdt hy de Joncvrouwe en Durin kennende: Hy is daer door zo verandert / dat hy op syn beenen niet langer staen en mochte / maer is ter aerden ghevallen oft hy doodt ghewéest hadde. Als de Heremijt dit zach zo dacht hy dat hy in syn leste ure moeste zijn / en zeyde: O almogende Heere / waerom en hebdy gheen barmhertichheyt ghetoont over den ghenen die v noch zoo ghedienstich zoude gheweest hebben / ende de tranen liepen over syn wanghen ende wten baert / zeggende: Beminde Joncvrouwe beveelt uwe knechté dat sy my desen man helpen in syn kamer draghen / want na dat my dunct zoo is dit den lesten dienst diemen hem doen zal moghen. Zoo hebben hem de Heremijt en Durin met Enil in syn kamer ghedraghen / ende op een bedde ghelept dat zeer sober was / zonder vã iemant bekent zijn. De Joncvrouwe heeft Godt ghedanct / en wilde wat gaen eté op't groene / want sy vander Zee zeer vermoept was ende sy vraechde den Heremijt wat mã dat dese was die zo kranc was? De Heremijt zeyde: Het is eé Ridder die hier penitentie doet. Zoo moet

hy grootelijcx misdaen hebben / sprac sy / dat hy op aldusdanigen scherpen plaetse dit doende is. Tis alsoo ghy zeght / antwoorde hy / maer 'tis meer om de ydel verganckelijcke dingen vander weerelt / dan om den dienst Godts. Ic begheer by hem te gaen / sprac sy / om dat ghy zeght dat hy een Ridder is / ende ic zal hier eenighe dingen laten die ic in't Schip hebbe om hem te conforteren ende te laven. Doet alsoo / zeyde hy / maer ic zorghe dat syn doot zoo korts nakende is / dat uwen bystant van gheenen doen zijn en zal. De Joncvrouwe is alleen tot hem ghegaen. Donckerschoon verwachte wat hy doen wilde / zoo en wiste hy geenen raet / want liet hy hem kennen / zoo passeert hy 'tbevel van syn Alderliefste / eñ en doet hy's niet / ende dat de ghene die alle reparatie van syn leven is / van daer scheydde / zoo is alle syn hope verloren. Ten eynde zoo dacht hy dat hem de doot niet zoo swaer oft pijnlijc zijn en zoude / dan syn wtverkoren vriendinne te verstooren eñ gram te maken / zoo heeft hy voor hem ghenomen dat hy hem niet laten kennẽ en zoude in geender manieren. De Joncvrouwe by hem komende / zoo vraechde sy: Beminde vriendt / ic hebbe vanden Heremijt verstaen dat ghy een Ridder zijt / eñ om dies wille dat alle vrou-persoonen totten meesten deel vande Ridders verobligeert zijn / door de groote defensie die sy in groote perijckelen ons lieden bewijsende zijn / zoo ben ic hier tot u ghekomen om u wat te laten van zommighe lieffelijcheyt daer ghy u mede onderhouden meucht / die ic in myn schip hebbe. Hy en heeft niet een woort gesproken / maer hy heeft bitterlijc gheweent ende versucht / zo dat haer docht dat syn ziele tẽ lichaem wtscheyden zoude / daer sy groot medelijden met hadde / eñ om dat inde kamer zeer luttel lichts was / zo dede sy eẽ kleynvensterken open dat gesloten was / ende is aen syn bedde ghekomen om te zien oft hy doot was / eñ begonst op hem te zien

ende hy desghelijcx op haer al weenende ende zuchtende / ende zoo ziende op hem een langhe wijle tijdts dat sy hem niet en kende / want haer ghedacht was verre van daer te vinden op alsulcken plaetse den ghenen die sy zochte / maer sy werde eenen slach die hem Arcalaus de Toovenaer ghegeven hadde met het yser van syn lancie / als hy hem Oriane wederom ontnomen hadde / ghelijc ghy in't eerste Boec ghehoort hebt / zoo wert sy hem kennende om tghene daer sy van te voren geen suspitie af en hadde / ende zach merckelijc dat hy Amadis was / ende zeyde: O Godt staet my by / wat zie ic hier / Och Heere ghy zijt de ghene daer ic zoo grooten arbeyt om gedaen hebbe / ende is met haer borst op't bedde ghevallen / ende op haer knien mede / kussende syn handen menighe reyse / zegghende: Heer Amadis hier is wel van noode barmhertichheyt en verghiffenisse over de ghene die u zoo grootelijcx onghelijc ghedaen heeft door haer quade suspitie / u stellende in zo swaren verdriet / waer door sy door de groote reden ende veel zaken lijdende is / eñ een leven leydende is veel bitterder dan de doodt. Donckerschoon nam haer in syn armen / vast aen hem douwende zonder een woordt te moghen spreken / zoo heeft sy hem den brief ghegheven / zegghende: Desen brief zeynt u Oriane u alderliefste vriendinne / en laet u door my weten / by al dien dat ghy zijt dien zelven Amadis die ghy te voren waert / die sy zoo zeer bemint / dat ghy (stellende als vergeten het ghene datter ghepasseert is) terstont u zult vinden by haer op haer Kasteel van Bloemendale / daer met grooter blijschap gebetert zullen zijn de groote droefheden ende pijnen / daer d'overgroote liefde (die sy tuwaerts heeft) een oorsake af is. Hy heeft den brief aenveert / ende na dat hy dien menige reyse gekust heeft / zoo heeft hy dien op syn hert ghelept / zegghende: O bedruct herte / twelc zoo langhen tijt met zoo grooten verdriet wtgestort heeft zoo

grooten

grooten menschte van tranen) v hebbe mogen onderhouden tot het wterste van de bitter doot. Ontfanght de medecyne, welcke gheen ander tot uwer gesontheyt suffisant ghenoech en zoude moghen zyn: Jaecht van v de wolcken van duyster-nissen daer ghy tot noch toe mede v dect hebt gheweest / neemt nu kracht eñ vro-micheyt daer ghy mede dienen meucht/ ende verdienen de groote vriemschap die v R'derliefste v bewysende is v te verlos-sen vander doot/gevende v 'tlevẽ. Doen heeft hy den brief open ghebroken om te lesen/ luydende aldus.

Brief vande Princesse Oriane aen Amadis.

BY al diẽ de groote gramschappẽ die wt vyantschap komen ende spruyten, ver-andert worden in ootmoedicheyt (weer-dich zijn om te vergheven) wat zal't dan zijn vande gramschappen dewelcke komen ende groeyen wt groote hittigher liefden. Niettemin ic en wil my niet ontschuldigẽ, myn ware vrient, want ic had behooren te aenmercken dat onder voorspoedige ende ghenoechlijcke dinghen wel schuylden de lagen der fortuyne, om die tot catijvicheyt te brenghen ende te stellen: Ooc was ic schuldich by redenen te confidereren v dis-cretie, v eerbaerheyt die tot noch toe noyt verandert en is geweest in gheen zaken ter weerelt, ende boven al de groote subjectie van myn bedruct herte, 'twelc hem anders nerghens door ghekomen is dan ghelijc als v herte besloten is, het myne desgelijcx, op en dien dat ooc door eenige avontuere een luttel van syn bernende vlammẽ iet mocht verkout zijn, myn herte dan dat wetende ende ghevoelende, (eenige ruste van myn doot lijcke begheerten van hem begheert zijnde) zoude mogen bygebracht hebben, maer ic hebbe ghedoolt als de ghene die staende in syn gheluckigher fortuyne ende in grooter verzekertheyt ende vasticheyt van den ghenen die sy beminnen, daer wt niet willende nemen alzulckẽ deucht door suspitie, maer door wille by redenen die sy gehoort hebben, van eenige woorden van slechte persoonen oft klapachtighe van kleynder autoriteyt ende waerheyt, ende noch min van deuchden dewelcke begeerẽ alzulcken grooten blijschap te verdestrue-ren met nevel van kleynder lijtzaemheyt. Alzoo dan myn wtverkoren ghetrouwe vrient, als van een beschuldicht persoon, die met grooter ootmoet haer schuldt be-kennende is, zoo wilt ontfangen dese myn dienstmaecht, die noch boven het inhout vande brieven v te kennen gheven zal het wterste daer myn leven in is, van welcker (niet dat sy't verdient heeft) maer om repa-ratie van leven zoo behoortmen barmher-ticheyt te hebben.

Den brief ghelesen zynde/ de blyschap die Donckerschoon hadde / was zoo bo-ven maten groot / (dat gelyckerwys als hy die door voorleden droefheyt was) zoo zyn hem de tranen over syn wangen ghelopen zonder die te ghevoelen. Zoo sloten sy over een / dat sy te verstaen ghe-ven zouden alle de gene die daer quamen dat de Jonckvrouwe door Godts gratie hem van daer met haer nemende was/ door dien (syn ghesontheyt aengaende) daer gheen ghereetschap en was / dat de ghene die t'schepe gegaen waren/ waren wederom op't landt ghekomen om hem t'schepe te helpen. Daer na heeft Donc-kerschoon eerlyc aen den Heremyt oor-lof ghenomen / hem zegghende hoe dat de Jonckvrouwe door de gratie Godts met grooter avontueren tot behoef van syn zalicheyt daer aen ghekomen was/ hem vriendelycken biddende dat hy den last aennemen wilde te reformeren het klooster/ 'twelc hy hadde belooft te doen maken aen den voet vande rootze van't vaste Eylandt / 'twelc hy hem beloofde alsoo te doen/ zoo is hy ter Zee gekomen ende wech ghevaren / zonder dat hy van iemandt bekent was dan vande Jonc-vrouwe alleen. Als sy nu te lande gheko-men zyn/ eñ de Jonckvrouwe oorlof van-

de Schippers ghenomen hadde/ zoo zijn sy gherepst den wech in daer syn Alderliefste was / zoo hebben sy gevonden een schoon plaetse op den kant van een riviere die zeer klaer was/ daer by dat schoon boomen stonden. Om dat nu de ongheſontheyt van Donckerschoon een luttel tot haer zelven komen mochte/ zo hebben sy daer neder ghestagen ende gherust ter steden van hair daer hy ('ten hadde gheweest d'absentie van syn vriendinne die hem zoo tormenteerde) 'tghenoechlijckste leven zoude geleyt hebben (tot synder gesontheyt bequaem zynde) die inde weerelt mochte zijn/ want beneden de boomen zoo groeyden daer Fonteynen / daer sy aten ende droncken noen ende avondt/ en des nachts zo rusten sy in huysen die daer by stonden/ ende aldus spraken sy van diversche voorleden zaken: Onder allen zo vertelde sy hem de groote droefheyt ende benautheyt die Oriane lydende was als Durin haer de nieumare brachte / en dat Mabile ende sy noyt iet vanden brief en wisten te spreken die sy hem ghesonden hadde. Donckerschoon insghelijcx vertelde haer alle de krancke avonturen die hy gheleden hadde / ende 'tverdrietich leven 'twelc hy op d'arme rootze beleeft hadde/ niet verswijghende de sware ende diepe gheppeysen / ghemenght met swaer versuchten ende menichte vant tranen/ die hem dagelijcx in syn memorie quamen/ ende hoe dat Corisande daer gheweest hadde / de vriendinne van Heer Florestan syn broeder/ dewelcke groot verdriet om synen wil lijdende was 'twelc (als hy aenmercte hoe dat sy stervende was door haren vriendt/ ende hy zonder reden van haer alsoo versmaet ende wech ghejaecht was) een zake was dat hy zoo na de doot gekomen was/ en hoe dat hy hare dienstmaechden leerde het Liedeken dat hy gemaect hadde/ met meer andere dingen dewelcke te lanc waren te vertellen/ van dewelcke dat hy hem vry ende los kenden / ende boven al vande bitter doot die hy verwachtende was / zoo ontfinc hy groote blyschap ende glorie / zoo grootelijcx dat hy binnen tien dagen die sy daer rusten/ zo tot hem zelven gekomen was/ hem syn herte ghetuychde dat hy wapen dragen zoude. Daer liet hy hem kennen van Durin/ en heeft Enil den Neve van Heer Gandales syn Voesterheere voor syn schiltknecht ghenomen/ niet wetende wie hy was noch wien dat hy diende/ maer hy was wel te vreden door syn gratieuse sprake. Daer na zo zijn sy van daer gescheyden / ende binnen vier dagen daer na gekomen aen een Klooster van Nonnen / 'twelc by een goede stadt was gheleghen daer sy over een droeghen dat de Joncvrouwe ende Durin voort reysen zouden / ende hy ende Enil daer blyven zouden/ verwachtende het bevel van syn Meesterse Oriane/ 'twelc alsoo ghedaen wert / en sy heeft Donckerschoon ghelts ghenoech ghelaten/ om dat hy peert ende harnas ende habijten met al dat hy van doen hebben mochte/ koopen zoude/ ende eenige juweelen die sy wederom gebrocht hadde/ al wetens ende al willens/ om dat Durin onder alsulcken bedecktheyt wederom reysen zoude metter antwoorde/ ende is voorts ghekomen op den rechten wech van Bloemendale / daer sy hoopte Oriane haer Meesterse te vinden alsoo sy haer gheseyt hadde al eer sy van haer scheyde.

Hoe dat Heer Galaor ende Florestan trocken wt 'tvaste Eylandt, om Amadis te zoecken, ende hoe sy langhen tijdt reysende zonder van hem iet te vernemen, zijn sy ten laetsten zeer mistroostich gekomen tot het Hof vanden Koninc Lisuart.

Het elfste Capittel.

HIer voren hebben wy u vertelt hoe dat Heer Galaor ende Florestan met Agraies ghescheyden waren wt 'tvaste Eylandt / om Ama-

Amadis te zoecké. Maer als sy vele lan-
den doorreden hadden / elc veel vrome
feyten van wapenen doende/alsoo wel in
bewoonde plaetsen als in bosschagien/
maer om dat sy hun voornemen niet en
volbrochten/ zoo en wert hier geen men-
tie daer af ghemaect. Als het jaer nu ten
eynde ghekomen was / ende sy niet met
allen van hem verhoort en hadden / zoo
zijn sy wederom gekomen ter plaetse die
sy malkanderen bescheyden hadden / het
welc was een heremitagie / een halve
mijle van Londen staende / daer de Ko-
ninc Lisuart was / hopende dat sy daer
eer dan op ander plaetsen (want daer da-
gelijcx volc van diversche contreyen ver-
saemden) eenighe nieumare van hunnen
broeder Amadis verhooren zouden. De
eerste die aen de heremitagie ghekomen
is / was Heer Galaor / terstont daer na
Agraies/ niet lange daer na Heer Flore-
stan/en Gandalin met hem. Als sy mal-
kanderen ghesien hebben / zoo hebben sy
d'een den anderen met grooter blyschap
inden arm genomen; maer als sy nu wi-
sten 'tkleyn profijt dat sy gedaen hadden/
zoo wierden sy zeer bitterlijc weenende/
aenmerckende dat sy-lieden (die zoo ghe-
luckich waren in alle dingen te volbren-
ghen) daer in ghefaelgeert hadden / zoo
haddé sy kleyn hope dat sy in toekomen-
de zaken ende tijdt / niet zeer prospereren
en zouden. Maer Gandalin die (om het
verlies van Amadis niet min bedroeft en
was dan sy-lieden) gaf hun allen goeden
moet/zegghende dat hunlieder droefheyt
ende misbaer niet helpen en mocht/maer
dat sy wederom hun reyse op een nieu be-
ghinnen zouden. Te voren legghende het
gene dat syn Heere doen zoude om eenich
van hun allen/waer't dat sy in last ware/
want hem verloren hebbende zoo verlo-
ren sy hunnen broeder/ en ooc den vroom
sten Ridder vander weerelt / zoo heeftet
hunlieden goet ghedocht dat sy eerstmael
gaen zouden in't Hof/ende by al dien dat
sy daer van hem niet en verhoorden/ zoo
zouden sy alle landé vander weerelt door
reysen te water ende te lande/eer tijdt dat
sy van syn doot ofte leven verkomen had-
den. Met dit opset zyn sy ghereden na
Londen: dit was op S. Jans dach. Als
sy byder stadt gekomen zyn/ zoo werden
sy in hunnen wech die sy reden / den Ko-
ninc ziende / die daer met veel Ridders
rydende de feeste eerende was alsoo wel
om dien grooten heylighen dach/als om
dat hy op dien dach Koninc ghekroont
werdt. Als de Koninc dese dry Ridders
wert ziende/ zo dacht hy wel datter Rid-
ders van avontueren moesten zijn / ende
is om hunlieden eere te bewijsen / hun te
zamen te ghemoete gereden / als de gene
die een ieghelijc eere bewees en prijsende
was. Maer als sy dé Koninc gesien heb-
ben/ hunlieden te gemoete komende/ zoo
hebben sy hun hoofden ontwapent / wy-
sende Heer Florestan welc de Koninc
was / want hy hem te voren noyt meer
gesien en hadde. Als hy bat naerder quã/
zoo waren daer vele die Heer Galaor en
Agraies werden kennende / maer nie-
mandt en kende Heer Florestan / niet te
min hy scheen hun allen zeer schoon te
zijn / want eer sy hem bat naerder qua-
men / zoo hielden sy hem voor Amadis
ende de Koninc mede / want hy was A-
madis meer ghelijckende van aensichte/
dan eenighe van syn broeders. Als sy by
den Koninc ghekomen zijn / zoo hebben
sy Heer Florestan voren gestelt om hem
eere te bewijsen. De Koninc heeft tot
Heer Galaor gheseyt: My dunct dat dit
is Heer Florestan u broeder. Zoo ist ooc/
antwoordde hy. Zoo begheerde Heer
Florestan syn handen te kussen/maer de
Koninc en wilde dat niet consenteren/
maer hy heeft hem met grooter vriendt-
schap in synen arm genomen/ daer na al-
le d'ander / ende heeft hem gheschict by
hunlieden met grooter blijschap / en zijn
na de stadt gereden. Gandalin ende den
Naen die ontfanghen aensiende/daer syn
Heer met alsulcker grooter eeren van een

keghelijc ontfaen eñ aensien plach te zijn/ ende nu hem verloren hebbende / die bedreven grooten rou / zoo dat de Koninc met alle de ghene die't aensaghen groot medelijden daer met hadden : Maer boven al van Amadis hunlieder Meester aldermeest/ dien sy zeer lief hadden. De Koninc wert vraghende onderweghen/ oft sy niet verhoort en hadden van hunnen broeder Amadis maer sy-lieden met de tranen in d'oogen / antwoordde neen al wast dat sy nochtans veel landen door ghereyst hadden. De Koninc vertrooste-se / zegghende dat de fortuynen vander weerelt alsulcx waren / al ist dat eenighe vliedende zijn d'avontueren eñ perijckelen met grooter zorchvuldicheyt (hunnen persoon daer af dencken te wachten) zoo veel te meer / de ghene die hunlieder stijl eñ officie is die te zoecken / stellende hun leven duysentfout tot in't uterste vã hun doot. Daerom dat sy hun betrouwẽ zouden op Godt stellẽ/ dat hy hem alsulcken gheluckigen man niet gemaect en hadde in alle zaken om hem alsoo te verlaten. De nieumare vande komst vã d. ſe Ridders was terstont in't Hof vãde Koninghinne/ waer af sy met alle d'andere zeer verblijdt waren : maer boven al de wel ghemanierde Olinde / vriendinne van Agraies/ wetende dat hy volbracht hadde d'avontuere des booghs vande ghetrouwe Minnaers / ende Corisande de weerde vriendinne van Heer Florestan/ dewelcke hem daer verwachtende was/ als ghy ghehoort hebt. Mabile die zeer verblijt was mette komst van harẽ broeder Agraies/die is ghegaen tot Oriane/ die in haer kamer in een venster gelegen was met grooter bedructheyt lesende in eenen boec / tot haer zegghende : Joncvrouwe gaet by v Moeder / want Heer Galaor zal terstont daer komen met Agraies ende Heer Florestan. Sy heeft al weenende geantwoort/ zeer zuchtende al oft haer d'aderen van haer herte ghebórsten zouden hebben: Myn vriendinne waer wildy dat ic henen ga? want ic ben ten eynde van myn verstandt / zoo dat ic meer doot dan levende ben / eñ myn aenschijn met myn ooghen zijn ghestelt van weenen/ also ghy zien meucht/ maer noch boven dien/ hoe zal ic mogen de Ridders aenschouwen / in wiens ghezelschap dat ic plach te zien myn Heer Amadis ende mynen vriendt? wildy my doot hebben/ zeght my dat om de minne Godts / want de doot heb ic liever te sterven. Daer na zeyde sy al weenende: Och Amadis myn wtverkoren vriendt / wat zal dese arme catijvighe ongheluckighe moghen doen/ als ic v in't ghezelschap van v broeders niet zien en zal die ghy zoo zeer bemint/ daer ic v plach by te zien. O myn beminde Heere v absentie die zal een zake van myn doot zijn / eñ dat met groote reden/ want ic hebbe ghemaect daer door wy beyde sterven zullen/ zoo en heeft sy haer niet langer mogen onthouden noch over eynde staen/ maer is op een bedde gevallen. Mabile die heeftse vertroost zoo sy best mocht/ zegghende dat haer de Joncvrouwe goede eñ blijde nieumare brenghen zoude. Oriane antwoordde : Als dese zeer gheluckige Ridders zoo langen tijt hem gesocht hebben met zoo grooter begeerten/ ende niet verhoort en hebben/ hoe ist dan moghelijc dat myn dienstmaecht die maer tot eender plaetse ghereyst en is / hem zoude moghen vinden? Denct daer op niet / sprac sy / want met alsulcker manieren als hy ghevloden is/ zo zoude hy voor alle de weerelt vlieden/ maer van uwe Joncvrouwen zoude hy hem laten kennen waer dat hy ooc verborghen ware / als de ghene die alle 'tsecreet van v ende hem kennelijc is / ende datse hem de ghesontheyt van syn leven ende doot mede brenghende is. Oriane is hier door wat vertroost gheweest/ op staende zoo sy best mochte / zoo heeft sy haer ooghen ghewassen/ ende Olinde tot haer ontboden/ eñ is met hunlieden ghegaen daer de Koninghinne haer moeder was/

was/maer als de drie Ridders haer ghesien hebben/ zoo waren sy zeer verblydt/ ende zijn tot haer gekomen weerdichlijcken haer ontfangende. De Koninc zeyde tot Heer Galaor: Merct ghy wel hoe dat u vriendinne Oriane niet wel en is/ ende zeer droeve? Heer/antwoordde hy/ic heb groot medelyden met haer / want het is wel reden dat wy allegader haer gedienstich zijn in al 'tgene dat tot haer gesontheyt bequaemst is. Oriane zeyde al lacchende: Myn beminde vriendt Heer Galaor / Godt is de ghene die de zieckten geneest / ende de fortuyne verandert, daerom alst hem believen zal/ zo zal hy myns voor gedachtich zijn/maer aengaende van u-lieden dat u groot verlies toegekomen is / verliesende uwen broeder / dat deert my zeer / want alsoo moet my Godt helpen/'tzoude my zeer wel believen dat den arbeyt ende de perijckelen(gelijcmen ons zeyt) die ghy om hem te zoecken geleden hebt/dat daer eenige vrucht door ghekomen ware na u begheerte / alsoo wel om u-lieder wille/als oock dat de Koninc myn vader altijt eerlijc van hem gedient was. Joncvrou / zeyde Heer Galaor / ic hope aen Godt dat wy eer lanc goede nieumare van hem verhooren zullen / want hy en is gheen man die hem vervaert door grooten ancxt/ daer en is geen Ridder in de weerelt die hem beter tegen alle perijckelen onderhoudē kā als hy doet. Oriane wert hier door wat vertroost/eñ heeft Heer Galaor eñ Heer Florestan by haer doen zitten op een ledekant / eñ nam zeer groote blijschap Heer Florestan t'aensiē/ want hy Amadis zeer wel ghelijckende was/maer d'absentie vanden anderē dede haer 'therte breken. Mabile die riep Agraies haer broeder/ ende dede hem by haer ende by Olinde syn vriendinne zittē/ die zeer blyde ende vrolijc was dat hy om harent wille d'avontuere vande getrouwe Minnaers volbrocht hadde / 'twelc sy hem wel betoonde door de groote blijschap ende amoureus gesicht dat sy hem bewijsende was. Agraies dit bedanckte haer boven maten grootelijcx met grooter ootmoet/maer hy en konde haer handen niet ghekussen / om dat 'tsecreet van hun beyden niet gheopenbaert en zoude wordē. Aldus daer met blijschap zynde/ zoo hoorden sy stemmen ende groot gherucht in't Palleys. De Koninc dede vernemen wat dat bedieden mocht/ zo wert hem ghesept dat Gandalin ende Durin waren. Als sy den schildt ende wapenen van Amadis gesien hadden/zoo maecten sy groot misbaer / ende de Ridders vertroosten hunlieden. Hoe vraechde de Koninc/is Gandalin hier? Ja hy Heer Koninc sprac Heer Florestan: 'tis gheleden wel twee maenden dat ic hem gevonden heb aen den voet vandē berch Sanguin/, al omme vernemende eenighe nieumare van synen Heere / ic zeyde hem/ na dat ic gherepst hadde alle de ghebergten door alle plaetsen / maer ic en hadde niet vernomen/ alsoo wast wel synen wille (door myn bede) dat hy by my blijven zoude. De Koninc zeyde / ic houde Gandalin voor eenen den besten schiltknecht vande weerelt/ so ist wel reden dat wy hem vertroosten. Doen stont hy op ende is derwaerts gegaen Als Oriane hoorde spreken van Gandalin ende vande droefheyt die hy maecte/ zo verloos sy haer coleur/ zo dat sy op haer voeten niet langer staen en mocht. Maer Heer Florestan heeftse gehouden/nemende haer handen om met den Koninc te gaē. Mabile die haer herte wel wist / is by haer ghekomen / ende heeft haer armen op haer schouderen genomen. Oriane zeyde tot Heer Galaor ende Heer Florestan : Myn beminde eñ ghetrouwe vrienden / ist dat ic u niet en kan spreken ende eeren als ic schuldich ben / dat en zuldy my niet wijten / maer de groote krancte die ic hebbe die daer af d'oorsake is. Joncvrouwe / spraken sy/ dat is goet te ghelooven / want aenghesien de groote begheerte die in ons is om u dienst te doen in wat zaken dat oock zij/

zoo en zoudt geen reden zijn/ ons en zoude eenighen loon door u groote jonst ende deucht volgende zijn/ zoo zijn sy van haer ghescheyden ende by den Koninc gegaen. Oriane is tot haer kamer ghegaen/ ende op haer bedde gaen liggen swaerlijc versuchtende om iet te weten met grooter begheerten vanden ghenen die sy meer door wille dan door reden van haer verjaecht hadde ende heel vervreemt / doen zeyde sy tegē Mabile: Myn ware vriendinne / van dat ic hier in dese stadt van Londen gekomen ben/ zoo en heb ic noyt gheweest zonder verdriet eñ benautheyt van herten/ zoo zoudt my wel goet duncken (ist dat ghy't goet vint) dat wy zommighe dagen op myn Kasteel van Bloemendale / 'twelc een playsante plaetse is/ ons gaen vermaken/ nochtans al ist dat ic in myn herte vast houdende ben dat ic in gheen plaetse ter weerelt rust hebben en zal / zoo dunct my nochtans na myn fantasie/ dat ic daer bovē ergens eenigen troost vinden zal. Mabile antwoordde: Ghy behoort dat te doen zoo wel om deser zakē wille/ als oock oft u dienstmaecht u eenighe goede tijdinge bracht zulcx als wy begheeren/ zoo zuldy moghen zonder eenich belet niet alleen door de blijschap van dier/ maer blyschap gheven den ghenen die door groote reden/ aenghemerct syn groote voorleden droefheyt / de blijschap toebehoorende is/ 'twelc hier zijnde/ (van d'een noch oock van d'ander) niet verblijden en zoudt mogen. Ic bid u/ sprac Oriane / laet ons dit te wercke legghen. 'Tis van noode/ zeyde Mabile/ dat ghy't uwen vader ende moeder eerst te kennen gheeft / want tot welvaert van uwe zalicheyt die sy begheerende zijn/ zoo zullen sy al doen dat ghy begheert. Dit Kasteel van Bloemendale was gheleghen twee mijlen buyten Londen / ende was kleyne/ maer 'twas de ghenuechlijcste plaetse die in alle dat lant zijn mocht/ wāt 'twas gheleghen in een bosschagie aen den hoec van een geberchte / rontom besloten met boomgaerdē/ daer vele kostelijcke vruchten op groeyde / eñ noch met ander hooghe boomen / waer in dat stonden veelderhande bloemen van diversche manieren / welcke boomgaerden zeer wel ghemaect ende gheordonneert waren. Binnen dit Kasteel waren schoone zalen ende schoone kameren die zeer ryckelijc ghestoffeert waren / ende in die prieelen waren schoon Fonteynen van kostelijc water / overdect met boomē die alle het jaer door bloemen eñ vruchten droegen. Zoo ghebeurdet op eenen tijdt dat de Koninc daer quam jagen / met hem hebbende de Koninghinne ende haer dochter: Als hy mercte dat syn dochter groote genuechte in dit Kasteel nam om dat zoo playsant was / zoo heeft hy't haer ghegheven als voor haer eyghen/ ende een boochscheute weechs vande poorte des Kasteels / zoo stont een Abdije van Joncvrouwen / die Oriane daer hadde doen stichten/ na der tijdt dat haer toebehoorde / waer in dat woonden vrouwen van heylich leven. Zo heeft Oriane dien avont met de Koninc en Koninghinne ghesproken/ begeerende consent om daer zommige daghen te blijven / 'twelc sy haer ghewillichlijc consenteerden. Korts daer na zoo is de Koninc eens ter tafelen ghereten/ eñ neffens hem Heer Galaor/ Agrajes eñ Florestan/ zegghende tot hunlieden: Ic betrouwe in Godt myn beminde vriendē/ dat wy eer iet lanc goede nieumare van Amadis verhooren zullen / want ic heb wtghesonden dertich van myn Ridders vande vroomste die ic in myn Hof hebbe/ ende by al dien dat sy anders geen tijdinghe en brengen/ zoo neemt ghylieden alle de ghene die ghy begeert/ ende zoect hem daer't u believen zal / want behoorlijc is datmen om hem arbeyden zoude om te zoecken / maer zoo veel bid ic u dat ghy zoo langhe toeven wilt ter tijt toe dat ic een batalie gepasseert zal hebben : die beteeckent is tegen den Koninc Cildan van Yrlant/ welc een machtich gepresen Koninc.

vine is ter wapenen. Hy was ghehout
aen een dochter vanden Koninc Abies/
die Amadis versloech. Desen stach zoude
zijn hondert teghen hondert / de reden
waerom/ is dese. Het Koninckrijc van Yr-
lant was schuldich te gheven de Konin-
gen van groot Bretaguien eenige cijsen/
ende dat sy over een gekomen warn / dat
hy al dien Koninc Lisuart verwinder
bleve/ zoo zouden de cijsen ghedobbeleert
worden / eñ de Koninc Cildan zoude syn
vassael blijven/ maer bleef hy verwonnẽ/
zoo zoude hy ten eeuwighen daghen vry
zijn: Ende na dat hy verstaen hadde (na
't volc dat hem gereet maecte tegen hem)
zoo zoude hy wel behoeven de syne ende
alle syn vrienden. Als dese dry Ridders
den Koninc hadden hooren spreken / zoo
zijn sy gebleven al wast teghen hun lieder
danc/ wãt sy liever op de reyse van Ama-
dis gheweest hadden / daer sy groote be-
gheerte toe hadden om na hem te verne-
men alst wel reden was/ maer sy zouden
hun gheschaemt hebben dat sy den Koninc
in alsulcken last ende perijckel niet ghe-
dient en zouden hebben. Doen de tafel
opghenomen was/ Heer Florestan ont-
boot Gandalin dat hy Mabile gaen be-
soecken zoude / want sy't hem ghebeden
hadde/ 't welc hy ghedaen heeft, maer als
sy malkanderen werden ziende / zoo en
kondẽ sy hun niet onthoudẽ van schreyen.
Gandalin zeyde: Och Joncvrouwe wat
onreden heeft Oriane teghen u eñ u ghe-
slachte gebruyct/ want sy verdreven heeft
den vroomsten Ridder vander weerelt:
Och hoe qualijc ist besteedt dat ghy haer
opt dienst hebt ghedaen / aenghesien dat
sy't u zoo qualijc geloont heeft / eñ boven
al den genen die haer noyt noch in woor-
den noch wercken gefaelt en heeft/ Godt
heeft zeer qualijc alsulcken schoonheyt in
haer besteedt/ eñ alle haer ander gratien/
aenghesien dat sy verraet in haer hadde/
maer van dit quaet zoo weet ic wel dat
daer niemant meer aen verloren en heeft
dan sy alleen. Och Gandalin/ sprac sy/ ic
bid u dat ghy dit niet zegghen en wilt/
want ghy zoudt groot ongheluc hebben/
want sy't ghedaen heeft door groote van-
ghicheyt ende swaerheyt door zommighe
woorden die haer gheseyt waren / waer-
we dat sy met groote reden wel suspitie
hebben mocht / denckende dat sy van u
Heer vergeten was/ ende dat hy een an-
der met grooter affectien beminnende
was / maer hoe dat nochtans den brief
geschrevẽ was door grooter gramschap
ende voort ghesonden/ zoo en dacht sy niet
dat daer zoo grooten quaet door gheko-
men zoude hebben / maer ghy moet wel
weten dat ghekomen is door de groote
uperighe liefde die sy te hemwaerts dra-
ghende is O Godt/ sprac Gandalin, hoe
is daer in gefaelgeert het groot verstant
van Oriane ende van u eñ vande Jonc-
vrou van Denemercke / denckende dat
myn Heer zulcke dwalinghen ghebruyc-
ken zoude teghen de ghene waer door hy
(om 't minste gramste woordt) het welcke
sy in haer herte draghen mocht / na de
groote vreese die hy heeft om haer gram
te makẽ/ hem levende onder d'aerde stel-
len zoude: maer wat woorden mochten
dit zijn/ die 't verstant van u allen zoo ge-
turbeert hadde / om te laten sterven den
vroomsten Ridder die opt geboren was.
Dat was van Ardan de Naen / zeyde
Mabile / denckende dat daer door d'eere
van synen Meester vermeerdert zoude
worden/ die heeft haer die woorden ghe-
seyt. Doen vertelde sy hem alle 't ghene
ghepasseert was aengaende de dry stuc-
ken vanden sweerde als in't eerste Boec
vertelt is/ maer en ghelooft niet Ganda-
lin dat ic noch de Joncvrouwe van De-
nemercke daer niet meer en mochten toe
gedaen hebben/ want de gramschap van
Oriane was alsulcx / denckende dat een
man dien sy boven maten lief hadde/ dat
hy haer om een ander laten zoude/ zoo en
heeft sy haer herte niet konnen bedwin-
ghen oft stillen / voor dat sy dien brief ge-
sonden heeft/ zonder ons wetẽ/ waer door

sy ons al te zamen op't wterste van onse doot ghebrocht heeft / maer ghelooft dat voorwaer dat sint dier tyt dat sy vã Durin gheweten heeft 'tghene dat Amadis dede / sy gheweest is met alsulcken verdriet ende pÿne / dat wy daer door vertroost hebben gheweest / (aenhoorende 'tgroot jammer ende verdriet van Amadis) dat wy om synen't wille behoorden te hebben. Als dese redenen tusschen Gandalin ende Mabile geschiedden / zoo was Oriane inden eenen hoec van haer kamer ende hoorde al 'tghene sy spraken. Als sy nu hoorde dat sy daer niet meer af en spraken / zo is sy by hunlieden gekomẽ als oft sy daer niet met allen af ghehoort en hadde. Als sy Gandalin wert ziende / zoo wert haer 'thert bevende / eñ en konde haer niet onthouden / sy moest op een bedde vallen / ende zeyde zeer bitterlÿc schreyende / zo dat sy nau spreken en konde: O Gandalin dat v Godt bewaren ende goede avontuere verleenẽ wil / doet nu 'tghene dat ghy schuldich zÿt te doen / zoo zult ghy volbrengen 'tgene daer ghy in verobligeert zÿt. Joncvrouwe / sprac hy al weenende / wat is v bevel? Dat ghy my doot slaet / zeyde sy: want ic heb uwen Heere gedoot zonder reden / ende ghy zÿt schuldich syn doot te wreken / want hy zoude v doot wreken had v iemant doot gheslaghen. Doen wert sy zoo zeer buyten kennisse / als oft haer ziele wten lichaem gescheyden zoude hebbẽ. Gandalin was zoo zeer t'onpas dat hy wel ghewilt hadde dat hy daer niet ghekomen en hadde gheweest. Mabile heeft water genomen ende in haer aenschÿn geworpen / zoo dat sy tot haer zelven gekomen is / zuchtende ende haer handen wringhende / zeyde: O Gandalin waerom toefdy te doen 'tgene dat ghy schuldich zÿt te doen? Voorwaer v vader en zoude niet beyden te doen het gene dat hy behoorde. Myn wtverkoren Meesterse / sprac Gandalin Godt wil my beschermen van alsulcken ongetrouwicheyt te gebruycken / waer't dat ic dat

alleenlÿc peyside / zoo zout de meeste verraderÿe vander weerelt zÿn / niet alleen een maer twee / aengemerct dat ghy myn Meesterse zÿt / ende Amadis myn Meester / want ic ben dit wel zeker dat hy w[...] v doot niet een ure leven en zoude / ic e[n] hadde nimmermeer ghehoopt alsulcke[n] raet van v t'ontfanghen / zoo veel te mee[r] dat myn Meester Amadis niet doodt e[n] is / want de droefheyt eñ gramschap (di[e] hy door v groot verdriet ghehadt heeft die stont in syn handen om die te lÿden e[n] laten passerẽ / maer niet de doot / dan als[t] Godt believen zal / want zoude hem ons Heere alsulcken eynde verleent hebben hy en zoude hem in't beginsel zoo gheluckich niet ghemaect hebben: Daerom bid ic v Joncvrouwe dat ghy't ooc voor zoo vast houden wilt / dat alsulcken man zoo zeer gepresẽ inde weerelt als hy is / Godt nimmermeer en laet geschien zonder reden te doen sterven. Dese woorden ende meer ander diergelÿcke zeyde hy om haer te troosten / die haer zeer wel conforteerden. Doen zeyde sy: Myn getrouwe vrient Gandalin / morgen vroech zoo zal ic reysen na myn Kasteel van Bloemendael / daer ic wil verwachten 'tleven oft de doot / na de nieumare die ic vernemen zal eñ ghy versoect ons / want Mabile zal om v zeynden / want ghy neemt my veel pynen eñ droefheden af die myn herte beswaren. Joncvrouwe / zeyde hy / ic zal also doen / ende alle 'tghene dat ghy my bevelende zÿt. Hier mede zoo is hy van hunlieden ghescheyden / ende is ghepassiert voorby daer de Koninghinne was / die hem geroepen heeft / ende heeft hem voor haer doen zitten / ende hebben veel sprake ghehadt van Amadis zaken / zo dat door 'tgroot verdriet dat sy hadde / de tranen wt hunne oogen geloopen zÿn. Zoo heeft haer Gandalin ghesèyt: Eerweerdighe Koninginne ist dat ghy door hem bedruct zÿt / dat en is zonder reden niet / want hy grootelÿcx v dienaer is. Dat noch meer is / sprac de Koninginne /

ende

ende een goet beſchermer / Godt wil ons
van hem goede nieumare verleenẽ / daer
wy dooꝛ vertrooſt mogen woꝛden. Gan-
dalin aldus daer zijnde / zoo heeft hy op
een zyde vanden Palleyſe zien zittẽ Heer
Galaoꝛ ende Heer Floreſtan / ende Co-
riſande by hunlieden zeer blyde zijnde / ſy
docht hem een zeer ſchoone vꝛouwe te
zijn want hy haer van te voren noyt ge-
ſien hadde / noch en wiſt niet wie dat ſy
was zoo vꝛaechde hy der Koninghinne /
wie dat de ſchoone vꝛouwe mocht zijn /
die met alſulcken blyſchap de twee ghe-
bꝛoeders toe ſpꝛac. De Koninginne heeft
hem ghe ſeyt wie dat ſy was / eñ de reden
waer dooꝛ ſy Heer Floreſtan zeer bemin-
de / ende dat ſy om ſynent wille daer zoo
lange ghetoeft hadde. Als Gandalin dit
ghehooꝛt heeft / zoo zeyde hy: By al dien
dat ſy hem bemint / zoo mach ſy haer wel
vermeten / want in hem is alle deucht /
heuſcheypt / ende vꝛomicheypt / men zouder
zeer luttel vinden al reyſ demen de wee-
relt dooꝛ ſyns ghelijc ter wapenen / daer-
om eerweerdige vꝛouwe / waer't dat ghy
Heer Floreſtan wel kendet / ghy en zout
geenen anderen Ridder vooꝛ hem kieſen.
Dat ſchijnt ooc aen ſyn weſen wel / ſpꝛac
ſy / want een man van alſulcken geſlach-
te alſoodanige Ridders daer in te hebben
die zo vꝛoom ter wapenen zijn / zo waer't
onreden dat hy hunlieden niet ghelijc zijn
en zoude / zo veel te meer na het wtwijſen
ſynder diſpoſitie. Aldus was Gandalin
koutende met de Koninginne / ende Heer
Floreſtan met ſyn vꝛiẽdinne / haer groo-
te liefde bewijſende / want boven al dat ſy
zeer ſchoon ende rijc was / ende hem zoo
grootelijcx beminde / zonder iemandt ter
weerelt haer vꝛientſchap gunnende / zoo
was ſy van afkomſte van d'alder edelſte
ende hoochgeboren Gꝛaven die in groot
Bꝛetagnien zijn mochten. Daer ſpꝛac
haer Heer Floreſtan aẽ in pꝛeſentie van
Heer Galaoꝛ / dat ſy zoude wederom tot
harẽ lande reyſen / ende dat hy met Heer
Galaoꝛ ende Agraies haer convoyeren
zouden twee dachreyſen / eñ zoo zaen als
ſy van Amadis iet verhooꝛt haddẽ / ende
de batalie ghepaſſeert zynde / die de Ko-
ninc beſcheyden hadde / by al dien dat hy
levendich ontkomen mochte / zoo zoude
hy by haer komen ende blijven in haer
lant eenen langhen tijt woonende. Dat
moet Godt gevẽ / ſpꝛac ſy / dat ghy koꝛts
van Amadis goede tydinghe verhooren
moet / op dat ghy v belofte na komen
meucht / wãt ic ben daer dooꝛ vertrooſt.
Zoo zijn ſy t'zamen tot den Koninc ghe-
gaen / ende Gandalin met. Dien avonc
zoo heeft Oriane vanden Koninc eñ Ko-
ninginne ooꝛlof ghebeden / dat ſy des an-
deren daechs reyſen mocht na Bloemen-
dale / 't welc ſy haer geerne conſenteerden /
zoo hebben ſy Heer Gꝛumedan bevolen /
dat hy in't opgaen vanden daghe met
haer eñ met Mabile en d'ander Vꝛouwẽ
eñ Maechden / haer zoude gheleyden in't
Kaſteel / eñ dat hy terſtont wederom ko-
mẽ zoude / daer latende alſulcke dienaers
als behooꝛlijc was / ende pooꝛtiers om
't Kaſteel te bewaren. Heer Gꝛumedan
dede bereyt maken al 't ghene de Koninc
bevolen hadde / ende is vooꝛ den daghe
met Oriane ende d'andere gereyſt / ende
zijn wel vꝛoech te Bloemendale gekomẽ.
Als nu Oriane de playſante plaetſe zoo
verſch van bloemen eñ boomen aenſach /
ende klaer water met conduyten eñ fon-
teynen / zoo wert ſy zeer verblijt van her-
ten ende verlicht van geeſte / haer betrou-
wen in Godt ſtellende / dat daer komen
zoude den ghenen die haer leven verma-
ken zoude / want zonder hem zo en mocht
ſy de doot niet ontgaen. Als ſy daer ghe-
komen is / zo heeft ſy aen Adalaſie d'Ab-
diſſe geſonden / dat ſy haer de ſleutels van
den Kaſteele zeyndẽ zoude / ende van een
wincket daer ſy in eenẽ boomgaert dooꝛ
gingen vaſt by 't Kaſteel / de welcke ſy ge-
ghevẽ heeft de pooꝛtiers die haer vader
daer met haer geſondẽ hadde / hunlieden
bevelende dat ſy dagelijcx de pooꝛten wel
ſluyten zouden / ende de winckettẽ / ende

gheven des avonts de sleutels wederom d'Abdisse van't Klooster / om dat sy die tsnachts bewarẽ zoude. Als Oriane haer in alsulcken playsanten plaetse ghesien heeft/ zo heeft sy haer handen tem Hemel gherept/ zegghende in haer zelven: Och Amadis myn vriẽt / dit is de plaetse daer ic v begheere altijt by my te hebben/ eñ ic en zal nimmermeer van hier scheyden/ ter tijdt toe dat ic v zien zal / maer is dit niet moghelijc te gheschien / zoo zal v absentie my hier doen stervẽ. Daerom myn beminde vrient/ laet nu v beleefthey t my bystaen ende doet my secours / want ic sterve: hebdy hier voortijdts myn bevel volbrocht ende noyt ghefaelgeert/ zoo is my nu secours ende bystandt aldermeest van noode/ zoo bid ic eñ bevele v dat ghy my bystaet eñ verlost my vander doodt/ daerom myn ghetrouwe wtverkoren vrient/ en wilt niet toevẽ/ want ic beveelt v door de groote heerschappie die ic over v hebbe. Aldus was sy een langhe wijle van haer zelven/ niet wetende sy en was sprekende met Amadis / in zulcker manieren als oft hy by haer gestaen hadde. Maer Mabile die heeft haer metter hãt genomen ende heeftse op een zetel gestelt 'twelc by een schoon Fonteyne stont/ van daer zo is sy tot haer logijs gegaen/ daer zeer rijckelijcke kameren binnen waren ende een prieelken het welcke voor haer kamer-deure stont met dry boomen die't al bedecten / zoo dat daer gheen sonne in schijnen en mocht. Oriane die zeyde tot Mabile: Ghy zult weten dat ic de sleutels hebbe doen brengen daechs/ om dies wille dat Gandalin die doet na maken/ oft myn avontuere alsulcx ware dat Amadis hier quaem / dat wy hem mochtẽ door den boomgaert ende door't wincket binnen laten komen. Dat's goeden raet/ sprac Mabile. Alsoo passeerden sy daer dien dach ende nacht / al wast met grooter zorchvuldicheyt ende anxt / om de Joncvrouwe vã Denemercke die sy verwachtende waren. Des anderen daechs is Durin daer ghekomen/ ende de poortier heeft Mabile de wete gedaen dat een schiltknecht Oriane begeerde te spreken. Sy zeyde/ laet hem binnen komen/ want hy een ghetrouwe schildtknecht is / ende is met ons opghevoet / zoo veel te meer om dat hy is de broeder vã Amadis van der borst/ die sy t'zamen gesogen hebben/ dat Godt hem bewaren wil. Dat wil Godt geven/ sprac de poortier/ want het ware een groot verlies voor de weerelt/ dat alsulcken vromen Ridder zoo vroom ter wapenen verloren ware. Ghy zeght waer / zeyde Oriane / nu gaet en doet Gandalin binnen komen. Sy keerde haer tot Mabile/ ende zeyde: En ziet ghy niet hoe dat Amadis bemint ende gheacht wort van een ieghelijc/ dat noch meer is/ van slechte liedẽ die luttel verstants hebben. Ic aenmerct wel/ antwoordde Mabile: maer wat zal ic nu anders doen dan sterven door den genen die van een iegeghelijc zoo zeer gheprezen ende beklaecht wordt: hy beminde my veel meer dan hem zelven/ maer ic ben d'oorsake vã syn doot. Vermaledijt zij d'ure daer ic in geboren ben / aenghesien dat ic door myn boosheyt ende raserníje door quade sitspitie alsulcken onreden gebruyct hebbe. Swijcht daer af/ sprac Mabile/ eñ hebt goede hope. Hierentusschen zoo is Gandalin binnen ghekomen / die van hunlieden zeer wel onthaelt was sy hebbẽ hem neffens haer doen zitten / zoo heeft hem Oriane vertelt hoe dat sy de Joncvrou van Denemercke ghesonden hadde metten brief die sy aen Amadis gheschreven hadde/ eñ den inhout van dien/ hem vraghende: Dunct v ooc Gandalin dat hy't my vergheven zal? Joncvrouwe ghy spreect zeer vreemt/ zeyde hy: Het schijnt aen v t'aenhoorẽ dat ghy syn herte noch qualijc kent/ want door 'tminste woordt inden brief staet zo zoude hy onder d'aerde kruppẽ waer't dat ghy't hem bevaelt/ hoe veel dan te meer te komen tot uwen ghebode/ ende boven al als de Joncvrou

dien

dien brief hem draghende is: Joncvrou ic ben daer door zeer verblijt om dat ghy my dit gheseyt hebt / want al waer't dat hem alle de weerelt zocht / zo en zout niet ghenoech zijn om hem te vinden / als de Joncvrouwe alleene / aenghesien dat hy hem van my verborgen heeft / zoo en geloove ic niet dat hy hem van iemandt ter weerelt openbarē zoude dan haer. Daerom Joncvrou door de hope vande goede tydinghe die sy u brengen zal / zoo en laet niet ghy en moet een ander leven aennemen / op als hy komen zal / dat hy u niet en zie verandert van uwe schoonheyt / oft anders hy zoude van u vlieden. Oriane verblijde haer in't ghene dat Gandalin zeyde / ende heeft hem gheseyt: Hoe dunct u dat ic zoo leelijc ben. Hy heeft gheseyt: Ist dat ghy't u zelven laet duncken dat ghy't zijt / zoo gaet en bercht dat niemant en zie. Om dier zaken wille zoo ben ic op myn Kasteel gekomen op avontuere oft Amadis hier quaem eñ vlien wilde voor my / dat hy niet en zoude mogen. Oft alsoo ware / sprac Gandalin / dat ic hem in dese ghevanckenisse aensien mochte / ontslagen zijnde van die andere u liefde hem inhoudende is. Daer na hebben sy hem de sleutels ghetoont / hem bevelende dat hy diergelijcke na zoude doen maken / om dies wille als syn Meester komen zoude (als sy wel hoopten) dat Oriane volbrenghen mochte zonder eenich hinder 'tghene dat sy hem ontboden hadde / dat sy hem daer by haer houden zoude. Gandalin heeft de sleutels ghenomen / ende is na Londen ghereyst / ende heeft die na doen maken / ende heeftse hunlieden gebragen. Mabile heeft Oriane die ghetoont / ende zeyde: Joncvrouwe / dese sleutels zullen een oorsake zijn met u te doen versamen den ghenen die zonder u niet levē en mach. Als de maeltijt ghedaen is / ende dat alle 'tvolc vanden Kasteele te rusten is / zoo laet ons die gaen proeven. Als de maeltijt ghedaen was / zoo zeyde Oriane: Laet ons gaen / Godt gheve dat sy vermaken moetē 'tgene dat door mijn krancke zinnen zoo schadelijc is gheweest. Malkanderen metter handt nemende / zoo zijn sy beyde by doncker ghegaen totten winckketten / waer door men inden boomgaert quam. Als sy nu by het eerste ghekomen zijn zoo sprac Oriane: Och lieve Mabile ic sterve vā vaer / wāt ic en heb de macht niet met u te gaē. Mabile nam haer metter hant / eñ zeyde al lachende: En vreest ghy niet met allen / want waer dat ic ben ic zal u beschermen / want ic ben de Nichte vandē vroomsten Ridder der weerelt / ende ic ga in synen dienst / slaet myns wel gade zōder vreese. Oriane en mochte haer niet onthouden van lachen / zegghende: Aenghesien ic in u hoede ben / zoo en wil ic niet vreesen / na 'tgroot betrouwen het welc ic heb in u groote vromicheyt van wapenen. Als ghy my voor alsulcx houdende zijt / (zeyde Mabile) zoo laet ons dan voort gaen / zoo meuchdy zien hoe ic dese avontuere volbrenghen zal / ende by al dien dat ic daer in faelgeerde / zo sweer ic dat ic van al dit jaer schildt aen mynen hals hangen en zal noch sweert aen myn zijde gorden. Zoo zijn sy al lachende ghekomen aen't eerste wincket / 'twelc zonder eenich belet open ghegaen is / ende het ander desghelijcx / zoo dat sy den boomgaert over al ghesien hebben. Oriane vraechde: Hoe zullen wy't nu voort maken? want aengesien dat desen muer van den boomgaert zoo hooghe is zoo en zal Amadis daer niet wel over moghen komen. En zorcht ghy daer niet voor sprac Mabile / want ic hebt al voor u ghesien: daer de muer versaemt metten anderen muer / daer is eenen hoec aen / ende wy zullen een groot hout van buyten daer aen doen werpē / dan zullen wy hem met de handen optrecken / zo zal hy met kleyne moeyte over komen / maer dese stouticheyt behoort u toe / ende ghy zult ooc den loon daer af hebben. Oriane heeftse met haren doec ghegrepen / aftreckende heeft sy dien ter aerden ghewoorpen / dus

hebben sy beyde t'zamen een langhe wijle met vreuchde daer geweest. Doen hebben sy de winckettes wederom toegheslooten/ende syn te ruste ghegaen. Als Oriane in haer bedde gaen zoude/ zo zeyde Mabile: Ic bid onsen Heere dat ic v hier versamen mach met den Capiteyn die vol desperatie is/ want hem zeer wel van noode is. Oriane antwoordde: Dat wil Godt believen dat hy hem en my barmhertich wil zijn. Wat Godt aengaet/ sprac Mabile en hebt daer geen achterdencken in / want hy zal alsulcken remedie daer toe vinden als hem goet duncken zal: Eet/drinct en rust wel/ op dat v schoonheyt wederom kome / zoo veel als ghy daer aen verloren hebt/ ghelijc als Gandalin v geseyt heeft. Aldus hebben sy dien nacht gherust / met meer gerustheyt dan sy te voren ghedaen hebben. Des morgens vroech na datse Godt gedient hadden/zoo zijn sy in't neerhof ghekomen en voorts inde schoon boomgaerdẽ daer de schoon Fonteynen in stonden / zoo zagen sy dat Gandalin alreede gekomen was/ die tot hunlieder bevel alle daghen van Londen quam om hunlieden te besoecken zoo hebben sy hem met haer gheleyt in't prieel vande dry schoone boomen/ doen zeyden sy hem hoe dat de sleutels zeer wel ghemaect waren/ende de woorden die Mabile ghesproken hadde als sy die proefde / daer sy zeer om werden lachende. Ende hy vertroc hunlieden 'tgene dat hy Amadis ghesept hadde om hem te conforteren 'tquaet van Oriane / en dat hy hem door groote gramschap die hy daer door nam/ byna doot geslagen hadde en dat hy om dier zaken wilter wijlen dat hy slapende was / synen zadel en syn tuych gheborghen hadde/ende heeft hem inde geberchten gelaten / zoo dat hy noyt sint dier tijt van hem iet verhoort hadde/ daerom / want ic hem groote leughenen te verstaen gaf/ uwen persoon aengaende/ zo moest ic oock terstont alsulcken loon daer af ontfaen als die weerdich was/ want als ic ontsprone en bevonden hadde dat hy ghereyst was zonder my/ hadde ic eenige scherpte van messen gehadt/ ic hadde my zelven het leven ghenomen. Oriane zeyde tot hem: Och Gandalin/ om de minne van Godt zeght my niet meer / want ic ben wel versekert dat hy my grootelijcx bemint zonder bedroch/ ghy doet my 'therte breken/want 'tleven ende de doot (door de goede oft contrarie nieumaren/ die my van hem komen zullen) die begheere ic t'ontfanghen/eer my meer angst ende pijnen (boven alle die ic gheleden hebbe) overkomen.

Hoe de Koninc Lisuart ter maeltijt zittende, daer een vreemt Ridder in volle wapenen binnen ghekomen is, ende de Koninc ende alle die van synen Hove ontzeyt heeft, ende wat Heer Florestan met hem over quam, ende hoe Oriane vertroost wert, ende Amadis ghevonden.

Het twaelfste Capittel.

DE Koninc Lisuart aen syn tafel zittende / ende de lakenen opghenomen zijnde / zoo begeerde Heer Galaor/ Florestan / en Agrayes oorlof te nemen om Corisande te gheleyden / zo is binnen den Palleyse gekomen een vreemt Ridder al ghewapent/ wtgenomen syn hooft ende handen/ende twee schiltknechtẽ by hem / hy had in syn hant eenen brief met vijf zeghels / syn knien buygende/ heeft hy dien den Koninc ghegheven zegghende: Heer Koninc laet desen brief lesen/ dan zal ic te kennen geven d'oorsake van myn komste. De Koninc heeften gelesen/ ziende dat hy van zekerheyt ende geloove was / zoo heeft hy gesproken: Nu meuchdy wel zeggen al 'tgene dat v belieft. Heer Koninc / sprac de Ridder/ic ontsegge uwen persoon en al v vassalen ende vrienden/ van wegen Famongomad dẽ Reuse vanden brandendẽ poel/ en Cartadaque syn Neve de Reuse vandẽ roodẽ Toren/ Heer Quedragant/

de bꝛoeder vanden Koninc Abies van
Yꝛlandt/ ende Arcalaus de Toovenaer/
ende laten v dooꝛ mp weten dat sp al t'za-
men uwe doot ende van alle die in v hul-
pe zijn mogen ghesworen hebben: Noch
ontbieden sp v dat sp v met ghesaemder
hant met alle hun groote ende machtige
vꝛienden zullen tegen v zijn in bystandic-
hept vandẽ Koninc Cildan/ alwaer ghy-
lieden hem vinden zult inden slach dien
ghy t'zamen bestemt hebt: Doch ist dat
ghy v dochter Oriane wilt gheven der
schooner Madasime/ dochter vandẽ vooꝛ
zepdẽ Famongomad tot eẽ diẽstmaecht/
zoo en zullen sp v niet ontsegghen / noch
ooc v vpanden niet zijn/ eñ hp zal Oriane
spn sone ten houwelijc geven/ als hp zien
zal dattet tijt is/ want hp alsulcken Heer
is / dat v landt aen hem wel besteedt zal
zijn ende het spne mede: Daerom Heer
Koninc aenmerct nu welc v best goedt
duncken zal / weder den peys ghelijc sp
dien begheerende zijn/ oft de meeste ooꝛ-
loghe die ghy nimmermeer houden en
meucht tegen alsulcken machtigen volc.
De Koninc heeft al lachende geãtwooꝛt/
als de ghene die spn ontseggen zeer luttel
achtede/ zegghende: Heer Ridder het is
veel beter de perijckeleuse ooꝛloghe / dan
den oneerlijcken peys/ want ic zoude zeer
quade rekeninghe gheven den opperstẽ
Heere/ die mp in alsulcke groote hoocheit
gestelt heeft/ waer't dat ic die dooꝛ kleyn-
moedichept van herten eñ met zo groote
oneere / dalen ende ter neder zoude laten
vallen. Met dier antwooꝛde zo meuchdp
repsen: Maer zeght hun allen dat ic veel
liever d'ooꝛloghe alle de dagen mpns le-
vens begheeren zoude tegen hunlieden/
ende in't eynde daer in te sterven / dan ic
zoude octroperen den peys die sp mp eys-
schen. Maer zeght ghy mp / waer dat
mpn Ridders hunlieden vinden zullen/
op dat sp dooꝛ hun moghen weten dese
mpne antwooꝛde die ic v gegeven heb-
be? Inden bꝛandenden poel antwooꝛdde
de Ridder/ daer zalmense vindẽ wie dat-
se begheert te spꝛeken / het welcke is in't
Eplandt ghenaemt Mongaze/ alsoo wel
hunlieden als de gene die met hun inden
slach zullen zijn. Ic en weet niet/ spꝛac de
Koninc/ aenghemerct de conditien vande
Reusen / oft mpn Ridder zoude moghen
over ende weder vꝛy zijn. Hier vooꝛ en
doꝛfdy gheen vꝛeese hebben/ antwooꝛdde
hy/ want zo waer dat Heer Quedꝛagant
teghenwooꝛdich is/ daer en zal gheen on-
reden ghebꝛupct woꝛden/ ic neme dat tot
mpnen laste. In Godts naem/ spꝛac de
Koninc / wilt mp nu uwen naem te ken-
nen gheven. Heer Koninc/ zepde hy/ mp-
nen naem is Landin / ende ic ben de Ne-
ve van Heer Quedꝛagant / spns susters
sone/ ende wy zijn ghekomen in dit landt

om te wreken de doodt vanden Koninc Abies van Yrlandt, maer het is ons zeer leedt dat wy hier niet vinden en moghen den genen die hem verslagen heeft / noch wy en konnen niet gheweten oft hy levende oft doot is. Dat is wel moghelijc / sprac de Koninc / ic wilde wel dat Godt beliefde dat ghy wist oft hy levende ende ghesont waer, zoo zoude alle dingen goet worden. Ic versta de reden wel / waer by dat ghy het zelfde zeght / antwoorddde Landin: Om dies wille dat hy hem hout voor den vroomisten Ridder die ghy opt ghesien hebt / maer hoedanich dat ic ben zoo zuldy my vinden inde batalie van v ende den Koninc Cildan / want daer zullen myn vrome feyten blijcken / tot uwer schade / zoo ic best mach. Dat is my zeer leet, antwoorddde de Koninc, want ic hadde veel liever dat ghy in mynder hulpe mocht zijn / maer ic geloove wel dat ghy hier niet faelgeren en zult te vinden daer ghy tegen slaen zult. Noch sy-lieden ooc / sprac Landin / die hun ter weere zullen stellen totter doot toe. Als Heer Florestan dit aenhoorde, zoo wert hy zeer ghestoort om dat hy hem vermeten hadde dat hy Amadis syn broeder zochte / ende zeyde: Heer Ridder ic en ben van desen lande niet / noch ooc vassael vanden Koninc / alsoo dat tusschen v ende my gheen questie en is van 'tgene dat ghy den Koninc geseyt hebt / noch ooc zoo en wil ic op die reden niet antwoorden aengesien dat in syn Hof veel meer ander vromer zijn dan ic ben / om daer op te antwoorden: Maer om dies wille dat ghy zeght dat ghy Amadis zoect / ende niet vinden en kont / 'twelc ic wel gheloove dattet tot uwer schaden niet en is / maer by al dien dat ghy teghen my slaen wilt die Florestan syn broeder ben op alsulcken conditie, ist dat ghy verwonnen blijft / dat ghy dese begheerte zult laten varen / ende ben ic verslaghen zoo zal daer door een weynich vā v gramschap en verdriet geblust zijn. Dit wil ic doen door de bedruckheyt

die in v is door den Koninc Abies / wa[...] veel meer lijdens zal Amadis hebbē do[...] myn doot / dan ghy doet. Heer Floresta[...] sprac: Landin ic merc wel dat ghy groo[...] begheerte hebt om te kampen / maer [...] ontsie my / aenghesien dat ic niet voordi[...] en mach / want ic moet tot eenen besten[...] den daghe myn antwoorde overdragen[...] ende ooc want de voorgenoemde Heere[...] van my zekerheyt ghenomen hebben d[...] ic my in gheenen anderen last stellen [...] zoude: maer by al dien dat ic levende hie[...] wt ontgaen mach / zoo zal ic dien aenne[...] men op eenen zekeren ghestelden dach[...] Landin sprac: Heer Florestan ghy heb[...] ghesproken als een eerlijc ende vroon[...] Ridder / want die met alsulcken commi[...] sie belast zijn / die behooren wt hunliede[...] eyghen wille wt te gaen / om te volbren[...] ghen den wille vande ghene wiens beve[...] sy dragende zijn / want anders / al waer [...] zake dat ghy v eere bewaren mocht, zo[...] mocht die hunlieden door v lanc beyder[...] verachtert zyn / staende al heel op uwe[...] last: daerom zoo ben ic wel te vreden dat[...] tet alsoo ghescheidde als ghy ghesproken hebt. Doen heeft hy den Koninc synen hantschoen ghegeven, in een teecken van pant. Ende Landin werp de hantschoen van hem / zo dat door hun beyder consent den kamp bescheyden wert dertich dagē / na de batalie vande Koninghen. Doen beval de Koninc eenē Ridder welc hy opghehouden hadde / die Philippinel ghenaemt was / dat hy met Landin reysen zoude / om te ontseggen de ghene die hem ontseyt hadden. Als dese twee Ridders gheschepden waren / zoo bleef de Koninc koutende tegen Heer Florestan ende Agraies ende met meer ander die by hem waren, hunlieden zegghende: Ic begheer dat ghy wat vermaert hebt daer ghy v in verblijden zult. Doen beval hy Leonore syn jongste dochter met alle d'ander hare Maechden te komen danssen / gelijc sy ghewoonlijc waren ende zeyde: Zingt dit Liedeken / 'twelc Amadis v ter liefde

ghe-

ghemaect heeft/ als hy Ridder geworden was. De jonghe Dochter met haer ander Maechdekens hebben dat begonst te zinghen/ aldus luydende.

Liedeken.

Leonorette ſchoon Roosken fijn,
Witter dan Lelien-bloemen minjoot,
Stelt v liefde zoo niet in't herte mijn,
Dat ſy my brenghe totter doot.

Zonder gheluc heb ic my in dwaesheyt bracht,
V te beminnen zo waer ic zo verſot geacht
Niet moghen te ſcheyden, o ſchoonheyt niet ws ghelijcke.
Die my pijnt en verſoet zonder ſwijcke
Stelt zoo niet, &c.

Van alle die ic aenſie oft begeerẽ mach,
Een ander te dienẽ dat zoude ſchande zijn,
Nochtans van ſcheydẽ begeer ic verdrach,
Maer v te laten dat waer my pijn
Stelt zoo niet, &c.

Al ſchijnt myn klachte dat ſy t'uwaerts gaet,
Een ander verwint, een ander die ſlaet,
Myn leven faelgeert, ſy heeft de macht
Sy mach my beſtrijden met lijden groot,
Onverdient te leven in d'aerde als doot,
Stelt zoo niet, &c.

IC begheer dat ghy weten zult by wat reden Amadis dit Liedeken ghemaect heeft voor deſe jonghe dochter Leonore: Op eenen tijt zoo ſprac ſy teghen de Koninghinne Briſene haer moeder / ende Oriane ende Mabile ende Olinde / zoo zeyde ſy tot Leonore/ dat ſy Amadis zeggẽ zoude dat hy haer Ridder wilde zijn/ ende haer ghetrouwelijc dienen / zonder na een ander meer te zien. Sy is tot hem ghegaen / zegghende 'tghene dat ſy haer belaſt hadden. Amadis ende de Koninginne dit hoorende / werden zeer lachende. Zoo heeft Amadis haer in ſyn armen ghenomen/ ende heeftſe by hem doen zitten/ zegghende: Aenghesien ghy begeert dat ic v Ridder zij / zoo gheeft my eenich juweel / in teecken dat ic my voor v Ridder houdende ben. Sy heeft eenen krans van haer hooft genomen van goude met koſtelycke ſteenen daer op/ ẽ heeft hem dien ghegeven. Doen werden ſy al t'zamen zeer lachende / dat ſy zaghen dat de jonghe Maecht in goeden ernſte ghenomen hadde 'tgene dat haer door boerden gheſeyt was. Zoo is Amadis haer Ridder gheblevẽ / ende heeft door haer dit Liedeken ghedicht / maer als ſy dit met haer Maechden danſſende waren / zoo hadden ſy elc een huyve op haer hooft/ ẽ al t'zamen ghekleedt van habyten als Leonore. Sy was oock zeer ſchoon/ maer niet als Oriane haer ſuſter/ want haers ghelycke en was inde weerelt niet. Sy wert namaels noch Keyſerinne vã Roomen/ ghelijc ghy noch hooren zult. Haer Maechdekens dier waſſer twaelf / (alle dochters van Hertoghen ende Graven/ ende van ander groote Heeren) ende zonghen ende danſten dit Liedeken zoo bequamelyc/ dat de Koninc met al de Ridders groote genuechte hadden als ſy dat hoorden. Als ſy dus een wijle ghedanſt hadden/ zoo buychden ſy hun knien voor den Koninc/ ende zijn by de Koninghinne ghegaen. Heer Galaor/ Floreſtan ende Agraies zeyden tot den Koninc dat hem beliefde henlieden oorlof te gheven om Coriſande te gaen convoyeren. De Koninc heeftſe op een zyde vanden Palleyſe ghenomen/ ende zeyde: Myn ghetrouwe vrienden / inde weerelt zoo en zijn gheen dry ander daer ic zoo grooten moet ende betrouwen op hebbe/ als in v-lieden/ ẽ den beſtemden dach is zeer nakende/ zijnde d'eerſte weke vã Auguſtus / ghy hebt oock wel ghehoort wat volc dat tegen my zijn zal/ die noch tot hem brenghen zullen die zeer vroom ẽ ſterc zijn ter Wapenen: ghelijc als zijn moghen de ghene die van den bloede ende natuere van Reuſen zijn/ daer door zo bid ic v dat ghy binnen dien

tijt

tijt u-lieden in geenen last stellen en wilt/ die u beletten mach met mij tinden slach te zijn / want ic hebbe doot lijcke ende capitael vyandẽ/ want ghy zout mij groote schade aen doen zonder reden / zoo dat ic Godt betrouwe dat ic door u-lieder vromicheyt eñ met d'ander die mij ten dienst komen zullen de macht vã onse vyanden zoo groot niet zijn en mach / sy en zal in't eynde van ons verwonnen / verslaghen eñ verjaecht worden. Heer Koninc antwoordden sy: Om alsulcken zake die zoo excellent is / eñ over al vermaert zijn zal als dese is / zoo en ist van gheenen noode ons u bevel oft u bidden/ want al waer't by al dien dat den goeden wil oft begeerte faelgeerde / (die wy t'uwaerts hebben om u te dienen) zoo en zoude de begheerte niet faelgeren te zijn in alsulcke groote avontuere / waer door onse herten ende goeden wille verkrijghen moghen 'tgene dat wy in vreemde landen ende plaetsen der weerelt zoecken/ 'twelc is / ons te vinden in zaken van't aldermeeste perijckel/ om dies wille dat wy (daer af verwinners zijnde) verkrijghen moghen de glorie die wy daer door begheerende zijn/ eñ verwonnen zijnde / zoo hebben wy volbrocht 'tghene daer wy toe geboren zijn/ zoo dat ons wederkomst korts zijn zal/ ende binnen dien middelen tijt zoo gheeft u Ridders couragie ende goeden moedt/ want de ghene die met grooter liefde eñ affectie dienende zijn / de krancke macht die wort daer door sterc eñ vroom. Dus zijn sy al gewapent (vanden Koninc oorlof nemende) met Corisande wt Londen ghereyst. Gandalin dit al gesien hebbende / is terstont ghereyst na Bloemendale/ ende heeft Oriane ende Mabile ghesept dat de dry Ridders tot hunliedẽ zeer gebiedende waren. Oriane zeyde: Nu is Corisande in groote vreucht/ aenghesien dat sy Heer Florestan (die sy zoo zeer bemint) in haer ghezelschap heeft / Godt laet haer langhe dueren want sy een eerlijcke Joncvrouwe is. Doen begonst sy te zuchten dat haer de tranen wten ooghen vielen/ ende zeyde: O almachtigh Godt / waerom en believet u niet dat ic Amadis zien mach ten alderminsten eenen dach: O Heere wilt mij dat toelaten door u groote barmhertichheyt / oft neemt mij van dese weerelt / ende en laet mij in alsulcken tribulatie ende verdriet niet leven. Gandalin hadde groot medelijden met haer/ maer hy maecte semblant van gram te zijn / zegghende: Joncvrouwe ghy zult maken dat ic niet meer by u komen en zal/ want wy zijn alle dagen verwachtende goede nieumaren die ons Godt verleenen zal / maer ghy wilt ons in desperatie stellen. Oriane droochde haer ooghen van tranen / ende zeyde: O Gandalin en wilt doch niet gram zijn/ want kond'ic mij anders onthouden / ic zoudt gheerne doen al ist zake dat ic goet semblant bewyse/ zo en is nochtans mijn herte nimmermeer zonder weenẽ waert dat ic (groote hope hebbende door u goede woorden) mij niet en verkloecte / ghelooft vrylijc/ ic en zoude zoo veel machten niet hebben dat ic van d'een plaetse ter ander zoude moghen komen: maer nu wilt mij zeggen/ hoe zal't metten Koninc mijn vader gaen/ aengesien dat hy Amadis tot syn hulpe niet en mach hebben in desen slach: Joncvrouwe / antwoordde hy: Mijn Heer en mach hem zo zeer niet verborghen houden noch vervreemt/ aldusdanighen wtgenomen stuc en zal wel tot synder ooren komẽ/ wie wil dan daer aen twijffelen als hy weten zal dat u aen gaet / u vader verwonnen zijnde / hy en zal komen ende gebruycken al syn macht ende vromicheyt om u te dienen: Al ist nochtans dat hy boven u bevel in u presentie niet en derf komen / zoo zal hy hem daerenboven presenteren ende laten zien ter plaetse daer hy mercken zal dat hy verdienen mach ende verwerven vergiffenisse vande dolinghen die hy niet misbruyct noch gheyeyst en heeft om doen. Dat wil Godt gheven / sprac Oriane/

ende 'tghescheide alsoo ghy ghezeyt hebt. Als sy aldus staen spreken hebben / zoo is daer een jonc Meysken binnẽ by hunlieden komen geloopen/ eñ zeyde: Joncvrouwe ziet hier is de Joncvrouwe van Denemercke / die u kostelijcke juweelen brengt. Oriane wert haer herte bevende ende op en neder springhende/ zoo dat sy niet een wort en heeft konnen spreken/ eñ was gheheel gheturbeert/ als de gene die verwachtende was door haer komst het leven oft de doot/ na de tydinge die sy brenghen zoude. Als Mabile haer aldus ghestelt zach / zoo heeft sy tot het Meysken geseyt: Gaet en zeght der Joncvrouwe dat sy hier alleen binnẽ kome/ om des wille dat sy haer alleen sprekẽ wilde. Dit heeft sy ghedaen/ om dat niemant de blijschap oft droefheyt merckẽ en zoude van de tydinghe die sy brenghen zoude. Het Meysken is haer te ghemoet geloopen/ ende heeft haer zulcx gheseyt. Maer van Mabile ende van Gandalin zoo zegghe ic u dat sy zeer verslagen waren niet wetende wat de Joncvrou begeeren zoude. De Joncvrou is binnen ghekomen met een blijde ghelaet ende een vrolijc opsien/ ende is op haer knien ghevallen voor Oriane / ende heeft haer eenen brief ghegeven die sy mede brocht/ ende zeyde: Joncvrouwe aensiet hier dees nieumaren al sulcke als u herte begheerende is / want ic heb volbrocht al 'tghene daer ghy my om gesonden hebt/ gelijc als ghy begeert hadt. Leest desen brief/ zoo meuchdy zien oft Amadis dien ghescreven heeft. Sy heeft dien brief ontfanghen / maer haer handen werden zo zeer bevende van blijschap/ dat hy uut haer hant ghevallen is: Als haer herte een luttel gestilt was/ zoo heeft sy den brief opgebroken / ende heeft daer den rinc in ghevonden den welcken sy met Gandalin Amadis gesonden hadde / als hy teghen Dardan binnen Vindelisore kampte/ die sy zeer wel kende/ eñ heeft hem menighe reyse gekust/ zeggende: Ghebenedijdt moet d'ure zijn inde welcke ghy ghemaect waert/ die met zoo grooter blyschap van een hant ter ander ghekomen zijt: Met dien heeft sy hem aen haren vingher ghesteken / maer als sy de zeer ootmoedige woorden ghelesen heeft die daer in stonden/ ende 'tgroot bedancken dat sy synder ghedachtich is geweest/ eñ hoe dat hy vander doot levende gheworden is/ zoo is haer herte zeer verblijdt gheweest/ haer handen ten Hemel stekende/ zegghende: Och Heer van alder weerelt / beschermer van alle dingen ghebenedijt moet ghy zijn/ dat ghy my in alsulcken noot bygestaen hebt / ende verlost vander doot die my zoo na by was. Daer na heeft sy de Joncvrou voor haer doen zitten/ ende zeyde: Myn lieve vriendinne nu vertelt my hoe dat ghy hem gevonden hebt/ eñ hoe veel daghen dat ghy by hem geweest hebt/ ende waer dat ghy hem gelaten hebt. Sy heeft haer vertelt hoe dat sy hem ghesocht hadde/ eñ wederkeerende zonder iet gevonden te hebben/ zeer droeve zijnde/ zoo heeft haer 'tgroot torment vander Zee bestormt ende aengebracht aen d'arme rootse / daer sy hem ghevonden heeft/ ende dat haer met hem gheschiedt was/ ende de blijschap welcke hy door dien brief ontfinc. Voort heeft sy haer geseyt waer sy hem gelaten hadde/ verbeydende haer bevel/ maer als sy haer begonst te zeggen dat hy zoo na der doot ghekomen was/ ende zoo verandert datmen hem niet kennen en mocht dan door de quetsuere vander lancien in syn aensicht/ ende hoe dat hy synen naem verandert hadde/ ende dat Durin drij dagen by hem was dat hy hem niet en kende. Zeer groote droefheyt heeft Oriane in't hooren van al dit ontfangen ende groot medelijden. Als sy haer dit al t'zamen vertelt hadde/ doẽ zeyde Oriane: Myn vriendinne 'twaer van noode dat hy terstont u bevel hadde / daerom wilt my zegghen in wat manieren dat wy dit aenlegghen zullen. Dat zal ic u zegghen zeyde sy: Ic heb daer twee juweelen ghelaten al wil-

lens vanden genen die ic met my brenge/ om dat door die bedectheyt Durin wederom tot daer reysen zoude met v bevel. Dat hebdy zeer wel gedaen/antwoordde sy/wilt my nu de juweelen geven die ghy met v ghebracht hebt in presentie vande ghene die hier teghenwoordich zijn/ende zeght dat ghy vergeten hebt de juweelen aen Mabile ghesonden zijnde / alsoo ghy geseyt hebt. Daer na hebben sy de Joncvrouwe vertelt dat Corisande van hem daer geseyt hadde / ende hiet hem Donckerschoō/maer sy en kende hem niet noch en wist van hem anders niet te spreken. Dat is waer/zeyde de Joncvrouwe/dat is synen naem/eñ heeft belooft dien naem te houdē ter tijt toe dat hy v gesien heeft/ ten zij door v bevel. Ooc hebben sy haer geseyt/ hoe dat sy de sleutels vande winckketten hadden vanden boomgaert/ ende hebben Durin alleene ghenomen / hem wijsende de plaetse daer hy Donckerschoon brengen zoude als hy quame/hem bevelende dat hy terstont hem halen zoude / maer sy en dorfden daer in niet zeer besorcht zijn / want hy was zoo bevreest vande quade tijdingen die hy hem inden brief gebrocht hadde /waer door hy hem zoo na ter doot ghestelt hadde / hopende met dese nieumare die hy hem nu dragen zoude / alle syn groote droefheyt van syn herte in alsulcke blijschap te veranderen/ dat hy d'eerste daer door vergheten zoude/ zoo heeft hy haer bevel geerne geconsenteert om na hem te reysen/kussende de handen van Oriane van blijschap door dat bevel. Zoo droeghen sy over een dat Mabile hem bidden zoude in presentie van hun allen / dat hy wilde de juweelen gaen halen/ maer dat hy quaet semblant toonen zoude/als oft hy dat niet gheerne en dede/om dat sy gheen suspitie nergens in hebben en zoudē/ also hy gedaen heeft/ wāt hy wert zuerlijc ziende als sy't hem baden/ende zeyde grammelijcken teghen Mabile: Ic zegh v Joncvrouwe inder waerheyt; aenghesien dat sy v toebehooren zoo zal ic't doen, maer waer't voor de Koninghinne oft voor Oriane / ic zoude t'huys blijven/want ic grooten arbeyt in dese voyagie ghedaen hebbe. Mabile bedancte hem grootelijcx. Ende Oriane zeyde hem: Myn vrient Durin/al ist dat ghy wel ghedient hebt / en wilt daerom niet achter laten den dienst die ghy noch doen zult / en denct niet dat ghy qualijc daer af gheloont zult zijn van den dienst die ghy ghedaen hebt. Insgelijcx zoo zal ic v ooc doen / sprac hy/ als ghy't op my begheert / om eenighen dienst van my te ontfanghen/want ic gheloove wel dat uwen danc zoo luttel weerdt is als mynen dienst is. Sy werden al t'zamen zeer lachende door de grāschap die Durin toonde/ ende dat hy zoo wel geantwoort had. Doen zeyde hy teghen Mabile : Joncvrouwe aengesien dat v beliefte is dat ic reyse zoo wil ic morgē vroech derwaerts reysen. Aldus heeft hy van henliedē oorlof ghenomen / ende Gandalin eñ hy zijn t'zamen gaen slapen inde stadt / maer sy heeft hem gebedē dat hy syn recommandatie doen wilde aen Enil syn Neve/ende dat hy hem bidden wilde dat hy hem komen versoecken wilde / waer't hem moghelijc/want hy hem nootsakelijc te spreken hadde: Noch dede hy hem bidden dat hy vernemē wilde ter wijlen dat hy met dien Ridder reysende waer na eenighe nieumare van Amadis. Dit ontboot hy hem/ om dat Amadis veel bedecter hem houden mochte / eñ al waer't dat hy van hem scheyden wilde/dat hy zeggen zoude dat hy hem gaen versoeckē wilde/ op een bedectheyt. Aldus zijn sy binnen Londen ghekomen / ende des anderen daechs is Durin geredē ter plaetse daer hy Donckerschoon ghelaten hadde / maer van te voren zo hadde hy hem wel bedacht van alle de nieumaren die in't Hof vandē Koninc ghekomen zijn / om dat hy die hem vertellen zoude.

Hoe Donckerschoon een harnas dede maken, ende al dat hem van noode was, om te gaen besoecken syn alderliefste vriendinne Oriane, ende van d'avontueren die hem onder weghen toe quamen, verwinnende Heer Quedragant ende de twee vermaerde Reusen Famongomad ende Basagant syn sone.

Het dertienste Capittel.

NV zullen wy wederom keeren tot Donckerschoō / die in't Nonnen Klooster gebleven was verbeydende 'tbevel vā syn Beminde. De Historie zeydt als hy nu was in syn ghesondtheyt ende kracht bekomen / zoo heeft hy Enil belast dat hy binnen de stadt (die daer by stont) doen maken zoude wapenen het velt groene met zoo veel Leeuwen als daer in staen mochten / eñ dat hy hem besorghen zoude een goedt peerdt ende oock een sweert / met het beste pantsier dat hy vinden mochte. Enil is na de stadt gherepst / ende heeft ghedaen 'tghene hy hem bevolen hadde / alsoo dat hy binnen twintich daghen wel versien was van al 'tgene dat hy van doen hebben mochte. Binnen desen tijt zoo is daer ghekomen Durin met syn bevel / waer door Donckerschoon zeer verblijt was / vragende hem in presentie van Enil hoe dat de goede Jonckvrou van Denemercke syn suster varen mocht ende wat nieumare hy brochte? Hy antwoordde dat de Jonckvrou haer grootelijcx tot hem ghebood / ende dat hy daer gekomen was om twee juweelen die sy vergeten hadde / de oorkussens laghen daer sy geslapen had. Hy zeyde tot Enil / hoe dat Gandalin syn Neve hem zeer tot hem ghe boodt met de ander boodtschappen die hy hem belast hadde. Donckerschoon vraechde / wie is desen Gandalin? Een schildtknecht die myn Neve is antwoordde hy die langen tijt ghedient heeft een Ridder ghenaemt Amadis van Gaule. Doē heeft hy Durin by hem ghenomen eñ zijn gaen wandelen op een plaetse / hem vraghende de nieumare van syn suster / maer als sy wat voorts alleen waren / zoo heeft hem Durin te kennen ghegheven 'tbevel van Oriane / hoe dat sy hem verwachtēde was te Bloemendale / ende dat sy wel geordineert hadden in wat manieren sy hem daer bedect houden zouden / ende hoe dat syn broeders ende Agrayes in't Hof waren / om inden slach vanden Koninc Lisuart te zijn / die hy bestemt hadde teghen den Koninc Cildan van Yrlant / eñ heeft hem oock vertelt het ontsegghen van Famongomad ende d'ander Reusen eñ Ridders, 'twelc sy hem ontbodē haddē: voort

voor dat sy Oriane begheert hadden om een dienstmaecht van Madasime te zijn/ ende dat syse gheven zouden te houwelijc Basagant de sone van Famongomad. Als Donckerschoon dit aenhoorde / zoo werdt hem syn gheheel lichaem bevende door groote gramschap / ende syn herte brande hem van quaethept/voornemende dat hy geenderhande last oft perijckel aennemen en zoude/voor dat Oriane syn Beminde ghesien zoude hebben / totter tijt dat hy ghesocht ende ghevonden zoude hebben dien Famongomad eñ teghen hem te vechten ende te sterven / oft hem doot te slaen door 'tghene dat hy van Oriane ghesproken hadde. Na dat Durin hem dit al t'zamen vertelt heeft / zo heeft hy de juweelen genomẽ / oorlof van hem nemende / ende is wederom gekeert met grooter blijschap / om dat hy synen last volbrocht hadde. Donckerschoon heeft Godt zeer ghedanct om dat hy hem alsulcken secours gedaen hadde / hem zelve wederom ghestelt hebbende inde gratie van syn vriendinne / want zonder die te verwerven/ zo was hy de doot nakende. Dien avondt heeft hy oorlof ghenomen aen de Jontvrouwen/ eñ is een ure voor den daghe opghestaen ende ghewapent met de groene ende versche wapenen op syn kostelijc peerdt zittende met grooter blijschap van herten : zoo is hy van daer ghereden / ende Enil met hem die synen schildt ende helm metter lancien hem na ghevoert heeft na den wech daer syn Alderliefste was. Als hy aldus rijdende was/ zoo was den dach zeer schoon ende klaer opghegaen/zoo heeft hy syn peerdt met sporen ghesteken ende heeftet doen springhen waer dat hy't hebben wilde/ zoo dat Enil dit aensiende/ hem zeer verwonderde/ ende zeyde : Heere de vromichept uwer herten is my onbekent/ maer ic en hebbe binnen alle myn leven noyt schoonder gewapent Ridder gesien. Een blijde couragieus herte/ sprac Donckerschoon/ dat maect vromichept in eẽ man/ maer het schijnsel oft het duncken dat is dicwils bedrogh/maer als Godt een persoon die alle beyde verleent / die is grootelijcx in hem gehouden: Daeromme nu ghy 'tschijnsel ende u duncken ghejugeert hebt / zo jugeert voort 'therte na syn verdienste. Aldus hebben sy gereden al koutende met grooter blijschap / als een die verlost was wt der duysternissen / ende ghebrocht in't licht/ ende wt armoede in weelden/totten avont toe/ ende zijn dien nacht ghelogeert geweest een huyse van eenen ouden Ridder/daermen hem groote eere bewees / ende was wel ghetracteert. Des anderen daechs zoo is hy van daer ghescheyden / ende heeft synen helm op syn hooft gestelt om dat hem niemant kennen en zoude. Sy hebben ghereden zeven dagen lanc zonder eenige avontuere te vinden / maer op den achtsten dach zijn sy ghekomen aen den voet van eenen berch/ ende heeft langs eenen kleynẽ pat ghesien eenen zeer grooten Ridder op een groot valu peerdt / zoo dat hy scheen een Reuse te zijn/ ende met hem twee schildtknechten die syn wapenen voerden. Als sy by malkanderen begonsten te komen/ zoo heeft de groote Ridder met luyder stemmen geroepen tot Donckerschoon: Ghy Heer Ridder die daer komt ghereden staet stille/eñ en rijdt niet eenen voet voorder / voor dat ghy my ghesept zult hebben 'tgene dat ic u vragen zal. Donckerschoon heeft stille ghestaen op een effen velt daer hy over quam ghereden/ eñ heeft op den schildt vanden Ridder zien staen dry bloemen van goudt/ ende 'tvelt was lazuer terstont zo kende hy wel dat Heer Quedragant moeste zijn / want hy desghelijcx ghesien hadde in't vaste Eylant verheven boven alle d'ander/als die meest eere daer behaelt hadde in't proevẽ vande verboden kamer : 'twelc hem leet was / want hy wel dachte dat hy zonder batalie van hem niet en zoude scheyden/ in den zin hebbende de batalie van Famongomad/ want om dier wille zo zoude hy

dē hy alle d'ander laten varen / ende ooc
om te zijn ten ghesetten daghe by Oriane
syn Alderliefste dien sy hem ghestelt ende
ontboden hadde/zoo had hy anxt dat hy
door den Ridder eenich belet hebben zou-
de/zoo bleef hy stille staen/roepende Enil
tot hem/ zegghende: Komt by my/ ende
geeft my myn wapenen/ oft icse van doen
hadde. Godt behoede v daer af/sprac E-
nil/ want dese dunct my bat ghelyckende
eenē duyvel dan een Ridder. Ten is geen
duyvel/zeyde Donckerschoon/ maer een
zeer vroom Ridder daer ic hier voortijts
af heb hooren spreken. Aldus Heer Que-
dragant hem naerder ghekomen is/ zeg-
gende: Heer Ridder 'tis v van noode my
te zeggen oft ghy een vassael zijt vanden
Koninc Lisuart. By wat reden vraechdy
dat? zeyde Donckerschoon. Om dies
wille/antwoordde hy/ dat ic hem ontsept
hebbe eñ alle de syne met alle syn vrien-
den / zoo dat ic niet eenen van hunlieden
te lijde laten en zal. Donckerschoon wert
boven maten zeer ontsteken met gram-
schap / tot hem zegghende: Zijt ghy een
vande ghene die hem ontsept hebben? Ja
ic/ antwoordde d'ander/ want ic zal hem
ende de syne al 'tquaet doen dat ic mach.
Hoe is uwen naem? vraechde Doncker-
schoon. Mynen naem is Quedragant/
antwoordde hy. Waerachtich Heer Que-
dragant / hoewel ghy van grooter af-
komst ende van vrome feyten van oorlo-
ghen zijt/ zoo ist nochtans zeer dwaeslijc
van v ghedaen/ te ontsegghen den besten
eñ vroomsten Koninc der weerelt/ want
de Ridders behoorē aen te nemen zaken
die hunlieden toebehooren/ maer doen sy
daerenboven anders/ zo ist hun meer tot
zotternije gherekent dan tot vromicheyt.
Ic en ben geen vassael van desen Koninc
daer ghy af spreect / noch ooc van synen
lāde / niettemin om syn deuchts wille die
hy weerdich is / zoo is myn hert ghestelt
om hem te dienen / zoo dat ic met reden
my mach houden als een van v ontsept
zijnde/ ende begheerdy batalie ghy zultse
hebbē/sprac Donckerschoon/ oft begeert
ghyse niet rijt wys weechs. Heer Quedra-
gant antwoordde: Certeyn Heer Ridder
de kleyne oft luttel kennisse die ghy van
my hebt / die maect v zoo stoutelijc spre-
kende met zulcker dwaesheyt / maer ic
begheere op v dat ghy my uwen naem te
kennen gheven wilt. Mynen naem is
Donckerschoon / antwoordde hy / alsoo
dat door mynen naem eñ door dat ic zeer
luttel bekent bē/ ghy van my niet anders
weten en zult dan ghy van te voren ghe-
weten hebt/maer niettemin hoewel ic wt
vreemde ende verre landē ben/ nochtans
heb ic gehoort dat ghy Amadis vā Gau-
le zoect / maer na de fame die van hem
gaet / zoo dunct my dattet v schade niet
en is dat ghy hem niet en vindt. Hoe/
vraechde Heer Quedragant/ den ghenen
die ic zoo zeer hate / prijst ghy dien boven
my? weet dat ghy hier in v doot gheko-
men zijt/ daerom neemt v wapenen/ by
al dien ghy v daer mede verweerē dorst.
Al had ic gheenen wille tegen iemant an-
ders die te nemen/sprac hy/zoo zal icse te-
ghen v nemen door v hoovaerdige ende
dreyghelijcke woorden die ghy tegen my
ghesproken hebt. Daer na heeft hy syn
wapenen genomen ende zijn malkande-
ren zeer vromelijc te ghemoet ghereden/
eñ d'een d'ander zoo gheraect/dat Donc-
kerschoon syn peert byna gevallen was/
maer Heer Quedragant die viel wt synē
zadel / zoo dat sy beyde hun niet wel en
ghevoelden. Donckerschoon hadde het
schildeken van syn borst gekloven mettet
yser vander lancien. Eñ d'ander die was
ghequetst in syn zijde/ maer de quetsuere
en was niet groot. Hy is lichtelijc opge-
staen / als een die zeer vroom was / syn
sweert wtgetrocken hebbende/zoo is hy
tot Donckerschoon ghekomen/ die synen
helm schicte/zoo dat hy hem niet en zach/
ende heeft syn peert mettet punct van syn
sweert wel totter helft in syn lendenē ge-
steken/ 'twelc den steet ghevoelende / zoo
heeftet begonnen lancx den velde te loo-

yen/zoo dat bijna ghevallen was. Maer Donckerſchoon is lichtelijc afgheſprongen/ende heeft ſijn ſweert wegghetogen/ ende met zulcken gramſchap dat hy ſijn peert ghedoot hadde / zoo is hy tot Quedragant gekomen/ende zeyde: Heer Ridder / ghy en hebt daer u vromicheyt niet wel ghetoont mijn peert te verſlaen/niet te min u peert zal wel te paſſe komē voor den genen die de victorie hier hebben zal. Doen ſloegen ſy malkanderen zoo fellijcken / dat ſy hun vervaerden die't zaghen want 'tghelupt van hunlieder ſweerden was zo groot/ zoo ſy malkanderen doodtlijcken ſloegen/ als oft daer tien Ridders ghevochten hadden/zomtijts zoo grepen ſy d'een d'ander met d'armen om malkanderen ter aerden te worden / zoo dat een teghelijc ſijn kracht ende vromicheyt toonde. Eenige vande ſchiltknechten dit aenſiende/ verveerden hun t'aenſien duſdanighen fellen ſtrijt van twee Ridders/ want ſy en hadden anders geen dencken/ dan datſe daer beyde doot zouden blijvē. Aldus hielden ſy hun batalie van neghen uren tot veſper-tijt toe/dat ſy noyt en ruſten noch malkanderen noyt toe en ſpraken. Maer op dat pas zoo werdt Quedragant zo machteloos ende moede van eenen ſlach die hem Donckerſchoon op ſijnen helm ghegheven hadde / dat hy ter aerden ghevallen is / zonder eenighe kenniſſe als oft hy doodt gheweeſt hadde. Donckerſchoon heeft hem den helm van ſijn hooft ghetrocken om te zien oft hy doot was / maer als hy lucht ghevoelde zo is hy weder tot hem zelven gekomen/ ende verſtant ghekregen: Doen heeft hy hem 'tpunct van ſijn ſweert op ſijn aenſicht gheſtelt/ ende zeyde: Heer Quedragant denct op u ziele/ wāt ghy moet ſterven/ maer hy die tot hem zelven gekomē was / zeyde: Och Donckerſchoon ic bid u door Godt dat ghy my te lijve wilt latē om de zalicheyt van mijn ziele. Hy zeyde: By al dien dat ghy begheert te lijve te blijven/zoo kent u verwonnen te zijn/ eñ dat ghy volbrenghen zult dat ic u bevelen zal. U bevel zal ic volbrenghen/zeyde hy om mijn leven te ſalveren / maer dat i kennen zoude dat ic verwonnen zoud zijn / dat en behoor ic met redenen niet t doen / want de ghene die hem vromelijc ter weere ſtelt/gheen blooheyt toonende en is niet verwonnen / doende al 'tghen dat hem moghelijc is ter tijt toe dat hem ſijn kracht eñ aeſſem faelgeert/ende val voor de voeten van ſijnen vyandt: maer die verwonnen is/dat is de gene die niet volbrengt 'tghene dat hy wel zoude mogen doen door onvroomheyt van herten. Certeyn/ſprac Donckerſchoon/ghy zegt de waerheyt / eñ ic verblijde my dat ghy my dit gheleert hebt. Gheeft my u hant ende belooft dat ghy doen zult 'tgene dat ic u bevelen zal. Hy gaffe hem zoo hy beſt mocht. Doen heeft hy de ſchiltknechten geroepen dat ſy't zien zouden / zeggende: Ic bevele u door de beloſte die ghy my hier ghedaen hebt / dat ghy van ſtonden aen gaen reyſen zult in't Hof vanden Koninc Liſuart/ende dat ghy van daer niet ſcheyden en zult voor dē tijt dat Amadis van Gaule daer zijn zal/ die ghy zoo zeer zoeckt/ende daer ghekomen zijnde/ zo zult ghy u ſtellen onder ſijn genade / ende dat ghy hem vergheven zult de doodt van u broeder / de Koninc Abies van Yrlandt/ aenghesien (alſoo ic ghehoort heb) dat ſy beyde t'ſamen malkanderen ontſeyt hebbende/alleene inden kamp ghekomen is/ zoo dat alſulcken doot niet en behoort gewreecht oft ghewroken te zijn als deſe is/ al waer't onder ſlechte perſoonē/hoe veel te meer van in alduſdanigē als ghy zijt/ na de groote vromicheden van wapenen zeer ghelucklich die ghy bedreven hebt. Noch beveel ic u ooc dat ghy het ontſegghen vanden Koninc Liſuart wederroepen zult/ ende alle den ſijnen/ noch gheen wapenen tegen hem aen doen / dat tegen de ſyne zoude zijn. Heer Quedragant heeft dit al t'zamen geconſenteert / grootelijcx tegen ſijnen danc/maer door vreeſe

des

des doots daer hy zeer na by was. Doen beval hy syn schildtknechten dat sy hem een Litiere van hout ende meyen maken zouden / ende draghen hem alsoo daer't hun Donckerschoon bevolen hadde / om syn belofte te quyten. Donckerschoon die zach dat Enil 't peerdt van Quedragant houdende was / en heeftet syn Heere ghebracht. Donckerschoon is te peerde gheseten ende wech ghereden / gevende Enil syn wapenen. Hy en was niet verre ghereden hy en heeft een Joncvrouwe ghevonden die reet vlieghen met eenen sperwer / ende noch dry ander Joncvrouwen met haer / die de batalie ghesien hadden / ende alle de woorden byna gehoort die sy ghesproken hadden. Als sy zagen dat hy zoo qualijc gestelt was / zoo baden sy hem dat hy met henlieden wilde reysen op een Kasteel daer sy Vrouwe op was / daer hy wel ghetracteert zoude zijn / om de groote begheerte die hy hadde om den Koninc Lisuart haren Heere te dienen. Hy heeftet in dancke genomen / want hy zeer getravailleert was vanden grooten arbeyt die hy ghedaen hadde / maer als sy daer gekomen zijn ende visiteerden oft hy zeer ghewont was / zoo en vonden sy anders geen dan de kleyne van syn borst daer veel bloets wt geloopen was. Dry daghen daer na zoo schiedt hy van daer / ende reet dien geheelen dach door zonder eenighe avonturere te vinden. Dien nacht logeerde hy ten huyse van een eerlijc man die op synen wech woonde. Des anderen daechs reysde hy tot op den middach / daer is hy op een hoochte gheklommen / van daer heeft hy de stadt van Londen ghesien / ende op de rechte hant 't Kasteel van Bloemendale daer syn beminde Oriane binnen was / dit ziende / zoo is hy zeer verblijt gheweest. Daer bleef hy een wijle staende / denckende hoe hy van Enil zoude moghen scheyden / hy heeft teghen hem ghesept: Kendy dese landouwe wel daer wy nu in zijn? Ja ic / antwoordde hy / want in ghene valleye daer leyt de stadt van Londen / daer de Koninc Lisuart binnen is. Zijn wy zoo na by Londen? vraechde Donckerschoon / zoo en wil ic my noch niet laten kennen vanden Koninc noch van iemant anders ter tijt dat myn wercken dat verdient hebben / want alsoo ghy ziet / ic ben noch jonc / ende ic en heb noch niet gedaen / dat ic daer door gheacht zoude moghen worden / maer na dat wy zoo na by Londen zijn / zoo gaet nu besoecken den schiltknecht Gandalin / daer nu Durin groetenisse aen zont / daer zuldy hooren watmen daer in't Hof van my zeyt / en verneemt wanneer den slach zijn zal vanden Koninc Cildan. Zal ic u hier alleen laten? vraechde Enil. En zorcht daer niet voor / antwoordde hy / want myn costuyme is zomtijts alleen te rijden / maer ic begeere dat wy een plaetse d'een d'ander bescheyden daer ghy my vinden zult. Aldus reysden sy wat voorts / niet langhe daer na zoo hebben sy op den kant van een riviere zien staen twee Tenten / ende in't midden van die twee noch een die veel rijckelijcker was / ende daer waren veel Ridders en Joncvrouwen die daer spaceerden / zoo heeft hy ghesien boven de deure van een Tente vijf schilden hangende / ende op d'ander noch vijf / en tien Ridders die ghewapent waren / maer om gheen oorsake te hebben om teghen hunlieden te steken / zoo is hy buytens weechs gereden. De Ridders hebben hem aengeroepen dat hy komen steken zoude. Het en belieft my nu niet te steken / antwoordde hy / want ghylieden zijt vele ende gherust / ende ic ben alleene ende ghetravailleert. Ic gheloove dat / sprac daer een / dat ghy't laet van angste oft ghy u peert hier laten zoudt. By wat reden zoude ic dat hier laten? vraechde hy. Om dies wille dattet toebehooren zoude den ghenen die u wt uwen zadel steken zoude / 't welc zekerder zal zijn dan dat sy u al toebehooren / die ghy van hunlieder peerdt steken zoudt. Alst alsoo is / sprac Donckerschoon / zoo heb ic liever mettet

myn

myn voort te rijdẽ / dan in zulcker avonturen te stellen / ende begonst voort te rijden bezijdens weechs als te voren. De Ridders zeyden tot hem: Heer Ridder ons dunct dat u de wapenẽ veel bat verweert zijn door schoone woordẽ dan door vroomheyt van herten / alsoo datmense wel legghen mach na u doodt op u graf al leefde ghy ooc noch hondert jaer. Ghy estimeert my voor alsulcx alst u-liedẽ belieft / sprac hy / want door al 'tghene dat ghy my zeggen meucht zoo en zuldy myn vromicheyt daer door niet verminderen / by al dien dat daer eenighe in my is. Oft Godt nu versage / sprac daer een van hun allen / dat myn behoorte ware dat ghy teghen my steken zoudt / ghy en zout heden desen dach op u peerdt gheen logys zoecken / oft ic wil daer door een verrader gerekent zijn: oft dat ic binnen desen jare op geen ander peert rijden en zoude. Donckerschoon zeyde: Heer Ridder dit is alle myn zorghe die ic hebbe / ende daerom zo laet ic mynẽ rechten wech te rijdẽ. Doen begonsten sy al t'zamen te zeggẽ: O Godt wat armer vervaerder Ridder is dit. Maer hy en antwoordde niet / ende reedt synen wech in tot dat hy quam aen een riviere daer hy passeren wilde / zoo hoorde hy roepen: Heer Ridder staet stille. Hy om ziende / zach een Joncvrou zeer rijckelijc gheaccoutreert op een zeer schoon hackeneye. By hem komende zoo zeyde sy: Heer Ridder binnen ghene Tente is Leonore de dochter vanden Koninc Lisuart sy ende alle haer Joncvrouwen die ontbieden u / ende bidden u dat u believe te mainteneren 'tsteecspel tegen haer Ridders / ende begeert dat ghy dit wilt doen om de liefde van haer / want ghy meer verobligeert zijt tot heurlieden dan tot de Ridders. Hoe vraechde hy / des Konincx dochter is sy't die daer binnen is? Jae't Heere / antwoordde sy. Het is my leedt / zeyde hy / dat ic onminne tegen haer Ridders hebben moet / want ic hadde haer veel liever dienst te bewijsen / maer aenghesien dat sy't my beveelt zoo zal ic da doen / op conditie dat de Ridders my nie meer eysschen en zullen dan teghen hunlieden te steken. De Joncvrouwe is me haer antwoorde wederomme ghereden. Donckerschoon heeft syn wapenen ghenomen / rijdende wederom na de Tenten op een effen velt / daer hy hun verbeydende was: terstout heeft hy zien komen den Ridder die hem geseyt hadde dat hy me syn peert niet wech rijden en zoude / by al dien dat hy teghen hem steken mocht / want hy hadde hem wel gemerct / 'twelc hem zeer lief was dat hy d'eerste mocht zijn. Sy staken hun peerden met sporen / ende reden zeer kloeckelijc op malkanderen. De Ridder brac syn lancie. Donckerschoon die stac hem zoo rouwelijc dat hy uten zadel vlooch / rollende op't velt. Hy beval Enil dat hy syn peert aenveerden zoude. De Ridder die was zeer qualijc ghestelt vanden val dat hy van hem zelven niet en wist: korts daer na zoo quam hy een luttel tot hem zelven / zeer versuchtende / wende en keerde hem lancx 'tveldt als een die dry ribben ghebroken hadde / ẽn syn een heupe. Donckerschoon zeyde: Heer Ridder / by aldien dat u woort waerachtich is / zoo zuldy binnen desen jare de tweede reyse van geen peert vallen / want ghy't alsoo belooft hebt / waer't dat ghy het myne niet winnen en mocht. Hierentusschen zoo heeft hy noch eenen Ridder zien komẽ / roepende dat hy hem wachten zoude. Donckerschoon is hem teghen ghereden / ende heeft hem afgesteken ghelijc den eersten: insgelijcx ooc den derden / ende den vierden / ende doen zoo brac syn lancie / maer de Ridder was zeer ghewont: want de lancie passeerde synen schilt ende synen arm / ende van een iegelijc beval hy hun peerden te nemen / ende die te binden aen de tacken vande boomen / maer als hy den vierden af hadde / zoo meynde hy wech te rijden / zoo heeft hy eenen anderen Ridder ghesien ghereet om steken met hem eenen schildtknecht /

hebbende vier lancien / ende zeyde: Heer Ridder Leonore die zeynt u dese lancie/ ende sy ontbiet u dat ghy daer mede doen wilt dat ghy behoort teghen de Ridders die overgebleven zÿn / aengesien dat ghy hun ghezellen afghesteken hebt. Donckerschoon antwoorde: Ter liefden van Leonore die een dochter is vã alsulcken eerlycken Koninc / zoo zal ic haer bevel doen/ maer ter liefden van haer Ridders zoo en zal ic niet met allen doen / want sy onbeleefdelÿc gedaen hebbẽ / dat de Ridders die hunnen wech ryden / vechten moeten tegẽ hunlieder danc. Doen heeft hy een lancie ghenomen/ rÿdende teghen dẽ Ridder / hem afstekende als d'ander/ insghelÿcx mede al die daer na quamen/ wtgenomen den lesten / want die stac tegen hem twee reysen / daer hy twee lancien tegen brac dat hy hem niet afsteken en konde / maer ten anderen zoo stac hy hem wt den zadel ghelÿc zÿn medegezellen. Dese was Nicoran vande bevreesde brugge/die op dien tÿt een vande vroomste stekers vander lancien was van gheheel Bretagnien. Dit aldus gheschiedt zynde / zoo heeft hy alle de peerden (die hy ghewonnen hadde) ghesonden Leonore / haer ontbiedende dat sy hare Ridders bevelẽ zoude datse beleefder zouden zÿn teghen de Ridders die hunnen wech reden/oft dat sy beter steken zoudẽ want zulcken Ridder mocht daer passeren/ hy zoudese doen te voet gaen. De Ridders waren zoo zeer beschaemt van 'tgene dat hun geschiet was/datse niet en antwoorden/ maer waren wel verwondert dat sy al t'zamen alsoo van eenen Ridder alleen afghesteken waren/ sy en konden niet gedencken wie dat hy zÿn mocht / want sy en haddẽ noyt Ridder alsulcke teeckenen in syn wapenen zien dragen. Nicoran die zeyde: Waert zake dat Amadis levende ende ghesont ware / ic zoude inder waerheyt zegghen dat hy't zelve ware / want ic en kenne gheenen anderen Ridder die alsoo van ons gescheyden zoude hebben. Inder waerheyt sprac Galiseus: Hy en kan't niet zÿn/ want iemant van ons allen zoude hem ghekent hebben / zoo veel te meer hy en zoude teghen ons niet willen steken hebben/ aenghesien dat hy ons alle voor syn vrienden houdt. Giontes de Neve vanden Koninc die daer was/ zeyde: Oft Godt versaghe dat hy Amadis ware/zoo zouden wy onse beschaemtheyt wel besteedt hebben / maer het zÿ wie hy mach/ Godt wil hem over al goede avõtuere verleenẽ/ want als een vroom Ridder zoo heeft hy al onse peerden ghewonnen / ende als met beleeftheyt heeft hyse ons wederom ghesonden. Vermaledÿt moet hy rÿden/ sprac Ladamor/ want ic hebber wel gheweest dat ic myn ribben en myn heupe ghebroken hebbe/maer de schult was myne/ want ic was de beroeper boven alle d'ander tot myner schade. Dese was d'eerste die teghen hem stac. Donckerschoon reysde met blÿschap vã daer / ende reet al koutende teghen Enil/ ende zach dat syn lancie zeer groot was die hy behouden hadde. Aldus rÿdende door de groote hitte/ eñ door den arbeydt die hy ghedaen hadde/ zoo werdt hy dorstich / als hy nu ghereyst hadde ontrent een quartier van eender mÿlen/ zoo zach hy een heremitagie onder een deel boomen staen / ende om dat hy daer syn devotie doen zoude/ eñ schoon water drincken/ zoo is hy derwaerts ghereden/ ende heeft daer zien staen dry hackeneyen gezadelt voor de dry Joncvrouwen eñ noch twee peerden voor twee schiltknechten. Hy is van syn peert geseten/ende is daer binnen ghegaen / maer hy en heeft daer niemant ghesien/ hy heeft syn gebedt ghesproken / hem bevelende Gode almachtich/ zoo is hy wtgekomen ende heeft gesien dry Joncvrouwen onder de boomen neffens een fonteyne/ende de schiltknechten by hunlieden. Hy is ghekomen om water te drinckẽ/ maer hy en kende daer niemant vande Joncvrouwen. Sy zeyden hem: Heer Ridder zÿdy vandẽ huys-

gesin vanden Koninc Lisuart? Beminde Joncvrouwe / antwoordde hy / ic zoude wel begeeren een van dien te zijn behoudelijc dat sy myns begheerden in hun gezelschap / maer waer leyt u-lieder reyse? Te Bloemendale / zeyden sy / om te zoecken ons Moeye die daer Abdisse is van een Klooster / ende oock om te visiteren Oriane des Konincx Lisuarts dochter / zoo hebben wy hier gherust ter tijdt dat de hitte ghepasseert ware. Inden naem Godts / sprac hy / ic zal u gezelschap houden tot dat tijdt zijn zal om reysen. Hy vraechde hunlieden hoe de Fonteyne genaemt was? Dat en wetẽ wy niet spraken sy / noch alle d'ander die in dese bosschagie staen / dan de ghene die daer inde dellinghe staet neffens gene groote boomen / die is genaemt de Fonteyne mette dry conduyten / ende sy hebbense hem gewesen. Maer hy kendese bat dan sy-liedẽ / want hy daer menich reyse gevlogẽ hadde. De Fonteyne begheerde hy tot een teecken dat Enil daer wederom komen zoude / want hy wilde van hem scheyden ter wijlẽ dat hy Oriane gaen besoecken zoude. Als sy aldus diviserende waren / zoo ghebeurdet korts daer na dat sy worden ziende lancx den zelven wech die Donckerschoon gekomen was / een kerre daer twaelf peerden in gespannen waren diese voort trocken / eñ op de peerden twee Nanen diese regeerden / op welcken dat zaten veel Ridders al gewapent / gebonden met ketenen / ende hun schildtknechten gheboeyt aen een yseren gheerde / ende met hunlieden Joncvrouwen eñ Maechdekens die zeer luyde krijschende waren / ende voor de kerre quam eenen Reuse zoo groot dat hy vervaerlijc om zien was op een swert peert / ghewapent met stercke platen van stael / ende eenen helm die zeer schoon blinckende was in syn handt / zoo hadde hy eenen grooten spriet met een yser voor aen seven vadem breet / ende achter de kerre zo quam noch een ander Reuse veel vreesselijcker dan den eersten. De Joncvrouwen waren zeer vervaert / eñ verborgen hen tusschen de boomen van grooter anxt. De Reuse die voren quam die keerde hem om / zeggende tegen de Nanen: Ic zal u in duysent stucken houwen / zo ghy niet wel toe en ziet dat dese Maechdekens hen bloedt niet en storten / want met dien bloede zoo wil ic sacrificie doen mynen Godt dien ic aenbidde. Als Donckerschoon dit ghehoort heeft / zoo kende hy wel dat Famongemad was / want syn costuyme was alsulcx / dat hy nimmermeer en cesseerde jonghe Maechden de keel af te steken inde teghenwoordicheyt van eenen Afgod die hy hadde in den brandenden poel / door wiens raet oft sprake hy hem in alle syn zaken regeerde / ende door alsulcken sacrificie zoo was hy gepaeyt eñ te vredẽ / als een die de duyvel was / met alsulcken grooten quaet te vreden zijnde. Al wast zake dat hy voor hem genomen hadde tegens hem te strijden / door 'tgene welc hy van Oriane ghesproken hadde / nochtans wast hem leedt dat hy hem die reyse te ghemoete was ghekomen ter tijt dat hy dien nacht met Oriane gesproken hadde / ghelijc als dat gesloten was / ende oock om dat hy zeer verarbeyt was vande tien Ridders van te vorẽ. Maer kennende de Ridders die op de kerre laghen ende Leonore met hare Joncvrouwen ende Maechden / zoo had hy groot verdriet in't herte die t'aensien / ende boven al d'ongenuechte die syn vriendinne hebben zoude / waer't dat haer suster alsulcken krancken fortuyne gheschiede. Twelc te te dencken is / als hy vande Ridders gescheyden was / ende hunlieden zoo qualijc ghestelt ghelaten hadde / zoo ghy hier voren ghehoort hebt. Korts daer na zoo zijn daer ghekomen twee Reusen / vader ende sone / die dẽ Koninc Lisuart ontseyt hadden. Zoo hebben sy se al t'zamen opgenomen ende op de kerre gestelt (als ghy gehoort hebt) om alle de ghevanghen die sy krijghen mochten daer op te legghen.

Donckerschoon op syn peerde ghesetten
zÿnde / heeft Enil terstont syn wapenen
gheeyscht. Hy vraechde hem / waer toe
begeert ghy u wapenen? Laet eerstmael
dese duyvels ghepasseert zÿn die hier ko-
men. Geeftse my sprac Donckerschoon/
want eer dat sy passeren / zoo begheer ic
t'ondersoeckẽ de barmhertichheyt Godts/
oft hem believen zal dat door my te niet
ghedaen zoude mogen worden de groote
overdaet die dese syn vyandẽ hem doen-
de zÿn. O Heere/sprac hy waerom wil-
dy de jeucht van uwe jonckheyt aldus ver-
liesen / want al waren hier twintich van
de vroomste Ridders vandẽ Koninc Li-
suart die hy by hem heeft / sy en zoudense
niet dorven bestaen. En zorcht daer niet
voor/antwoordde hy/want waert dat ic
alsulcken zake voorby my liet passeren/
ic en waer niet weerdt my te vertoonen
voor lieden van eeren/maer ghy zult zien
wat avontuere dat ic hebben zal. Enil
heeft hem syn wapenen ghegheven / zeer
bitterlÿc weenende. Donckerschoon is
wt een dellinghe opwaerts geklommen
tegen den Reuse/ maer eer hy by hem ge-
komen is/zoo heeft hy syn oogen op ghe-
slaghen na de plaetse daer Bloemendale
lach / zegghende: O myn weerde vrien-
dinne Oriane / noyt en heb ic vroom feyt
in myn herte bestaen / tot wat plaetsen ic
oyt was dan in uwe feyten; daerom zoo
bid ic u nu staet my by/ aengesien dat my
zoo grootelÿcx van noode is. Hier mede
zoo docht hem dat hy alsulcken kracht
hadde ghekreghen/dat alle vervaertheyt
van hem vloot/ ende zeyde tegen de Ma-
nen dat sy stille houden zouden. Als den
Reuse dit hoorde / zoo heeft hy hem om-
gekeert met grooter gramschap zo groot
dat den rooc die door de visiere van synen
helm quam / ende synẽ spriet die hy in syn
handt hadde/ die dede hy daveren dat hy
heel beefde / ende zeyde: Ghy onzalich
caytÿf / wie heeft u alsulcken stoutichheyt
ghegheven dat ghy in myn teghenwoor-
dicheyt dorst komẽ? De Heer/antwoor-
de hy / den welcken ghy zoo grootelÿcx
vertoornt/die my hedẽ desen dach kracht
geven zal daer u groote hoovaerdye door
ghebroken ende te niet gebracht zÿn zal.
Nu komt dan aen / sprac hy / zoo zuldy
zien oft syn macht krachtich ghenoech is
teghens de myne. Donckerschoon heeft
syn lancie in't arrest ghelept/ ende is hem
teghen ghereden wat syn peerdt loopen
mocht / ende heeft hem gheraect op de
stercke yzere platen onder syn gordel met
zulcker kracht dat syn lãcie door syn pã-
sier gekomẽ is dwers door syn lichaem/
dattet achter door quam/ende d'ontmoe-
tinghe was zoo groot / dat hy raecte het
artsoen vanden zadel / dat de riemen bre-
ken moesten/ende is metten zadel geval-
len onder syn peert/ ende een stuc vander
lancien is in des Reusens lÿf ghebleven/
maer eer hy ter neder viel / zoo schoot hy
synen spriet na hem/ ende raecte syn peert
inden punte vander borst / ende voorts
tusschen syn beenen. Donckerschoon is
terstont van syn peert ghesprongen ende
heeft syn sweert getrockẽ/maer de Reuse
was totter doot ghewont/ende syn peert
dat lach hem op syn lÿf tot synder schade/
want door syn groote kracht zoo scheen
hem 't vyer wten aensicht. Hy heeft 't stuc
vander lancien wtgetrocken ende heeftet
na Donckerschoon geworpen / eñ raecte
hem op synen helm / wederom keerende
op synẽ schilt dat hy diẽ in d'aerde sloech/
zo dat (door de kracht die hy daer bezich-
de alle syn ingewant wt syn lÿf liep door
de quetsuere/vallende ter aerden/zo heeft
hy zeer luyde gheroepen: Myn sone Ba-
sigant komt my terstont te hulpe / want
ic ben doot. Door desen roep zoo is Ba-
sigant ghekomen zoo zeer als syn peerde
loopen mocht/ende hadde in syn hant een
haetse van stael die zeer swaer was/ende
is Donckerschoon tegen ghereden/mey-
nende hem in twee stucken te slaen.
Maer door syn groote lichticheyt ende
stoutichheyt/zoo wachte hy hem van dien
slach/al voorby rÿdende/ zoo meynde hy

syn peert te slaen/maer hy en mocht niet/ maer hy raectet metten punt van synen sweerde ende sloech hem het artsoen af/ eñ de helft van syn been. Maer de Reuse door groote rasende gramschap die in hem was/ zoo en gevoelde hy dat niet/ al wast dat hy synen steghelreep niet ghevinden en konde. Hy is tot hem gekomē. Donckerschoon heeft syn schilt van synen hals gedaen vast houdende van binnen mette riemen. De Reuse gaf hem eenen slach zoo groot metter haetse daer op dat den schilt ter aerdē moest vallē/ maer Donckerschoon heeft hem op synen arm eenen slach ghegheven door syn pantsier in syn vleesch eñ 'tsweert rees neerwaerts eñ raectte op de stalen platen die zeer sterc waren/ ende 'tsweert is ghebroken/ zoo dat hem daer niet meer in syn handt en bleef dan den hecht/ maer hier door zoo en slaude hy niet/ noch syn couragieus herte en faelgeerde niet/ wāt als hy wert ziende dat de Reuse syn beste dede om de haetse wt den schilt te kryghen/ ende niet en konde/ zoo is hy terstont by hem ghekomen ende troc teghens hem/ zoo had hy 'tghelue dat hy op de zyde was daer synen steghelreep hem faelgeerde. Aldus d'een treckende ende d'ander mede/ zoo dat de Reuse omdraeyde ende syn peerdt spronc zeer lichtelyc wech/ ende hy is ter aerden ghevallen. De haetse is gebleven inde handen van Donckerschoon. De Reuse is met grooter pyne opghestaen/ ende heeft syn groot sweert uytgetrockē/ meynende tot Donckerschoon te gaen/ maer hy en konde niet/ om dat de zenuwen van syn been in stucken waren: hy is met d'een knie op d'aerde ghecnielt. Maer Donckerschoon heeft hem eenen slach metter haetse boven op synen helm ghegheven/ dat alle die riemen in stucken braken/ ende vlooch van synen hoofde. Als Basigant zach dat hy hem zoo by was/ zoo meynde hy hem 'thooft af te slaen/ maer hy raectte hem in't sop van synen helm/ zoo dat hy de kruyne vanden helm afsloech/ ende syn hayr mede/ zonder 'tvleesch te raken. Donckerschoon trat wat achterwaerts/ ende synen helm die gheen weere meer bieden en mocht/ viel hem op syn schouderen. Eñ 'tsweert van Basigant viel ter neder op eenē steen ende brac in twee stucken. De ghene die't aensaghen dachten dat hy hem de helft van synen hoofde afgheslagen hadde/ eñ maecten grooten rouwe/ ende principalyc Leonore met hare Maechden ende Joncvrouwen/ die al t'zamen op de kerc te op haer knien laghen de handen ten Hemel stekende/ eñ baden Gode dat hyse wt het perijckel verlossen wilde/ sy trocken henlieder hayr sy riepen sy kreschen/ Godt aenroepende. Donckerschoon die nam synen helm van syn hooft/ eñ taste met syn handt op syn hooft om te weten oft hy ter doot ghequetst was/ maer als hy niet en gevoelde zo is hy metter haetse totten Reuse ghegaen (al wast dat hy nochtans zeer sterc was) als hy hem aldus heeft zien komen/ zoo werdt hy zeer bevreest ende slau van herten/ zoo dat hy hem niet ghewachten en konde. Hy heeft hem een zoo swaren slach ghegheven boven op syn hooft/ dat hy syn een oore met 'tkinnebacken heel af sloech in d'aerde. De Reuse sloech hem mette helft van syn sweert een kleyn wonde in syn been/ ende is op d'ander zyde ghevallen/ rollende lancx der aerde door den anxt vander doot. Op desen tyt zoo hadde Famongomad synen helm van syn hoofe genomē/ ende stac syn handen in syn wonden om 'tbloet te houden/ maer als hy synen sone doot zach ligghen/ zoo begonst hy Godt te blasphemeren/ zegghende dat hem niet verdrietich en was te sterven/ dan om dat hy syn Kercken ende Kloosters niet ghestrueert en hadde om dat sy ghedoochde dat hy ende syn sone verslaghen waren van eenen Ridder alleene/ want sy en hadden gheen vreese door hondert Ridders. Donckerschoō viel op syn kniē/ danckende Godt vande groote gratie eñ

victorie

victorie die hy hem verleent hadde / ende zeyde teghen Famongomad desperaet van Godt ende van syn hulpe / nu zuldy betalen v groote wreetheyt die ghy ghebruyckt hebt / ende heeft syn handē wt syn wonden ghetrocken / eñ zeyde hem: Aenbidt nu uwen Afgodt voor het onnoosel bloet dat ghy hem gheoffert hebt dat hy v bescherme ende behoude v bloet 'twelc v 'tleven nemen zal. De Reuse en dede anders niet dan Godt blasphemeren eñ alle syn heylighen. Donckerschoon die troc den spriet van syn peert / eñ stac hem in synen mondt / zoo dat hy wel een palm verre achter wt quam tot inder aerden toe / ende hy heeft den helm vā Basigant ghenomen / ende op syn hooft gestelt om datmen hem niet kennen en zoude / ende is op Famongomads peert ghesetten het welc hem Enil ghegheven hadde, ende is ter kerren ghereden. De Ridders ende Joncvrouwen mette Maechdekens die hebben hun veroot moedicht tegen hem / grootelijcx bedanckende van't secours dat hy hun allen ghedaen hadde. Maer hy heeftse alle gelost wt de ketenen / hun biddende dat sy op hunne peerden rijden wilden die daer ghebonden waren / ende datse de twee Reusen op de kerre leggen zoudē / eñ Leonore met hare Joncvrouwe op haer hackeneyen die haer schildtknechten voerden al waren sy gevangē / ende schenckē de Reusen den Koninc Lisuart van eens vreemdē Ridders wegen die ghenaemt was Donckerschoon / die hem begeerde te dienen / ende vertrecken hem d'oorsake waerom hyse verslaghen hadde. Noch dede hy hem zeggen dat hy hem zondt 'tpeerdt van Basigant, 'twelc zeer groot ende schoon was / om dat hy daer mede inden strijt komen zoude / die hy metten Koninc Cildan besloten hadde. De Ridders hebben met grooter blijschap syn bevel ghedaen / ende hebben de Reusen op de kerre gelept. Maer al was de kerre groot / zo moestē sy vande knien neerwaerts met haer beenen wt de kerre hangen / zoo groot waren sy. Leonore met haer Maechden plucten bloemen in de bosschagien / ende maecten daer kranskens af / ende stelden die op haer hooft / ende zijn al zinghende met grooter blijschap binnen Londen ghekomen / waer af een iegelijc zeer verwondert was diese aldus ter stadtwaerts zagen inkomē / ende zoo veel groote Ridders ziende. Als de Koninc hoorde 'tgroot perijckel van syn dochter / ende Donckerschoon haer verlost hadde door zoo grooten arbeyt eñ pijne / ende daer te voren Heer Quedragant oock ghekomen zynde / hem presenterende als verwonnē man van Donckerschoons wegen: zo was hy zeer verwondert / hoe dat alsulcken Ridder van nieus gekomen zijnde met vreemde feyten van oorloghen boven alle d'ander in syn lands ghearriveert was / zoo heeft hy hem een langhe wijle ghepresen / een yeghelijcken vraghende oft hem niemandt en kende / maer daer en was niemant die van hem iet wist te spreken / dan dat Corisande de vriendinne vā Heer Florestan daer vertrocken hadde dat sy op d'arme rootze eenen Ridder ghevonden hadde die zier was / ghenaemt Donckerschoon. Oft nu Godt believde / sprac de Koninc / dat wy alsulcken man by ons hadden / ic en zoude hem van hier niet laten gaen om eenich dinc ter weerelt dat hy op my begeerde / al zoo verre alst in mynder macht waer / ende ict volbrenghen mochte.

Hoe Donckerschoon (d'avontueren voorzeyt volbracht hebbende) ghereyst is nae de Fonteyne vande drij conduyten, daer hy voren nam de reyse van Bloemendale daer syn beminde Oriane was, ende hoe dat een vreemt Ridder twee juweelen van ghetrouwelijc te beminnen gebracht heeft in't Hof vanden Koninc Lisuart, ende hoe hy met Oriane onbekent derwaerts is ghereyst om d'eere te verwinnen.

Het veertienste Capittel.

DOnckerschoon (met zulcker blij-
schap van herten alsulcken groo-
ten perijckel doorghekomen zijn-
de/ ende oorlof genomen hebben-
de aen de Joncvrouwen ende Ridders)
zoo is hy tot d'ander Joncvrouwen ge-
komen/ die hy aende Fonteyne ghevon-
den hadde / die wt de boomen quamen
daer sy hun verborgen hadden / ende zijn
hem te ghemoete ghekomen. Hy heeft
Enil bevolen dat hy na Londen reysen
zoude/ende versoecken syn Neve Ganda-
lin / ende dat hy hem daer laten maken
zoude wapenen alsulcx als hy inde bata-
lie aen hadde/want de syne warē al door-
houwen / zoo dat sy hem niet meer dienst
en konden doen/ende dat hy hem koopen
zoude een goet sweert/ ende dat hy binnē
acht dagē wederom by hem komen zou-
de ter Fonteynen vande drij conduyten/
want hy hem daer vinden zoude. Zoo is
hy van daer gescheyden/ ende is door het
dicste vande bosschagie ghereyst / oorlof
genomen hebbende vande Joncvrouwē.
Ende Enil is ghereyst om syn bevel te
volbrenghen. Eñ de Joncvrouwen reys-
den na Bloemendale daer sy Oriane eñ
Mabile vertrocken alle 'tgene dat sy ge-
sien hadden / zegghende hoe dat een Rid-
der die Donckerschoon ghenaemt was
dit al volbrocht hadde. Haer blijschap eñ
vrolijcheyt was zonder comparatie/we-
sende dat Donckerschoon zoo na hunlie-
den was met alsulcker grooter eeren eñ
prijs van synen persoon als iemandt an-
ders ter weerelt zoude mogē zijn. Donc-
kerschoon aldus inde bosschagie zijnde/
zoo ghy ghehoort hebt/ zoo heeft hy hem
ghestelt op de zijde daer Bloemendale
stont/ daer heeft hy een riviere gevonden
die beneden de kleyne boomkens loopen-
de was/ maer om dies wille dattet noch
vroech was/ zoo is hy van syn peert ghe-
seten / eñ heeft dat laten weyen in't groe-
ne gras/ synen helm afgedaen hebbende/
heeft syn aensicht eñ syn handen ghewas-
schen/ ende heeft van dat water gedronc-

ken. Voorts is hy daer neder gaen zitt
peysende ende overlegghende de groot
veranderinge vander weerelt/ overdenc
kende de groote desperatie daer hy in ge
weest had/ eñ hoe dat hy met synen vrijen
eygen wille zoo menich reys de doot be
geert hadde/ gheen hope ter weerelt ver
wachtende tot syn groot verdriet / eñ da
Godt meer door syn barmhertichevt d
door syn verdiensten/ dit al t'zamen gere
medieert hadde/ niet alleen ghelijc als h
van te voren was/ maer met ongelijcke
meer glorien ende famen dan hy opt bin-
nen syn leven had gheweest: Ende bove
al dat hy zo na was om t'aensien syn zee
beminde vriendinne Oriane/ door wiens
absentie hy in grooter tribulatien ende
groot verdriet menich reyse totter doode
toe ghestelt was. In dese ende in meer
ander gepeysen zoo was hy overleggen-
de eenen langhen tijt/ eñ contemplerende
in syn memorie de glorie eñ hoovaerdijc
die hem door de groote avontueren die
hy op eenen dach volbrocht hadde / ghe-
schiedt waren: Hierenbinnen zoo is den
nacht aengenomen/ ende is te peerde ge-
seten/ rijdende na 't Kasteel vā Bloemen-
dale aen de zijde vandē boomgaert / daer
heeft hy Gandalin ende Durin ghevon-
den, die syn peert aenveert hebben. Ende
Oriane ende Mabile ende de Joncvrou
van Denemercke die waren boven aen
den muer / eñ door de hulpe vande schil-
knechten (mits dat sy van boven hem de
handen ghegheven hebben) zoo is hy bo-
ven gheklommen daer sy-lieden waren.
Daer heeft hy syn beminde vriendinne
in syn armen ghenomen. Maer wie is de
ghene die zoude ten vollen moghen vol-
schrijven de vriendelijcke omhelsinghe/ de
zoete amoureuse kuskens / de tranen die
daer mont aen mont in een ghemenghe
waren. Certeyn niemant anders dan de
ghene die dier passien onderdanich ghe-
weest zijn/ eñ in alsulcke yverighe vlam-
men ontsteken mach zijn / 'thert gheprij-
nicht van alsulcke amoureuse wonden/
niet

niet moghen ghebruycken de vreucht die haer jonckheyt begheerende is. Alsoo dat van dusdanighe zaken niet breeder verklaert en zal zÿn. Nu aldus d'een den anderen omhelst hebbende / geen memorie van hun zelven hebbende / noch van ander zaken. Mabile ghelÿc oft syse wt eenen swaren droom ontweckt had / heeftse met haer op't Kasteel geleyt. In deser manieren zoo is Donckerschoon ghelogeert gheweest inde kamer van Oriane / het welcke na alle de voorleden zaken die ghy ghehoort hebt / men wel ghelooven mach hem aenghenamer was dan't Paradÿs. In alsulcker genuechte eñ vreuchden zoo was hy by syn Alderliefste acht daghen lanc / dewelcke al en waren sy altydt snachts in alsulcken vreuchden niet / zoo versaemden sy in een schoon prieel / daer playsante bloemen in stonden / als ghy gehoort hebt / met alsulcker blÿschap dat sy buytẽ hunlieder memorie schenen te zÿn / niet inder weerelt daer voren kiesende / wat men ooc zoude moghen dencken oft sprekẽ. Gandalin is dicwils daer gekomen / van wien sy alle de nieumaren vandẽ Hove wisten die in syn loghÿs hadde Enil syn Neve / die de wapenen van Donckerschoon dede maken / zoo hy hem bevolen hadde. De Koninc Lisuart was zeer besorcht voor den slach dien hy hebben zoude teghens den Koninc Cildan / wetende de wreede ende straffe natueren der Reusen met meer ander van hunnen bloede die hy gheprocureert hadde met hem te brenghen / zoo besorchde hy neerstelÿc / ghereetschap makende hoe dat hy die tot syner eere zoude moghen voleynden / zoo hadde hy daer by hem binnen Londen Heer Florestan / Agrates / ende Heer Galveyn zonder lant / die doen gekomen waren / ende meer ander Ridders van grooter weerde. Sy sprakẽ zeer veel onder malkanderen vande vrome feyten van Donckerschoon / eñ vele wasser die zeyden dat sy verre te boven ghinghen de feyten van Amadis; Dit belchden zoo zeer Heer Florestan synen broeder / dat en hadde gheweest de beloste die sy den Koninc ghedaen hadden / dat sy hem in geen avontuere stellen zouden totter tyt toe dat den slach ghestagen had geweest / sy zouden hem terstont gaen zoeckẽ hebben / ende tegen hem ghevochten hebben / met alsulcker gramschap eñ nÿdicheyt / dat die door eenich van hun beyden ghevolcht zoude hebben / ende sy zouden hun voor zeer ghelucKich houden / mochten sy wt den strydt levende komen / dat sy zonder hunlieden in eenige andere avontuere te stellen / hem zouden gaen spreken: maer dit en zeydẽ sy niet dan onder hunlieden. Op eenen tydt de Koninc in syn Palleys zÿnde / sprekende met syn Ridders / zoo is ter poorten in ghekomen een oudt schildtknecht / ende met hem noch twee ander schildtknechten / alle dry van eenen kleede syn hooft was gheschoren / ende syn ooren die schenen groot te zÿn / ende synen baert was grÿs. Hy is totten Koninc gekomen op syn knien vallende / zoo heeft hy hem gegroet in Griecxscher tale / daer hy gheboren was / ende zeyde: Heer Koninc de groote fame die over al de weerelt loopende is vande Ridders ende Joncvrouwẽ ende Maechden van uwen Hove / is een oorsake gheweest van myner komste / om te ziẽ oft ic onder henlieden vindẽ zal 'tgene dat ic tzestich jaer lanc gesocht hebbe alle de contreyen vander weerelt deure zonder eenighe vrucht oft profÿt van mynen arbeyt ghevonden te hebben / ende by al dien Heer Koninc dat v believt ende goet dunct / dat hier een proeve gedaẽ wert / ('twelc v schade noch verlies niet zÿn en zal) ic zal't v te kennen gheven. De Ridders hebben den Koninc zeer hertelÿc gebeden dat hy daer in consenteren wilde / maer hy die zoo grooten begheerte daer toe hadde als sy-lieden / heeftet gheconsenteert. Doen heeft den ouden schiltknecht in syn handen ghenomen een kofferken van Jaspis dry cubitus lanc ende een palm breedt / ende was

t'zamen verſaemt met gulden lekens/ hy heeftet opgedaen ende heeft daer wt getrockē een ſweert/ het aldervreemſte dat opt gheſien was / want de ſcheede was twee groen platen gelijc 'tcoleur van een Eſmeraude / ende waren van beenen die zoo klaer waren datmen de lemmer van den ſweerde daer door zach ſchijnen/ maer niet als de lemmer vā ander ſweerden/ wāt d'een helft die toonde haer klaer ende zuyver/ datmen geen deſgelijcx vinden en zoude moghen/ ende d'ander helft die was alſoo gloeyende roodt als vyer/ het ſtoffeerſel ende den riem die daer aen waren / was al t'zamen vanden beſten beene ghelijc de ſchee ghemaect van veel ſtucken t'zamen gevoecht met gulden lekens/ zoo datmen mocht omgorden ghelijc eenen anderen riem. De ſchiltknecht heeftet over ſynen hals ghewworpen/ ende heeft wt het kofferken ghetrocken eenen krans van tweederley ſchoon bloemen/ d'een helft was alſoo ſchoon ende groen ende van alſoo levende coleur / als oft ſy terſtont eerſt verſch gepluct waren/ ende d'ander helft was van dorre ende drooge bloemen/ dat ſy ſchenen hadmen daer aen geraect dat ſy af gevallen zouden hebben. De Koninc vraechde by wat redenen/ aenghesien de bloemen al wt een ſpruyte quamen/ waerom ſy zo diverſch waren/ d'eene verſch ende d'ander drooge? Ende 'tſweert waerom dat zoo vreemt was alſt ſcheen. Heer Koninc/ ſprac de ſchildtknecht: Dit ſweert dat en mach niemant wter ſcheede trecken dan de Ridder die boven alle die inde weerelt zijn/ ſyn vriendinne meeſt beminnende is/ ende als dusdanighen Ridder 'tſweert in ſyn handen hebben zal/ de helft die nu bernende is/ zo klaer ende zuyver zal worden / als d'ander helft is ſchijnende / ende alſoo zal de lemmer al-eens zijn : Ē den krans oft hoet van bloemē die ghy hier ziet (iſt dat dien gheſtelt wort op 'thooft van eenighe Joncvrouwe oft Maecht die haren man oft haren vriendt zoo zeer bemint als hy haer doet) zoo zullen terſtont de drooghe bloemen alſo groen ende ſchoon worden ghelijc d'ander/ zoo dat daer geen onderſchept tuſſchen zal zijn/ ende ghy zult weten dat ic gheen Ridder en mach worden dan vande handen van dien getrouwen Minnaer die 'tſweert wttreckē zal/ noch ic en mach gheen ſweert ontfanghen dan vande ghene die den krans ghewonnen zal hebben. Daerom Heer Koninc zoo ben ic in v Hof ghekomen in't leſte van't zeſtichſte jaer dat ic met deſe proeve gherepſt hebbe / denckende dat in gheen van allen (daer ic gherepſt mach hebben) nopt Hof vā Keyſer noch Koninc in eere ende fame by uwen Hove te gelijckē en mach zijn / zoo hope ic ooc hier dan te vinden 'tghene ic tot den dach van heden niet gevonden en hebbe. Nu zeght my/ ſprac de Koninc / hoe iſt mogelijc dat 'tvyer vande helft vanden ſweerde de ſcheede niet en verbrant? Dat zal ic v gheerne vertrecken/ antwoordde de ſchiltknecht : Ghy zult weten / Heer Koninc / dat tuſſchen Tartarien ende Indien een Zee is alſoo heet datſe ziedt ghelijc als 'twater over 'tvyer/ ende is gheheel groen/ binnen die Zee groeyen Serpentē grooter dan Cocodrillen/ ende hebben vleughelen daer ſy met vlieghen/ die zijn zoo fenijnich dat de menſchen van hun vlieden wt grooter vreeſe/ maer zomtijts als ſy de doot vinden/ zoo eſtimeren ſy die zeer grootelijcx/ want ſy zijn zeer profijtelijc tot medecijnen : Deſe Serpenten hebben een been vanden hoofde totten ſteert toe/ 'twelc zo grof is dattet heel lichaem daer aen ghevesticht is / ende zoo groen als ghy hier zien meucht binnen de ſchee ende accoutrement/ ē om dies wille dat ghegroeyt is binnen de Zee die zoo ziet zo en macht van gheen ander vyer verbrant werden. Nu zal ic v te kennen geven wat vanden kransſe met de bloemen is/ dewelcke zijn van boomen die in't lant van Tartarien zijn / in een Eylandt vijftien mijlen verre inde Zee / ende dier boomen en zijnder

maer

maer twee/ noch men kan niet ghewweten datmer erghens meer vindt: Binnen die Zee is een zoo vreeſſelycken gheruchte/ ende zo zorchlijc dat de lieden hun ontſien ende verbaren die te halen/ maer zomminghe die hun ter avontueren ſtellen / ende plucken/ die verkoopenſe zoo diere als ſy willen/ want by al dien datmenſe bewaert zoo zullen ſy altydt even groen ende ſchoon blyven/ ende nimmermeer vergaen. Maer Heer Koninc/ nu ghy 'tbedietſel van d'een ende van d'ander ghehoort hebt / zoo begheere ic dat u believe de redenen te hooren waerom ic aldus reyſe/ ende wie ic ben. Ghy zult weten dat ic ben de Neve van den vroomſten Ridder die binnen ſynen tijde zijn mocht / die genaemt was Apolidon/ ende heeft langhen tijt gewoont hier binnen uwen lande in't vaſte Eylandt/ in welc Eylant hy veel dingen gelaten heeft van Nigromancien / met meer ander wonderlycke ſtucken ghelijc alle de weerelt kennelijc is. Myn vader was de Koninc Ganor/ ſyn broeder/ dien hy het Koninckrijc ghelaten heeft: Van dien Ganor ende van een dochter vanden Koninc van Canonias ben ic gekomen. Als ic nu was in ſayſoene om Ridder te mogen worden (aenghesien dat ic van myn moeder zeer wel bemint was) zoo begheerde ſy van my voor een ghifte (aenghemerct dat ic ghewonnen was door groote liefde die tuſſchen myn vader ende haer was) dat ic gheen Ridder en zoude mogen worden dan van den getrouſten Ridder in liefden die inde weerelt mocht zijn / noch oock het ſweert ontfangen/ dan vande Joncvrou oft Maecht in dier zelver qualiteyt: Ic conſenteerdet haer / meynende dat ic niet langher beyden en zoude ter tijt toe dat ic inde preſentie van mynen Oom Apolidon ende ſyn vriendinne Grimaneſe komen zoude/ maer 'tgebeurde my anders/ want als ic in ſyn tegenwoordicheyt gekomen was/ zo was Grimaneſe doot. Als Apolidon d'oorſake van myn komſte vernomen hadde / zoo had hy groote deernisſe met my/ want de coſtuyme van dien lande is alſulcx / dat zoo wie geen Ridder en is/ die en mach in dat Koninckrijc niet regneren / 'twelc my van rechts weghen toe komt/ alſo dat hy my op dat pas geenen raet gheven en konde/ maer hy beval my dat ic binnen een jaer weder by hem komen zoude/ by hem komende ten eynde van't jaer/ zoo gaf hy my dit ſweert ende den krans/ zegghende dat ic (d'onnooſelheyt die ic ghedaen hadde / alſulcken begheerte te conſenteren) die beteren zoude met arbeyden / zoeckende dien Ridder ende de Joncvrouwe/ zoo dat ic volbrengende deſe twee dingen / myn belofte volbrocht zoude hebben. Aldus Heer Koninc dit is d'oorſake van myn komſte ende 'tghene ic zoeckende ben: Zoo zal't uwe Majeſteyt believen Heer Koninc (die niemant en faelgeert) het ſweert te proeven ende alle u Ridders/ ende de Koninginne met alle hare Joncvrouwen ende Maechden den krans met de bloemen / ende is hier iemant die d'avontuere volbrengen mach/ de juweelen zullen henlieden toebehooren/ ende 'tprofijt ende ruſte zal myn zijn: Ende ghy Heer Koninc d'eere boven alle andere Princen/ in u Hof gevonden hebbende 'tghene dat in hunlieder Hof gefaelgeert is. Als den ouden ſchiltknecht ſyn redenen wt had geſeyt/ alle de Ridders die by den Koninc waren die hebben zeer ghebeden dat hy de proeve bevelen zoude te doen/ maer hy die 'tzelve begheerende was/ die heeftet gheconſenteert/ ende zeyde teghen den ſchildtknecht: Aenghesien dat maer vijf dagen meer en was van S. Jacobs dach / ende dat op dien zelven dach vele Ridders by hem zijn zouden / die hy ontboden hadde/ dat hy zoo lange wilde vertoeven/ want hoe daer meer volcx zoude zijn hoe hy veel eer vinden zoude 'tghene hy zochte. Hy heeftet in dancke genomen. Gandalin die op dat pas in't Hof was/ ghehoort hebbende al 'tgene dat de ſchiltknecht geſproken hadde ende d'antwoorde vanden Koninc/ zo is hy terſtont te peer-

de geseten ende na Bloemendale gereyst/ als quansuys dat hy Mabile ghinc besoecken: zoo is hy in't prieel ghekomen daer de schoon boomen stonden/ daer hy Oriane ende Donckerschoon heeft ghevonden/ spelende in't schaeckspel/ eñ zeyde hunlieden: Myn vriendē ic brenge v zeer vreemde nieumaren/ die desen dach in't Hof ghekomen zijn. Daer heeft hy hunlieden al t'zamen vertelt vanden sweerde ende vanden krans met de bloemen ende d'oorsake waerom datse dien oudē schiltknecht daer ghebracht hadde/ eñ hoe dat hem de Koninc gheconsenteert hadde de proeven te doen, zoo ghy hier boven ghehoort hebt. Als Donckerschoon dit al ghehoort hadde / zoo heeft hy syn hooft laten hanghen ende begonst te peysen in zulcker manieren dat hy nerghens op en heeft ghesien/zoo dat Oriane/ Mabile eñ Gandalin henlieden lieten duncken dat alle zaken der weerelt hem begaven. Aldus was hy een wijle tijts zo bange dat Mabile eñ Gandalin van daer ghegaen zijn / maer als hy tot hem zelven ghekomen is / zoo vraechde hem Oriane wat d'oorsake was van syn swaer ghepeys? Hy antwoorde: Myn vriēdinne waer't dat door Godt ende door v myn gepeys mocht te wercke ghestelt worden / ghy zoudt my de blijtste man maken die inde weerelt mach levē. Myn beminde vrient sprac sy / de ghene die v Heere ghemaect heeft van mynē persoon/ zal d'ander zeer lichtelijc volbrenghen. Hy heeftse metter handt ghenomen / ende heeft die menich reyse ghekust/ zegghende: Tghene dat ic peysde dat is/dat ghy ende ic ge wonnen hebbende de twee juweelen/ onser beyder herten zouden altijt in grooter blijschap ende gerustheyt leven/ ende alle gepeysen ende twijffel daer wy mede ghetormenteert hebben gheweest / zouden van ons verschoven zijn. Maer hoe zoude dit moghelijc om doen zijn / vraechde Oriane/ zonder myn groote schande eñ perijckel / ende van dese Joncvrouwen die ons lief. de bekent is? Met allen wel/antwoorde hy: Ic zal v alsoo bedecktelijc ende onkennelijc leyden/ eñ met alsulcken zekerheyt vanden Koninc v vader/om niet bekent te zijn / als oft wy waren in presentie van't vreemste volc dat inde weerelt is / die ons niet en kennen. Wy al dien, sprac sy / dat dit aldus doenlijc is / volbrenght uwen wille/ende Godt geve dat ons wel vergaen moet/ wāt my en twijfelt niet ic en zal den krans met de bloemen mede brengē/ by al dien dat hy door onsprekelijcke liefde te winnen is. Donckerschoon die zeyde: Ic zal versekertheyt van v vader krijghen/datmen my gheen zake ter weerelt vragen en zal tegen mynen wille/ende ic zal ghewapent zijn heel ende al / ende ghy zult omhanghen een vreemde kleedinghe ende een momaensicht / in zulcker voeghen dat ghy elc een zult moghen zien / maer niemandt en zal v mogen zien: In deser manieren zullen wy rijden ende weder omkeeren/ dat niemandt van ons weten en zal. Myn wtverkoren vriendt/sprac sy/'tbehaecht my wel 'tghene dat ghy zeght/ maer laet ons Mabile roepen/ want zonder haren raet zo en zoud'ic alsulcken grooten zake niet dorren bestaen. Sy hebben haer gheroepen/ eñ de Joncvrouwe van Denemercke ende Gandalin die by henlieden was/ en hebben hen henlieder opstel te kennen ghegeven. Al wast nochtans merckelijc dat daer groot perijckel in gelegen was/ bemerckende dat hun beyder wille wel was/zoo en hebben sy daer niet tegen geseyt/maer Mabile zeyde: De Koninginne myn moeder heeft my onder d'ander juweelen die de Joncvrouwe van Denemercke my ghebracht heeft / een kappe die zeer schoon is ende zeer kostelijc ghemaect ghesonden/ die niemandt noyt omghehadt en heeft / noch niet ghesien en is gheweest dit lant desgelijcx / ende dese zal voor v zijn. Sy heeftse terstont doen halen. Sy hebben Oriane in een kamer geleyt / ende gekleet in zulcker maniere als

ſy reyſen zoude/ met haer handeſchoenen aen haer handen/ ende haer aenſicht verſtopt/ zoo hebben ſy haer ghebracht voor Donckerſchoon / maer hoe ende in wat manieren ſy alom haer aenſagen / zoo en konden ſy niet aen haer geſien oft gevinden daer door ſyſe hadden mogen kennē. Donckerſchoon die zeyde: Myn Bemin de/ ic en hadde nimmermeer gedacht zoo blijde te zijn / om dat ic u niet en kenne: Hy heeft terſtont Gandalin belaſt alle de contreye door te zoecken de ſchoonſte hackeneye die hy vinden mocht/ende dat hyſe brenghen zoude op den dach vander proeven aen dē muer vandē boomgaert/ na der middernacht. Doen heeft hy Durin bevolen dat als den nacht aen quam/ hy hem met ſyn peert verwachten zoude ter plaetſe daer hy inden boomgaert gekomen was / want hy wilde dien nacht rijdē totter Fonteyne vande dry conduyten/ ende zeynden Enil ſynen ſchiltknecht aen den Koninc om ghelepde / ende aenveerden ſyn wapenen die hy hem hadde doen maken. Metten korſten/ d'ure gekomen zijnde / zoo is hy wt den boomgaert gereden alleene zijnde door de boſſchagie die hem wel bekent was / als die daer menich reyſe gevlogen hadde. Den dach aenghekomen zijnde / zoo heeft hy hem zelven ghevonden aen de Fonteyne. Niet lange daer na zoo heeft hy Enil zien komen met ſyn wapenen die zeer wel gemaect waren ende ſchoon/ daer hy zeer blijde om was : Hy vraechde hem na nieumare wten Hove. Hy antwoorde hem hoe dat de Koninc ende alle die by hem waren / veel ſpraken van ſyn vromicheyt ende ſtouticheyt. Doen begonſt hy hem te vertellen van 'tſweert eñ den krans met de bloemen. Maer Donckerſchoon antwoorde hem: Dit heb ic over dry daghen ghehoort van een Joncvrou die't my geſeyt heeft / op conditie dat icſe daer bedectelijc brengē zoude om te proeven/ zoo iſt wel behoorlijc dat ic't doe/ eñ dat ic met haer reyſe onbekent / want ic wil 'tſweert proevē/ ende daerom/ want ghy mynē zin weet/ dat ic my niet en wil laten kennē aen den Koninc noch ooc aen niemant anders ter tijt dat myn werckē dat verdient hebben/ zo zult ghy terſtont wederom reyſen eñ den Koninc zeggen/ hy al dien dat hem belieft my ghelepde eñ zekerheyt te geven / ende noch een Joncvrou met my dat ons niet gedaen oft geſeyt en zal worden tegen onſen wille/ zoo zullen wy daer komen om d'avontuere te proeven. Voort zuldy de Koninghinne ende hare Joncvrouwē ende Maechden te kennen geven / hoe dat deſe Joncvrou my hier doet komen tegen mynen wille/ maer ic en kans niet voorby / want ic't haer belooft hebbe : ende op den dach dat men de proeve doen zal/ zoo zuldy hier op deſe plaetſe komen ſmorghens inden dageraet / om dies wille dat de Joncvrou wetē mach oft ghy de verſekertheyt met u brenght oft niet. Daerenbinnen zoo zal ic wederom tot haer reyſen om haer hier te brengen/ want ſy woont verre vā hier. Enil beloofde hem alſo te doen/ hem gevende ſyn wapenen/ zoo is hy gereyſt om ſyn bevel te volbrengen. Donckerſchoon is ghereden na de riviere daer ghy hier voren af ghehoort hebt / daer is hy ghebleven tot den avont / ende alſo na Bloemendale gereyſt/ daer komende zoo heeft hy Durin ghevonden die ſyn peert ghenomen heeft / ende is gegaen aen den ingane vanden boomgaert / daer hy heeft zien ſtaen ſyn alderliefſte Oriane met de andere die hem zeer wel onthaelt hebbē/ hy heeft henlieden ſyn wapenen gegevē/ ende is opghegaen. Mabile die zeyde teghen hem : Wat bediet dit myn beminde Neve dat ghy rijcker wederom zijt ghekomen dan ghy waert als ghy van hier ghinght. Ghy en verſtaet het niet/ zeyde Oriane/ hy heeft wapenen geweeſt zoeckē om hem wt dit gevanckenis te loſſen. 'Tis certeyn waer / ſprac Mabile / 'tis u wel vā noode dat ghy goedē raet neemt/ aengeſien dat ghy teghen hem moet ſtrijden.

den. Aldus zijn sy ten Kasteele ghegaen met grooter blijschap/ daer sy hem t'eten eñ te drincken voor zetten/ want hy van-den gheheelen daghe niet ghegheten en hadde/ om dat hy niet bekent zijn en zoude.

Hoe Donckerschoon ende Oriane gesonden hebben de Ioncvrouwe van Denemercke, om te weten d'antwoorde vanden Hove, aengaende de versekertheyt vanden Koninc, ende hoe sy de proeve deden, ende die gewonnen hebben met grooter eeren boven alle d'ander.

Het vijftienste Capittel.

DEs anderen daechs zoo hebben sy de Ioncvrou van Denemercke na Londen ghesonden / om te vernemẽ wat antwoorde de Koninc tot Enil ghegheven hadde/ ende dat sy de Koninghinne ende d'andere Ioncvrouwen ende Maechden zegghen zoude dat Oriane niet wel en luste / zoo dat sy haer kamer bewaerde. De Ioncvrouwe is terstont ghereyst om haer boodtschap te bevoersten/ zoo dat sy niet weder om en keerde ten was spade / de reden waerom was dese/ want de Koninc was gaen ontfanghen de Koninghinne Briolanie/ die daer ghekomen was/ ende met haer ghebrocht hadde hondert van haer Ridders / om Amadis te doen zoecken/ als syn broeders dat beghinnen zouden/ noch had sy met haer ghebrachte twintich Ioncvrouwen/ alle ghekleet in't swerte/ ghelijc als sy ghekleet was/ want sy anders gheen aen doen en wilde ter tijt toe datmen tijdinghe van hem verhooren zoude/ want in gelijcke habijten zoo was hy haer vindende als hy haer 't Koninckrijc wederom dede hebben/ ende sy wilde daer blijven by de Koninghinne tot dat haer Ridders wederom zouden komen/ oft datmẽ van Amadis verhoort hadde. Doen vraechde haer Oriane/ wat dunct u/ is sy alsoo schoon alsmen zeght? Alsoo moet my Godt bystaen / antwoordde sy (uwen persoon wtghesteken) zoo is sy de schoonste vrouwe die ic binnẽ myn leven opt ghesien hebbe. Sy was zeer bedroeft als sy van uwer ziecte verhoorde/ ende sy laet u by my weten datse u komẽ besoecken zal alst u believen zal. Haer visitatie zoude my wel behaghen / sprac Oriane/ want sy de persoon is die ic bovẽ alle die inde weerelt zijn meer begheere te zien. Bewijst haer eere/ zeyde Donckerschoon/

Want sy dies wel weerdich is/al ist nochtans dat ghy wat anders in v ghedachte hadt. Myn beminde vrient/ sprac sy/ en laet ons daer af niet spreken/ want ic wel versekert ben dat myn gepeys niet waer en is. Ic weet wel/ antwoordde hy/ dat dese proeve die op handẽ is/ v noch meer versekertheyt inbrenghen zal / ende my veel meer onderdanicheyt. By al dien/ sprac Oriane / dat het ghene ghepasseert zynde / ghekomen was wt kracht van grooter liefden die ic t'uwaerts draghende ben / ic hope aen Godt dat den krans met de bloemen daer af ghetuyghenisse gheven zal. Doen zeyde de Joncvrouwe van Denemercke/ hoe dat de Koninc Enil 'tgheleyde gheconsenteert hadde / zoo hy't begheert hadde. Aldus hebben sy in grooter vreuchde gheweest ter tijt vande proeve. Den nacht te voren zijn sy ter middernacht opghestaen / ende hebben Oriane de kappe omghehangen/ ghelijc dat gheordineert was ; Ende Donckerschoon heeft hem gewapent met de nieuwe schoone wapenen die hem Enil ghebracht hadde over dẽ muer vandẽ boomgaert dalende. Oriane op een hackeneye zittende / die Gandalin daer ghebracht hadde / ende hy op syn peerdt onder hun beyden alleen rydende lanct de bosschagie / zoo zijn sy ghereden na de Fonteyne vande dry conduyten/ niet zonder groote vreese van Mabile ende de Joncvrouwe van Denemercke / dat sy bekent zouden moghen worden eñ dat de groote klaerheyt van blyschap in duysternis gekeert zoude worden. Maer als Oriane haer zelven alleen gevonden heeft met haren vrient by nachte inde bosschagie/ zo wert sy zoo vervaert dat haer alle de leden begonsten te beven/ zo datse niet een woort en dorsden spreken ende begonst te twyfelen datse d'avontuere niet volbrenghen en zoude / ende dat haer beminde vrient/ van wiens liefde sy versekert was / dat hy eenighe quade suspitie op haer zoude mogen hebben/ zoo datse wel gewilt had dat sy haer zelven op alsulcken reyse niet ghestelt en hadde. Donckerschoon ghewaer wordende haer groote veranderinge/ zeyde: By al dat ic van Godt houdende ben (myn vriendinne) had ic ghedacht dat ghy alsulcken anxt voor dese reyse gehadt zout hebben/ ic zoude liever ghestorven hebben dan dat ic v daer in gebracht zoude hebben/ daerom ist beter dat wy wederom keeren. Doen keerde hy syn peerdt eñ haer hackeneye om wederom te keeren. Maer als Oriane zach dat door haer belet zoude worden een alsulcken wtgenomen zake als sy op handen hadden/ zoo veranderde sy haer herte ende zeyde: Myn beminde vriendt/ en aenmerct ghy niet de vreese die ic als een vrouwe hebbende ben/ my zelvẽ vindende in aldus danige vreemde plaetse/ meer dan ghy (als een vroom Ridder als ghy zijt) doẽde zijt ? Myn wtverkorene/ sprac hy / laet v discretie myn dwaesheyt verwinnen/ ende wilt my vergheven/ want ic en zoude niet een woort dorven sprekẽ/ noch eenighe zake doen dan 'tghene dat ghy my bevelen zoudt. Aldus zoo zijn sy voorts ghereden/ende zijn ghekomen ter Fonteyne vande dry conduyten een ure eer den dach opquam. Als den dach op was zoo is Enil daer ghekomen/daer sy met verblijt warẽ. Donckerschoon zeyde: Joncvrouwe dit is de schildtknecht daer ic v af ghesept heb / die van mynent weghen aen den Koninc geweest is / laet ons hooren wat hy zeggen zal. Enil zeyde hem/ hoe dat hy hunne begheerte volbrocht hadde/ ende de Koninc die haddet al geconsenteert/ ende dat (als de Koninc syn devotie gedaen hadde) men de proeve beghinnen zoude. Donckerschoon heeft hem synen schildt ende syn lancie gegeven (maer synen helm behoudende) zoo zijn sy gereden na de stadt van Londen / ende zijn ter poorten binnen ghekomen. Alle 'tvolc werdt op hunlieden ziende/ eñ zeyden : Dit is den vromen Ridder die hier ghesonden heeft Heer Quedragant ende

de Keusen: Certeyn dit is de bloeme van alder hoocheyt van wapenen zeer geluckich mach haer de Joncvrouwe rekenen die in syn beschermen komt. Oriane dit aenhoorende/werdt sy boven maten zeer verblijdt van herten haer zelven vindende Meestersse vanden genen die door syn groote vromicheyt heerschappije hadde over zoo veel volcx ende zoo bemint ende gepresen was. Aldus zoo zijn sy ten Palleyse des Koninckx ghekomen/ daer hy eñ alle syn Ridders met de Koninginne met haer Joncvrouwen ende Maechden in een zale versaemt waren ter oorsake van de proeven. Maer als sy syn komste vernamen/ zoo is hem de Koninc op't eynde vander zale te ghemoet ghekomen/maer als sy by hem ghekomen zijn / zoo zijn sy op hun knien voor hem gevallen / begeerende syn handen te kussen/ maer de Koninc en wildet niet hebben / ende zeyde: Myn beminde vrient / weet dat al 'tgene wat ghy begheert ic gheerne volbrengen zal/als door eenen die binnen korten tydt my zoo grooten dienst ghedaen heeft als oyt Ridder eenigen Koninc gedaen heeft. Donckerschoõ bedancte hem met grooter ootmoedicheyt/maer hy en wilde niet spreken/ maer is met syn Joncvrou ghegaen daer de Koninghinne was. Oriane die wert zeer bevende van grooter anxt als sy haer zelven vondt in presentie van haer vader eñ moeder/zorghende bekent te worden / maer haer vriendt heeftse altoos byder hant gehouden / sy zijn beyde voor haer op hun knien gevallen: Maer de Koninginne die heeftse met haer handen opgeheven/ende zeyde: Joncvrouwe ic en weet niet wie dat ghy zijt/ want ic u noyt gesien en hebbe/maer door de groote diensten die ons desen Ridder ghedaen heeft die u by staet/ende om uwer deucht wille/ zo zal ic hem ende u groote eere bewijsen eñ vriendtschap doen alst betamelijc is. Donckerschoon bedancte haer/ maer Oriane en sprac niet een woordt/ maer sy neychde haer 'thooft in teecken vã ootmoedicheyt. De Koninc heeft hem gestelt met alle syn Ridders op d'een zyde vander zale: Ende de Koninghinne met hare Joncvrouwen ende Maechden aen d'ander zyde. Donckerschoon/ zeyde hy, begheerde met syn Joncvrou alleene te staen/ om de leste vande proeve te zijn. De Koninc was te vreden. Tois de Koninc ghegaen ende heeft het sweert ghenomen/ 'twelc op een tafel lach eñ heeftet een hantbreet weghetogen eñ niet meer. Macandõ de schiltknecht die zeyde: Heer Koninc/ by al dien dat in u Hof gheen en is die amoureuser is dan ghy zijt / zoo en zal ic met myn begheerten van hier niet gaen. Zoo heeft hy 'tsweert wederom op syn plaetse ghelept/ want de costuyme alsulcx was. Terstont daer na zoo proefde Galaor / die en troc maer dry dweersche vingheren wt. Na hem zoo proefde Florestan/Galveyn/Grumedan/Brandoyvas/eñ Landin/maer niemandt van hun allen en troct zoo verre wt als Florestan / die troct een palm wt. Terstont daer na Guillam de Fantazeerder die heeftet half wtghetogen: Macandon die zeyde hem: Waert dat ghy noch eens zoo zeer bemindet/ ghy zout het sweert winnen / ende ic 'tghene dat ic zoo langen tijt ghesocht hebbe. Daer na zoo proefden't meer dan hondert Ridders van grooter fame / maer niemant en konde't wttrecken: zommighe trocken't niet veel wt/ zommige niet met allen. Tegen dese zeyde Macandon dat ketters waren vande liefde. Daer na is Agraies gekomen om te proeven / maer al eer hy begonst/ zoo werdt hy derwaerts ziende daer syn beminde vriendinne Olinde was/ hopende dat het sweert (aenghesien de waerachtighe ende getrouwe liefde die hy tot haer hadde) syn toebehooren zoude/eñ heeftet zoo verre wtghetrocken dat maer een handtbreet en schilde/ende heeft syn beste gedaen om dat met fortsen wt te trecken/ zoo zeer dattet bernende vanden sweerde synen mantel raecte ende een stuc daer af

ver-

verbrande/maer zeer verblijdt zijnde om dat hy't voorder wtgetrocken hadde dan iemantel/zoo heeft hy't ghelaten/ende is ghegaen van daer hy ghekomen was. Maer Macandon hadde hem van te voren ghesept: Heer Ridder ghy waert zeer na om grootelijcx verblijdt te zijn/ende ic voldaen. Daer na zoo proefden't Palomir ende Dragon/die eenē dach te voren gekomen waren / ende trocken't zoo vele als Heer Galaor ghedaen hadde. Macandon die zeyde tot hunliedē: Heer Ridder haddy zo vele maer van v sweert behouden als ghy daer wtgetrocken hebt/ ghy zoudt zeer luttel behouden om v mede te verweeren. Ghy zeght waer/ antwoorde Dragon / maer al ist dat ghy door 'tleste van dese proeve Ridder ghemaect wort/ ghy en zijt zoo jonc niet 'ten zal v wel ghedencken. Sy begonsten al te zamen zeer te lachen door 'tghene dat Dragon ghesept hadde / maer als daer niemant meer en was van alle den Hove sy en hadden't alle gheproeft / zoo is Donckerschoon opghestaen / nemende Oriane byder handt / ende is ghekomen daer 'tsweert lach. Macandon heeft tegē hem gesept: Heer Ridder die vreemt zijt/ dit sweert zoude v beter voeghen dan 'tghene dat ghy aen hebt/ maer ten waer niet quaet dat ghy v sweert liet op betrouwē oft hope van dit te winnē/ want dit meer te winnen is door ghetrouwicheyt van hertē dan door kracht van wapenen. Maer hy heeft 'tsweert genomen ende heeftet al heel wt de schede getrocken. Terstont zoo is de bernende helft zoo klaer gheworden als d'ander helft/ zoo datter ghelijc was. Als Macandon dit zach/ zo viel hy voor hem op syn kniē/ zeggende: Och edel vroom Ridder/ Godt die wil v eeren/ aengesien ghy dit Hof aldus gheeert hebt/ niet grooter reden zoo behoordy bemint eñ begheert te zijn van de ghene die ghy bemint/ by al dien dat sy niet en is de valste eñ onwetenste vrouwe van alle de weerelt: Ic begheer van v Ridderschap aenghesien dat ic die van niemandts handt ter weerelt hebben en mach dan van v / want daer door zoo meuchdy my gheven landt en zandt ende heerschappije over veel lieden met eeren. Myn vrient/ sprac Donckerschoon / laet eerstmael de proeve vanden krans ghedaen zijn/ eñ ic zal met v doen dat ic schuldich ben. Daer na zoo heeft hy 'tsweert ghezegent het syne daer latende voor den ghenen die't beliefde / eñ hingt aen synen hals / ende syn vriendinne metter hande nemende/ zoo is hy gaen staen ter plaetse van daer hy gekomen was. Maer synen lof was zoo groot van alle de ghene die daer in't Palleys waren vā liefde te dragen ende van vromicheyt van wapenen/ dat Galaor ende Florestan met onsprekelijcker gramschap ontsteken waren/ voor groote oneere rekenende dat (wtgesteken Amadis) niemandt alsulcken eere toe en behoorde dan hunlieden / eñ daer door hebben sy gedacht dat het eerste (na dat sy levende wt den strijdt mochten komen van den Koninc Lisuart ende den Koninc Cildan) doen ende beginnen zouden / dat zoude zijn tegen hem te vechtē/ ende te sterven oft eenen teghelijcken te laten blijckē het onderschept dat tusschen hem ende haren broeder Amadis was. Dese proeve vandē swerde door Donckerschoon volbrocht zijnde/ alsoo ghy gehoort hebt / zoo heeft de Koninc bevolen de Koninginne met alle d'andere Joncvrouwen die in't Palleys waren / dat sy proeven zouden den krans met de bloemen zonder eenighe zorghe daer door te hebben / want by al dien dat sy ghehout ware en dien ghewonnen hadde sy zoude des te meer van haren man bemint worden/ waer't een Maeghe/ zoo zout groote eere voor haer zijn / want sy de getrouste van alle d'ander zijn zoude. Doen heeft de Koninginne den krans op haer hooft ghestelt / maer de bloemen en zijn niet meer verandert dan sy van te voren en warē. Macandon zeyde haer; Eerweerdighe

dighe Koninghinne / al ist dat de Koninc v man zeer luttel aen 'tsweert gewonnen heeft / zoo blijcket wel dat ghy hem inder zelver manieren betaelt hebt. Sy is van daer met grooter beschaemtheyt gegaen zonder een woordt te spreken. Terstont zoo is ghekomen d'overschoone Briolanie / Koninginne van Sobradise dewelcke zoo vele ghewonnen heeft als de Koninginne. Macandon heeft haer ghesept: Overschoone Joncvrouwe het is reden dat ghy meer bemint wordt / dan ghy bemint / na dat ghy hier getoont hebt. Daer na zoo zijn gekomen vier jonge Maechden Koninex dochters Elvida eñ Estrellette haer suster / die overschoon was / eñ Aldena ende Olinde de ghemanierde / op wiens hooft dat de bloemen een luttel begonsten groen ende versch te worden / zoo dat een yeghelijc hoopte dat sy dien ghewonnen zoude hebben / maer hoe langhe dat sy dien op haer hooft hiel / sy en veranderden niet voorder / maer afnemende van haren hoofde / zoo veranderden sy wederom als te voren. Na Olinde zoo proefdē meer dan hondert groote Vrouwen / Joncvrouwen eñ Maechden / maer niemant en quam zoo verre als Olinde ghekomen was. Ende Macandon zeyde een yeghelijc eenighe kluchte. Oriane dit al aensiende / zoo had sy groote zorghe dat de Koninghinne Briolanie den krans winnen zoude / maer als sy zach dat sy gefaelgeert hadde / zoo was sy zeer verblijt / om dies wille dat haer vriendt niet dencken en zoude dat de liefde die sy dragende was om synent wille zoude geweest hebben / want na dat haer docht zoo was sy de schoonste die sy binnen haer leven opt gesien hadde. Maer als sy zach dat daer niemandt meer en was ghebleven om te proeven anders dan sy / zoo gaf sy Donckerschoon een teecken dat hy haer leyden zoude: daer komende / zoo wert haer den krans op haer hooft ghestelt / eñ terstont zoo zijn de drooge bloemen zoo groen eñ schoon gewordē datmense d'een wt d'ander niet kennen en mochte. Doen zeyde Macandon: O zeer beminde Joncvrouwe ghy zijt de ghene welcke ic begheert ende gesocht hebbe veertich jaer te voren al eer ghy gheboren mocht zyn. Daer na begeerde hy aen Donckerschoon dat hy hem Ridder zoude maken / ende dat hy de Joncvrou bidden wilde dat sy hem het sweert gheven wilde van haerder handt. Dat zij terstont / zeyde hy / want ic hier niet langhe toeven en mach. Macandon kleedde hem met witte habijten die hy met hem ghebracht hadde / ende syn harnas ende wapenen al wit / gelijc een nieu Ridder. Ende Donckerschoon die heeft hem Ridder ghemaect / ende spande hem de rechte spore. Oriane die gaf hem het sweert / 'twelc hy met hem gebracht hadde / zeer schoon eñ rijckelijc. Als de Joncvrouwen ende Maechden hem aldus gesien hebben / zoo begonsten sy te lachen / eñ Aldena die zeyde dat een yeghelijc mochte hooren; O Godt wat wtgenomen Jonghelinc / wat wtghenomen marcsel boven alle nieuwe Ridders / 'tbehoort ons lieden wel te behaghen / aenghesien dat hy jonc blijven zal al syn leven lanc. Waer door weet ghi dat / vraechde Estrellette. Door de habyten die hy aen heeft / antwoordde sy / die alsoo langhe dueren zullen als hy zal. Dat wil Godt gheven spraken d'ander / ende behoude hem in alsulcker jeucht ende schoonheyt als hy op dit pas is. Beminde Joncvrouwen / zeyde hy / ic en gave myn blijschap niet voor de beleeftheyt van u-lieden allen / want ic ben beleefder ende van meerder jeucht dan ghy t'zamen van beleeftheyt en schaemten. Dit behaechde de Koninc zeer wel dat hy aldus gheantwoort hadde / want 'ten behaechde hem niet wel dat sy zo gesproken hadden. Dit aldus ghedaen zijnde / zoo heeft Donckerschoon syn Joncvrou ghenomen / ende heeft oorlof aen de Koninghinne ghenomen. Sy heeft tot haer dochter ghesept die sy niet en kende: Beminde Joncvrou aengesien het v beliefte

is dat

is dat wy v niet kennen en moghen / zoo bid ic dat v believe (tot wat plaetse dat ghy zijt) my van uwen staet ende zaken te laten weten / ende begheert op my wat v belieft / ic zal't zeer geerne volbrengen. Donckerschoon antwoordde: Eerweerdighe Koninginne / ic kenne haer zoo veel als ghy doet / al ist zake dat ic nochtans zeven dagen in haer ghezelschap geweest hebbe / maer na dat ic haer gesien heb / zo zegge ic v dat sy boven maten schoon is / ende zo schoonen hayr dat sy't niet bedecken en kan. Brolanie zeyde: Jonckvrouwe ic en kenne v niet / maer aenghesien dat ghy hier ghetoont hebt v groote liefde / ende op al dien dat v vriendt v alsoo lief heeft ende bemint als ghy hem doet / zoo ist het schoonste dinc dat opt liefde t'zamẽ versaemde / is hy oock beleeft zoo zal hy't oock doen. Oriane verblijdde haer zeer in dese woorden van Brolanie. Hier mede zoo is hy vande Koninginne gescheyden / ende zijn wech ghereden van daer sy gekomen waren. De Koninc ende Galaor reden niet hun liedẽ. Donckerschoon zeyde teghen den Koninc: Heer Koninc aenveert dese Jonckvrouwe / eñ bewijst haer eere / want sy's wel weerdich is / aenghesien dat sy uwen Hove zoo grooten eere ghedaen heeft. De Koninc namse by den toom / ende Donckerschoon / sprac Heer Galaor toe / die gheen begeerte en hadde hem te hooren met goeder herten / want hy begheerde teghen hem te vechten. Als sy een wyle tijts gereyst hadden / zo heeft Donckerschoon Oriane wederom aenveert / ende zeyde teghen den Koninc: Ic bevele v tot Godt: By al dien dat v believe is dat ic een vande hondert mach zijn in den strijt / ic wil v gheerne dienen. Dit behaechde de Koninc zeer wel / hem grootelijck bedanckende / ende zeyde dat hy een groot deel van syn zorge eñ vreese verloren hadde / hem hebbende tot syner hulpe. Alsoo zijn sy gescheyden / eñ Donckerschoon heeft hem inde bosschagie gestelt met syn Alderliefste / met Enil die syn wapen voerde met grooter blijschap dat sy d'avontuere zo eerlijckẽ volbrocht haddẽ. Hy het kostelijc sweert aen synen hals hangende / ende sy op haer hooft den krans met de bloemen. Aldus zijn sy gekomen aen de Fonteyne vande dry conduyten / eñ hebben zien komen een schiltknecht gereden. Als hy by ghekomen is / zoo zeyde hy: Heer Ridder Arcalaus die laet v weten dat ghy dese Jonckvrouwe tot hem brenghen zoudt / oft en doet ghy't niet / zoo zal hy v-lieder hoofden doen af slaen. Waer is Arcalaus? vraechde hy. D'ander heeft hem ghewesen onder de boomen / ende noch een by hem / beyde ghewapent ende hunne peerden neffens hun. Oriane dit aenhoorende / was zoo zeer verbaert dat sy haer nauwelijcx op haer hackeneye en mocht onthouden. Donckerschoon quam by haer / eñ zeyde: Jonckvrouwe en hebt gheen vreese / want by al dien dat my dit sweert niet en faelgeert / ic zal v wel beschermẽ. Doen heeft hy syn wapenen genomen / ende heeft teghen den schildtknecht ghesept: Ghy zult Arcalaus zeggen dat ic een vreemt Ridder ben / ende want ic hem niet en kenne / daerom en ben ic niet schuldich zijn bevel te doen. Als Arcalaus dit hoorde / zoo was hy zeer ghestoort / ende zeyde teghen den Ridder die by hem was: Lindorac Neve neemt ghy den krans die de Jonckvrouwe op haer hooft heeft / want dien zal zijn voor v vriendinne Madasime / eñ ist dat de Ridder dien beschermen wilt / slaet hem syn hooft af / ende hanght haer metten hayre aen eenen boom. Lindorac is terstont derwaerts ghereden om alsoo te doen: Maer Donckerschoon dit ghehoort hebbende / is daer tegens geweest / al wast nochtans dat hy zeer groot was / want hy de sone was van Carcaque den Reuse vanden verboden berch / ende van de suster van Arcalaus / zo en ontsach hy hem niet / want hy met grooter hoovaerdijen tot hem quam / eñ zeyde: Heer Ridder en rijt niet voorder / want om uwent

wille zoo en zal ic niet laten te doen dat my Arcalaus myn Oom bevolen heeft. Dat zal nu blijcken / sprac Donckerschoon / 'tghene dat ghy door hoovaerdye ende door valschept zult moghen doen. Zoo hebben sy malkanderen zeer krachtelijc gheraect dat beyde hun lancien braken / ende Lindorac viel wt dē zadel met eē stuc vande lancie in syn lijf / maer door syn groote vromicheyt zoo stondt hy terstont weder op / eñ heeft Donckerschoon zien komen om hem te slaen / hy wilde hem daer voor wachten maer hy stronckelde eñ viel in d'aerde / zoo dat het yser vande lancie door syn schouderen quam / ende terstont zoo is hy ghestorven. Arcalaus dit ziende / is terstont op syn peerdt ghesetén om hem bystandt te doen / maer Donckerschoon is hem te ghemoet ghereden / zoo dat hy faelgeerde van synen steke der lancie / maer in't voorbyrijden zo gaf hy hem eenen slach met syn sweert dat de lancie met de helft van syn handt ter aerden viel / zoo dat hy maer en behiel de muys vander hant. Als hy hem aldus ghevoelde / zoo begonst hy te vlien. Ende Donckerschoon hem na / maer Arcalaus heeft synen schilt afghe worpen ende door groote lichticheyt van syn peerdt / zoo is hy hem verre ontreden / zoo dat hy hem niet achterhalē en mocht / doen is hy wederom ghekeert tot Oriane / ende beval Enil dat hy 'thoofst van Lindorac ende den schilt metter hant vā Arcalaus voeren zoude tot den Koninc Lisuart / ende vertellen hem de redenē waerom sy hem bevochten haddē. Daer na is hy met syn vriendinne synen wech in ghereden. Als sy nu een luttel gherust hadden neffens een Fonteyne / eñ den nacht aenkomende / zoo zijn sy gekomen te Bloemendale daer sy Gandalin ende Durin gevonden hebben / die hun peerden ghenomen hebben / ende oock Mabile ende de Joncvrou van Denemercke die haer met grooter blijschap ontfangē hebben aen den muer by den inganc des boomgaerts / als de ghene (hadde hunlieden eenighe quade fortuyne toegheslagen) anders niet verwachtende en waren dan de doot. Mabile die zeyde: Wat schoonder juweelen brengdy met v-lieden / maer ic zeg v dat dat met grooter benautheyt van herten voor ons lieden / ende met menichte van tranen zoo hebben wy die ghekocht / ghedāct moet Godt zijn dattet dus wel vergaen is. Aldus zyn sy in't Kasteel ghekomen daer sy gheten hebben met grooter blijschap van hertē. De Koninc Lisuart ende Heer Galaor inde stadt komende / als sy van Donckerschoon ghescheyden waren / zoo is tot hunlieden een Joncvrouwe ghekomen / ende heeft de Koninc eenen brief ghegheven / zegghende dat hy quam van Vrgande d'Onbekende / ende oock eenen aen Galaor / eñ zonder iet meer te zegghen / zoo is sy wederom gherepst den zelven wech die sy ghekomen was. De Koninc den brief open doende / zoo heeft hyen ghelesen / den welcken aldus luydende was.

Brief van Vrgande d'Onbekende aen den Koninc Lisuart.

AEn v Lisuart, Koninc van groot Bretagnien: Ic Vrgande d'Onbekende ghebiede my t'uwaerts, ende laet v weten dat in dien bitteren ende perijckelenssen slach van v ende van den Koninc Cildadan, dien Donckerschoon daer ghy v zoo grootelijcx op verlaet, synen naem ende faem eñ groote vermaertheyt zal verliesen, eñ door eenen slach die hy slaen zal, zoo zullen alle syne vrome ende groote feyten vergheten worden, ende op die ure zoo zult ghy in't meeste verdriet eñ perijckel zijn daer ghy oyt in waert, ende zoo wanner dat het wel snijdende sweert van Donckerschoon v bloet wtspreyen zal, zoo zuldy in't meeste perijckel uwer doot zijn. Dit zal eenē zeer vreesselijcken slach zijn, ende zeer bedruct, daer vele vrome eñ valjante Ridders hun leven laten zullen, ende zal zijn van grooter wreetheyt ende vā grooter gramschap, zonder

zonder eenich medelijden oft compaſſie. Niet teghenſtaende door de dry ſlagen die de voorzeyde Donckerſchoon ſlaen zal, zo zullen de ghene van ſynder zijden victorie hebben. Daerom Heer Koninc aenſiet wel wat v te doen ſtaet, want 'tghene dat ic v hier ontbiede dat zal zonder faute gheſchieden.

Als de Koninc deſen brief geleſē heeft/ (al waſt dat hy van grooter couragien ende zeer vroom van herten was in alle perijckelen) aenmerckende dat deſe Vrgande die zoo wijs was dat den meeſten deel van alle hare prophecijen waerachtich vielen / zoo was hy nochtans wat verbaert / vaſt gheloove hebbende dat Donckerſchoon (den welcken hy zoo beminde) ſyn leven daer laten zoude / ende het ſyne dat zoude in groot perijckel ſtaē/ maer met blyden ghelaet is hy tot Heer Galaor gekomen / die ſynen brief ooc geleſen hadde / eñ was grootelijcx peyſende / ende zeyde tot hem: Myn beminde vrient ic begheer niet v raedt te nemen zonder dat iemandt anders meer daer af weten zal/ van 'tghene dat Vrgande my hier ſchrijvende is. Zoo heeft hy hem den brief ghetoont / dien ghéleſen hebbende/ Heer Galaor heeft hem geantwoort / eñ zeyde: Heer Koninc na 'tghene in uwen brief ſtaet / zo behoefde ic bat raet te hebben dan te gheven. Daerom waer't dat men eenighen middel mocht vinden dat men deſen ſlach met eeren mocht ſchouwen dat zoude my 'tbeſte duncken / maer is dit niet mogelijc om doen / ten minſten zoo waer't beter dat uwen perſoon daer niet en ware / want ic vinde hier twee ſware zaken in/ d'eene dat door den arm ende ſweert van Donckerſchoon v bloet wtghestort zal worden ende d'ander/dat door dry ſlaghen die hy ſlaen zal zoo zullen de ghene van ſynder zijden victorie hebben. Dit en weet ic hoe verſtaen/aengeſien dat hy nu van uwer zijden is/ende na dat den brief luyt zoo zoude hy van d'ander zijde zijn. Myn beminde vrient/ ſprac de Koninc/ de groote liefde die ghy tot my hebt / die doet dat ghy my geenen goeden raet en gheeft / want waer't dat ic het betrouwen vanden almoghenden Heere verlore / die my in alſulcker grooter hoocheyt geſtelt heeft/ denckende dat niemāt ter weerelt/ hoe wijs hy ooc zijn mach ſynen Goddelijcken wille beletten en mach zoo mocht ic door groote reden ende ſyn gehenckeniſſe gheheel ter neder geworpen worden / want 'therte ende de diſcretie der Koninghen die hooren hun te vereenigen met de hoocheyt van hunlieder ſtaet / te werc ſtellende 'tghene dat sy ſchuldich zijn te doen/ zoo wel met hun onderſaten als int beſchermen/ dit bevelende dan voort den almogenden Heere/ in wiens macht dat geheel ende al ſtaet Daerom beminde vrient ic zal indē ſlach zijn / ende alſulcken avonturere als Godt myn onderſaten eñ myne vrienden verleenen zal / de zelve begheer ic dat hy my mede zeynde. Doen Galaor dit hoorde/ zoo heeft hy ſyn opinie verandert / aenmerckende de groote vromicheyt vandē Koninc/zoo heeft hy gheſeyt: Zonder reden en iſt niet dat ghy gheprezen wort eñ vermaert voor de meeſte ende eerlijcſte Prince der weerelt / daerom waer't dat de Koninghen alſoo beriſpten den ſimpelen raedt van hare onderſaten / niemant en zoude hunlieden iet dorvē zeggen dan dat waerachtelijc tot hunlieder eere bequaem zoude zijn. Daer na zoo heeft hy den Koninc ſynen brief laten leſen / luydende aldus.

Brief van Vrgande aen Heer Galaor.

AEn v Heer Galaor van Gaule zeer ſterc ende vroom: Ic Vrgande ghebiede my tot v, als den ghenen die ic beminne ende groot achte, ic begheer dat ghy door my weten zult 'tgene dat in dien druckelijcke ſtrijt (by al dien dat ghy daer in zijt) v geſchieden zal: Na groote wreedtheyt ende dootſlagen die ghy zien zult, in't alderleſte van dien v vrome lichaem ende v krachtighe

gheleden die zullen begheven v vyerich ende vroom herte, ende in't scheyden van den strijdt zoo zal v hooft zijn onder de macht vanden ghenen die dry slagen gheven zal, daer den strijdt door ghewonnen zal zijn.

Als de Koninc dit ghehoort heeft/ zoo zeyde hy : Myn vrient/ by al dien zulcx warachtich is dat desen brief wtwijst/ zo ist blijckelijc zonder faute dat v doot nakende is/ ist dat ghy daer in zijt. Daerom aenghesien de vrome feyten van oorloghen daer ghy door gepasseert zijt/ zoo rade ic v dat ghy v daer mede laet genoeghen/ ende laet dit passeren/ alsoo dat ic daer mede te vreden ben / voldoende in mynen dienst tot uwer eeren zoo meuchdy van desen strijt geexcuseert zijn. Heer Galaor antwoordde: Het is goet te zien/ Heer Koninc dat ghy verdriet ghehadt hebt vanden raet die ic v gegeven hebbe/ aengesien dat ic ghesont ben eñ in mynen vrijen wille my bevelende zijt dat ic in alsulcken grooten schande ende dwalinghe van myn eere vallen zoude. Dat en ghehenge Godt nimmermeer dat ic v in alsulcx obedieren moet. De Koninc zeyde: Heer Galaor ghy spreect eerlijcker dan ic ghedaen heb / en laet ons daer af niet meer spreken betrouwende dē almogenden Godt/ ende laet ons dese brieven wel bewaren/ want na de vreesselijcke woordē die daer in staen waer't by al dien dat wy die te kennen gaven / (zijnde onder myn volc alsulcken quaden roep) sy zouden zeer vervaert zijn. Aldus zijn sy na de stadt g reden maer al eer sy daer binnen quamen zoo hebben sy twee ghewapende Ridders te peerde gesien / die zeer ghetravailleert waren/ eñ hunlieder wapenen te zommige plaetsen doorhouwē/ zo dat wel scheen dat sy in eenich verdriet hadden gheweest / die ghenaemt waren Heer Bruneo vander goeder zee / ende Branfil syn broeder/ die daer quamē om inden strijt te zijn/ by al dien datse de Koninc begheerde t'ontfanghen. Heer Bruneo vernam dat vande proeve vanden sweerde / eñ beklaechde hem grootelijcx dat hy daer niet in tijts gekomen en was om die avontuere te versoecken / als de gene die onder den boge vande getrouwe Minnaers ghepasseert was (alsoo ghy ghehoort hebt) want aengesien de groote ghetrouwichheyt van liefde die hy hadde tot Melice / de suster van Amadis / zoo hoopte hy wel dattet sweert eñ ooc ander dingen hoe groot sy ooc geweest hadden/ (die door liefden mochten te winnen zijn) volbrocht zoude hebben. Zoo wast hem zeer leet d'avontuere voleynt was. Als sy de Koninc zaghen / zoo zijn sy met grooter ootmoedicheyt by hem gekomē. Ende de Koninc heeftse vriendelijc onthaelt. Heer Bruneo die heeft teghen den Koninc ghesept: Heer Koninc wy hebben verstaen hoe dat ghy eenen slach aenghenomen hebt / op eenen bestemden dach/ daerom aenghesien dat het ghetal vande persoonen luttel is/ zoo ist wel betamelijc dat sy wtghelesen moeten zijn / zoo ghy kennisse van ons hadt / eñ dat uwe Majesteyt beliefde/ wy zouden v wel begheeren te dienen. De Koninc die alreede geinformeert was van Heer Galaor vande vromicheyt vā de twee gebroeders/ principalijc van Heer Bruneo/ die (al was hy noch jonc) een vande vroomste Ridders was diemen verre ende breedt vinden mocht was zeer verblijdt met hunlieder komste/ ende heeftse grootelijcx bedanct. Daer na heeft hem Heer Galaor laten kennen/ ende hebben d'een d'ander willekom gheheeten/ hem biddende datse met hem logeren wilden/ ende by malkanderen blijven tot op den dach der batalie/ hun mentie makende vā Heer Florestan syn broeder ende van Agraies ende Heer Galveyn/ want dese altijt t'zamen warē. Heer Bruneo nam't in grooten dancke/ zegghende dat inde weerelt geenen Ridder en was / die hy meer beminde naest Amadis dan hem/ door wien hy grooten arbeyt ende last gheleden hadde om hem

te zoec-

te zoecken/ na dat hy verhoort hadde dat hy in zulcker maniere ghescheyden was wt 'tvaste Eylandt/ ende dat hy niet ophouden oft cesseren en zoude van hem te zoecken/ ter tijt toe dat hy in desen strydt gheweest zoude hebben/ dan zoude hy wederom op een nieu beghinnen. Soo heeft hy hem syn begheerte geconsenteert. Aldus zo is Heer Bruneo ende syn broeder Branfil int gezelschap van Heer Galaor eñ inden dienst vanden Koninc Lisuart gebleven. De Koninc in syn Palleys gebleven zijnde/ zoo is Enil de schiltknecht van Donckerschoon met 'thooft gebonden aen syn peert metten hayre ende met den schilt/ ende de helft vande handt van Arcalaus ghekomen ten Hove vanden Koninc. Maer al eer hy int Palleys gekomen is zo is hem een groote menichte van't volc vander stadt ghevolcht om te weten het bedietsel. By den Koninc komende/ zoo heeft hy hem het bevel van Donckerschoon te kennen ghegheven/ waer af de Koninc zeer verblijt ende verwondert is gheweest vande vromicheyt van desen valjanten/ ende vromē Ridder ende prees hem boven maten zeer/ desgelijcx mede alle die daer waren. Maer dit was een vermeerderinghe van grooten haet ende nijt voor Heer Galaor eñ Heer Florestan/ want sy en begheerden niet anders dan d'ure om tegen hem te slaen/ eñ daer te sterven/ oft dat syn feyten niet te ghelijcken en waren teghen die van Amadis. Op dit pas zoo is daer gekomen Philippin de Ridder die van 's Konincx weghen ghesonden was om t'ontseggen de machtige Reusen/ als hier voren verklaert is/ ende heeft te kennen ghegeven den meesten deel vande ghene die inden strijdt zijn zouden daer veel wreede Reusen warē/ ende meer ander Ridders van grooter fame. Ende dat sy alreede gekomen waren tot in Yrlant by den Koninc Cildan/ ende dat sy eer vier daghen arriveren zouden inde Haven van 'tgroene pleyn daer dē slach beteeckent was: Ooc zo vertelde hy hoe dat hy gebonden hadde inden brandendē poel/ welc is in't Eylant van Mongache den Koninc Arban van Norgalen ende Angriote van Estravaus/ onder de subjectie van Gromadace de Reusinne/ de huysvrouwe van Famongomad/ dewelcke henlieden houdende was in zeer scherpe ghevanckenisse/ daer sy met scherpe geesselen ende ander sware tormenten daghelijcx ghepijnicht waren/ zoo dat hen 'tbloedt met grooter overvloedicheyt wt 'tlichaem vloeyende was/ ende heeft met hem gebracht eenen brief/ aldus luydende:

Aen den machtigen Koninc Lisuart Koninc van groot Bretagnien', eñ aē alle onse vrienden van synen Rijcke. Wy Arban catijvich Koninc was van Norgalen ende Angriote van Estravaus, ghestelt zijnde in scherpe ghevanckenisse, laten v weten hoe dat ons krancke avontuere (die veel bitterder is dan de doot) ons gestelt heeft onder de macht vande straffe Gromadace, huysvrouwe van Famongomad die in wrake van haren man ende sone ons lieden alsulcke tormenten ende pijnē laet aen doen als sy immermeer dencken mach, zo groot dat wy menich reyse de doot begheerende zijn, die ons eenen grooten troost zijn zoude. Maer sy begheerende dat wy alle dagne de doot smaken moghen, zoo onderhoudt sy ons levende, welcke doot wy ons zelven aenghedaen zouden hebben over langhen tijt, 'ten ware door 'tverlies van onser zielen. Maer aenghesien dat wy nu ghekomen zijn op't wterste van niet langher te leven, zoo hebben wy v desen brief ghesonden, geschreven zijnde met onsen bloede, ende daer mede van v te scheydē, biddende den almachtigen Heere dat hem believe v victorie te gheven teghen dese verraders, die ons zoo veel leets ghedaen hebben.

De Koninc hadde groot verdriet in syn herte door het verlies van dese twee Ridders/ maer aenmerckende dat luttel profiteren mocht/ zo toonde hy een blijde ghelaet, syn volc vertroostende eñ goeden

moedt ghevende/voor ooghen legghende d'ander ſware ſtucken van oorlogen / de eere ende lof begeerende te hebben al tot hunlieder eere volbrocht hadden/ goeden moedt ende couragie ghevende tot den ſtrijt/den welcken gewonnen zijnde / een waerachtighe remedie was om de twee Ridders wt de gevanckeniſſen te krijgẽ. Ende terſtont heeft hy bevolen de ghene die met hem inden ſtrijt zouden zyn / dat ſy hunlieden des anderen daechs bereyt maken zouden/ want hy tegen ſyn vyanden trecken wilde/ om die te ghemoeten. 'Twelc zoo ghedaen wert / want met alſulcken goede informatie ende couragie daer hy ſyn volc altijt mede informerende was / zoo beweechde hy ſyn volc om ſlach te leveren.

Hoe Donckerſchoon binnen Bloemendale quam, ende met ſyn Alderlieſſte daer ghebleven is, naer de victorie vanden ſweerde ende vanden krans, ende van daer is hy ghereyſt na de batalie teghen den Koninc Cildan, ende wat hem daer weder voer.

Het zeſtienſte Capittel.

Donckerſchoon heeft by ſyn vriëdinne gheweeſt te Bloemendale drie daghen/ na dat hy gewonnen hadde 'tſweert ende ſy den krans met de bloemen/ ende op den vierdẽ dach zoo is hy van daer ghereyſt ter middernacht alleen met ſyn wapenen eñ peert/ want hy hadde Enil ghesonden op een Kaſteel 'twelc aen't hanghen van eenen berch ſtont/ niet verre van daer den ſlach zijn zoude/ 'twelc een oudt Ridder toebehoorde Abradan ghenaemt die alle Ridders van avontueren grooten dienſt bewees / ende dien nacht zoo paſſeerde hy by den Legher vanden Koninc Liſuart/ ende op den vijfſten dach zoo is hy op't Kaſteel ghekomen / ende heeft Enil daer ghevonden / ende van den Ridder is hy wel onthaelt gheweeſt. Daer zijnde/ zoo zijn daer ghekomen twee ſchiltknechten/ beyde Neven vanden Weert / die vander plaetſe quamen daer den ſlach gheſchieden zoude / eñ zeyden dat de Koninc Cildan alreede met ſyn Ridders daer gekomen was/ ende laghen in hun Tenten op den oever vander Zee / ende dat ſy hun wapenen ende peerden wt de Schepen loſten / ende dat ſy daer gheſien hadden Heer Orimedan eñ Olontes Neve van den Koninc Liſuart/ die daer beſtande maecten tot op den dach vander batalie/ eñ ooc dat beyde de Koningen niet meer dan hondert Ridders in ſtellen en zoudẽ/ alſoo't beſproken was. De Weert zeyde: Beminde Neven wat dunct van dit volc 'twelc Godt bedroeven moet? Beminde Oom/ antwoorden ſy/ 't en is niet te zegghen/ na dat ſy ſterc ende vervaerlijc zijn/ ende wat willen wy v veel zegghen / 'ten zij dat Godt door mi al l meer op de zijde van onſen Koninc is/ dat hy teghen hunlieden niet dueren en mach want ſyn macht en is teghen hunlieden als niet. De tranen liepen dẽ Weert over ſyn aenſicht/ende zeyde: O almogende Heere en wilt doch ni t verlaten den vroomſten eñ rechtveerdichſtẽ Koninc vander weerelt. Beminde vrient / ſprac Donckerſchoon/ en zijt niet miſtrooſtich/ al iſt volc fier en wreet / want menighe reyſe zoo verwint de deucht eñ de b ſchaemtheyt / de hoovaerdighe macht: Daerom bid ic v dat ghy wilt by den Koninc gaen/ende zeght hem dat ghy binnen uwen huyſe hebt gelogeert eenẽ Ridder die Donckerſchoon ghenaemt is ende dat hy my laet weten den dach vander batalie / want ic daer tegen by hem zijn zal. Als hy dit hoorde/ zoo was hy zeer verblijt/ende zeyde: Hoe Heer Ridder / zijt ghy die mynen Heere den Koninc ghesonden hebt Heer Quedragant/ende die verſlagen hebt den vromen Reuſe Famongomad met ſyn ſone als ſy ghevangen brochten Leonore met hare Ridders? Nu zegghe ic v/ by al dien dat ic eenighen dienſt ghedaen hebbe de

Ridders

Ridders van avontueren / zoo houde ic my wel betaelt met desen dienst alle d'andere. Daerom 'tghene ghy my beveelt dat zal ic geerne doen. Zoo heeft hy met hem ghenomen syn twee Neven die hem ghelept hebben daer hy den Koninc met alle syn volc gevonden heeft/die ghetrocken waren op een halve myle na by hare vyanden / ende des anderen daechs zoo zoude den slach gheschieden. Hy heeft den Koninc syn bevel gesept/ daer hy den Koninc met alle de syne zeer mede verblijdt heeft. Doen sprac de Koninc: Nu en ontbreect ons maer een Ridder meer vā ons getal van hondert. Heer Grumedan antwoorde: My dunct Heer Koninc datter v overschieten zal/want Donckerschoon die zalder wel vijve weert zijn. Dit verdroot Heer Galaor/ Florestan / eñ Heer Agraies te hooren/ want 'ten behaechde hunliden niet wat eere datmen hem toe leyde / meer door haet ende nijdt van syn vrome feyten/ dan door eenige ander vyantschap: Maer sy hebben ghesweghen/ wetende wat sy doen zouden. Abradan heeft oorlof aen den Koninc ghenomen: ende tot synen gast ghekomen / hem vertellende de groote blyschap die de Koninc met alle de syne hadden / eñ hoe dat daer maer een Ridder en gebrac van hondert. Als Enil dat ghehoort heeft/ zoo heeft hy Donckerschoon door een poorte ghelept/ eñ is op syn knien vallende/ zoo heeft hy ghesept: Alist / mijn beminde Heere dat ic v geenen dienst gedaen en hebbe/ maer my betrouwende op v groote wtnemende drucht / zoo begheere ic op v een bede ende vrientschap/ biddende v om de minne Godts dat ghy my die consenteren wilt. Donckerschoon heeft hem opgenomen/ende zepde: Begheert wat ghy wilt dat in mynder macht is. Enil had geerne syn handen ghekust / maer hy en wilde't niet ghedooghen/ende zepde: Heere ic begheer van v Ridder ghemaect te zijn / eñ dat ghy den Koninc wilt bidden dat hy my in't getal van het hondert stellen wil aenghesien dat daer noch een ontbreect. Donckerschoon antwoordde hem: Enil myn beminde vriendt en laet v herte niet begrijpen alsulcken grooten ende zorghlijcken feyt als dit is / maer ic en zegghe dat niet om v gheen Ridder te maken/ maer om dat ghy behoordet v beghinsel te nemen in ander lichter zaken. Myn Heere/sprac hy/ic en mach my niet avontueren in meerder perijckel al waer't dat my de doot daer na volgende ware / dan in desen slach te zijn / zoo groot is d'eere die my daer af komen mach / want by al dien dat ic daer levende mach wt komen/ zoo zal't een eeuwighe memorie/prijs eñ lof zijn dat ic door een vande hondert gerekent zal zijn / ende blijf ic daer verslaghen / zoo zal my de doot willekom ende aenghenaem zijn/ende myn memorie zal met d'andere vrome Ridders ghereckent worden die daer verslagen zullen blyvē. Donckerschoon heeft een amoureuse cōpassie in't herte gekregen / in hem zelven denckende: Het blijct wel dat ghy zyt van 'tgheslachte van den getrouwen eñ vromen Gandales myn Voester-heer/ ende heeft gheantwoordt: Alst v alsoo believt/ zoo zal't gheschieden. Zoo is hy tot synen Weert ghekomen / ende heeft hem gebeden dat hy dien schildtknecht wilde harnas ende wapenen gheven / want hy begeerde hem Ridder te maken. Twelc hy gheerne ghedaen heeft. Zoo heeft Enil dien nacht de wapenen ghewaect inde Capelle / ende smorghens in den dagheraet daer na heeft hem Donckerschoon Ridder ghemaect. Terstont zoo is hy wech ghereyst / ende syn Weert met syn twee Neven met hem / die syn wapenen voerden. By den Koninc komende/ zoo hebben sy hem ghevonden syn Ridders ordinerende om syn vyanden te bestrijdē/ die hem in een groot plat velt verwachtende waren : Maer als hy Donckerschoon zach / zoo is hy met de syne zeer verblijt gheweest / ende hebben grooten moedt daer door ghekreghen, Donckerschoon

schoon heeft hem ghesept: Heer Koninc ic ben gekomen om mijn belofte te quijten/ met mp brengende eē Ridder inde plaetse vanden genen die v noch gebrekende is. De Koninc heeft hem met grooter blijschap willekom gheheeten/ende den anderen Ridder dien heeft hp in't getal vande hondert ghestelt. Daer na zoo is hp spn vpanden te ghemoete gereden/ maer een Hepr gemaect hebbende van alle spn volc voor den Koninc die in't midden van't Hepr reet/ zoo steldemen Donckerschoon met spn gezellen ende Heer Galaor/ Florestan ende Agraies / ende Gandalac de de Voesterheer vā Heer Galaor met spn sone Bramandil ende Ganus (den welcken Heer Galaor Ridder ghemaect hadde) Nicoran vander bewaeerder bruggen Dragon ende Palomir / Vivorant ende Giontes de Neve vanden Koninc eñ den vromen Heer Bruneo van goeder Zee/ ende spn broeder Branfil/ eñ Heer Guillam de Fantazeerder / dese reden al t'zamen voor den Koninc. Eñ voor hun allen zoo reet d'n kloecken ende eerlucken ouden Heer Grumedan Voester-heere vande Koninghinne Brisene met de baniere ende standaert vanden Koninc. De Koninc Cildan had spn volc in goeder ordinantien ghestelt/ eñ voor hem de twee de Reusen twelc een rupt volc was/ ende met hunlieden noch twintich Ridders vā haren ghestachte/ die zeer vroom waren/ eñ heeftse bevolen op een groote hoochte te blijven. Mandafabul de Reuse van't Eylant vanden rooden Toren/ met noch tien Ridders tot hem vande vroomste die hp bp hem hadde / hunlieden bevelende dat sp hun niet roeren en zouden vā daer totter tijdt dat den slach ten eynde zoude zijn/ ende dat sp alle vermoept zoudē zijn. Maer dat sp dan zeer vromelijc in den hoop slaen zouden / ende hun beste doen om den Koninc te vanghen oft doot te slaen ende brenghen hem dan t'schepe. Aldus zijn sp malkanderen te gemoet ge-

komen met goeder ordonnantien. Maer aen den anderen komende/ zoo hebben de voorste zoo rupdelijcken teghen malkanderen ghesteken / datter vele ter aerden gevallen zijn. Terstont zoo zijn beyde de Hepren versaemt met alsoo grooter gramschap ende felhept / daer hunlieden vromichept eē zake was dat daer veel peerden zonder haer Heeren lancx den velde liepen die doot oft zeer ghewont waren/ zoo datmen wel zegghen mocht dat dien dach den bedroefden eñ toornighen dach was voor de ghene die daer gh komen waren. Aldus quetsende eñ doot slaende d'een den anderen / zoo is het derde deel vanden daghe ghepasseert zonder iet te rusten met grooter strafhept ende arbeyt van hun allen/ aengesien het inde groote

Hitte vanden Zomer was/zoo waren sylieden ende hun peerden zoo ghetravailleert ende vermoeyt dat wonder was/ ende de ghequetste die worden groote menichte van hun bloet quyt/ zo dat sy dien niet ontdraghen en mochten/ maer daer in't velt zeer deerlyc ende misimaect ghestorven zijn/ principalijc die vande stercken Reuse ghewont waren. Op dat pas zoo bedreef Donckerschoon groote ende wonderlijcke feyten vā slaen in syn hant hebbende syn groot costelijc sweert/ afworpende eñ doot slaende al dat hy voor hem vindē konde/ al wast dat hem nochtans zeer hinderlyc was de zorge om dē Koninc te bewaren inde groote perijckelen daer hy hem in zach wāt hy verwonnen zijnde/ zoo zoude alle de schande op hem ghekomen hebben/ ende ter contrarie d'eere verwinder zijnde: Dit was de zake dat syn bewaerders hem zelven stelden in groote perijckelen. Maer Heer Galaor/ Florestan/ eñ Agrates bemerckende de vreemde stucken van Donckerschoon die hy bedreef/ zoo zijn sy by hem ghekomen/ontfanghende ende ghevende alsulcke sware slaghen/ dat dien grooten haet ende nijt die sy op hem haddē/ groot voordeel was voor de ghene van hunlieder bende. Heer Bruneo versaemde hem by hunlieden/ ende bewaerde Heer Galaor/ die ghelijc eenen vergramden Leeu om hem te gelijcken by Donckerschoon/ niet vreesende de sware slaghen vande Reusen noch den doot die hy andere voor syn oogen zach ontghelden/ hem met syn sweert inde hant onder syn vyanden gestelt heeft quetsende eñ doot slaende zonder compassie. Aldus zijnde met een vergramt herte/ zoo heeft hy voor hem ghesien den Reuse Cartadaque van't verboden ghebercht/ die met een sware haetse zoo groote slaghen sloech den ghenen die hy gheraken konde/ dat hy wel zes Ridders voor syn voeten afgeslagen hadde/ maer hy was ghequetst op syn schouder van Heer Florestan/ waer door hy veel bloets quijt gheworden was. Heer Galaor syn sweert opheffende/ is tot hem gekomen/ende heeft hem eenen zoo swaren slach op synen helm ghegheven/ dat die nuesch af komende/ al 't ghene dat hy raecte met syn een oore afgeslagen heeft/ ende het sweert noch nederdalende/ zoo heeft hy den steel vande haetse tot aen syn handen afghehouwen. Als de Reuse hem zoo na by hem zach (niet hebbende daer hy mede slaen mochte) zoo heeft hy syn armen om syn lijf gheslagen/ met alsulcker kracht dat hy syn cingelen gebroken heeft/ ende den zadel met Galaor aftreckende dat hy ter aerden is gevallen/ hem zoo vast houdende dat hy wt syn krachtighe armen niet ontkomen en mocht/ zoo dat hem docht dat hy alle syn ghebeente ende syn leden ontstucken brac. Maer al eer hy syn ghevoelen verloos/ Heer Galaor die kreech syn sweert dat aen een keten hinc/ ende heeft hem daer mede zoo in syn ghesichte gheslaghen/ dat hy syn kracht van syn armen verloos/ ende terstont daer na gestorven is. Galaor is opgestaen zeer getravailleert vande groote kracht die hy gheleden hadde/ ende door menichte van syn bloedt 'twelc hem ontloopen was/ dat hy syn sweert wt den hoofde vandē Reuse niet trecken en konde. Daer zijn versaemt geweest van beyde zijden groote menichte van Ridders/ om hunlieden secours te doen/ daer meer wreetheyt ende dootslaghen ghebeurden dan't binnen den gheheelen daghe ghebeurt was/ onder dewelcke gekomen is de Koninc Cildadan van synder zyde/ eñ Donckerschoon van d'ander zijde/ ende heeft den Koninc Cildadan twee slagen gegeven met syn sweert op syn hooft zoo swaer/ dat hy onmachtich van alle syn leden zijnde/ ghevallen is vanden peerde voor de voeten vā Galaor die syn sweert opghenomen heeft/ ('twelc hem ontvallen was) en heeft daer mede groote ende sware slaghen ghegheven aen alle zijden zoo lange ende vele dat hem syn verstant

ende ſyn kracht faelgeerde/ende hem zelven niet meer moghende overeynde houden/ zoo is hy op den Koninc Cildan gevallen / als oft hy doot gheweeſt hadde. Te deſer tydt zoo verſaemden de twee Reuſen Gandalac ende Albadanor / die hebben malkanderen zoo ſwaerlijc met hun haetſen gheſlaghen / dat ſy beyde ter aerden gevallen zijn / zoo dat Albadanor ſynen eenen arm ghebroken hadde / ende Gandalac ſyn been / maer hy met ſyn ſonen hebben Albadanor doot gheſlaghen. Op die tydt zoo waren van beyde zyden doot gheſlaghen meer dan hondert ende twintich Ridders/ende dē middach was ghepaſſeert. Mandafabul de Reuſe van't Eylandt vanden rooden Toren / die op de hoochte was/zoo ghy ghehoort hebt / die heeft op dit ſapſoen den ſtrijdt aenghesien / ende ziende zoo grooten menichte van dooden ende d'ander zeer vermoeyt/ende hunlieder wapenen al doorſlaghen / ende de peerden zeer ghewont/ zoo dacht hy dat met ſyn ghezellen lichtelijcken d'een eñ d'ander verwinnen zoude/ zoo is hy met zulcken gramſchap neder ghedaelt dat wonder om zien was/ roepende met luyder ſtemmē tot ſyn volc: En laet niet eenē te lijve / want ic zal den Koninc vanghen oft doot ſlaen. Donckerſchoon dit aenſiende / die doen eē vers peert ghenomen hadde van eenen vande Neven van ſynen Weert / zoo heeft hy hem voor den Koninc gheſtelt / tot hem roepende Floreſtan ende Agraies die hy by hem ghevonden heeft / ende tot hunlieden zoo hebben hun verſaemt Heer Bruneo/Branfil/Guillam eñ Enil/ die hem zoo vromelijc inden ſtrijt ghehadt hadde/ dat hy altijt daer na zeer gepreſen wert. Alle deſe t'zamen (al waſt nochtans dat ſy zeer gewont waren/ ende hun peerden mede) die hebben hun voor den Koninc gheſtelt. Ende voor Mandafabul / zoo quam eē Ridder die genaemt was Sarmadan de Leeu/ de ſterckſte ende vroomſte die in alle 'tgheſlachte vanden Koninc

Cildan mocht zijn / ende was ſyn Oom Donckerſchoon is wt ſyn volc tot hem ghekeert. Sarmadan heeft hem met ſy lancie geraect op ſynen ſchilt/ (al waſt za ke nochtans dat ſy brac) zoo behiel hy een wonde / maer niet groot. Maer Donckerſchoon in't paſſeren heeft hy hem ee nen dweerſchen ſlach ghegheven op d viſiere van ſynen helm dat hy hem beyd ſyn ooghen wtgheſlaghen heeft / zoo da hy ter aerden gevallen is / zonder eenig kenniſſe te hebben. Maer Mandafabu met de ſyne die hadden hun zoo vromelijc/ dat den meeſten deel vande ghene di by den Koninc Liſuart waren ter aerde vielen. Mandafabul is recht na den Koninc toe gekomen met zoo grooter wreetheyt/dat de ghene die by hem waren niet machtich en waren/(door alle de ſlaghen die ſy ſloegē) hy en ſloech hem ſynen arm over ſyn borſt/eñ heeft hem zoo ras ghevat dat hy (ſyn macht benomē hebbende) wt ſynen zadel getrocken heeft / eñ voerde hem na de Schepen toe. Donckerſchoon ziende datmen hem wech voerde/ zoo zeyde hy: Heere en wilt doch Oriane alſulcken verdriet niet toezenden: Hy gaf ſyn peert de ſporen/ende ſyn ſweert in ſyn handt / achterhalende den Reuſe met alle ſynder macht/ zoo heeft hy hem geſlagen op ſynē rechteen arm daer hy den Koninc in hadde / ende ſloech hem dien af tot aen ſynen elleboghe / ende ſloech den Koninc een ſtuc van ſyn pantſier af / zoo dat hy hem quetſte / eñ dat hy veel bloets quijt wert. De Koninc ter aerden vallende/zo is de Reuſe ghevloden ghelijc een wtſinnich menſche. Als Donckerſchoon zach dat hy met dien ſlach den wreeden Reuſe ghedoot hadde / ende den Koninc wt dat perijckel zijnde / zoo heeft hy met luyder ſtemme gheroepen: Gaule/Gaule/ic ben Amadis. Dit zegghende / zoo heeft hy zeer vreeſſelijc onder de vyanden gheſlagen/afworpende ende doot ſlaende groote menichte van hunlieden / 'twelc op die tijt grootelijcx van noode was / want de

Ridders

Ridders van synder zijde die waren zeer bevangen ende benaut, sommige te voete/ sommighe doot/ ende de vyanden die waren al versch aenghekomen/ ende met grooter stoutichept ende met grooter begheerte doot te slaen alle de ghene daer sy by mochten komē. Hier door was Amadis hem zeer haestende: Zoo datmen wel zeggen mocht dat syn groote vromichept een bescherminge eñ een reparatie was van synder zijde: maer dat hem meest tot wreetheyt vrocht / dat was Galaor syn broeder die hy te voet gesien hadde/ ende zeer vermoeyt/ende na dien tyt en hadde hy hem niet meer gesien / hoewel hy menighe reyse na hem gesien hadde/ zoo dat hy dachte dat hy doot was / zoo en ontmoette hem niet een Ridder hy en sloech hem doot. Als de Ridders vandē Koninc Cildadan alsulcken schade onder hun volc zaghen / ende de groote vromichept van Amadis / zoo hebben sy voor eenen Capiteyn genomen een Ridder wt 'tghe-slachte der Reusen die zeer vroom was/ ghenaemt Gandacurtel/ die zoo grooten moort dede op syn vyanden / dat hy van een yeghelijc aenghesien wert. Maer op desen tyt (Amadis door de groote gramschap ende begheerte die in hem was om doot te slaen de ghene die hy bereycken mocht) is hy in syn vyanden zoo diepe gereden dat hy byna verlorē was. De Koninc Lisuart die doen ter tijdt een peerdt verkreghen hadde/ by hem zijnde Heer Bruneo/ Florestan/ Guillam/ Ladasin/ Galveyn/ Olyvas/ eñ Heer Grumedan/ die den standaert tusschen syn armē half af ghestaghen hadde / ziende Amadis in groot perijckel/ zoo heeft hy hem secours ghedaen als een vroom Koninc / al was hy nochtans zeer gewont / door de groote blijschap van hun allen / wetende dat Donckerschoon nu Amadis was / zoo zijn sy al t'zamen onder hun vyanden gereden / houwende ende doot slaende wat sy ghevonden hebben / dat sy se niet en dorsden verwachten. Zoo dat sy Amadis lieten rijden waer dat hy wilde/ ende d'avonture die heeft hem ghebrocht daer Agraies syn Neve/ ende Palomir, Branfil/ ende Dragon te voete stonden/ want hunlieder peerden waren doot geslagen/ ende daer waren veel Ridders op hun die se wilden doot slaen / maer sy stonden vast by malkanderen ende verweerden hun vromelyc. Als hy hem aldus gevonden heeft/ zoo riep hy zeer luyde aen Florestan syn broeder ende Heer Guillam/ ende heeftse met hunlieder hulpe bygheſtaen. Zoo is teghen hem ghekomen een wtghenomen Ridder / ghenaemt Vadagimar / dien sy den helm van syn hooft gheslaghen hadden / ende heeft Amadis eenen steec metter lancie ghegheven door den hals van syn peert/ dat het pser d'ander zyde door quam/ maer Amadis achterhaelde hem met syn sweert/ ende heeft hem 'thooft totten ooren toe ghekloven. Als hy ter neder viel / zoo zeyde hy: Agraies Neve rijt op dit peert. Heer Florestan die stac eenē anderen vromen Ridder af die Daniel ghenaemt was / ende heeft Palomir dat peert ghegeven / ende Guillam heeft Branfil een ander peerdt ghegheven / van't welcke hy Landin afgheworpen hadde/ hem latende zeer ghewont. Ende Palomir heeft Dragon een ander peert ghebracht / zoo datse alle te peerde waren: den wech na Amadis volghende / die wonder doende was / hem wederom noemende om datmen hem kennen zoude / ende dat syn vyanden in meerder anxt ende vreese ghestelt zijn zouden/ ende hebben zoo vele gedaen/ hy/ Agraies/ eñ Florestan met d'ander Ridders die by hunlieden versaemden / ende door de groote vromichept vanden Koninc hunlieder Heere / wiens kloecheyt dien dach zeer behulpich was / toonende daer syn groote kracht dat sy den strijdt ghewonnen hebben/ in't velt blijven ligghende verslagen ende ghewont alle den meesten deel van hune vyanden. Maer Amadis door de groote raserny die hy

hadde / meynende dat Galaor syn broeder doot had gheweest / die en dede anders niet dan hunlieden te vervolghen / quetsen / ende doot slaende / tot dat sy quamen aen de Zee daer sy hun vlote hadden ligghende. Maer dien valjanten en machtigen Gandacuriel Capiteyn vande vyanden / als hy syn volc aldus verwonnen zach / ende dat sy in hun Schepen niet en mochten gheraken / zoo heeft hy by hem versaemt de ghene die hy krijgen koyde / ende is wederom ghekeert / het sweert hebbende opgheheven om den Koninc te slaen dien hy naest hem gevonden heeft / maer Florestan die hem dien dach menigen swaren slach had zien slaen / vreesende het perijckel vanden Koninc / die is voor hem gaen staen om de slaghen zelve t'ontfanghen / nochtans zoo en was hem van syn sweert niet meer in syn hant ghebleven dan de handthave. Gandacuriel gaf hem eenen zo swaren slach boven op synen helm / dat hy dien tot den vleesche doorsloech. Heer Florestan gaf hem eenẽ slach met 'tzelve dat hem van syn sweert gebleven was dat hy hem den helm van syn hooft dede vallen. De Koninc is terstont by gekomen / ende heeft hem 'thooft ghekloven / daer twee stucken af makende. Als dese doot was zoo en is daer niemant die heeft dorven 'tvelt houdẽ / maer om hun te salveren in hun Schepen / zoo zijn sy inde Zee verdroncken / ende d'ander in't velt doot gheblevẽn zoo dat daer niemant over ghebleven en is. Daer na heeft Amadis syn broeder Florestan Agraies / ende Palomir geroepen / eñ heeft hunlieden al weenende ghesept: Och wtverkoren vrienden / ic zorge dat wy Galaor verloren zullen hebbẽ / laet ons hem gaen zoecken. Doen zijn sy ghekomen daer Amadis hem te voet hadde zien staen / daer hy den Koninc Cildadan afghesteken hadde / maer daer waren zoo veel dooden dat sy hem niet gevinden en konden / maer als sy een deel vande dooden omghekeert hadden / zoo heeft hem Heer Florestan ghevonden / ende werd hem kennende door een teecken van een der mouwe die met bloemen van zilver daer op ghezaept was. Daer hebben sy grooten rouwe begonst te maken over hem. Als Amadis dit ghesien heeft / zo heeft hy hem zelven vanden peerde laten vallen / ende syn wonden daer't bloedt af ghestelt was door de kracht vanden val / zoo zijn sy wederom opghebορsten / zoo dat hem 'tbloet overvloedelyc wt syn lichaem ghelooppen is / synen helm vanden hoofde doende / ende den schildt die al in stucken was / zoo is hy by Heer Galaor ghekomen zeer bitterlijc weenende. Hy heeft hem synen helm afgedaen / eñ heeft syn hooft tusschen syn knien ghelept. Eñ Heer Galaor de locht gevoelende / begõst hy hem wat te roeren. Zo zijn sy al t'zamen tot hem ghekomen / ende begonsten zeer te weenẽ met grooter droefheyt als sy hem aldus ghesien hebben. Als sy daer een wyle tyts gheweest hadden / zoo zijn daer ghekomen twaelf Joncvrouwen rijckelijc verciert / eñ met hunlieden schiltknechten die een bedde gebrocht hebben / ghedect met kostelijc laken / sy zijn op hun knien gevallen voor Amadis / zeggende: Heer Amadis wy zijn hier gekomen om Heer Galaor / by al dien dat ghy hem levende houden wilt / zoo gheeften ons / maer en doet ghy't niet / alle de Meesters die in groot Bretagnien zijn die en zoudẽ hem niet moghen cureren. Amadis die de Joncvrouwẽ niet en kende / aenmerckende 'tgroot perijckel van Galaor / zoo en wist hy wat doen / maer de Ridders die rieden hem dat beter was hunlieden Galaor te gheven ende in avontuere te stellen / dan voor syn ooghen hem te zien sterven zonder hem te moghen helpen. Doen zeyde Amadis: Beminde Joncvrouwen / en zouden wy niet mogen weten waer dat ghy hem voeren zult? Neen ghy op dit pas niet / antwoorddẽ sy / maer begheerdy hem levende te hebben / zoo geeften ons terstont / wildy niet / zoo zullen

sen wy van hier vertrecken. Amadis be-
geerde dat hy met hunlieden mocht rey-
sen/ maer sy en wilden't niet consenteren/
maer door syn begeerte zoo lieten sy Ar-
dan synen Maen eñ syn schildtknecht met
reysen. Doen hebben sy hem ghelept al-
soo ghewapent als hy was/ wtgenomen
syn hooft ende syn handen op het bedde/
half doot zijnde. Amadis met d'andere
Ridders zijn met hem tot aen de Zee ge-
gaen/ makende grooten rou: Daer sy een
Schip ghevonden hebben/ in't welcke de
Joncvrouwen een schoon bedde ghelept
hebben. Doen hebben sy aen den Koninc
Lisuart begeert dat hem believen wilde
hunlieden te gheven den Koninc Cilda-
dan/ die onder de dooděn lach/ hem te ken-
nen ghevende dat hy een vroom Koninc
was/ ende dat hy ghedaen hebbe 'tghene
dat hy schuldich was van doen / door de
krancke fortuyne in alsulcker grooter
tribulatien ghekomen was/ ende dat hy
met hem compassie wilde hebben / op a-
vontuere oft alsulcken fortuyne op hem
daelde / dat hy alsulcken compassie aen
andere oock vinden mocht. De Koninc be-
val datmen hem hunlieden gheven zou-
de/ meer doot dan levende/ zoo hebben sy
hem terstont op't zelve bedde ghelept/ eñ
de zeylen optreckende / zijn sy ter Zee-
waert in ghevaren. Hierentusschen is de
Koninc aengheкomen/ die zeer gearbeyt
hadde datmen vander vyandě goet noch
hun vlote niet salveren en zoude/ eñ heeft
doen vanghen alle de ghene die niet doot
en waren. Zoo heeft hy Amadis/ Flo-
restan ende Agraies ende alle d'andere
gevonden zeer bitterlijc schreyende/ maer
als hy hoorde dattet was door 'tverlies
van Galaor / zoo had hy groot verdriet
ende droefheyt in syn herte / als die hem
met goeder herten beminde / eñ dat niet
zonder reden want vander tijt af dat hy
in synen dienst gebleven was zo en was
syn ghedachte anders niet dan om hem
dienst te doen. Hy is van syn peert ghese-
ten alhoewel hy zeer gewont was/ want
syn wapenen die waren al geverwet met
bloede. Zoo heeft hy Amadis in syn ar-
men genomen wt groooter liefde / die hy
tot hem hadde / hem vertroostende/ zoo
heeft hy ghesevt ; Dat by al dien 'tver-
driet van Heer Galaor gheremedieert
mocht werden / (door groote droefheyt
ende misbaer te maken) de syne groot ge-
noech zoude zijn / na de groote benaut-
heyt die hy in syn herte gevoelende was:
maer hope ende betrouwen hebbende op
deñ almogenden Heere/ dat hy alsulcken
man niet heel ende al verlaten en zoude/
daer op hem vertroostende / ende dat sy-
lieden met eenen vromě moet oock alsulcx
schuldich waren te doen. Daer na zoo
heeft hyse met hem ghenomen eñ heeftse
ghelept inde Tente vanden Koninc Cil-
dadan/ daer met hem houdende/ zo heeft
hy bevolen datmen hem t'eten brenghen
zoude/ ende daer na datmen neerstichevt
doen zoude de Ridders te begraven die
van synder zijde daer verslaghen waren/
in een Klooster dat aen't hangen vanden
berch ghelegen was/ hun latende groote
renten tot reparatie van't Klooster / om
daer een schoon Capelle te maken / om
hun daer te begraven in schoone tomben
zeer kostelijc ghewrocht / ende hunlieder
namen daer op geschreven. Daer na zoo
heeft hy boden ghesonden aen de Konin-
ghinne Brisene / liet haer weten de goe-
de avõtuere die Godt hem verleent had-
de. Zoo is de Koninc ende de ghene die
ghewont waren gereyst na een stadt vier
mijlen van daer/ genaemt Ganota daer
blijvende ter tijdt toe dat sy van hunne
quetsueren ghenesen waren. Binnen de-
sen middelen tijt dat den slach gebeurde/
de schoone Briolanie die by de Konin-
ghinne Brisene ghebleven was die heeft
voor haer ghenomen te reysen na Bloe-
mendale/ om Oriane te besoecken/ die zo
wel d'een als d'ander door de fame van
henlieder groote schoonheyt malkande-
ren begheerden te zien. Oriane dit hoo-
rende/ zoo heeft sy haer logijs zeer rijcke-

lijc doen stofferen met kostelijcke tapit-
serijen ende ander cieraten. Als de Ko-
ninghinne daer ghekomen is / ende mal-
kanderen ghesien hebben / zoo waren sy
beyde zeer verschrict ende verwondert/
zoo grootelijcx dat noch den boghe vande
ghetrouwe Minnaers / noch de proeve
vanden sweerde zoo grooten kracht niet
en hadden / noch alsulcken zekerheyt niet
ghetoont en hadden / oft Oriane en is in
grooten twyffel ghevallen/ gheloovende
dat inde weerelt geen mans herte mocht
zijn zoo ghetrou oft bevanghen / oft de
banden en zouden in stucken breken door
de schoonheyt van Briolanie / om alsulc-
ke dinghen te winnen. Maer Briolanie
bemerckende de bangicheyt ende de tra-
nen vā Amadis / insgelijcx mede de voor-
genoemde proeven van liefden/zo kreech
sy terstont suspitie/ dat aengesiē syn groo-
te weerde dat syn herte nerghens om in
lijden en was dan om harent wille/door
dewelcke alle de gene die hun van schoon-
heyt vermetende warē /schuldich waren
te vlieden/want door haer wtghenomen
groote klaerheyt / zoo waren hunlieder
in duysternisse ghestelt / Amadis geven-
de groote reden ende hem ontschuldigen-
de dat hy veracht ende versmaedt hadde
'tgene dat sy hem te voren geleyt hadde.
Aldus zoo hebben sy daer t'zamen met
grooter vreucht ende blijschap gheweest/
divliserende zaken die hunlieden aenghe-
naemst warē. Briolanie heeft haer ver-
telt onder ander dingen als 't principael-
ste/ het ghene Amadis voor haer gedaen
hadde / ende hoe dat sy hem met goeder
herten beminde. Oriane om meer te we-
ten/zoo heeft sy ghevraecht: Eerweerdi-
ge Koninginne / aengesien hy zoo vroom
is/ende van zoo grooter afkomst als ge-
komen zijnde vande meeste Keysers der
weerelt / naer dat ic verstaen hebbe/ ho-
pende noch Koninc van Gaule te wor-
den / by wat reden en behielt hy hem niet
by v/ hem makende Heer van v Koninc-
rijc, 'twelc hy v verkregen heeft, aenghe-
sien dat hy in als v gelijckende is ? Brio-
lanie heeft geantwoort: Beminde Prin-
cesse ic wil wel ghelooven / al ist dat ghy
hem menich reyse gesien hebt / nochtans
zoo en kent ghy hem noch niet : Meynt
ghy dat ic my zelven niet achten en zoude
voor de ghelucksichste vrouwe der wee-
relt/ by al dien ic mocht verwerven 'tge-
ne dat ghy my zegt ? maer ic wil wel dat
ghy weten zult dat my daer af ghebeurt
is / maer wilt dat secretelijc by v houden
gelijc als alsulcken Princesse dat behoort
te houden / want ic heb hem te voren ge-
leyt 'tghene ghy my nu geseyt hebt/ hem
proevende om hem te houwelijc te heb-
ben / waer door ic altijdt beschaemtheyt
krijge alst in myn memorie komt. Maer
hy gaf my wel te verstaen dat hy van my
noch van een ander luttel werckx maecte/
'twelc ic zeer wel ghelooven wille / want
alle den tijdt dien hy by my was/ zoo en
hoorde ic hem noyt van geen vrouwe ter
weerelt vermanen gelijc ghemeynlijc alle
ander Ridders doen. Maer also veel wil
ic v wel zegghen / dat hy de man is inde
weerelt alleene door wien ic liever myn
Koninckrijc verliesen zoude willen / ende
mynen persoon avonturē. Oriane was
zeer verblijdt als sy dit hoorde / ende veel
versekerder van haren beminden vrient/
aenmerckende met hoe grooter affectie
Briolanie dat zeyde/ dat dan sy was met
d'andere proeven/ende zeyde: Ic ben zeer
verwondert van 'tgene dat ghy my zegt/
want waer't dat Amadis niemant en be-
minde/ hy en zoude door den boge vande
ghetrouwe Minnaers niet moghen pas-
seren hebben / van wien datmen zeyt dat
om synent wille meer teeckenen van ge-
trouwe liefde ghetoont werden dan door
iemant anders die daer te voren geweest
hadden. Tis wel moghelijc/sprac de Ko-
ninghinne / maer hy is alsoo bedect ende
secreet als oyt Ridder mocht zijn. Aldus
is de Koninghinne daer ghebleven tien
daghen met grooter blijschap op't eynde
van dien zoo zijn sy beyde t'zamen met
hunlieder

henlieder ghezelschap gerepst na de stadt van Fernise/ daer de Koninginne Brisene harē man den Koninc was verwachtende/ die met haerlieder komst zeer verblijdt was / boven al als sy haer dochter ghesondt ghesien heeft ende wederom in haer schoonheyt ghekomen was. Daer is hunlieden de blijde nieumare gekomē vandē strijt / want na de groote blijschap die de Koninghinne ghemaect heeft / zoo heeft sy groote aelmoessen ghegheven de Kercken ende Kloosters / eñ meer arme menschen dewelcke gebrec haddē. Maer als de Koninghinne Briolanie ghehoort heeft dat Donckerschoon Amadis was/ wie zoude moghen vertellen de blijschap die sy in haer herte hadde. Zoo dede ooc mede de Koninghinne Brisene eñ alle de groote Vrouwen ende Joncvrouwen die hem zeer beminden : Insghelijcx mede Oriane eñ Mabile/hen veysende dat dese tijdinghe henlieden nieu was. Briolanie die zeyde teghen Oriane : Wat dunct v myn vriendinne van dien vromen Ridder ? Hoe grootelijcx dat hy tot noch toe gheprezen is geweest/ waer door dat verdonckert is gheweest de fame van Amadis / daer byna gheen memorie en is afghebleven / niettemin al wast dat ic hem zeer beminde / ende vele van syn vrome feyten my wel kennelijc waren/ zoo was ic nochtans in twijffel, aenmerckende de kloecke feyten van Donckerschoon / tot welcken van hun beydē ic meer affectien ghekreghen zoude hebben. Eerweerdige Koninginne sprac Oriane/my dunct dat wy al t'zamen alsulcx geweest zijn/ daerom by al dien dat hy met dē Koninc myn vader hier komt / zoo moeten wy hem vragen by wat reden hy synen naem verandert heeft/ ende wie de gene is die den krans met de bloemen gewonnen heeft: Laet ons alsoo doen/ antwoordde Briolante.

Hoe de Koninc Cildadan eñ Galaor wech ghevoert waren om te cureren, d'eene ghestelt zijnde in eenen stercken Toren, rontom inde Zee staende, ende d'ander in eenen schoonen boomgaert hooghe ghemuert, daer sy (een ieghelijc tot hem zelven ghekomen zijnde) anders niet en dachten dan dat sy in een gevanckenisse waren, niet wetende wie datse daer gebracht hadde, ende van 'tghene dat hun gheschiedde.

Het zeventienste Capittel.

NV zullen wy v vertellen 'tghene dat de Koninc Cildadan eñ Galaor ghebeurde. Ghy zult weten dat de Joncvrouwen henlieden besorchden / ende op den derden dach zoo zijn sy tot hunnen verstande ghekomen. Galaor die heeft hem zelven ghevonden in eenē boomgaert in een kostelijc huys/ op vier pilaren staende van marbersteen gemaect/ ghesloten van pilaer tot pilaer met stercke ysere geerden/zoo dat hy van de kamer daer hy in lach / dē boomgaert wel zien mochte/eñ na al dat hem dochte oft wat mercken mochte / zoo was hy rontom gheyoten met hooghe mueren/ daer een kleyne yseren deure stont/ waer af hy verbaert was, hem vindende in alsulcken plaetse/ denckende dat hy gevanghen was/ ende van syn quetsueren ghevoelde hy groote pijne ende smerte / zoo dat hy niet anders verwachtēde en was dan de doot. Daer is hem te voren ghekomen hoe dat hy in den strijt hadde geweest / maer hy en wist niet in wat manieren hy daer wt ghekomen was / oft wie hem daer ghebrocht hadde. De Koninc Cildadan tot syn verstande gekomē zijnde/zoo heeft hy hem zelven gevonden op eenen zolder van eenen stercken toren in een kostelijc bedde ghelept neffens een venster : Hy wert vast ziende vanden eenen hoec in den anderen/maer hy en zach niemant / dan dat hy bovē syn hooft volc hoorde spreken / hy en heeft inde kamer noch deure noch ingant ghesien om daer binnen te mogen komen/zoo heeft hy syn hooft.

hooft ter venster wtghesteken/ ende heeft de Zee ghesien / ende daer hy in was dat was eenen hooghen toren gheleghen op een hooghe rootse/ zoo docht hem dat de Zee dien besloten hadde met de vry parceelen: Hy wert denckende hoe dat hy in den slach gheweest hadde / maer hy en wist niet wie hem daer wt gebrocht hadde/ ē aengesien dat hy hem alsoo qualijc gestelt vondt/ ende alsoo ghevangen/ zoo dacht hy wel dat syn volc niet vry en was/ maer ziende dat hy niet voorder en mocht/ zoo heeft hy hem zelven gepaept/ in syn bedde zeer zuchtedde / ende groote smerte lijdende van syn quetsueren / verwachtende wat daer af komen mochte. Heer Galaor die in't huys vandē boomgaert lach / die heeft een kleyn deure zien open gaen. Hy heeft syn hooft opgeheven zoo hy best mochte met grooter pijne / ē heeft een schoon Joncvrouwe binnē zien komen/ kostelijc verciert/ ende met haer een man zoo oudt ende onghevallich dat wonder was hoe dat hy gaē mocht. Als sy gekomen waren aen de yseren tralien vande kamer / zoo hebben sy hem geseyt: Heer Galaor peyst om v ziele/ want wy en konnen v niet helpen noch verseckeren/ daer na zo heeft de schoone Joncvrouwe twee bussen wtghelanght / d'eene van yser / ende d'ander van zilver / die heeftse Galaor ghetoont/ ende gheseyt: De gene die v hier ghebracht heeft die en begheert niet dat ghy sterft ter tijdt toe dat sy weten zal van v oft ghy haer begheerte voldoen zult / daerentusschen zoo wilt sy dat ghy van v wonden gecureert wort/ ende datmen v t'eten gheven zoude. Beminde Joncvrouwe/ zeyde hy by al dien de begeerte die ghy my zeght/ iet is dat in myn macht niet en ware/ oft niet en behoorde te doen/ dat waer my veel swaerder dan de doot/ maer anders om ghesontheyt ē om myn leven te salveren / zoo zal ic al doen dat in myn macht is. Ghy zult al doen dat v dunct best gedaē te zijn / want van 'tgene dat ghy zeggen meucht / daer en leyt ons niet veel aen / v leven ē doot staet in onse handē/ antwoordde de Joncvrouwe. Daer na zoo heeft d'oude man de deure vander tralien open gedaen / ē zijn daer binnen ghekomen/ sy heeft d'yseren busse ghenomen/ ende zeyde teghen d'oude man dat hy vertrecken zoude/ alsoo hy dede. Doen zeyde sy teghen Heer Galaor: Beminde Heere ic heb alsulcken grooten compassie met v/ dat ic (om v leven te salveren) my zelven avontueren zal totter doot toe / ic zal v zegghen wat my bevolen is / dat is / dat ic dese busse vullen zoude met fenijn / ē d'ander met zalve/ die zeer doet slapen/ om dies wille als 'tfenyn in v wonden ghedaen ware/ ende dat d'ander v dede slapen/ werckende t'zamen metten slape / zoo zoudy terstont sterven: Maer ic deernisse hebbende op alsulcken Ridder om alsoo te sterven/ zo heb ic ter contrarie gedaen/ want ic heb dese medecijne genomen/ dewelcke ist dat ghy die alle dage neemt/ zoo zuldy op den zevensten dach zoo vroom zijn dat ghy zult moghen zonder eenighe zorge te peerde rijden. Doen heeft sy hem de kostelijcke zalve in syn wonden ghedaen/ waer door de pijne ende smerte terstont versoet was / zoo dat hy hem zelven heel wel gevoelde/ ende verblijt zijnde/ zeyde: Beminde Joncvrou ic dancke v grootelijcx van 'tghene dat ghy voor my doet/ want by al dien dat ic van hier mach geraken door v hulpe / zoo en was noyt leven van eenich Ridder alsoo geloont/ als ghy gheloont zult worden / maer op avontuere oft ghy v niet kloec genoech en kendet/ ende dat ghy myn leven salveren wilt / zoo zoect maniere dat Vrgande d'Onbekende myn zorchlijcke ghevanckenisse mach weten/ in dewelcke ic groot betrouwen hebbe. De Joncvrouwe begonst te lachen/ ende zeyde: Hebdy alsulcken grooten betrouwen op Vrgande die zeer luttel v schade oft bate achtende is? Alsoo groot/ antwoordde hy/ dat ghelijc als haer kennelijc is den wille der men-

schen

chen die vreemt zijn / zoo kent sy ooc wel dat mynẽ wille is om haer dienst te doẽ. En zocht voor gheen ander Vrgande / sprac sy van voor my / op zulcken conditie dat ghy Heer Galaor ghelyckerwijs dat ghy gorden moet ende kracht gestelt hebt / om in dusdanighen perijckel ghesontheyt te verkrijgen / zoo moet ghy ooc daen om v remedie te gheven / want het groot ende vroom herte moet hem in veel meer ander stucken stellen dan in oorloghen: daerom voor't perijckel daer ic my zelven in stelle / om v te ghenesen ende v van hier te helpen / zoo begheer ic van v een bede die v schade oft kleynicheyt niet zijn en zal. Ic consenteert v sprac hy / ist dat ic't met reden doen eñ b. loven mach. Zoo wil ic dan gaen tot dat tijdt zijn zal om v te versoecken / ende light neder in v bedde / ende ghelaet v als oft ghy sterckelyc sliept. Zo heeft hy gedaen. De Joncvrouwe heeft d'oude man tot haer doen komen / ende zeyde: Aensiet hoe dat desen Ridder slaept / nu zal het fenijn zeer wel wercken. Tis ooc van noode / antwoordde hy / om dat de ghene die hem hier ghebrocht heeft / ghewroken mach worden: Daerom aengesien dat ghy zoo wel volbrocht hebt dat v bevolen is / zoo zuldy van nu voortaen alleen by hem komen / maer onderhoudt hem op dese maniere vijftien daghen / dat hy noch en leve noch en sterve dan in grooter pijnẽ / want binnen dien tijt zoo zullen sy hier komen / die (na 'tgroot verdriet dat hy henlieden gedaen heeft) hem den loon daer af betalen zullen. Galaor dit al t'zamen aenhoorende / zoo docht hem wel dat d'oude man syn doot-vyant moeste zijn / maer hy had goet betrouwen op 'tghene dat hem de Joncvrouwe ghesept hadde / dat sy hem binnen zeven dagen ghesont leveren zoude / want mocht hy door fortuyne gesontheyt verkrijgen / zoo hoopte hy wel hem zelven wt 'tperijckel te lossen / daer door verblijdde hy hem grootelijcx in den raet vande Joncvrouwe. De Joncvrouwe ende d'oude man zijn van daer ghegaen / maer korts daer na zoo is sy wederom ghekeert / eñ met haer twee schoone jonghe Maechdekens zeer wel toegemaect / brengende Heer Galaor spyse om t'eten / de deure open gedaen hebbende / zoo zijn sy binnen ghekomen. De Joncvrouwe heeft hem t'eten ghegheven / ende heeft de twee Maechdekens by hem ghelaten om ghezelschap te houden / ende ooc boecken van Historien dat sy die lesen zouden / bevelende dat sy hem des daechs niet laten slapen en zouden. Heer Galaor was hier door zeer vertroost / want hy zach wel dat de Joncvrouwe voldoen zoude 'tghene dat sy belooft hadde / ende heeftse grootelijcken bedanct. Sy is van daer ghegaen / de deure sluytende / ende de Maechdekens zijn by hem gebleven om hem ghezelschap te houden. Desghelijcx zoo ist ooc ghebeurt den Koninc Cildadan / die hem ghesloten heeft ghebonden in dien stercken ende hooghen toren binnen der Zee. Zoo heeft hy (binnen korten tijt in sware ghepeysen liggende) een deure zien op gaen van steen / die in dien toren ghehouwen was / alsoo dicht datmen niet en konde ghesien ten was al eenen steen / ende heeft binnen zien komen een Joncvrouwe van middelbare oudtheyt / met haer noch twee ghewapende Ridders / zoo zijn sy ghekomen tot voor syn bedde / maer sy en hebben hem niet ghegroet / maer hy tot hunlieden zoetelijc sprekende / waer op sy-lieden niet geantwoort en hebben. De Joncvrouwe heeft syn decsel opgheslaghen / syn wonden visiterende zoo heeft sy die ghecureert ende vermaect / eñ hem t'eten ghegheven / ende zijn wederom ghegaen van daer sy ghekomen waren / zonder iet te spreken / ende hebben de deure toeghesloten ghelijc als sy te voren was. De Koninc dit aensiende zoo geloofde hy waerachtelycken wel dat hy ghevanghen was onder de macht vande ghene daer hy syn leven niet versekert af en was / maer hy verkloecte

hem zelvē ten besten dat hy konde / want hy niet bat en mocht. De Joncvrouwe die voor Heer Galaor zorghe droech / die is wederom by hem ghekomen alst tijdt was / hem vraghende hoe dat met hem was. Hy antwoordde zeer wel / eñ mocht aldus voort gaen / zoo hoopte hy wel in goeder dispositien ghestelt te zijn ten dage die sy hem ghestelt hadde. Daer ben ic zeer af verblijt / sprac sy / want van 'tgeen dat ic v belooft hebbe / en twijffelt daer niet aen 'tzal alsoo ghescheiden: Maer ic begheer op v een bede als een ghetrou Ridder / dat is / dat ghy v niet pijnen en zult van hier te komen / dan door myn consent / want 'tzoude een dootlijcke schade ende peryckel zijn van v leven / ende ten lesten zoo en waer't in v macht niet te volbrengen. Heer Galaor heeftet haer geconsenteert / haer biddende dat sy hem haren naem te kennen geven wilde. Sy zeyde: Hoe dus Heer Galaor / en weet ghy mynen naem niet? Nu zoo zegghe ic v dat ic met v bedroghen ben / den tijdt is nochtans gheweest dat ic v een vriendtschap ghedaen hebbe / vande welcke (na dat my dunct) ghy kleyn memorie hebt / maer als ghy mynen naem weeten wilt / zoo zult ghy my wel kennen: Mynen naem die is Wijste onder de Wijse / met dien zoo is sy terstont van hem ghegaen. Hy bleef vast peysende / zoo is hem in synen zin ghekomen het kostelijc schoon sweert 'twelc Vrgande (op dien tijdt als Amadis syn broeder hem Ridder maecte) ghegheven hadde krijghende suspitie oft sy dat zijn mocht / maer hem twijffelde daer in / want doen ter tijt zach hy dat sy zeer oudt was / ende nu zeer jonc / daer door en kende hy haer niet / doen heeft hy na de jonghe Maechdekens gesien / maer hy en zachse niet / wāt in henlieder plaetse heeft hy Gasabal synen schiltknecht eñ Ardan den Naen van Amadis worden ziende / waer af hy zeer verwōdert was / eñ verblijt om henlieden daer te vinden. Hy heeftse gheroepen (want sy sliepen) tot dat hyse ontweecte. Als sy hem werde ziende / zoo begonsten sy te weenen van blijschap eñ kusten syn handen / zegghende: O beminde Heere gelooft moet Godt zijn die ons met v versaemt heeft daer wy v dienen moghen. Hy heeft hen ghevraecht hoe dat sy daer gekomen warē? Sy antwoordden / dat sy daer niet af en wistē / anders dan dat Amadis / Agraies / ende Florestan ons met v gesonden hebben. Daer hebben sy hem vertelt in wat peryckel syn leven stont / ende hoe dat Amadis syn hooft houdende was in synen schoot / daer gekomen zijn de Joncvrouwen om v te hebben / ende door accoort van henlieden eñ syn vrienden / zoo wert ghy hen ghegheven / aenmerckende dat v leven in't wterste van syn doot ghelegen was / van daer sy v ende de Koninc Cildadan in een Schip t'zamen gelept hebben. Galaor vraechde hem: Hoe is Amadis op dat pas daer ghekomen? Heere / antwoordden sy / weet dat de ghene die Donckerschoon ghenaemt was / v broeder Amadis gheweest is / die door syn groote vromicheyt den slach ghewonnen heeft op de zijde vandē Koninc Lisuart. Doen vertelden sy hem / hoe dat hy den Koninc gesecoureert hadde dien de Reuse onder synen arm gheladen hadde / ende dat hy hem doen ter tijdt laten kennen heeft dat hy Amadis was. Ghy vertelt my wonder dingen / sprac Galaor / want ic ben verblijt met de nieumare van myn broeder / maer hy en heeft my geen ghe oorlofde zake bewesen / dat hy hem van my zoo langhe verborgen heeft / ic zal my zeer van hem beklaghen. Aldus zijn de Koninc Cildadan ende Galaor d'een op den hoogen toren / ende d'ander in't huys vanden boomgaert ghecureert gheweest van hun wonden / zo dat sy zonder eenich peryckel gaen mochten daer't hun beliefde. Daer na heeft haer Vrgande vā henlieden laten kennen / in wiens macht dat sy waren binnen haer Eylant van d'Onbekende / henlieden te kennen ghevende

dat

dat alle den vaer die sy henlieden aenghedaen hadde gheweest was om eer tot gesontheyt te komen / want ghemerct den uyttersten noot daer sy in waren/zoo wast van noode alsoo te doen: Zoo heeft sy bevolen haer twee Nichten zeer schoone Maechdekens dochters vanden Koninc Falangris / die de broeder gheweest hadde vanden Koninc Lisuart / ende hadde die verkregen van een suster vande zelve Vrgande/ genaemt Grinote als hy jonc was/dat syse dienen eñ visiteren zouden/ ende ten vollen ghenesen zouden: D'eene was ghenaemt Juliande / ende d'ander Dalise/ welcke visitatie een oorsake gheweest heeft dat sy beyde bevrucht gebleven zyn van twee sonen/ de sone vã Heer Galaor ghenaemt Talanque/eñ vanden Koninc Cildadan Maneli de gemanterde/ die namaels kloecke ende vrome Ridders gheworden zÿn / alsoo ghy hier na noch hooren zult/ met welckẽ dat sy daer in grooter blyschap ende genuechte waren / ter tÿt toe dat Vrgande beliefde dat syse van daer genomen heeft. De Koninc Lisuart ende Amadis met alle d'andere Ridders genesen zynde van hun quetsueren / is ghereyst na Fenuse daer de Koninginne Brisene syn huys vrouwe was/ daer hy van haer ende van Briolanie/ Oriane / ende van d'ander groote Vrouwen eñ Joncvrouwen vã grooter weerden zoo grootelÿcx ende met alsulcke blÿschap ontfanghen is gheweest / als oyt man ter weerelt zoude mogen zÿn / ende daer na Amadis/ want de Koninghinne met alle d'ander Joncvrouwen wel wisten hoe dat hy niet alleen de Koninc henlieder Heere vander doot verlost hadde/ maer dat den slach door syn groote vromicheyt ghewonnen is gheweest / insgelÿcx hebben sy oock ghedaen alle d'ander Ridders die te lyve gebleven warẽ/maer 't ghene dat de Koninghinne Briolanie met Amadis doende was / dat en waer niet moghelijc om schrÿven/ hem metter hant nemende/ heeft sy hem ghestelt tusschen haer ende Oriane, tot hem zeggende: Myn uytverkoren Heere de droefheyt ende 't verdriet dat ic ghehadt hebbe alsmen my zeyde dat ghy verlore waert/ dat en waer my niet moghelyc te vertellen/want ic heb terstont hondert vã myn Ridders ghenomen / ende ben tot desen Hove gekomen daer ic vernomen hadde dat u broeders waren/om dies wille dat sy die deelen zouden om te zoecken / maer aenghesien dese oorloghe dat belet heeft/ zoo heb ic voor my ghenomen hier zoo langhe te blÿven / tot dat die ghepasseert zoude zÿn/ende nu(ghedanct moet Godt zÿn)zoo ist ghekomen na myn begheerte: Daerom zoo zuldy my zegghen 't ghene dat u belieft wat my te doen staet / want ic zal't te wercke stellẽ. Eerweerdige Koninginne / sprac hy / ist dat ghy u om mynent wille in droefheyt gestelt hebt / daer hebdy groote reden toe / want ghy inder waerheyt wel gelooven mocht dat inder weerelt gheen man en is die met zoo goeder begheerten u bevel volbrenghen zoude / als ic/ daerom aenghemerct dat ghy uwen wille indẽ mynen stelt/ uwe zaken aengaende / zoo dunct my goet dat ghy hier noch tien dagen blÿven zult/u zaken aen den Koninc beschickende/ ende daerentusschen zoo hope ic dat wy eenighe nieumare verhooren zullen van Galaor myn broeder / ende daer zal eenen slach gebeuren tusschen Florestan myn broeder ende tusschen Landin/die sy malkanderen belooft hebben / ende terstont daer na zoo zal ic reysen na 't vaste Eylandt daer ic grootelÿcx van doen ben. Ic zal alsoo doen/ antwoordde sy/ maer ic bid u dat ghy ons vertellen wilt de wonderlÿcke dinghen die ghy in dat Eylant gevonden hebt. Hy hem begheerende t'excuseren/zoo heeft hem Oriane by de hant genomen/ zegghende: Wy en zullen u niet laten gaen voor dat ghy ons daer wat af ghesevt hebt. Doen heeft Amadis gheantwoort: Ghelooft inder waerheyt/ beminde Joncvrouwe / al waert dat ic

myn beste daer toe wilde doen om te ver-
tellen / zoo waer't my onmoghelijc/ niet
te min ic wil u wel zegghen / dat de ver-
boden kamer de rijcste ende schoonste is
diemen inde weerelt zoude moghen vin-
den ende by al dien dat die vā eenich van
u beyden niet gewonnen en wort / zoo en
gheloove ic niet dat sy van iemandt an-
ders ter weerelt ghewonnen zal worden.
Briolanie die sweech een luttel / daer na
zeyde sy : Ic en houde my zelven voor
alsulcx niet dat ic d'avontuere volbrengē
zoude mogen/maer alsulcx als ic ben (by
al diē dat ghy my dat voor zotternije oft
versmaetheyt niet rekendet) ic zouts een
proeve nemen. Myn vriendinne / sprac
Amadis/ ic en reken dat voor geē dwaes-
heyt/ te proeven 'tghene dat aen alle an-
dere gefaelgeert is door redē van schoon
heyt / principael ghy / die Godt zoo wel
daer af voorsien heeft/want ic houde dat
voor groote eere/te begheeren te winnen
alsulcken fame die menighen eeuwighen
tijt zoude moghen dueren zonder eenighe
eere te naspreken. Van 'tgene dat Ama-
dis daer zeyde/dat was Oriane zeer leet
om hooren / toonende een gram ghelaet/
zoo dat Amadis (die een ooghe van haer
niet en sloech) dat terstont gewaer is ge-
worden. 'twelc hem leedt was dat hy al-
so ghesproken hadde/ al wast dat syn mey-
ninge was meer tot hunlieder eere ende
fame/ wel wetende doort aenschijn ende
schoonheyt vā Grimanese/dat de schoon-
heyt van Briolanie teghen haer als niet
te compareren en was dat sy d'avontue-
re volbrenghen mocht/ waer af hy gheen
twijffel oft zorghe en hadde van syn be
minde Oriane: maer Oriane die daer
door groot verdriet in't herte nam / zor-
gende dat ter weerelt geen dinc en mocht
zijn/ 'twelc door zaken van schoonheyt te
winnen waer / Briolanie en zoude dat
winnē. Als sy daer een wijle met vreuch-
den ghedeviseert hadden / ende Oriane
Briolanie ghebeden hebbende/dat (by al
dien dat sy inde verboden kamer in ghe-
raken mocht) sy haer ontbieden zoude al-
le de ghelegentheyt daer af/zoo is sy ghe-
gaen tot Mabile / op een zijde nemende
ende vertreckende al 'tgene dat Amadis
ende Briolanie in haer presentie ghespro-
ken hadden/zegghende: Dit gebeurt my
altijt met u Neve / dat myn bevanghen
herte nimmermeer anders en denct dan
om hem te believen / ende syn begeerte te
volghen / niet aenmerckende Godt noch
de gramschap myns vaders / maer hy
wel wetende dat hy geheel heerschappije
over my heeft alleene/ ende dat hy my zo
kleyn achtende is/ doen zijn haer de tra-
nen in d'ooghen ghekomen. Mabile zey-
de haer : Jonckvrouwe ic ben zeer ver-
wondert van u / wat herte dat ghy heb-
ben meucht / want ghy en zijt noch nau-
welijcx uit een verdriet ghekomen / ende
ghy wilt wederom in een ander vallen/
is dit zoo grooten ongelijc dat myn Neve
u ghedaen heeft / daer in ghy aldus ont-
stelt zijt ? wel wetende dat hy noyt tegen
u ghedoolt en heeft door wercken noch
gedachten/ want ghy hebt voor u oogen
zelve ghesien de proeven die hy in zeker-
heyt van u volbrocht heeft : Nu zeg ic u
dat ghy my wel bewijst dat ghy syn levē
luttel oft niet achtende en zijt want aen-
ghesien dat hy gheleden heeft / (door het
minste verdriet dat hy van u ghevoelende
is) zoo is hy zoo na de doot ghekomen:
Ic en kan niet ghedencken wat verdriet
dat ghy door hem lyden meucht / door't
ghene dat hy niet voorby en mach want
heeft Apolidon dat daer ghelaten om dat
een ieghelijc man oft vrouwe dat zoude
moghen proeven in't generael hoe zoudt
dan mogelijc zijn dat hy dat beletten zou-
de mogen/zoo moetmen gelooven(Brio-
lanie dat gewonnen hebbende) zoo zoude
sy u dat ontrocken hebben/ic zegge u cer-
teyn al en behaghet u niet/ dat ic vast ge-
loove/dat noch haer schoonheyt/ noch de
uwe suffisant genoech en zijn om ten eyn-
de te brengen 'tghene dat binnen hondert
jaren noch niemant en heeft konnē door
schoon-

schoonheyt volbrenghen. Maer dit en is niet anders dan syn krancke avontuere/ die hem in u onderdanicheyt zoo vast ghestelt heeft / versmadende en verachtende alle syn gheslachte om u te dienen / hunlieden als vreemt estimerende / u dienst bewijsende waer dat ghy hem beveelt/ en ghy hem (met alsulcker wreetheyt) verworpende ende doen sterven wilt : Och hoe qualijc is besteet den dienst die hy gedaen heeft / ende heeft syn broeders ende syn gheslachte tot dienst ghebracht / aengesien den loon daer voor is (zonder verdient te hebben) de doot. Ende ic Joncvrouwe voor dat ic u bewaert en gedient hebbe (door mynen loon te hebben) voor myn ooghen te zien sterven de fleur van myn gheslachte / die my zoo grootelijcx bemint : Maer (believet Godt) dese doot noch dese droefheydt die en wil ic voor myn oogen niet zien/ want Agraies myn broeder / en myn Oom Heer Galvanes die zullen my in myn landt voeren/ want het ware groote dwaesheyt te dienen de ghene die't zoo qualijcken bekennen ende loonen den dienst diemen hem doende is/ ende begonst zeer te weenen / zegghende: Dese wreedtheyt welc ghy Amadis toonende zijt / Godt geve dat van hem ende van syn gheslachte op u verhaelt moet worden al ist dat ic versekert ben dat syn verlies ende qualijcvaert (hoe groot dat oock zijn mach) hy het uwe niet te ghelijcken en zal zyn / want hy (de syne verghetende) zoo bemint hy u alleene boven al dat ter weerelt bemint mach zijn. Als Mabile dit zeyde/zoo was Oriane alsoo vervaert dat haer therte ghesloten is/ dat sy in een lange wijle niet spreken en konde / tot haer zelven wat komende / zoo sprac sy zeer bitterlijc weenende: O ongeluckighe catijvige boven alle die oyt geboren waren / hoe macht met my zijn teghen alsulcken verstant als ghy hebt / ic ben tot u gekomen om remedie van myn groot verdriet niemant anders wetende om tot raet te nemen/ende ghy beswaert myn herte noch veel meer / suspitie hebbende van 'tghene dat ic noyt en dachte/ maer dat doet myn kräcke fortuyne dat ghy in quaet neemt 'tghene dat ic u om beters wille te kenné geve: Ic bid Godt dat hy my nimmermeer en wil zalich maken noch opstaen / zoo myn herte oyt ghedacht heeft iet van 'tgene dat ghy my zeght / my en twijffelt ooc niet dattet deel dat ic aen u Neve hebbe / al gheheel volmaect is tot satisfactie van myn begeerte / maer 'tghene dat my aldermeest beswaert/ dat is / want hy nu ghewonnen heeft de heerschappije van dat Eylandt/ oft eenighe vrou-persoon voor my d'avontuere volbrocht: dat zoude my meerder pijne zijn dan de doot / ende door alsulcken grooten rasernije als ic in my gevoel / zoo neem ic voor quaet 'tghene dat hy by avontueren ter goeder meyninghe ghesept heeft. Niettemin hoe ende in wat manieren dat dit gheschiedt is/zoo bid ic u dat ghy my vergeven wilt 'tghene dat ic oyt op u verdient hebbe / ende begheer op u/ op de groote liefde die ghy tot uwé Neve hebt dat verghevén zij/ en dat ghy my raden zult al dat hem ende my profijtelijcx zijn mach. Zo heeft sy haer met een blijde aensicht al lachende in haren arm ghenomen/ende ghekust/ zeggende: Myn ghetrouwe vriendinne boven alle die inde weerelt zijn / ic belove u dat ic nimmermeer van alsulcke zaken uwen Neve sprecké en zal/noch hem te verstaen ofte te kennen gheven dat hy daer op letten mach/ maer spreect ghy met hem en al 'tghene dat u goet duncken zal/ dat zal my ooc goet duncken. Mabile die heeft haer gheantwoort: Joncvrouwe ic vergeeft u / op conditie dat ghy beloven zult (by al dien dat ghy eenige gramschap tot hem draghende zijt)dat ghy hem dat niet betoonen zult / ghy en zult my dat eerstmael te kennen gheven, op dat daer geen ander dwalinghe door en kome/ gelijc de voorleden. Hier mede zoo zijn sy beyde ghepaeyt / als de ghene daer gheen on-

minne tusschen beyden komen en mocht. Maer Mabile niet verghetende 'tghene dat Amadis ghesproké hadde / die heeftet hem zeer scherpelijc gesept / ende berispt / versoepende ende verachtende 'tgene dat Briolanie in presentie van Oriane haer Meesterse ghesproken hadde / hem doen ghedenckende 'tgroot perijckel daer syn leven (door die vrouwe) in gestelt hadde gheweest / hem waerschouwende dat hy / zoo wanneer dat hy tegens haer sprake / voor hem zien zoude / ende dat hy peysen zoude wat swaerder dinc dat is de jalousie wt 'therte van een vergramde vrouwe te trecken / hem zegghende wat grooter verdriet dat Oriane daer door gheleden hadde / ende de maniere die sy gevonden hadde om haer te vreden te stellen. Amadis na dat hyse grootelijcx daer af bedanct heeft / dat zelve in alsulcken danc nemende dat sy voor hem ghedaen had / dat mocht hy levé / hy haer noch Koninghinne maken zoude / tot haer zeggende: Myn beminde Nichte / myn ghedacht is zeer verre ende diversch van de suspitie van myn vriendinne / die sy gehadt mach hebbé / want een van d'aldermeeste diensten daer ic haer in alsulcke zaken dienen mach / dat is / dat ic niet alleene Briolanie en rade dat sy d'avontuere wil proeven / want ic zouds zelve met haer reysen in alle plaetsen daer sy begheerde om alsulcke zaken: De reden is dese / na den roep van alle menschen / zoo is Briolanie gheestimeert voor eene vande schoonste vrouwen der weerelt / zo schoone datmen houdé zoude dat sy door haer schoonheyt zonder eenich belet binnen de verboden kamer wel komen zoude / maer om dat ic het contrarie houdende ben / aengesien dat ic Grimanese ghesien hebbe / ende dat sy in verre na by haer schoonheyt niet te ghelijcken en is / zoo ben ic wel versekert dat de zelve eere die alle d'ander gewonnen hebben / die zal ooc mede Briolanie winnen: Het welcke ic van Oriane niet twijffelende en ben / want daer geen ghebrec meer af en is om te volbrengen / da[n] de proeve te doen: Daerom hadde di[t] ghescyhiedt gheweest voor de proeve va[n] Briolanie / zoo zoude een iegelijc zeggen dat / hadde Oriane d'eerste geweest ende d'avontuere volbrocht / zoo zoude Briolanie ghesept hebben / hadde sy voor Oriane moghen komen / de proeve hadde haer ghevallen; maer Briolanie d'eerste zijnde / eñ daer in faelgerende (als ic wel versekert was) zoo zal myn wtverkoren lief alle d'eere ende glorie behouden: Dit was de zake vã myn stout bestaen. Mabile die was hier door zeer wel te vredé / ende Oriane noch veel bat als sy't haer vertelt hadde / groot berou ende leedtwesen hebbende vande quade suspitie die sy voorghenomen hadde / denckende dat sy anderwerf door alsulcken accident haer zelven ende haren ghetrouwen vrient in groot perijckel ghestelt hadde ende voor een amende van haer misdaet / zoo werd ghesloten dat Amadis door een oude gote (die aen eené boomgaert quam wt het logijs van Oriane ende de Koninghinne Briolanie) komen zoude om haer te spreken ende vrolijc te zijn. Dit aldus ghesloten zijnde / ende Amadis van Mabile gescheyden zijnde / zoo hebben Oriane ende ooc Briolanie die by malkanderé waren Amadis by henlieden doen komen: by hen ghekomen zijnde / zoo hebben sy hem gebeden dat hy hen de waerheyt zeggen wilde van 'tgene dat sy hem vragen zouden. Hy heeftet hen belooft. Oriane zeyde: Nu wilt ons te kennen gheven wie de Joncvrouwe was die den krans met de bloemen gewonnen heeft / als ghy het sweert wont. Hy was van dier vraghe bedruct aenghesien hy de waerheyt zegghen moeste / niettemin hy keerde hem tot Oriane / ende zeyde: Inder waerheyt Joncvrouwe / sprac hy / ic en weet niet meer van haren name te spreken noch wie dat sy is / dan ghy en doet / nochtans zoo was ic zeven daghen in haer ghezelschap reysende / maer ic zegghe v datsy

zeer schoon hayr hadde/ende aen al dat ic ghesien konde / zoo was sy zeer schoon/ maer van hare zaken zoo en weet ic niet meer dan ghy en doet/want ic versta dat ghy haer noyt gesien hebt. Oriane zeyde: By al dien dat sy groote eere behaelt heeft / volbrenghende d'avontuere / dat hadde haer byna zeer dier ghekost/want na dat ic verstaen hebbe. Arcalaus ende Lindorac syn Neve die wilden haer den krans nemen / ende by den hayre aen eenen boom hanghen/ 'ten hadde gheweest dat ghyse beschermdet. Ic en late my niet duncke sprac Briolante/dat hy haer beschermt heeft / by al dien dat hy Amadis is / maer dien valjanten Donckerschoon/diemen niet min en behoort t'estimeren dan Amadis: Maer al ist dat hy my alsulcken grootē dienst gedaen heeft/ nochtans zoo en zal ic daer door (zonder affectie) de waerheyt niet laten te zeggen. Daerom zoo zegghe ic/ al heeft Amadis te bovē gegaen in vromicheyt dien stercken Apolidon/ ghewonnen hebbende het vaste Eylant/daer door groote eere ende verkrijghende / zoo en heeft Donckerschoon (afworpende op eenen dach tien vande vroomsten Ridders vanden Hove ws vaders des Koninex Lisuarts /ende verslaen de twee vrome Reusen Famongomad ende Baligant syn sone) niet min eere ende lof verkreghen: willen wy dan zegghen dat Amadis passerende onder den boghe vande ghetrouwe Minnaers het beeldt veel zoeter ghelupt ghevende dan door eenighen anderen Ridder/ daer door te kennen ghegheven heeft de ghetrouwicheyt synder liefden / zo dunct my datmen niet min estimeren en zal Donckerschoon / wttreckende dat brandende sweert 'twelc in tzestich jaren noyt Ridder heeft moghen wttrecken. Daerom beminde vriendinne zoo en ist niet betamelijc(dat d'eere diemen Donckerschoon toeschrijvende is) valschelijcken Amadis toeschrijven zoude aengesien datmen den eenen zoo wel als den anderen groote eere toebehoort te schicken/dat is myn opinie. In deser maniere waren dese Joncvrouwen koutende ende lachende / inde welcke alle de schoonheyt en goede gratie vande weerelt versaemt waren / zoo dat sy met dien Ridder in grooter ghenuechte waren/die zoo zeer van hun beyden bemint was. Ende zoo veel te meer blijschap had hy in syn herte/als hy was overdenckende de kräcke fortuyne daer hy in ghestelt hadde ghewe est op d'arme rootze/zonder hope oft remedie/ende zoo na de doot. Aldus daer zijnde/zoo heeft hem de Koninc door een Joncvrouwe by hem doen komen/ hem zeggende hoe dat Heer Quedragant ende Landin syn Neve hun begheerden te quijten van hunne beloften/zoo dat hy (latende zulcke groote blijschap) gaen moest daer sy waren/ ende met hem Heer Bruneo ende Bransil: Komende by den Koninc daer veel vrome Ridders waren/ zo is Heer Quedragant opghestaen/ zegghende : Heer Koninc ic heb hier verbeyt de komst van Amadis van Gaule/ also ghy wel weet/ daerom aengesien hy nu tegenwoordich is/ zoo begheer ic myn belofte te quyten/ die ic hem belooft hebbe. Daer heeft hy vertelt alle 'tghene dat hem inden stryde met hem gheschiedt was/ ende van hem verwonnen / grootelijcx tegen synē danc/ komende tot desen Hove om hem te stellen onder syn macht/ende hem vergeven de doot vanden Koninc Abies van Irlant syn broeder / ende hebbende nu wtghejaecht alsulcken passie ende lijden als hy tot noch toe gehadt heeft syn verstant grootelijcx daer door gheturbeert zijnde/ dat na syn kennisse ende zinlijcheyt zoo moest hy de waerheyt te kennen gheven/ bevindende dat hy meer door groote hovaerdije van door gherechte reden ghesocht hadde alsulckē doot te wreken/ wel wetende dat tusschen Ridders zonder eenighe verhalinge van wraken/ alsulcken bataelie ghepasseert was / ende aengesien het alsoo geschiet was/ zoo heeft hy hem

ſyns broeders doot vergeven/ hem hou-
dende voortaen voor ſyn vriendt/in zulc-
ker maniere als hem dat believen zal.
De Koninc heeft tot hem gheſeyt: Heer
Quedragant iſt zake dat uwen grooten
lof ende u vrome feyten van wapenen
(winnende groote eere ende fame) over
al vermaert zijn zoo en zal dit niet min-
der gerekent worden/ want de ſterchept
ende vromichept die de redē oft de raden
niet onderdanich en zijn/ die en zijn niet
zeer te achten. Daer na zoo heeft hyſe
beyde in haer armen doen nemen/ Ama-
dis hem grootelijcx bedanckende van't
ghene 'twelc hy voor hem dede/ende de
vrientſchap die hy aen hem begheerde/al
was dis doen ter tyt voor kleyn geacht/
zoo heeft ſy langen ende menigen tijt ge-
duert eñ onderhouden gheweeſt tuſſchen
hun beyden/alſmē namaels noch hooren
zal/ende de batalie die tuſſchē Floreſtan
ende Landin geſtelt was om dier zelver
zaken/zoo was daer recht bevonden dat
(aenghesien Heer Quedragant ſyn zaken
vergheven hadde) insgelijcx Landin ooc
behoorde ende ſchuldich was te verghe-
ven/ 'twelc ghedaen zijnde/ zoo was den
ſtrijt gheſcheyden/ waer af Landin zeer
verblijt was/ gheſien hebbende de groote
vromichept van Floreſtan inden ſtrijdt
vande Koninghen. Dit aldus gepaſſeert
zijnde/ende dat de Koninc Liſuart zom-
mighe daghen van ſynen arbeyt gheruſt
hadde die hy inden ſtrijt vanden Koninc
Cildadan ghehadt hadde/ zoo werdt hy
denckende op de ſcherpe ghevanckenis
vanden Koninc Arban van Norgalen eñ
Angriote van Eſtravaus. Zoo heeft hy
voor hem genomen te reyſen na het Ey-
lant van Mongaze daer ſy ghevanghen
laghen dit heeft hy Amadis ende ſyn an-
dere Ridders te kennen gegeven. Maer
Amadis heeft hem gheſeyt: Heer Koninc
ghy weet wel wat grooter verlies het is
van Galaor/ daerom waer u beſte al-
ſulcx/ ic zoude wel begheeren met myn
Broeder ende myn Neven hem te gaen
zoecken/ Godt ghevе dat wy (ſoy dien
tyt van u vertrecken/hem niet ons bren-
ghen moeten. De Koninc zeyde: Godt
die weet/ had ic alſoo veel zaken niet te
beſchicken/ niet wat grooter begheerten
ic hem zelve in perſoon gaen zoecken zou-
de: maer aenghesien dat my niet moghe-
lyc en is/ zo dunct my dat ghy volbrengt
dat ghy my zeght. Terſtont zoo zijn daer
opgheſtaen meer dan houdert Ridders/
zeer wtghenomen ende zeer vroom ter
wapenen/ zeggende dat ſy mede de reyſe
aennemen wilden/want alſoo ſy verobli-
geert waren tot groote avontueren zoo
en mochten ſy gheen grooter hebben dan
'tverlies van alſulcken Ridder. Dit be-
haechde den Koninc zeer wel/ maer hy
zeyde dat Amadis niet vertreckē en wil-
de voor dat hy hem ghesproken hadde.

Hoe de Koninc wandelende inde gaelde-
rijen van ſyn Paileys twee groote vye-
ren in Zee zach, recht na de ſtadt ko-
mende.

Het achtienſte Capittel.

DEs avonts na de maeltijdt was
de Koninc in een galerije gegaen/
byna tijdt zijnde om ſlapen/ ter
Zeewaert ziende/ zo heeft hy zien
komen inde Zee twee vyeren/ die na de
ſtadt quamen daer ſy al t'zamen af ver-
vaert waren/ſchijnende een vreemde za-
ke te zijn dat het vyer ende het water te
zamen vereenichden/ maer dat naerder
komende/ zoo hebben ſy tuſſchen beyde
de vyeren een Schip zien komen dat bo-
ven op dē maſt hadde ſtaen twee waſſen
keerſſen/ zoo dat ſcheen dat het gheheele
Schip brandende was. Tgeruchte was
zoo groot/dat alle 'tvolc vander ſtadt na
de mueren liepen om dit wonder t'aen-
ſien/ zorghende (aengeſien dat het water
niet machtich ghenoech was om 'tvyer
te bluſſchen) dat daer anders niet af ko-
men en zoude dan dat de heele ſtadt ver-
brant zoude worden: het volc was groo-
telijcx

telijcx verbaert / want het Schip quam vast naerder. Zoo dat de Koninghinne met alle hare Vrouwen ende Maechden voor groote vreese ghegaen zijn in haer Capelle. De Koninc is te peerde ghese-ten ende noch vijftich Ridders met hem/ die hem altijdt bewaerden : Als hy nu aen den oever vander Zee quam / zoo heeft hy daer gevonden den meesten deel van syn Ridders/ ende de voorste van alle waren Amadis/ Guillam ende Enil/ alsoo na den vyere / dat hy hem verwonderde hoe dat sy't ghelijden mochten. Hy heeft syn peert met sporen gesteken/ende is by hunlieden ghekomen / 'twelc hem zeer verschricte van 'tgeruchte/ maer ten leet niet langhe sy en hebben ghesien van onder een kleedt des Schips wtkomen een Joncvrouwe heel in wit ghekleedt/ hebbende in haer handen een kofferken van goudt / het welcke sy voor ieghelijcx ooghen open ghedaen heeft / ende heeft daer wt ghenomen een keersse al brandende/ die sy inde Zee wierp/ ende 'tlicht is wtghegaen / ende de vyeren gheblust/ zoo dat daer gheen teecken af ghebleven en is/ waer door alle 'tvolc zeer verblijdt was / verliesende alle voorleden vreese/ niet anders daer blijvende dan de twee wasse keerssen die boven op dē mast stonden en branden/ zoo grooten licht gevende / dat den gheheelen oever vander Zee daer door verlicht was : het kleedt van't Schip afghenomen zijnde daer sy mede ghedect was / zoo zaghen sy datse al heel bedect was met roosen ende bloemen/ eñ hebben daer binnen hooren spelen met instrumenten van zoeten geluyde boven maten. Het spel cesserende/ zoo zijn daer wtghekomen tien Joncvrouwen zeer rijckelijc gekleet/ met kostelijcke huyven op henlieder hoofden/ ende guldē roepen in hare handen/ voor henlieden zoo is gekomen de Joncvrouwe die de keersse in de Zee gheworpen hadde / komende na den Koninc toe op den kant van't Schip ende hebben den Koninc toe-ghenyecht. De Koninc insgelijcx tot henlieden / ende heeft geseyt: Joncvrouwe ghy hebt ons in groote vreese ghestelt door u vyer / ist dat u believt/ zoo zeght ons wie ghy zijt/ al ist dat wy't lichtelijcken zonder veel bedenckens wel raden zouden. Heer Koninc/ antwoordden sy / te vergheefs zoo zoude hy arbeyden / die meynen zoude vreese te stellen in uwer herten / oft van alle uwe Ridders / maer de vyeren die ghy ghesien hebt, die voere ic met my om my ende myn Joncvrouwen te bewarē: daerom ist dat ghy denct dat ic Vrgande d'Onbekende ben/ zo denct ghy de waerheyt. Ic ben tot u ghekomen als tot den meesten Koninc der weerelt / ende om de Koninginne te besoecken/ wiens gelycke van deuchden ende eerlijcheden niemant ghelijckende en is. Doen zeyde sy teghen Amadis: Heer Ridder komt ghy hier tot my alder-voorst/ende ic zal u zeggen hoe dat (om u ende om Galaor u broeder eñ u vrienden vanden arbeydt t'ontslaen in den welcken ghy u hebt willen steken) ic hier ghekomen ben/ want 'tzoude al verloren arbeydt zijn/ al waer't dat hem alle de weerelt zochte/ ic zegh u dat hy ghenesen is van syn wonden/ ende in alsulcken leven ende vrolijcheyt als hy oyt binnen syn leven gheweest heeft. Joncvrouwe/ zeyde hy/ ic heb altijt in myn gedacht gehadt / dat naest Godt u remedie de ghesontheyt van Galaor was / eñ myn blijschap/ want inder manieren gelijc hy gestelt was alsmen hem van my begeerde/ ende voor myn ooghen wech voerde/ had ic alsulcken suspitie niet ghehadt / ic had liever den doot met hem ghestorven/ dan hem van my te laten scheyden / ende de danckbaerheyt die ic u hier door bewijsen mach / die en is anders niet dan zo u wel kennelijc is dat is mynen persoon te stellen in alsulcke zaken tot uwer eeren ende dienst/geen perijckel vreesende al waer't oor tot in myn doot te gaen. Blyft gherust / zeyde hy / want ghy zult hem zeer korts zien met alsulckē blijschap/ dat ghy

wel te vreden zult zijn. De Koninc heeft haer ghesept: Joncvrouwe het waer tijt dat ghy met ons ten Pallepse quaemt. Ic bedanc v zeer / sprac sp / want desen nacht zoo zal ic hier blijven / maer morghen vroech zal ic v begeerte doen: Laet van Amadis / Agraies / Heer Bruneo / Heer Guillam om mp komen / want sp zijn amoureus ende geestich van herten / ghelijc als ic ooc ben. Het zal alsoo gheschieden / sprac de Koninc / ende al dat ghy begheeren zult. Doen heeft hp alle 't volc ter stadtwaert doen gaen / ende heeft oorlof ghenomen / ende is ten Pallepse gereden / maer hp heeft doen blijven twintich Schutters om te bewaren dat daer niemandt aen den oever der Zee komen en zoude. Des anderen daechs smorghens heeft de Koninghinne ghesonden twaelf hackenepen zeer kostelijc toe-ghemaect voor Oriande en haer Joncvrouwē. Amadis met d'andere die sp genoemt hadde / zijn om haer ghekomen zeer kostelijc ghehabitueert daer komende / hebben sp Oriande en d'ander Joncvrouwen ghevonden zo sp wten schepe gekomen waren / in een Tente die sp des nachts doen stellen hadde. Sp zijn van hun peerden ghesetten ende tot haer ghekomen / daer sp wel onthaelt waren ende sp-lieden desgelijcx hebben haer groote eere bewesen daer na hebben sp haer te peerde gestelt / ende de vier Ridders die reden op bepde zijden van haer. Maer als sp haer zelven aldus ghevonden heeft / zoo zepde sp: Nu verheucht mpn herte ende is zeer gerust / aengesien dat ic omringt ben vande gene die mpns ghelijcke zijn: Dit zepde sp / om dat sp zoo zeer amoureus was als sp-lieden waren / van dien overschoonen Ridder haer Lief. Binnen den Pallepse komende / zoo heeft de Koninc haer wel onthaelt. Sp heeft spn handen ghekust / ende heeft alomme ghesien groote menichte van Ridders alle 't Pallepss door / daer na op den Koninc ziende / heeft sp ghesept: Heer Koninc ghy hebt hier over groot ghezelschap / maer ic en zegghe dat niet alleen om de weerde van dese Ridders door de groote liefde die sp tot v dragende zijn / maer de Princen bemint zijnde van hun ondersaten / zijn sp daer door in hunliedē staet veel bat versekert daerom ziet wel toe dat ghy v daer in wel houdt / op dat ghy v niet en laet duncken dat v geen dinc hinderlijc en is. Ziet wel voor v van quade raders / want 'tzelve is het oprecht fenijn 'twelc de Princen bedervende is / ende believet v ic zal de Koninghinne besoecken / maer ic zal noch niet v van zommighe zaken spreken aleer ic van hier schepde. De Koninc heeft haer gheantwoordt / ic bedancke v zeer vanden goeden raedt die ghy mp gheeft / want ic hope na mpn wterste beste alsoo te doen: Gaet en besoect de Koninginne / want sp v in grooter weerde heeft / daerom zijt versekert dat sp gheerne doen zal alle 'tghene dat v begeerte is. Sp is met haer vier Ridders bp de Koninginne gegaen / daer sp van Oriane en vande Koninginne Briolante ende van alle d'ander Vrouwen en Joncvrouwen met grooter vrientschap ontfanghen hebben gheweest. Sp heeft grootelijcx aenmerct de schoonhept van Briolante / maer zach dat sp bp de schoonhept van Oriane niet te ghelijcken en was: Sp nam groote ghenuechte hunlieden t'aensien / en zepde teghen de Koninghinne: Eerweerdighe Vrouwe / ic ben tot desen Hove gekomen om te zien de groote hoochept vandē Koninc ende van v / ende ooc de hooghe excellentie der wapenē / ende de schoonhept der vrouwen vander weerelt / want inder waerhept zoo ghelooove ic datmen in gheen Kepsers noch Princen Hof diergelijcke vinden en zoude / daer van de proeve van't vaste Eplandt ghetupghenisse gheeft dat dit voorseker ende warrachtich is / ende dat het ghewin van dien in vromichept te boven gaende de machtige ende valjante Apolidon den doot van de wreede ende stercke Reusen / de deer-

lijcke

lijcke ende straffe oorloge daer in de vromicheyt eñ kracht vanden Koninc uwen man ende van alle de syne wel ghebleken heeft: Wie zoude zoo stout ende onweetent moghen zyn / die zoude dorven affirmeren dat inde heele weerelt schoonheyt ware / dewelcke teghen dese twee Joncvrouwen te ghelijcken ware: inder waerheyt te zegghen niemandt / alsoo ic die aenmerckende myn herte is in groote ruste ende blyschap ghestelt: Noch zoo moet ic meer zegghen / dat hier de liefde in meerder getrouwicheyt onderhouden wort / als sy opt tot eenighen tijdt onderhouden is gheweest / 'twelc ghebleken heeft inde proeven van't brandende sweert / eñ aen den krans met de bloemen / van het welcke men binnen tzestich jaren (den meesten deel vander weerelt om gaende) niemant ghevonden en heeft die dit heeft moghen ten eynde brenghen / want die den krans met de bloemen ghewonnen heeft / die heeft wel laten blycken dat sy uutghenomen is boven alle andere harē lieve ghetrouwe te zijn. Als Oriane dit hoorde / zoo veranderde haer couleur / eñ wert zeer bevreest / zorgende dat Urgande iet van haer ende van Amadis te kennen gheven zoude / waer door sy in groot perijckel eñ beschaemtheyt komen zoude moghen / zoo waren sy ooc alle die daer boelschappen hadden oft amoureusen / maer boven al Mabile eñ de Joncvrou van Denemercke / wel vast gheloovende dat het meeste perijckel op henlieden komen zoude. Oriane wert Amadis ziende die by haer was. Als hy haer vreese aenmerckende was / is hy bat by haer ghekomen / zegghende: En hebt geen vreese / want 'ten zal niet gheschieden / als ghy zorcht. Doen zeyde hy teghen de Koninghinne: Eerweerdighe Vrouwe vraecht Urgande wie dat sy was / die den krans met de bloemen van hier gedragen heeft. De Koninginne zeyde: Ic bid u Urgande / ist dat u belieft dat ghy ons zegghen wilt 'tghene dat Amadis begheert te weten. Sy heeft gheseyt al lachende: Hy behoort dat veel beter te weten dan ic / aenghesien hy haer ghezelschap ghehanteert heeft / haer door grooten arbeyt verlossende uut de handen van Arcalaus eñ Lindorac: Ic Joncvrouwe / zeyde hy / dat en waer niet mogelijc dat ic haer gekent zoude hebben / noch sy my / ghelijc ghy wel weet / want sy haer teghen my niet laten kennende / als sy teghen u ghedaen heeft zoo zoude ic verloren arbeydt doen / daer af iet te zegghen. Aenghesien het alsoo is / sprac sy / zoo zal ic te kennen gheven 'tghene dat my daer af kennelyc is. Doen heeft sy met luyder stemmen ghesproken dat een iegelyc hooren mocht. Al ist dat Amadis haer daer ghebracht heeft om de proeve te doē als eē maecht / inder waerheyt het is een vrouwe / ende d'oorsake dat sy den krans ghewonnen heeft / die was door den genē die sy uutermaten zeer beminde / ende ghy zult weten dat sy gheboren is binnen de heerschappije ende Koninckrijcke vanden Koninc ende uwe / maer van haer moeders weghen / zoo en is sy uut desen lande niet / ende binnen dit Koninckrijc is haer wooninghe / daer sy grootelijcx ende rijckelijc in ghegoet is / maer ist dat sy eenich verdriet lijdende is oft iet dervende is / dat is door faute dat sy tot haren wille niet en heeft den genen die sy zoo zeer bemint als sy wel begheeren zoude. Niet meer en zal ic u van hare zaken te kennen gheven / noch Godt en ghehenghe niet dat door my eenighe zaken te kennen ghegheven moeten worden / die ander persoonen secreet houden / maer die haer begheert te kennen / die machse zoeckē in't Koninckrijc vanden Koninc daer synen arbeydt verloren zal zijn. Het herte van Oriane begonst wat te stillen / insghelijcx ooc van d'andere. De Koninghinne zeyde: Ic geloove wel al 'tghene dat ghy zeght / maer alsoo veel wist ic van te voren als ic nu doe / dan ic dachte dat een Maecht was / ende niet een vrouwe / als ghy zegt. Laet

v hier met ghenoeghen / zonder iet meer daer af te weten sprac Vrgande / aenghesien dat sy v Hof alsulcken eere bewesen heeft door haer groote ghetrouwicheyt. Voor dese woorden waren Oriane ende alle d'ander te vreden ghestelt. Daer na zijn sy ter maeltijt gegaen daer't kostelijc bereydt was / als alsulcken Hove toebehoorde. Vrgande heeft de Koninghinne gebeden dat sy mochte logeren by Oriane ende by de Koninghinne Briolanie: Het zal alsoo ghescien/antwoordde sy/ maer ic zorghe dat heulieder vrolijcheyt ende wulpsheyt v letten mach/ heulieder schoonheyt die zoude de Ridders meer leets ende verdriets aen doen die hun voor hen niet wachten en zouden sprac sy/ tegen welcke dat hunlieder vromicheyt noch kracht noch discretie niet helpen en zoude mogen om hun van alsulcken perijckel te wachten/ veel swaerder dan de doot. De Koninghinne heeft haer gheantwoordt al lachende: My dunct dat de Ridders lichtelijcken te vergeven zijn zal het torment ende den doot die sy om heulieder wille gheleden hebben. Vrgande verblijde haer in de woorden vande Koninghinne: Sy heeft 'tlof aen haer ghenomen ende is na haer loggijs gegaen / 'twelc een vierkante kamer was daer vier bedden in stonden/ een voor de Koninginne Briolanie d'ander voor Oriane / het derde voor Mabile/ ende het vierde voor Vrgande. Daer hebben sy in vrolijcheyt ende in genuechten ghewee st tot dat slapens tijdt was: Maer na dat sy alle in slaep waren / zoo wert Vrgande ghewaere dat Oriane niet in slaep en was ende heeft ghesept: Nadien ghy niet en slaept / zoo ist wel reden dat v wacker houde die noyt zonder v gesichte vaert noch ruste en heeft / in zulcker voegen zoo gaet d'een blijschap voor d'ander. Oriane was beschaemt door't ghene dat sy haer zeyde. Maer Vrgande dit merckende / heeft haer gheseyt : En hebt gheen vreese voor my / al ist dat ic v secreet kenne, want ic zal't zo secreet houden als ghy zelve / maer by al dien dat ic iet zegghe/ dat zal zoo bedectelijc zijn/ dat alsmen't weten zal / zoo en zal 'tperyckel daer af niet moghen hinderen. Oriane zeyde: Ic bid v sprecet heymelijc/ op dattet dese Jonckvrouwen niet en hooren. Vrgande antwoordde haer : Van desen ancxt zoo zal ic v ontslaen: Doen heeft sy een kleyn boecxken ghelangt zoo kleyne datmen't in een handt besluyten mochte/ ende begonst daer wat in te lesen / ende zeyde : Nu zuldy weten dat sy-lieden door gheen zake ter weerelt diemen hen doen mach niet wacker worden en zullen/ ende by al dien dat hier iemant binnen quame die zal terstont ter aerden in slape vallen. Oriane is tot Briolanie ghegaen / ende hadde haer zeer gheerne ontwaect/ maer sy en konde niet/ doen begonsten sy te lachen sy heeftse met 'thooft ende met d'armen getrocken/ ende voorts vanden bedde ghesleypt ende insgelijcx oock Mabile/ maer sy en konde haer niet wacker maken. Doen heeft sy gheroepen de Jonckvrou van Denemercke / die voor de kamer-deure buyten op een bedde lach en sliep/ als sy binnen ghekomen is / zoo is sy terstont ter aerden in slape ghevallen/ daer na zoo is sy in haer bedde gaen ligghen met Vrgande / ende zeyde : Ic bid v vriendelijc (aenghesien v discretie ende wijsheyt zoo groot is dat toekomende dinghen v bekent zijn) dat ghy my eenige wilt te kennen gheven die my ghebeuren zullen. Vrgande heeft op haer ghesien met onweerde al lachende / ende zeyde: B minde dochter waer't dat ghy wist 'tghene ghy begheert / (zoo verre alst tot uwer schade ware) ghy zout dat vlieden/ maer en ghelooft dat niet / want 'tghene dat door den almoghenden Godt gheordineert is dat en is niemant machtich te beletten / zoo wel 'tgoet als 'tquaet : by al dien dat hy't niet betert : Maer aenghesien ghy zoo grooten begheerte hebt om wat van my te weten / zoo zal ic't doen. Ende zeyde haer: In dien tijt als 'tgroot

verdriet u teghenwoordich zijn zal/ ende veel volcx om uwent wille met grooter droefheyt getormenteert zullen worden/ zoo zal den stercken Leeu met syn ander beesten wtspringen/ende door syn groote briesschinghen u bewaerders zoo vervaert maken / datse verlaten zullen syn scherpe klauwen/ eñ zal van uwen hoofde worpen de hooghe kroone / die u niet meer toebehooren en zal. Ende zal u in syn spelonc ke stellen waer door synen rasenden hongher verzaet zal worden. Nu myn beminde dochter / nu ghy dit weet/ denct oft ghy daer iet zout moghen tegen doen dat u profijtelijc mocht zijn / eñ ziet wel toe wat ghy doen meucht / want dit moet aldus geschieden. Voorwaer/ sprac Oriane / ic waer veel bat te vreden dat ic't niet gebraecht en hadde / aengemerct ghy my in alsulcker vreese ghestelt hebt met alsulcken vreemden eñ wreeden eynde. Joncvrouwe ende schoone Princesse/ sprac sy / en begheert niet te weten daer u discretie noch u kracht niet sterc ghenoech toe en is om dat te beletten: Niet temin/ wt bedecte dingen zoo vreesen somtijts de menschen daer in sy hun behooren te verblijden: Daerom binnen dien middelen tijt zoo maect u blyde ende vrolijc. want Godt die almachtich is heeft u gemaect een dochter vanden vroomsten eñ besten Coninc der weerelt met alsulcke schoonheyt dat sy in alle Landen b. kent is ende heeft u laten benummen den ghenen die boven alle d'eere ende prijs hebben ende begheeren blinckende is ghelijc den dach teghen de duysternisse / vanden welcken (aenghemerct 'tghene dat ghepasseert is / ende die ghy zelve ghesien hebt) zoo meuchdy zonder faute versekert zijn dat ghy de zelve zijt die hy meer bemint dan syn eyghen persoon: Hier af behoordy groote glorie in u herte te hebben/dat ghy heerschappije hebt over den ghenen die door syn verdienste vande gheele weerelt weerdich is Heer te zijn. Nu zo ist tijt dat dese Joncvrouwen ontwaect worden. Doen heeft sy't boecxken wederom genomen als voren / ende terstont zijn sy uit hunnen slaep gesprongen. Aldus was Urgande daer met grooter ghenuechte/ hebbende al dat sy begeerde. Ten eynde van zommighe daghen heeft sy den Coninc gebeden dat hy versamen wilde alle syn Ridders / ende de Coninginne haer groote Vrouwen ende Joncvrouwen/ want sy begheerde dese te spreken eer sy van daer reysde. Dit wert terstont ghedaen in een groote schoone zale/ kostelijc verciert. Urgande heeft haer zelven gaen stellen in een plaetse daer sy van een ieghelijc ghehoort mocht worden/ ende heeft tot den Coninc ghesiept: Heer Coninc aenghesien dat ghy de brieven bewaert hebt die ic u ende Heer Galaor ghesonden hebbe ter tijdt dat Donckerschoon van u schiet/ gewonnen hebbende 'tsweert/eñ syn Joncvrouwe den crans met de bloemen / zoo begheer ic op u dat ghy die hier laet halen / op datmen hier openbaer mach kennen dat my kennelijc waren die dinghen al eer sy ghescheden. De Coninc heeftse laten halen / ende een yeghelijc laten hooren lesen. Sy hebben bevonden dat al volbrocht was dat daer in ghescreven stont / daer sy zeer af verwondert waren: maer noch boven al vā de groote stoutichept vandē Coninc hem zelven stellende in dien strijdt boven de dreychlijcke woorden die daer in stondē: daer hebben sy ghehoort hoe dat (door de dry slaghen die Donckerschoon geslagen heeft) den slach ghewonnen was. Den eersten als hy den Coninc Cildadan voor de voeten van Heer Galaor ghewo[r]pen heeft. Den tweeden als hy versloech den vromen eñ sterckē Sarmadan de Leeu. Ende den derden als hy verloste den Coninc/ die Mandafabul den vreesselijcken Reuse vandē rooden Toren onder synen arm gheladen hadde om in syn Schepen te draghen / dien hy synen arm totten ellenboghe af sloech/ waer door de Coninc beschermt wert/ eñ den Reuse verslagen.

Ighelijcx zoo ghesciedde 'tgene dat sy van Heer Galaor geschreven hadde / dat syn hooft ghestelt zoude worden onder de macht vande ghene die de dry slaghen slaen zoude. Twelc ghebeurde als hem Amadis in synen schoot had liggende by na doot zijnde/ter tijt als hy hem overleverde de Jonckvrouwen die hem begeerden. Maer nu, sprac Vrgande/zoo wil ic v zommighe dinghen zegghen die te ghescieden staen / na de tyden die d'een na den anderen komen zullen/ ende heeft aldus ghesept: Daer zal twist opstaen tusschen de groote slange / ende den stercken Leeu/waer door vele wreede dieren versamen zullen / groote gramschap eñ verwoetheyt zal hem overkomen / zoo dat vele van die de doot smaken zullen. Den grooten Romeynschen Vos zal gequetst worden vande klauwen des stercken Leeus / syn vel zal wreedelijc ghescheurt worden/ waer door een deel vande groote Slanghe in grooter benautheyt zijn zullen. Op die tijt zal't tamme Schaep ghedect met swerte wolle/ tusschen henlieden ghestelt worden / maer door syn groote ootmoedicheyt ende vriendelijcke toevinghe zal't te vreden stellen de straffe wreetheyt van hunlieder stercke herten/ ende zalse d'een vanden anderen scheydē. Maer terstont zoo zullen de hongerighe wolven neder komen vande scherpe berghen teghen de groote Slange/ ende van hunlieden verwonnen zijnde/met alle syn ghedierten/zoo zal hy besloten worden in een van syn kuylē. Den teeren Eenhoorn zal synen mont stellen in d'ooren vanden stercken Leeu/ eñ zal hem met syn groot geruchte wt synen slaep wecken/ die met hem nemen zal zommighe van syn wreede ghedierten / ende zal secours doen de groote Slanghe/ die hy vinden zal gebeten ende met de tanden ghescheurt vande hongherighe wolven/zoo dat veel bloets van tusschen syn stercke schellen wtghestort zal worden hem treckende wt hunne hongherighe muylen / zoo dat alle de wolven verscheurt ende qualijc ghetracteert zullen worden / ende 'tleven vande groote Slanghe wederom gerestitueert zijnde / zal wt haer binnenste inghewant alle haer fenijn schieten/ende consenteren gestelt te zijn inde klauwen vanden stercken Leeu. De witte Hinde in dat vreesselijc bosch roepende na den Hemel ende bleetende / die zal wederom ghenomen wordē. Heer Koninc laet dit nu beschryven want 'tzal t'zamen aldus gebeuren. De Koninc heeft gheantwoort dat hy alsoo doen zoude / maer op dat pas zoo en had hy daer gheen verstant af. Den tyde zal komen, sprac sy / dat alles openbaer zijn zal. Vrgande heeft op Amadis ghesien die stont en peysde / ende zeyde hem: Amadis wat wildy veel peysen in't gene dat v niet profiteren en mach / cesseert daer af/ ende peyst op eenē koop die ghy nu doen moet. In dien tijdt zoo zult ghy op't wterste van v doodt ghekomen zijn door't leven van vreemde persoonen / eñ om 'tbloet van vreemde zuldy v bloet wtstorten / ende van dien koop zoo zal pijne ende smerte v zijn / ende 'tprofijt eñ winninghe eens anders. Den loon die ghy daer voor hebbē zult / dat zal gramschap eñ verre verscheydinghe van uwen wille ende begeerte zijn/ ende dit kostelijc ende scherp sweert dat zal v ghebeente doorslaen ende ooc v vleesch / in zulcker maniere dat ghy in grooten ghebreke van v bloet zijn zult: ghy zult in alsulcken staet komen / dat al waer't dat de halve weerelt v toebehoorde/ zo zoudy die wel willen gheven / op dat in stucken ware oft ghewORpen in eenighe riviere oft poel daer't nimmermeer wt en zoude komen: Daerom ziet wat v nu te doen staet/wāt ghelijckerwijs als ic't v ghesept hebbe/ zoo zal't ghescieden. Amadis aenmerckende dat sy al t'zamen op hem werden ziende / zoo zeyde hy haer met een blijde ghelaet: Jonckvrouwe door de zaken die ghepasseert zijn / die ghy voorsept hebt/ moghen wy ghelooben dat dese teghen-

woordighe

woordighe woorden die ghy hier ghesproken hebt/waer vallen zullen. Maer aenghesien dat ic sterffelijc ben / ende dat ic niet langher en mach leven dan't Godt en belieft/nochtans is myn begeerte veel meer om groote / sware / ende perijckeleuse dinghen te bestaen daer eere ende fame door te winnen is/dan anders te leven / daer door waer't dat ic vreesde de schromelijcke dinghen dat zoude ic door reden veel eer doen inde teghenwoordige die my daghelijcx te voren komen / dan de secrete oft verborgen zaken die toekomende zijn. Vrgande zeyde : Alsoo moghelijc zout zijn v groote vromicheyt wt uwer herten te verjaghen/alst zoude zijn alle 't water wt der Zee te trecken. Daer na zeyde sy teghen den Koninc: Heer Koninc ic begheer te reysen/zijt ghedachtich de woorden die ic v hier voren gheseydt hebbe / als eene die v eere ende dienst begheerende is stopt v ooren van een ieghelijc boven al voor de gene die gheen goede wercken en hebben. Hier mede heeft sy van hun allen oorloof ghenomen/ met haer vier Ridders zonder iemandt meer te begheeren tot ghezelschap / ende is tot haer Schip ghegaen / ende zoo zaen als sy daer in was / zo wast terstont overdect met eenen grooten duysteren nevel/ ende is alsoo inde hooghe Zee ghevaren.

Hoe de Koninc Lisuart met syn Ridders raet houdende om te bestormen het Eylandt vanden brandenden Poel, om den Koninc Arban van Norgalen ende Angriote van Estravaus te verlossen. Ende daer te schepe gekomē zijnde een Joncvrou een Reusinne, begheerde aen den Koninc ende aen de Koninghinne, dat Amadis eenen kampslach slaen zoude teghen Ardan Canile, ende dat op de navolghende conditien.

Het neghentienste Capittel.

Vrgande gherepst zijnde/als ghy ghehoort hebt / sommighe daghen daer na de Koninc Lisuart wandelende op eē velt/ divisserende tegen syne Ridders van de reysen die hy begheerde te doen na het Eylandt van Mongaze / daer den brandenden poel was om te verlossen de Koninc Arban van Norgalen/ende Angriote van Estravaus/zoo hebben sy zien komen inde Zee een Schip / het welc na de haven vande stadt quam: Terstont is hy derwaerts ghereden / om te weten wat daer in was. Als de Koninc daer quam/ zoo was alreede in eenen boot gestelt een Joncvrouwe ende twee schildtknechten/ als sy aen landt quamen/de Joncvrou is opghestaen/vragende oft de Koninc daer was? Sy antwoordden ja/ maer sy waren alle zeer verwondert vā haer grootte/ want binnen alle den Hove en wasser niet een Ridder die op een palme na zoo lanc was als sy ende alle haer leden ende maecsel warē daer na gheproportioneert/ ende was schoon ende kostelyc ghekleet: Sy zeyde tot den Koninc : Heer Koninc ic brenghe v een bootschap / ist dat v beliefte is zoo zal ic die te kennen gheven in presentie vande Koninghinne. Dat zal v gheschieden antwoordde de Koninc. De Koninc is tot syn Palleys ghegaen/ ende de Joncvrou is hem ghevolcht. Ghekomen zijnde voor de Koninghinne eñ alle d'ander Ridders ende groote Vrouwen vanden Hove zoo heeft de Joncvrouwe ghevraecht / oft daer teghenwoordich was Amadis van Gaule / die te voren ghenaemt was Donckerschoon ? Amadis heeft gheantwoort: Joncvrouwe ic ben't. Sy heeft hem met quaet semblant aenghesien/ende zeyde: Het is wel moghelijc dat ghy't zijt / maer nu zal men zien oft ghy te recht gheprezen wort. Doen heeft sy twee brieven voortghebracht/waer af de zeghels van goudt waren / den eenen heeft sy den Koninc ghegheven/ ende den anderen de Koninginne/ die van geloove waren. De Koninc heeft tot haer gheseyt: Joncvrou zeght al dat v belieft wy zullen v aenhooren. Sy heeft gheseyt. Heer

Koninc/

Koninc / Gromadaze de Reusinne vandē
brandenden poel / en d'overschoone Ma-
dasime / ende Ardan Canilee d'ontsiende
(die om henlieden te beschermen by haer
ghekomen is) die hebben vernomen dat
ghy inden zin hebt na haer lant te treckē/
om haer dat af te nemen / maer aengesien
dat dit niet doenlijc en is zonder verlies
van groote menichte van volcke / zoo la-
ten sy u door my weten dat sy't stellen
zullen in een vonnisse van eenen kamp in
deser manierē / dat Ardan den kamp aen-
nemen zal teghen Amadis van Gaule /
ende by al dien dat hy hem verwint ofte
doot slaet / zoo zal haer lant ontslagen eñ
vry zijn / syn hooft met hem voerende na
den brandendē poel / maer ist dat hy ver-
wonnen oft doot gheslaghen wordt / zoo
zullen sy Heer Koninc / hun alle in u han-
den overgeven / ende ooc den Koninc Ar-
dan ende Angriote van Estravaus / die
sy ghevanghen houdt / die zullen terstont
hier zijn: Daerom ist dat Amadis hun-
lieden zoo grootelijcx bemint / als sy ho-
pende zijn / eñ de hope metter waerheyt
laet blijcken / consenteert dan de batalie
om te verlossen alsulcke twee vrienden /
ende by al dien dat hy verwonnē oft ver-
slaghen blijft / zoo zalse Ardan met hem
nemen / maer en consenteerdy dat niet zo
suldy terstont aensien in u presentie hun
beyder hoofden af slaen. Beminde Jonc-
vrou / vraechde Amadis / oft ic desen strijt
acceptere / wat versekertheyt zal de Ko-
ninc hebben / dat dit volbrocht zal wordē
dat ghy hier gheseyt hebt? Dat zal ic u
zegghen / antwoordde sy: D'overschoone
Madasime met noch twaelf Joncvrou-
wen van grooter weerden / die zullen in
ghevanckenisse komen / hen stellende
onder de macht vande Koninginne voor
een zekerheydt ende ostagie dat dit vol-
brocht zal worden / oft datmen hunlie-
der hoofden al t'zamen af slaen zal / ende
van u en begheert sy anders gheen ver-
sekeringhe / dan (ist dat ghy verslaghen
wort) dat hy u hooft met hem mach voe-
ren / ende vry wech reysen: Doch zullen sy
meer doen / dat door dese conditie in t ge-
vanckenis vanden Koninc komen zullen
Andagel den ouden Reuse met syn twee
sonen / ende neghen Ridders / die de ghe-
vanghenen in hunlieder behout hebben,
ende Steden ende Sloten vanden Ey-
lande. Amadis heeft gheseyt: Ist dat de-
se int behout vanden Koninc ende de Ko-
ninghinne komen / die ghy zeght zoo zijn
hier goede borghen genoech: maer ic zeg
u dat ghy van my gheen antwoorde en
zult hebben / 'ten zij dat ghy my consen-
teert by my te komen eten / eñ dese schilt-
knechten die ghy met u brenght. Maer
by wat reden noody myē vraechde sy / dat
en is gheen hertelijcheyt / want al uwen
arbeyt zal verloren zijn / aenghesien dat
ic u hate totter doot toe. Joncvrou / zeyde
hy / dit is my leedt / want ic beminne u, eñ
zoude u alle d'eere bewijsen die my mo-
gelijc ware / daerom begeerdy antwoor-
de van my te hebben / zoo consenteert dat
ic u zegghe. Sy heeft hem geseyt: Ic con-
senteert / meer om belet te schouwen / om
dat ghy antwoorde gheven zoudt ghelijc
ghy behoort / dan door mynē wille. Ama-
dis zeyde: Joncvrouwe om my t'avon-
tueren voor alsulcke twee vrienden / ende
op dat d'eere vanden Koninc daer door
vermeerdert mach worden / zoo ist een
rechtveerdighe zake / ende daerom zoo
acceptere ic de batalie indē naem Godts.
Laet komen die hier borghe voor blijven
zullen: Inder waerheyt / sprac de Jonc-
vrouwe / ghy hebt wel na mynen zin ge-
antwoort / behoudelijc dat de Koninc be-
loven zal, zo ghy u verliest, dat hy u nim-
mermeer bystandt doen en zal teghen de
vrienden vā Famongomad. Joncvrou /
zeyde de Koninc / ic belooft u: daerom
laet ons gaen eten / want het tijdt is. Ic
zal met gaen / sprac sy met meerder blij-
schap dan ic dachte. Doen zeyde sy tegen
den Koninc ende de Koninghinne. Mor-
ghen vroech zoo zullen hier zijn Mada-
sime met haer Joncvrouwen / eñ de Rid-
ders

ders in ghevanckenisse : Ardan Canile die zal terstont de batalie begeeren/maer het is wel reden dat ghy hem van elc een verseckert / uytghesteken van Amadis/ wiens hooft dat hy van hier voeren zal. Heer Bruneo die daer teghenwoordich was / zeyde : Joncvrouwe zomtÿts zoo hoopt een persoon het hooft van eenen vreemden met hem te nemen / maer hy verliest het syne/zo mocht den zelven Ardan ooc mede wel ghebeuren. Amadis badt hem dat hy swÿghen wilde. Maer de Joncvrouwe zeyde teghen Heer Bruneo: Wie zÿt ghy die alsoo voor Amadis verantwoort ? Ic ben een Ridder / sprac hy/ die zeer gheerne de batalie mede aennemẽ zoude / waer't zake dat Ardan Canile eenen gezelle tot hem daer in stellen wilde. Sy heeft tot hem gheseyt : Van dese batalie zÿdy gheexcuseert/maer hebdy zulcken grooten begheerte om te vechten / ic zal u des anderen daechs na dese batalie stellen eenen mynen broeder die zoo grooten doot-vyant van Amadis is/ als ghy toont dat ghy syn vrient zÿt/ wãt ic geloove na dat hy is/dat hy u wel verbieden zal dat ghy op een ander tÿt voor hem niet verantwoorden en zult. Joncvrou / zeyde Heer Bruneo / is u broeder alsulcx als ghy zeght / zoo zal't hem wel van noode zÿn om te volbrenghen 'tgene ghy hier met grooter gramschap belooft hebt/ ziet hier mynen pandt / want ic begheer de batalie / ende heeft den Koninc syn hantschoen ghelangt. De Joncvrou heeft van haer hooft ghenomen een juweel van zilver / ende zeyde tot den Koninc: Ziet hier den mynen / dat ic waerachtich maken zal dat ic hier ghesproken h bbe. De Koninc heeft de panden geaccepteert tegen synen danc/ want hy was ghenoech beladen met den strÿdt van Amadis ende Ardan / die zoo valjant ende ontsien was vã alle die inde weerelt waren want in vier jaren tÿdts zoo en hadder noyt Ridder teghen hem dorven te velde komen/die hem kende. Dit aldus ghschiet zÿnde/is Amadis tot syn loggys gegaen / ende de Joncvrouwe met hem: 'twelc hy niet en behoorde gedaen te hebben om 'tbeste Kasteel dat syn vader toebehoorde/ eñ om haer meer eere te doen/ heeft hy haer in een kamer ghelept daer Gandalin alle syn wapenen eñ het ander ghereetschap in ghedaen hadde / eñ beyde haer schildtknechten met haer. De Joncvrouwe de kamer al aensiende/ zoo wert sy merckende het sweert van Amadis/ 'twelc haer zeer vreemt docht te zÿn/ ende zeyde teghen haer schiltknechten eñ teghen d'ander die by haer waren/ dat sy wat buyten de kamer vertrecken zoudẽ/ want sy begeerde wat alleen te zÿn. Sylieden denckende oft sy iet secreets doen wilde/hebben sy haer alleen gelaten. Sy heeft de kamer ghesloten / ende heeft het sweert genomen/ daer latende de scheede met haer toebehoorte / om datmen niet ghewaer worden en zoude dattet iemant wech hadde/ende heeft dat ghesteken onder haren roc dien sy onder haren mantel hadde/ die zeer vreemt gemaect was/ sy heeft de kamer open ghedaen/ eñ haer volc is binnen gekomen / sy heeft den eenen van hunliedẽ het sweert onder synen mantel gesteken/ hem bevelende dat hy't secretelÿc in haer Schip draghen zoude/ tot hem zegghende : Gaet en haelt my mynẽ kop dat ic daer uyt drincken mach/ d'ander dachten dattet waer was / ende de schiltknecht heeft alsoo ghedaen. Terstont zoo zÿn binnen de kamer gekomen Amadis ende Branfil/ ende hebben haer eerlycken neder doen zitten op een bedde. Ende Amadis heeft haer ghevraecht: Joncvrouwe wilt ons zegghen (believet u) tot wat uren dat Madasime morghen vroech komen zal. Sy zal komen / antwoordde sy / voor den noen : Waer by vraechdy dat ? Om dies wille/sprac hy/ dat wy haer te ghemoet begheeren te rÿden/ende eerlÿc ontfanghen/ haer bewÿsende dienst ende vrientschap / ende heeft sy door my eenich verdriet ghehadt / zoo

begheer ic haer daer beteringhe voor te doen zulcx als sy my bevelen zal: By al dien, sprac sy, dat ghy gheen leetwesen en hebt / zoo is Ardan Canile de zelve persoon die hy gheweest is vander tydt dat hy wapenen begonst te draghen / zoo dat ghy hem gheven zult voor een amende u hooft / want van d'amende die ghy zoudt moghen doen / die en zouden van geender weerdẽ zijn. Daer voor zal ic my wachten, sprac hy / ist moghelijc / maer begheerde sy iet anders vã my dat zoude ic geerne doen / om verghiffenisse van haer te krijghen. Hier mede zijn sy wt de kamer gegaen / daer latende Enil niet meer andere om haer te dienen / maer sy hadde zo grooten begheerte om van daer te zijn / dat haer verdrietelijc was alle de menichte van spijse die daer was. Als de tafel op ghedaen was / zoo is sy opghestaen ende zeyde teghen Enil: Heer Ridder zeght Amadis dat ic vertrecke / eñ dat hy vast gheloove dat al 'tghene hy my ghedaen heeft te vergheefs ende verloren is. Inder waerheyt / sprac Enil / dat wil ic wel gelooven / want alle 'tgene dat tot uwer eere gedaen is geweest / dats al om niet. Hoedanich dat ic zijn mach / zeyde sy / ic belove my zeer luttel van u / eñ noch min van hem. Ic wil't wel ghelooven / antwoordde Enil / dat van alsulcken onwetende Joncvrouwe als ghy zyt / noch ic / noch niemandt anders hem iet beloven mach: Daer na is sy na haer Schip ghegaen, zeer verblijt zijnde met het kostelijc sweert dat sy hadde verkregen / eñ heeft Ardan Canile eñ Madasime vertelt hoe sy haer bootschap volbrocht hadde / ende hoe dat de batalie bestemt ende aenghenomen was / hebbende versekeringe van den Koninc / ende dat sy zonder achterdencken te lande komen zouden. Ardan Canile bedancte haer grootelijcx van al dat sy ghedaen hadde / ende heeft teghen Madasime geseyt: Myn beminde vriendinne en hout my voor gheen Ridder / by al dien ic u niet doe van hier reysen tot uwer eeren / ende u landt vry houdende / eñ noch meer / dat al eer een man een halve myle weechs mach gaen / zoo zal ic u leveren 'thooft van Amadis / oft en gunt my u liefde oft vrientschap niet. Sy heeft stille ghesweghen / ende niet geantwoort. Hoewel sy nochtans wel begheerde de wrake van haren vader eñ broeder vanden ghenen diese verslagen hadde / zoo en was daer gheen dinc ter weerelt daer sy door begheeren zoude dat sy met Ardan Canile versaemt zoude mogen zijn / want sy was schoone ende edel / ende hy was zoo leelijc / mismaect / ende versmadelijc / alsmen opt zach. Zoo dat dese reyse niet en gheschiedde met haren danc / maer door den wille haers moeders / om dat Ardan Canile haer landt beschermen zoude / ende by al dien dat hy den doodt van haren man ende haren sone ghewreken konde / zoo zoude sy hem Madasime tot eenen wijve gheven / hem latende alle haer lant. Want dese Ardan Canile was een wtghenomen Ridder / inde weerelt syns ghelijcke niet van grooter famen eñ feyten van wapenen. De historie van hem wil ic u vertellen van waer hy gheboren was / eñ 'tfatsoen van syn lichaem ende aensicht / ende ander dinghen hem aengaende. Hy was geboren in een Provincie ghenaemt Canile / ende was vanden bloede vande Reusen / die daer zijn meer dan in eenige ander plaetsen / maer hy en was niet zeer groot van lichaem / maer wat hoogher dan ander mans die geen Reusen en waren. Hy was zeer grof van leden / ende breet van schouderen / de borst hooge ende vierkant / eenen dicken hals / de handen / voeten ende beenen na advenant: ten anderen syn aensicht was zeer groot ende breedt / ghelijc van eenen hondt / want door dese ghelijckenis zoo was hy ghenaemt Canile / de neusgaten waren wijt ende breedt syn aensicht ende syn handen ende de borst waren al vol swerte placken / hy hadde een wreet ghesichte ghelijc eenen Leeu / syn lippen waren

ren die ende omghewelfst / syn hayr ghekrolt datmen't nau kemmen en mocht / synen baert insghelycx / hy was out vyfendertich jaer / ende van syn vyfentwintich jaren / zoo en vondt hy noyt Ridder noch Reuse die hem met kracht van handen oft met eenich ander geweer dorsde bestaen / hy was zoo grof van ghebeente ende zoo swaer datmen naulyc gheenen Ridder ghevinden en konde die hem dragen mocht. Dit is 'tfatsoen van desen Ridder. Als hy aldus belovende was der schoonder Madasime 'thooft van Amadis / doen zeyde hem d'ongemanierde Joncvrouwe: Heere / door groote reden zoo behooren wy hope te hebben in desen kamp / aenghesien dat haer de Fortuyne toonende is op onse zyde / en uwen vyant contrarie / want ziet hier syn kostelyc sweert / 'twelc ic u brenghe / ende niet goet om kryghen en was / doen heeft sy't hem in syn handt ghegheven / hem te kennen ghevende de maniere hoe sy dat ghekregen hadde. Ardan heeft dat al aenveert / ende zeyde: Ic bedancke u zeer van dese giften die ghy my presenterende zyt / veel meer om de maniere en subtylheyt daer ghy dat mede verkreghen hebt / dan door de vreese die ic hebbe vanden kamp van een Ridder alleen. Terstont beval hy dat men Tenten wt de Schepen doen zoude / ende heeftse doen stellen in een groen pleyn by de stadt / daer sy al t'zamen binnen ghegaen zyn / met hun peerden ende hackenepen / met de wapenen van Ardan Canile / hopende des anders daechs voor den Koninc Lisuart ende de Koninginne Brisene syn huysvrouwe te zyn. Ardan geliet hem zeer blyde / om dat de slach zo korts beteeckent was / om twee zaken: D'eene / om dat hy zonder eenich twyffel hoopte met hem te brenghen 'thooft van Amadis / die zoo grootelycx over alle de weerelt vernaemt was / ende dat alle de fame ende eere op hem komen zonde. D'ander / om dat hy door alsulcken doot winnen zoude de schoone Madasime: die maecte hem zeer fier ende vrolyc / zonder eenich peryckel te vreesen. Aldus zo hebben sy in hun Tenten gebleven / verwachtende 'tbevel vanden Koninc. Insgelycx zoo was ooc Amadis in syn logys met veel Ridders van grooter weerden / die altyt by hem waren / ende vreesden zeer voor de batalie die sy lieden voor zo vreesselyc hielden / zorghende dat sy hem daer in verliesen mochten. Op dese tyt zo zyn daer gekomen Agraies / Heer Florestan / Galvanes zonder lant / ende Heer Guillam / die hier af niet geweten en hebben / want sy hadden ghewee st vlieghen inde bosschagien / maer als sy wisten dat de batalie aengenomen was / zoo beklaechden sy hem grootelycx / om dat hy die niet met meer Ridders aengenomen en hadde / daer sy met groote reden hun hadden mogen mede instellen / maer die 'tmeeste verdriet daer in hadde / dat was Heer Guillam / want hy hadde zomtydts hooren zegghen dat desen Ardan Canile de stercste en krachtichste in wapenen was boven iemandt die inder weerelt mocht zyn / daer door vreesde hy zeer dat Amadis niet dueren en zoude mogen in't velt een voor een / zoo dat hy wel hadde ghewilt inden stryde zyn / had Ardan willen noch eenen tot hem daer in stellen / verwachtende alsulcke avontuere als Amadis verwachtende was. Heer Florestan die gheheel ontsteken was van gramschap / zeyde: Inder waerheyt broeder ghy en acht my niet vele / noch ooc voor gheen Ridder / aenghesien dat ghy op alsulcken tydt op my niet ghedachtich gheweest en hebt / want ghy laet wel blycken dat my niet en profiteert u te bewaren oft gade te slaen / aenghemerct dat ghy (in alsulcke perijckelen) my als vreemde hout / desghelycx zoo beklaechden hun zeer Agraies ende Heer Galvanes. Beminde vrienden / zeyde Amadis / en wilt u niet beklaghen / want de batalie en was niet meer dan van my alleen begheert / ende om mynent wille is sy gheroert geweest /

zo dat ic niet en mocht antwoorden/ dan volghende syn begheerte / maer haddet op een ander maniere moghen geschien/ op wien had ic my meer moghen betrouwen tot myn secours ende hulpe/ dan op u-lieden/ want de groote vromicheyt vã u-lieden die zoude my kracht geven / als ic in perijckel zoude gheweest hebben. In deser maniere heeft hem Amadis ontschuldicht teghen dese Ridders / ẽ zeyde: Het waer goet dat wy morgen vroech te peerde waren al eer de Koninc te peerde waer / om Madasime t'ontfanghen/ die zeer gepresen wort van alle die haer kennen. Des morghens vroech zoo hebben sy kostelijcke ende rijckelijcke kleederen aenghedaen/ ende zijn te peerde ghesetẽ die zeer schoon ende kostelijc waren/ende hebben haer te ghemoet ghereden / ende met henlieden Heer Bruneo ẽ syn broeder Branfil ende Enil/ die een schoon ẽ bequaem Ridder was / zeer vrolijc van herten die door syn goede manieren ende vromicheyt zeer bemint was / ende van een yeghelijc zeer gheprezen / alsoo dat sy waren onder hun achten. Als sy by de Tenten quamen / zoo hebben sy Madasime zien komen met Ardan Canile ende hun ghezelschap. Madasime was ghekleet al in't swerte/ als rouwe dragende over haren vader ende broeder / haer schoonheyt die was zoo levende dat een yeghelijc hem daer af verwonderde/ ende insghelijcs haer / haer Maechden ẽ Joncvrouwen al in't swert ghelijc als sy. Ardan die leyde haer met den toom/daer na zoo quam den ouden Reuse met syn twee sonen ende neghen Ridders als borghen zijnde. Dese Ridders by haer komende/ zoo hebben sy haer groote reverentie bewesen/ende sy heeft haer verootmoedicht tegen hunlieden/na dat scheen met groot semblant. Amadis is by haer gekomen/ ende zeyde haer: Weerde Joncvrouwe/ ist dat ghy gheprezen wordt / dat is wel recht ende reden/ na dat aen u blijckende is/ende voor wel geluckich mach hy hem estimeren die kennisse aen u heeft / om eere ende dienst uwen persoon te bewijsen/ want my aengaende/ ic zegh u dat ic alsoo doen zal in al 'tghene dat ghy my bevelen meucht. Ardan Canile besach hem / ende hy docht hem zoo schoon als hy opt een Ridder ghesien hadde / maer het en behaechde hem niet dat hy teghen haer sprac ende zeyde: Heer Ridder treckt achterwaerts / ende en zijt niet zoo stout toe te spreken die ghy niet en kent. Heer Ridder/ zeyde Amadis/ d'oorsake dat wy hier gekomen zijn is / om haer te kennen ende die te dienen. Ardan zeyde hem: Nu zeght my dan wie ghy zijt/ dan zal ic zien oft ghy alsulcx zijt die een Joncvrou behoort te dienen van zo grooter af komst. Zoodanich als ic ben/ sprac Amadis/ zoo wil ic haer gheerne dienst doen/maer om dies wille dat ic zoo weerdich niet en ben alst wel van noode ware / zoo en zal ic nochtans niet laten dese begeerte te hebben: Maer aenghesien dat ghy begheert te weten wie ic ben / zoo zeght ghy my eerstmael wie dat ghy zijt / die my alsoo van haer jagen wilt. Ardan Canile heeft hem met grooter gramschap aengesien/ tot hem zegghende: Ic ben Ardan Canile/ die haer meer ende beter dienst doen mach op eenen dach / dan ghy in al u leven/al waer't dat ghy noch tweemael zo goet waert als ghy zijt. Tmach wel zyn/ zeyde Amadis / maer ic weet wel dat uwen grooten dienst met zo goeder herten niet gedaen en zoude worden als mynen kleynen dienst zoude/na wtwijsen van uwe onmanierlijcheyt ende onbequaemheyt/ ende aengesien dat ghy my begeert te kennen / zoo weet dat ic ben Amadis van Gaule / de zelve daer ghy de batalie op begheert / ende by al dien dat ic dese Joncvrou verdriet aengedaen hebbe oft swaricheyt/ dat ic zonder groote schande niet voorby en mocht / zoo zal ic't met goeder herten beteren met eenige andere diensten. Ardan zeyde hem: Ist dat ghy dorst verwachten dat ghy belooft hebt/

zoo zal ſy zonder twÿffel voor amende van haer verdriet/v hooft hebben/'twelc ic haer leveren zal. Deſe amende/ zeyde Amadis / en zal ſy met mynen wille niet hebben maer ſy zal een ander hebben dat noch veel meerder zÿn zal ende dat haer veel bat behaghen zal/ dat is/ want door my belet zÿn zal het houwelÿc tuſſchen haer ende v / want ic en kenne gheenen man zoo ſimpel van verſtande die hem zoude laten goetduncké dat haer ſchoonheyt ende d'uwe t'zamen verſaemt zouden voeghen. Van 'tghene dat Amadis zeyde / dat en miſhaechde Madaſime niet/ende wert lachende/ende haer Joncvrouwen mede. Maer Ardan wert zoo verbaerlÿc gram/dat hy geheel wert bevende/ toonende alſoo vreeſſelÿcken ghesichte/ dat de ghene die in feyten van wapenen gheen groot verſtandt en hadden/ niet aenſiende de vromicheit eñ de kracht van Amadis / zonder twyffel ſy zouden ghelooft hebben dattet de leſte batalie eñ den leſten dach zÿn zoude van ſyn leven. Aldus zÿn ſy tot den Koninc ghekomen/ ende Ardan heeft ghesept: Heer Koninc ziet hier de Ridders die in v ghevanckeniſſe gaen zullen / om vaſt te maken 'tgene dat onſe Joncvrouwe belooft heeft/ by al dien dat Amadis derf houden 'tgene hy gheconſenteert heeft. Amadis is voort ghekomen ende heeft geſeyt: Heer Koninc hier ben ic al bereyt om de batalie te doen zonder langer te beyden/ ende ic zegghe v / al waer't dat ic die niet aengenomen en hadde ende belooft/zoo zoude ic die aenveerden / alleenlÿc om te beletten ende te keeren het ongelÿc houwelÿc van Madaſime/maer ic begheere dat de Koninc Arban van Norgalen eñ Angriote van Eſtravaus hier teghenwoordich zullen komen / ter plaetſen daer icſe hebben mach / by al dien dat ic de batalie winne. Ardan zeyde: Ic zalſe doen komẽ daer de batalie ghescheiden zal / ende iſt dat ic de batalie winne/ zoo zal ic v hooft ende hunlieden met my voeren / eñ Madaſime inſghelÿcx met hare Joncvrouwen/ die in bewaerniſſe vande Koninginne zullen komen / om te volbrenghen dat beſproken is / maer 'tis van noode dat Madaſime geſtelt worde ter plaetſe dat ſy de batalie aenſien mach. Aldus zoo is de ſchoone Madaſime met haer Joncvrouwen in bewaerniſſe vande Konninghinne gheſtelt / ende in bewaerniſſe des Koninckx den ouden Reuſe met ſyn twee ſonen ende de neghen Ridders. Maer van Madaſime zoo zegh ic v / dat ſy ghekomen is voor de Konninghinne met alſulcker ootmoet ende manierlÿcke diſcretie / al waſt nochtans dat door haer komſt Amadis alſulcken grooten perÿckel nakende was / maer door dat ſy al te zamen zeer bedroeft waren/zoo genoechden hun allen haer maniere ende weſen zeer wel / haer bewÿſende groote eere. Maer Oriane ende Mabile aenſiende de wreede manieren van Ardan zoo waren ſy boven maten zeer verbaert / vertreckende na haer kamer daer ſy menighen traen gheweent hebben / zorghende dat de groote vromicheyt van Amadis niet ſuffiſant ghenoech en was te wederſtaen alſulcken Duyvel. Dit aldus ghedaen zÿnde/ende den dach vander batalie ghestelt zÿnde teghen des anderen daechs/ zoo heeft de Koninc ſyn Schutters eñ ſyn Jaghers bevolen/ dat ſy rontom een velt beſluyten zouden met ſtaken eñ ketenen/ het welcke voor ſyn Palleys gheleghen was / om dies wille dat door faute vande peerden de Ridders iet van hun eere oft vromicheyt niet verlieſen en mochtẽ/ 'twelc Oriane zach door een venſter aenmerckende 'tgroot perÿckel 'twelc daer om haren beminden vrient bereydt ghemaect wert / zoo wert ſy zoo verſlaghen dat ſy zonder eenich verſtandt ghevallen is in d'armen van Mabile. De Koninc is ghegaen ten logÿſe van Amadis daer veel Ridders verſaemt waren / eñ heeft tot hunlieden ghesept: Aenghesien dat de Konninghinne ende haer Dochter / ende

Briolante met alle d'ander Joncvrouwẽ die nacht in haer Capelle gegaen waren / biddende dat Godt harẽ Ridder beschermen ende bewaren wilde dat hy Amadis met hem tot syn Palleys leyden wilde / met Heer Florestan / Agraies Guillam ende Enil / eñ rusten daer ghelijc sy doen waren / ende zeyde teghen Amadis dat hy syn wapenen doen brenghen zoude in syn Capelle / want hy begheerde hem te wapenen / ende Godt bidden dat hy hem wilde bystaen ende victorie verleenen. Sy-lieden aldus met den Koninc gaende / zoo heeft Amadis bevolen dat Gandalin syn wapenen draghen zoude daer de Koninc bevolẽ hadde. Als hy dat gaen doen zoude / zoo en heeft hy 'tsweert inde schee niet gevonden / eñ was zoo zeer vervaert ende bedroeft / dat hy liever de doot ghekoren hadde / zoo wel om dat op die tijt ghebeurde / in alsulcken perijckel zijnde / alst scheen een teecken te zijn dat syns Heeren doot daer door nakende was / hy heeftet alom ghesocht / elc een vraghende die daer iet af mochten weten / maer als hy gheen bescheet en konde ghewetẽ oft ghevinden / zoo was hy inden wille hem zelven door een venster te laten vallen in de Zee / en hadde hem in syn memorie niet ghekomen dat hy syn ziele verdoemt zoude hebben. Zoo is hy ten Palleyse vanden Koninc ghekomen met grooter banghicheyt van syn herte / ende heeft Amadis op een zijde ghenomen zeggende: Heer slaet my 'thooft af / want ic heb u een verrader geweest / ende en doet ghy't niet / zoo zal ic my zelven 'tleven nemen. Amadis heeft teghen hem geseyt: Waer door zijdy dus dwaes gheworden / oft wat quader fortuyne is u toegekomen? Heere / antwoordde hy / het waer veel beter dat ic dwaes oft doot ware / dan dat op alsulcken tijdt zoo krancke avontuere gheschiet ware: Ghy zult weten dat ic u sweert verloren hebbe / 'twelc uten scheede gestolen is. Amadis zeyde: Zijdy daer door dus bedroeft? Ic zorchde dat u iet arghers toekomen hadde geweest / wy daer af te vreden zijn / want ic hope een ander te vinden daer door my Godt bystandt doen zal / ist syn beliefte / maer al heeft hy dat gheseyt om hem te vertroosten / zoo wast hem nochtans boven maten leedt / aenghesien dat een vande beste was datmen inde weerelt had moghen vinden / ende 'twelc hy op dat pas zoo grootelijcx van doen hadde / ende om dat hy 'tzelve ghewonnen hadde door kracht van liefde die hy tot syn vriendinne draghende was / want dat aensiende / ende daer op denckende / zo was dat een groote remedie ende vertroostinghe van syn doodtlijcke begheerten / als hy van haer absent was. Hy heeft teghen Gandalin geseyt / dat hy niemant daer iet af te kennen gheven zoude / maer dat hy hem de scheede brenghen zoude / ende vernemen aende Koninginne oft hy syn sweert zoude mogen ghekrijgen / 'twelc Heer Guillam met d'andere wapenen daer ghebracht hadde / dat hy besorghen zoude dat te krijghen / ende waer't dat hy Oriane zage / dat hy haer van synent wegen bidden wilde / dat sy haer stellen wilde op alsulcken plaetse daer hy haer zien mochte / want haer ghesichte zoude hem verwinner vande bataille maken. Gandalin syn bootschap ghedaen hebbende / zoo heeft de Koninginne bevolen datmen hem het sweert gheven zoude / maer de Koninginne Briolanie ende Olinde die hebben hem gevraecht: Wat dunct u dat u Heere gheschieden zal teghen dien Duyvel? Hy antwoordde al lachende met een blyde ghelaet: Joncvrouwe dit en is het eerste perijckeleus stuc niet dat myn Heere bestaen heeft / daerom gelijc als hem Godt bewaert heeft tot noch toe / zo zal hy hem nu ooc bewaren. Dat wil Godt gheven / antwoordde sy. Daer na is hy tot Mabile ghegaen haer te kennen gevende dat sy Oriane zegghen zoude 'tbevel van syn Heere / zoo keerde hy na de Capelle daer de wapenen waren / zegghende tegen syn

Heere dat al na synen wille volbrocht was / daer hy zeer blijde om was / ende grooten moedt ende kracht krijghende/ wetende dat syn vriendinne ter plaetse zoude zijn / daer hy haer van in't veldt aenschouwen mocht. Doen heeft hy den Koninc aen een zijde ghenomen/ eñ heeft hem geseyt: Heer Koninc ghy zult weten dat ic myn sweert verloren hebbe / maer noyt en heb ic dat gheweten dan nu/ ende hebben my de scheede ghelaten. Dit was den Koninc zeer leedt/ ende heeft ghesept: Hoewel dat ic voor my ghenomen ende belooft hebbe myn sweert nimmermeer geenen Ridder te leenen die een voor een in myn Hof kampen zoude/ zoo zal ic dat nochtans u doen / overdenckende in wat grooter avontueren ende perijckelen het uwe in mynen dienst ghestelt is geweest. Heer Koninc/ sprac Amadis/ dat en ghehenge Godt nimmermeer/ dat ic een oorsake zijn zoude dat te breken / aenghesien dat ghy dat belooft hebt voor zoo menighen man van eeren. De tranen liepen den Koninc over syn aenghesicht / ende zeyde: Ghy zijt alsulcx om eenen iegelijcken recht ende getrouwicheyt te houden/ maer hoe zuldy't maken als ghy u kostelijc sweert niet en meucht krijghen? Ic hebbe hier/ antwoordde hy/ 'tghene daer ic mede inde Zee ghewoorpen hebbe gheweest / 'twelc Heer Guillam hier ghebracht heeft/ dat de Koninginne bevolen heeft te bewaren/ waer door/ ende door u bidden aen den almoghenden Godt/ zoo hope ic van hem bystandt te krijghen. Doen heeft hy't inde scheede van d'ander ghepr oeft/ waer in dat wel paste al wast een luttel minder. Dit behaechde dẽ Koninc wel om de scheede wille / door de kracht die sy hadde dat sy de hitte ende koude verjaghen zoude / want alsulcken kracht hadden de beenen vande serpenten daer sy af ghemaect was / maer het was groot verschil dit sweert teghen de deucht van't ander: in deser manieren zo hebben sy dien dach overgebracht tot dat slapens tijt is geweest/ want alle de Ridders die ghy ghehoort hebt/ hadden hun wapenen rontom de kamer vanden Koninc. Maer Ardan Canile heeft alle dien geheelen nacht alle syn volc in hun Tenten groote blijschap laten maken van danssen ende springhen/ op instrumenten spelende van diversche manieren / ende ten eynde van hunlieder spel ende zanc/ zoo riepen sy met luyder stemmen: Morghenstondt komt aen / ende brenght ons den lichtẽ dach om dat Adan Canile volbrenghen mach dat hy belooft heeft de schoone Madasime. Maer de Fortuyne heeft hem hier in teghen gheweest/ want 'tis anders ghekomen dan sy ghehoopt hadden. Amadis heeft dien nacht gheslapen in des Konincx kamer / maer synen slaep en dede hem gheen proffyt/ want hy is ter middernacht opgestaen zonder iet te zeggen/ ende is na de Capelle gegaen/ ende heeft den Capellaen ghewect / ende syn biechte tegen hem ghesproken / te kennen ghevende alle syn zonden/ eñ hebben beyde t'zamen voor dẽ Outaer tot Godt hun devotie gedaen biddende dat hy hun hulper wilde zijn in dien strijt. Den dach aen gekomen zijnde / is de Koninc opgestaen/ ende de Ridders mede die ghy ghehoort hebt/ ende Amadis werdt ghewapent van vrome Ridders. Maer al eer hy syn pantsier aen hadde/ zoo is Mabile daer ghekomen/ ende heeft hem om synen hals gehangen een bagghe in't gout beslaghen/ zegghende dat de Koninginne haer moeder die haer ghesonden hadde met de Joncvrouwe van Denemercke. Maer 'ten was alsoo niet / want de Koninginde Helizene die hadse Amadis gheghven/ als sy hem voor haren sone were kennende / ende hy hadse Oriane ghegeven als hy haer wt de handen van Arcalaus verloste met syn ghezelschap. Als hy ghewapent was / zoo is hem een schoon peert ghebracht/ het welcke Corisande met ander giften ghesonden hadde haren vrient Florestan / ende die voerde

syn

syn lancie/ende Heer Guillam den schilt/ ende Heer Bruneo den helm / de Koninc zat op een groot peert met eenen stoc in syn hant/ende alle 't volc vanden Hove eñ vander stadt die stonden rondtom 't veldt om de batalie aen te zien / ende de groote Vrouwen ende Joncvrouwen die lagen inde vensters. De schoone Oriane ende Mabile lagen in een venster op haer kamer: By de Koninginne was Briolanie ende Madasime met andere Maechden. Amadis in't veldt komende / zoo hebben sy een keten opgheheven ende is daer binnen ghereden / nemende syn wapenen. Maer als hy synen helm op syn hooft stellen zoude / zoo werdt hy Oriane aensiende / waer door hem alsulcken kracht aenghekomen is / dat hem docht inder weerelt gheen dinc zoo swaer oft sterc te zijn/dat hem hinderen mocht. Daer na zoo zijn de Jugen in't velt gekomen / die een ieghelijcken syn recht gheven zouden: hunlieder waren drij/den eenen den vromen ouden Heer Grumedan/ die daer af groot verstandt hadde / ende Heer Quedragant die een vassael vanden Koninc was/ende Brandoyvas. Daer na zoo is Ardan Canile gekomen / zittende op een groot peert / hebbende eenen schildt ende helm van stael / gegort hebbende 't kostelijc sweert van Amadis / 'twelc hem de Joncvrouwe ghestolen hadde / ende een dicke lancie die daverende als oft hyse hadde willen breken/ zoo is hy in't veldt ghereden. Als Oriane dit zach/zoo heeft sy met grooter bangicheyt ghesproken: O myn vriendinne hoe fellijcken ende hoe verbaerlijc komt my de doodt aen / by al dien dat Godt door syn groote ontfermhertichheyt dat niet en versiet. Joncvrou/ zeyde Mabile/ spreect hier af/ ende toon'g een blijde gelaet/op dat ghy uwen vrient daer door kracht ende moet geeft. Doen heeft Heer Grumedan Amadis ghestelt

op het een eynde van't veldt/ ende Brandoyvas Ardan op't ander eynde / ende sy drij ghesetén zijnde / sloeghen de Trompetten. Amadis syn beminde Oriane aensiende / is terstont na Ardan/ eñ Ardan na hem ghereden zoo zeer als hun peerden loopen mochten / ende hebben d'een d'ander zoo straffelijc op de schilden gheraect / ende met zoo grooter kracht dat de lancien in stucken vloghen / ende hebben teghen malkanderen ghestooten/ zoo dat het peerdt van Ardan ghevallen is op syn borst / dat terstont doot bleef/ eñ Amadis peert hadde d'een schouder ghebroken / zo dattet niet en mocht opstaen: Maer Amadis door de vromicheyt syner herten/ is lichtelijc opghestaen maer met grooten arbeyt / want hy hadde terstont een stuc vande lancie door synen schilt eñ door de mouwe van syn pantsier zonder

syn lichaem te raken / dat wtreckende / heeft hy syn sweert ghetrocken / ende is teghen Ardan gekomen / die met grooter ynnen opgestaen was / ende schicte synen helm. Als hy hem zach komen / zoo heeft hy syn sweert wtgetrocken / ende hebben d'een d'ander vervaerlijcken gheslagen / dat een ieghelijc die 't zach hem daer af breesen mochte / want hun slagen waren zoo crachtich ende zoo ras / dat het vyer wt hun helmen ende sweerden vlooch dat sy scheuen te branden: Maer dit gheschiede meer op den schildt van Ardan / want hy fijn stael was / ende de slaghen van Amadis die waren zoo krachtich / dat scheen dat den schildt ende den arm in gloeyende vlammen waren / maer de groote deucht eñ fijnheyt die bescherm-dẽ syn lichaem dat niet gequetst en wert / 'twelcke een dootlijcke schade was voor Amadis / want aenghesien dat syn wapenen zoo sterc ende fijn niet en waren / ende dat Ardan een vande beste sweerden der weerelt hadde / zo en sloech hy noyt slach hy en raecte door syn wapenen eñ in syn lijf / zoo dat hy te vele plaetsen met bloedt ghe verwet was / ende synen schildt byna al in stucken / eñ Amadis sweert en sloech door Ardans wapenen niet met allen / want sy zeer sterc waren. Maer al was syn pantsier van dicke ende stercke malien / zoo wast nochtans meer dan in tien plaetsen doorhouwẽ / ende door elc quam veel bloedts wtgheloopen. Tghene dat Amadis meest profiteerde / dat was syn groote lichticheyt / want daer door dede hy hem den meestendeel van syn slaghen verliesen / nochtans zoo was Ardan in alsulcke zaken zeer expert / ende een groot meester vanden sweerde. In deser manieren zoo hebben sy ghewerst tot de derde ure / malkanderen met handen eñ armen nemende zo wreedelijcken treckende / dat Ardan daer af zeer verbaert was / aenghesien hy noyt Ridder noch Reuse ghevonden en hadde / die zoo lange tegen hem dueren mochte, Ende 'tghene de batalie zoo langhen tijt hielt duerende / dat was dat hy synen vyant lichter eñ lichter ghevonden heeft / ende krachtigher dan in't beghinsel / ende hem zelven aelmachtigher ende vermoeyt ende vol bloedts. Doen mercte Madasime wel dat hy gefaelgeert hadde van syn vermeten / dat hy Amadis verwinnen zoude / het wele haer niet zeer leet en was / noch al hadde ooc Ardan daer syn hooft ghelaten / want haren moet die was zoo groot dat sy liever alle haer lant verloren hadde / dan alsulcken man te trouwen. De Ridders hebben malkanderẽ zeer scherpelijc met groote sware slaghen gheladen / ende die dicwils / daer sy d'een d'ander niet letten mochten / ende een ieghelijc dede syn beste om den anderen ter doodt te brenghen. Maer hadde Amadis zoo stercke wapenen aen ghehadt / d'ander en zoude hem niet mogen verdueren hebben / niettemin al 'tghene dat hy doen mocht / dat was hem wel van noode / want hy was ghestelt teghen eenen vromen ende stercken Ridder ter wapenen / maer syn wapenen die waren al doorslaghen / eñ synen schilt in veel stucken / ende syn lichaem te veel plaetsen doorwont daer veel bloedts wt liep. Als Ortane dit wert ziende / zoo en mocht sy dat niet langher lijden / ende is wt de venster ghegaen met groote bangicheyt / sy is ter neder geseten / haer handen in haer aensicht slaende / denckende dat Amadis de doot nakende was. Mabile dit aensiende dat sy haer zelvẽ aldus sloech / zo wast haer van herten zeer leet / ende heeftse wederom inde venster doen gaen / zeggende dat sy in alsulcken perijckel haren vrient niet en behoorde te verlaten ende af te gaen maer om dies wille dat sy niet en konde ghesien dat hy zoo deerlijc ghewont was / zoo stelde sy haer metten rugghe inde venster / om dat hy haer overschoon hayr zien zoude / om dat hy daer door vromer ende meer moedts krijghen zoude. Sy-lieden aldus slaende / zoo zeyde Brandoyvas: (die een van

de Jugen was) Het is my hertelijcken leet van Amadis/ want ic zie hem qualijc ghestelt van wapenen ende schildt. Dat dunct my ooc / zeyde Heer Grumedan/ daer ic groot verdriet door hebbe. Ghy Heeren/ antwoordde Heer Quedragant/ ic heb Amadis gheproeft/ ende bevonden als ic teghen hem vechtende was / voor alsoo valjant eñ met zulcker stoutichheyt/ dat altijt syn kracht eñ vromicheyt dobbeleert / ende is alsulcken Ridder boven allen die ic opt ghesien hebbe/ die hem bat kan onthouden ende van langher adem/ ic aenmercke hem nu wederom in alle synder kracht/ 'twelc in Ardan niet en is/ maer hy verslaut zoo langx zoo meer. Maer ist dat Amadis iet hinderlijcken is / dat en is anders niet dan de groote haestichheyt die hy ghebruyct / konde hy hem lyden/ hy zoude synen vyant na hem laten komen / ende daer door zoo zoude het swaer ghewichte van syn wapenen hem vermoeyen ende verslauwen. Maer Amadis gesien hebbende syn alderliefste tot de venster vertrocken zijnde / ende te heimwaerts niet meer gesien hebbende/ zoo docht hy dat sy't wt droefheyt van hem ghedaen hadde. Zoo is hy niet wtnemender gramschap teghen Ardan gekomen syn sweert in syn hant/ heeft hem boven op synen helm met alsoo grooter kracht gheslaghen / dat hy van hem zelven niet en wist / dat hy met syn een knie op d'eerste moest vallen. Den slach was zoo swaer ende den helm zoo sterc / dat syn sweert in dry stucken spronc/ ende het minste stuc in syn hant gebleven is. Doen was hy in groote vreese van syn doot zoo waren sy ooc alle die dit aensaghen. Als Ardan Canile dit ghesien heeft/ zoo is hy wat achterwaerts getreden / synen schilt vast voor hem nemende/ ende syn sweert daverende in syn handt/ zoo heeft hy zeer luyde geroepen dat sy't alle gehoort hebben/ zegghende teghens Amadis: Aensiet hier u kostelijc sweert 'twelc ghy tot uwen ongheluck ghewonnen hebt / aenmerct het wel / want het is 'tzelve / hier mede zoo moet ghy sterven. Terstont heeft hy zeer luyde geroepen: Komt myn beminde Madasime aensiet de schoone wrake ende amende die ic u gheven zal/ ende dat ic u door myn vromicheyt ghewonnen hebbe in alsulcker maniere dat gheen ander alsulcken vriendt hebben en zal als ghy hebben zult. Als Madasime dit ghehoort heeft / zoo was sy zeer bedroeft/ ende is de Koninginne te voet gevallen / haer biddende door vrientschap dat sy haer van hem beschermen wilde/ het welc met grooter reden wel doenlijc was/ want Ardan hadde haer belooft dat hy Amadis verslaen zoude oft verwinnen/ al eer dat een man ẽẽ myle weechs gaen zoude/ ende by al dien dat hy's niet en dede / dat sy hem nimmermeer haer vrientschap gheven en zoude: Aensiende dat nu den tijt gepasseert was meer dan vier uren/ alsoo sy zien mocht. De Koninghinne heeft tot haer ghesept: Ic versta wel 'tghene dat ghy zeght/ ende ic zal doen 'tghene dat recht is. Als Amadis hem zelven in desen staet vondt/ syn wapenen doorslaghen ende zonder sweert/ zoo quam hem in syn memorie 'tghene Urgande tot hem ghesept hadde / dat/ waer de helft vander weerelt syne/ hy die gheven zoude dat syn sweert in eenighen poel ghewoorpen ware : Hy heeft na de venster gesien daer Oriane in was / haer ziende metten rugge te hemwaerts / zoo dacht hy wel dat syn krancke fortuyne daer af d'oorsake was/ zoo is hem alsulcken kracht aenghewassen / dat hy syn leven in alder avontueren heeft ghestelt/ liever te doen 'tghene dat hy schuldich was / ende is teghen Ardan ghekomen/ in zulcker voeghen als oft hy hem had willen slaen. Ardan heeft syn sweert verheven / ende heeft hem verwacht/ by hem komende / zoo meynde hy hem te slaẽ. Maer Amadis trat achterwaerts/ zoo dat den slach te vergheefs was/ ende heeft hem zoo na by ghekomen / dat den

anderen

anderen syn sweert niet en mocht tusschen beyden bringhen / ende heeft synen schilt ghevat / eñ met zoo grooter kracht dien ghetrocken / dat hy byna daer mede ter aerden gevallen was / hy is wat achterwaerts ghedeyst / ende heeft den schilt vast ghehouden / oprapende een stuc van eender lancien die voor hem lach / met eē yser aen / ende is terstont teghen Ardan ghekeert / wel bedect met synen schilt. Ardan die met grooter gramschap bevanghen was / om dat hy synen schildt alsoo verloren hadde / is tot hem ghekomen / hem meynende te slaen boven op synen helm. Maer Amadis verhief den schilt / eñ heeft den slach daer op ontfaen / maer al was hy zeer fijn ende sterc ende van hardt stael / zoo is het sweert daer in den kant vanden schilt ghegaen wel drij vinghers diep. Amadis heeft hem gheslaghen met het stuc vande lancie op synen rechten arm by syn hant / dat de helft van het yser gheraect is in't lidt van syn hant / zoo dat hy daer door syn macht verloos / in zulcker voeghen / dat hy syn sweert niet en mocht wttrecken / ende Amadis troc dat met synen schilt na hem. Hoe verblijt dat hy hier af was dat en waer niet om spreken / zoo dat hy wech geworpen heeft 'tstuc vande lancie / treckende 'tsweert wt synen schilt / Gode zeer danckende vande gratie die hy hem gedaen hadde. Mabile dit ziende / heeft Oriane met haer handen omghekeert dat sy haren vrient zien zoude / alsulcken victorie verkregen hebbende / aengesien het groot perijckel daer hy in gheweest had. Amadis is teghen Ardan gekomen / die terstont verflaut was / syn doodt zoo na aensiende / denckende op gheen remedie oft beschermenisse / zoo hoopte hy Amadis synen schilt te nemen / ghelijc als hy hem dien genomen hadde. Maer Amadis heeft hem eenen slach ghegheven op syn slincker schouder / dat hy hem alle syn wapenen af sloech / ende een groot deel van syn vlees eñ gebeente. Als hy ghevoelde dat hy verloren had de macht van syn arm / zoo is hy wech ghelooppen lancx den velde door groote vreese vande sweerde / maer Amadis vlooch hem na / ende als hy hem ghe sien heeft / vermoeyt zijnde eñ beswijmelt / zoo heeft hy hem met syn helm getrocken met alsulcker kracht / dat hy hem heeft doen voor syn voeten vallen. Terstont is hy met beyde syn knien op syn lijf gevallen / ende heeft hem syn hooft afghesllaghen / daer hem een yeghelijc af verblydt heeft / principalijc Arban van Norgalen ende Angriote van Estravaus / die veel verdriets ende pijne gheleden hadden / als sy Amadis in alsulcken noot gesien hadden. Dit zijnde aldus gedaen / zoo heeft Amadis 'thooft buyten 'tvelt geworpen / ende heeft het lichaem gesleypt op een hoochte / ende heeftet van bovē neder inde Zee gheworpen. Hy heeftet bloedt van syn sweert ghevaecht / ende heeftet inde schee gesteken. Terstont heeft hem de Koninc bevolen een peert te gheven / daer hy op geseten is / zeer gewont met veel quetsueren / hebbende veel bloedts verloren / zoo is hy met vele Ridders verghezelschapt na syn logijs ghereden. Maer hy heeft te voren wt de ghevanckenisse doen lossen de Koninc Arban ende Angriote / ende heeftse met hem ghenomen / zeyndende den Koninc de Koninghinne Brisene syn Moeye die om hem ghesonden hadde / by hem in syn kamer houdende synen ghetrouwen vrient Angriote / zoo zijn sy t'zamen ghecureert gheweest. Daer hebben sy besocht gheweest met grooter vrientschap van veel Ridders eñ groote Vrouwen ende Joncvrouwen wt den Hove / ende Amadis van syn Nichte Mabile / die hem bracht de waerachtighe medecijne.

Hoe de batalie verginc tusschen Heer Bruneo van goeder Zee, ende Mademain de eergierige broeder vande zelvige Joncvrouwe: ende vande beschuldinghe die oenighe vyanden ende benijders van Amadis

madis den Koninc aendiendé, daer door hy ende eenige (die hem wilden volgen) het Hof verkreech.

Het twintichste Capittel.

DEse batalie van Amadis eñ van Ardan Canile gepasseert zijnde / alsoo ghy ghehoort hebt / zoo is des anderê daechs voor den Koninc ghekomen Heer Bruneo / ende met hem noch veel vrome Ridders / vã welcken hy zeer ghepresen ende bemint was / ende heeft daer ghevonden d'onghemannierde Joncvrouwe die teghen den Koninc zeyde hoe dat haer broeder al bereypt was om de batalie te leveren / ende dat hy ombieden zoude den genen die syn teghenpartije was / want al was de wrake zeer kleyne die haer broeder op hem nemen zoude / na de vromichheyt van den valjanten Ardan Canile / aengesien datmen daer anders niet meer doen en mocht / zo zouden sy met die kleyn amende een luttel vertroost zijn. Heer Bruneo op alsulcke dwase woorden niet willende antwoorden / zeyde dat hy de batalie terstont begheerde. Zoo dat sy terstont hun beyde wapenden / ende in't perc ghestelt / ende by hem hebbende die hem gunstich waren / al waren sy nochtans different: want Heer Bruneo hadde by hem veel vrome Ridders ende Madamain de nijdighe / (want synen naem alsoo was) drye Ridders van syn ghezelschap die syn wapenen voerden. Na dat de Jugen hunlieden ghestelt hadden elc in syn plaetse ghelijc dat het hoorlijc was / zoo zijn sy teghen malkanderen ghereden zoo zeer als de peerden loopen konden / dat hun lancien ten eersten ghemoete gebroken waren / Madamain viel wt den zadel. Heer Bruneo hadde een stuc vander lancien door syn schilt / zoo dat hy een kleyn quetsure hadde inde borst: maer als hy syn peerde keerde / zoo zach hy den anderen met syn sweert inde hant om hem te verweeren / ende heeft hem gheseyt: Heer Bruneo / by al dien dat ghy v peerdt niet verliesen en wilt / zoo zit daer af / oft laet my op't myne zitten. Dit en 'tghene dat ghy begheert dat zal ic doen / sprac Bruneo. Madamain denckende dat hy hem te voet bat verweeren zoude dan te peerde / na syn grootte van lichaem / ende de kleynheyt vanden anderen / zeyde: Aenghesien dat ghy dit in my stelt / zoo zit af / ende laet ons te voete vechtê. Heer Bruneo is wat achterwaerts ghereden / ende is van syn peerdt gheseten / beghinnende onder malkanderen een straffe oorloge / zoo dat binnen korten tijt hunlieder wapenen te veel plaetsen in stucken waren / ende zeer ghewont / zoo dat sy veel bloets quijt werden / ende hun schilden doorslaghen / ende de stucken daer af in't velt gezaept. Als sy aldus in dese groote haestichheyt waren / zoo is daer een vreemt stuc ghebeurt / waer door dat schijnt oft daer eenighe kennisse onder de beesten zoude moghen gheweest hebben van hun meesters / want de peerden die in't veldt waren ende ongebonden zijnde / zijn van zelfs te zamen ghekomen / ende hebben onder hun beyden een groote oorloghe begonst / bijtende ende slaende met hun voeten met alsulcken neerstichheyt / dat sy al t'zamen daer af zeer verwondert waren / ende duerde zoo langhe dat het peert van Madamain voor d'ander gevloden is / ende is over de ketenen van 't velt gesprongen / 'twelc sylieden voor een goet teecken genomen hebben / die Heer Bruneo de victorie vande batalie jonnende waren / wederom hun ooghen keerende tot de Ridders / zoo zaghen sy dat Heer Bruneo synen vyandt zeer vervolchde met groote harde slagen / in zulcker voeghen dat hy wat achterwaerts trat / ende zeyde: Heer Bruneo / waer toe zijdy aldus haestich / is den dach niet lanc ghenoech? staet wat stille / ende laet ons rusten / want ist dat ghy v wapen aensiet eñ 'tbloet dat wt uwen lijve loopt / zoo zout v wel van noode zijn. Bruneo antwoord-

de: Waer't dat ons batalie van een an-
der qualiteyt ware / ende niet met zoo
grooter vyantschap zoo zoudy in my al-
le beleeftheyt vinden / maer aenghesien
de groote hoovaerdye die tot noch toe in
u gheweest is / waer't dat ic hier in con-
senteerde / het zoude een oorsake zyn dat
u fame en u vromicheyt daer door ver-
mindert zoude worden. Alsoo ic zoude
meer eere ende prys behalen / zoo en wil
ic u gheen oorsake gheven dat u onvro-
micheyt hier openbaer zÿ: Daerō wacht
u/want ic en zal u niet laten rustē. Daer
na hebben sy malkanderē weder bevoch-
ten als te voren/ maer 'ten leet niet lange
oft Bruneo vervolchde Madamain al-
so dat hy niet anders en konde doen dan
hem te beschudden vande slaghen / de-
welcke als hy die niet langer verdragen
en mocht / zoo is hy geweken na de Zee-
kant / hopende hem daer te beschudden
onder eenige steenen vande rootze / maer
aensiende dat de Zee zoo zeer neder on-
der de rootze was / ende afgryselyc / zoo
bleef hy stille staen. Ende Heer Bruneo
die hem volchde is hem zoo na gekomen
dat hy nerghens wycken en mocht / zoo
heeft hy hem zoo styf ghestooten van bo-
ven neder / dat hy in stucken was eer hy
beneden kon komen / Gode danckende
vande groote gratie die hy hem verleent
hadde. Als Macalesa d'onghemanierde
Joncvrouwe dit zach / zoo is sy in't peert
ghekomen / loopende zoo sy zeerst moch-
te/ende is gheraect met grooten arbeydt
boven op de rootze / aensiende dat de ba-
ren vander Zee wech voerden 't bloet en
vleesch hier ende daer van harē broeder.
Sy heeft 'tsweert ghenomen van haren
broeder / 'twelc hy daer hadde laten val-
len/ende zeyde: Te deser plaetse daer het
bloedt van Ardan Canile ghebleven is/
ende van myn broeder / zoo begeer ic dat
myn bloet hier oock blÿvē zal/op dat myn
ziele met hunlieder zielē versaemt mach
zÿn / zoo heeft sy het punt vanden sweer-
de in haer lÿf ghesteken / ende heeft haer
zelven achterwaerts over laten vallen
vande rootze / zoo dat sy al in stucken ge-
vallen is. Dit aldus volbrocht zÿnde/zo
is Heer Bruneo op syn peert geseten met
grooten lof vanden Koninc ende van al-
le de ghene die daer waren / ende is met
veel Ridders na 'tlogÿs van Amadis ge-
reden / daer hy in een kostelyc bedde nef-
fens het syne dat van Angriote daer hy
met hunlieden ghecureert is gheweest.
Daer werden sy versocht van Ridders
ende Joncvrouwē zeer dicwils om hun-
lieden te verlichten ende te verblÿden/
maer de Koninginne Briolanie met con-
sent van Amadis merckende dat syn ziec-
te vertragen zoude / zoo heeft sy aen hem
oorlof ghenomen/ende is gereyst na haer
Konincrÿc / maer sy heeft eerstmael wil-
len zien de vreemdichedē van't vaste Ey-
landt / ende d'avontuere proeven vande
verboden kamer / ende heeft Enil met
haer ghenomen / dat hy't haer al zoude
doen zien / ende sy heeft Oriane belooft
dat sy haer laten weten zoude al 'tghene
dat sy daer vinden zoude/en alle dat haer
gebeuren zoude gelyc ghy namaels hoo-
ren zult. Nu ist te weten dat binnen den
Hove vanden Koninc Lisuart twee oude
Ridders waren / die de Koninc Falan-
gris syn broeder langhen tÿdt ghedient
hadden/zo dat sy door oude kennisse meer
dan door deucht noch goede manieren
door hunlieder oudtheyt van jaren auto-
riteyt hadden te zyn vanden raet des Ko-
ninckx Lisuarts. D'een van hunlieden
was ghenaemt Brocadas ende d'ander
Gandadel: dese Gandadel hadde twee
sonen die voor twee vrome Ridders ghe-
rekent waren / al eer Amadis met syn
broeders ende syn gheslachte daer geko-
men waren / maer de groote vromicheyt
ende stercte oft kracht van dese die hadde
te niet gedaen ende verdonckert de fame
van dese twee Ridders waer door Gan-
dadel zeer groot verdriet in syn herte lÿ-
dende was. Zoo heeft hy voor hem ghe-
nomen ende ghedacht/niet vreesende den

almogenden Godt / noch den eedt die hy den Koninc syn Heere schuldich was / noch de ghetrouwicheyt / noch de groote eere ende goede wercken van Amadis ende syn gheslachte die sy hem bewesen ende ghedaen hadden / maer heeft om syn particulier eer ende profijt dat willen beletten ende verduysteren / ende heeft bedacht eē groote verraderije / op deser manieren: Hy heeft op een tijdt de Koninc aengesproken / zegghende: Heer Koninc het is u ende my grootelijcx van noode dat ic u alleen mach sprekē / ende dat ghy my ghehoor gheeft / want ic hebbe veel daghen vertrocken om u te spreken / hopende dat de zake by ander manieren gebetert zoude worden / waer in ic bekenne grootelijcx teghen u misdaen te hebben / maer aenghesien 'tzelve quaet daghelijcx zoo lancx zoo meer groeyende is / zoo ist van noode dat ghy daer op raedt wilt nemen. De Koninc dit hoorende / zoo heeft hy de zake willen wetē / ende is met hem in een kamer vertrocken zonder iemant daer by te zijn / ende heeft hem geseyt: Nu zeght my dat u belieft. Doen heeft hy geseyt: Heer Koninc altijt zoo is myn begheerte gheweest om myn ziele eñ myn eere te bewaren / dant moet Godt hebben: Zoo dat ic al heel vry / zonder haet ende nijdt ben / om dat myn verstant zonder eenich belet uwen persoon raedt gheven ende dienst doen zoude / eñ ghy Heer Koninc zult doen 'tghene dat ghy schuldich zijt te doen. Maer om dies wille dat ic wel bekenne dat ic grootelijcx teghen Godt ende u misdoen zoude / by al dien ic't versweghe / zoo heb ic voor my genomen u dit te kennen te gheven: ghy zult weten Heer Koninc hoe dat van ouden tijden herwaerts over groot discoort altijdt gheweest is tusschen het Konincrijc van Gaule eñ het Konincrijc van groot Bretagnien / aenghesien 'tzelve Konincrijc door redenen desen Konincrijcke subject behoort te zijn / ghelijc al die van dese contreye zijn / zoo dat dit een quale is waer af de ziecte gheen eynde en neemt / tottet tijt dat de rechtveerdighe conclusie daer toe ziende is. Nu zo heb ic aenmerct hoe dat Amadis (niet alleene van daer gheboren zynde / maer principael Heer van syn gheslachte) ghestelt is binnen uwen Lande met alsulcker macht / ende grooter affectie van u ondersaten / dat anders niet en schijnt dan in syn handen te hebben alle u Landt / als oft hy van rechts wegen daer erfghenaem af ware: Tis wel waer dat ic van desen Ridder eñ van syn broeders ende vrienden noyt anders dan groote eere eñ vrientschap ghehadt en hebbe / waer door ic met myne sonen eñ alle het myne in hunlieden verobligeert ben / waer in u meest mach ic wel zegghen / die myn Heere zijt / eñ myn natuerlijc Koninc / want ic zoude veel liever hunlieden laten / ende my zelven achterwaerts stellen om de minste zake die u aengaen mocht / want andersins zoo zoude ic in een quade zake vallen / alsoo ic u Heer Koninc te kennen gegeven hebbe 'tgene daer ic in verbonden was / mynen last ontdeckende dien ic schuldich was. Beveelt dat te remedieren in tijts / op dat het vertrec gheen meerder schade en brenge / want ghy meucht na u groote eerweerdicheyt veel gerustelijcker leven met uwe ondersaten dan met vreemde / contrarie van uwe inghesetenen in groot perijckel te zijn van uwen staet / al ist dat nu anders schijnende is: De Koninc heeft hem gheseyt zonder eenighe veranderinge die hem daer door te vorē mocht komen. Dese Ridders hebben my alsoo wel ghedient / ende zoo grootelijcx tot mynder eeren ende profijte / dat ic van hunlieden niet dan goedt eñ deucht dencken zal. Heer Koninc / antwoordde Gandadel / dat is 'tquaetste teecken dat ghy aensien moet / want by alsoo dat sy u misdienden zoo mocht ghy u van hun wachten als voor vyanden / maer inde groote diensten zijn verborghen de bedriechlijcheden inde ghene die dat ten eynde kon-

nen gheloochenen/ghelijc ic v geseyt hebbe. Hier mede is de sprake ghecesseert/ want de Koninc daer geẽ replijcke meer opghedaen heeft. Maer dese Gandadel is terstont gaen spreken met syn ghezelle Brocadas die syn Swagher was / hem gelijc zijnde in syn quade manieren / hem vertellende alle de woorden die tusschen den Koninc ende hem ghschiedt waren/ ende is terstont van syner opinien gheweest/ zoo dat sy alle hunnen raedt schicten tot profijte vandẽ Koninc ende synen Lande. De Koninc was wtermaten zeer beroert met veranderinghe teghens de ghene die niet anders en dachten dan om hem dienst te doen / vergheten hebbende den grooten dienst ende perijckel / daer hem Heer Galaor wt verloste als hy gevangen geleyt wert vande tien Ridders van Arcalaus / ende ten anderen als hy verlost wert wt handen van Mandafabul den vervaerlijckẽ Reuse / door Amadis / doen ter tijdt Donckerschoon ghenaemt zijnde / die den Koninc wt synen zadel ghenomen had ende tot syn Schip voerde/waer wt men met reden wel zegghen mach dat hy door dese twee zaken vander doot verlost is gheweest / eñ syn Landen wederom in syn handen gestelt. Dese woorden van dese twee tot den Koninc ghesproken zijnde/ hebben alsulcken kracht ghehadt / dat de wtgenomen liefde die hy tot Amadis eñ syn maechschap hadde van te voren/zonder waerachtige reden en was niet alleen verkout / maer versmaet. Zo dat hy terstont vervreemt is vande conversatie ende versoeckinghe die hy Amadis (in syn bedde liggende ghequetst) gemeynlijc was te doen/zomtijts passerende door syn logijs zonder eens te dencken oft te vragen na syn quetsueren/ noch de Ridders niet toe te spreken die in syn ghezelschap waren. Dewelcke aensiende een alsulcke nieuwe ende vreemde zake aen den Koninc / zoo waren sy alle zeer verwondert / zomwijlen vande zaken in presentie van Amadis sprekende. Maer hy vast houdende/ ghelijcker wijs als syn ghedachten zoo gheheel ende vast tot synen dienste was / dat des Koninex mede diesgelijcken tot hem was/ zoo dat hem ander lasten oft occupatien daer een zake af waren : dit antwoordde hy oor den ghenen die ander suspitien daer door hadden/ ende principalijc synen ghetrouwen vrient Angriote van Estravaus/die meer dan een ander suspitie daer in hadde. De zaken aldus staende/zoo heeft de Koninc Lisuart by hem ontboden Madasime met hare Maechden / ende den ouden Reuse met syn twee sonen/ ende de neghen Ridders die hy in ostagie hadde/ tot hunlieden zegghende : By al dien dat sy hem terstont niet en deden leveren in syn handen het Eylandt van Mongaze/ ghelijc dat besproken was/ hy zoudese al t'zamen doen onthoofden. Als Madasime dit hoorde / zoo liepen de tranen in grooter overvloedichepyt wt hare oogen/ bedenckende zoo het landt overghelevert ware / zoo zoude sy onterft blijven/ ende en waer het niet overgegeven/ zoo moest sy de doot sterven / zoo dat sy niet en wist wat sy antwoorden wilde ende wert zeer bevende door grooten angst. Maer Andaguel den oudẽ Ridder die heeft tot den Koninc gesept: Waer't datmen hem oorlof ghe ven wilde met een deel volcx / hy zoude beloven hem het Eylandt over te leveren, oft wederom in't ghevanghenis te komen. De Koninc heeft dit wel ghenomen/ ende heeft hem volc ghegheven/ ende is ghereyst. Madasime wederom ghelept zijnde ter ghevanckenis/zoo zijn veel Ridders met haer ghegaen / onder welc Heer Galvanes zonder landt was/ dewelcke aensiende de tranen over haer schoon wangen loopen / zoo en is hy niet alleen tot compassie beweecht/maer noyt met gheen vrouwen-liefde bevangen geweest zijnde/ zoo is hy subijtelijc niet wetende in wat manieren ofte waer door (met haer liefde alsoo ontsteken) dat hy zonder eenich beraet oft delay op de zelve

ure de schoone Madasime secretelÿc toe-ghesproken/ syn herte haer te kennen ge-vende/ ende zegghende: Waer't by alsoo dat haer beliefte ware met hem in houwelycken staet te versamen / hy zoude maniere vinden dat haer lyf ghesalveert zoude zÿn/eñ haer erve behouden. Madasime alreede kennisse hebbende vande vromichept van desen Ridder ende van syn hooghe ende edel afkomst / hem consenterende syn begeerte/ zoo is sy op haer knien ghevallen begheerende daer door syn handen te kussen: Heer Galvanes dese versekerthept hebbende/zoo zÿn dese bernende vlammen zoo lancx zoo meer ontfunct want hoe hy te voren daer min op geacht hadde / hoe hy nu te meer daer mede ghetormenteert was. Gheen lange dagen daer na te wercke stellende 'tgene hy belooft hadde / is hy by Amadis ghekomen / ende heeft met hem ghesproken ende met Agraies syn Neve / hunlieden te kennen ghevende alle 'tsecreet syner herten / tot hunlieden zegghende: Ten ware dat sy daer raedt in stelden / dat syn leven ten uttersten ghekomen ware. Sy al t'zamen zeer verwondert zÿnde van zoo subÿten accident van een man die synen wille zoo verschepden ende contrarie van dies ghelÿcke hadde/ ende zoo ongelÿc vande ghene die in alsulcke zaken hun zorghe ende ghedachten overbrachten/ hebben hem gesept: Aengesien syn groote weerde ende groote diensten die hy den Koninc Lisuart ghedaen hadde / dat het zelve lichtelÿc aen den Koninc te verkrÿgen zoude zÿn / dat alsoo wel Madasime ende haer landt hem in syn handen ghelevert zoude worden / op conditie dat sy eñ alle haer lant onder de heerschappÿe van den Koninc blÿven zoude / ende hy syn vassael / eñ zoo zaen als Amadis te peerde rÿden mocht zoo zoude hy by den Koninc dat gaen beschicken. Binnen desen middelen tÿdt is de verrader Gandadel Amadis dicwils komen versoecken/hem toonende groote liefde/maer t'elcke repse als sy vanden Koninc spraken / altijt zoo zepde hy hoe dat hy hem liet duncke dat de liefde vanden Koninc tot hemwaerts zeer verkout was/ ende dat hy wel voor hem zien zoude dat hem daer af gheen verdriet en quame / 'twelc hem zeer leede zoude zÿn / om dat hy grootelycx in hem ghehouden was/ door de goede wercken die hy ende syn sonen van hem ontfangen hadden / maer door alle de dinghen die hem Gandadel zegghen mocht / zoo en mocht hy Amadis tot gheender gramschap brenghen noch tot gheender suspitie/ende heeft hem hier mede zoo zeer gequelt / dat hem Amadis zepde met grooter gramschap dat hy daer af niet meer vermanen en zoude / want al waer't dat hem alle die inde weerelt zÿn / zulcx zepden / zoo en zoude hy niet ghelooven dat een man zoo ghetrouwe ende zoo eerlyc als de Koninc was/tegen hem vergrammen zoude / want hy nopt slapende noch wakende en pepsde dan hem te dienen. Sommighe daghen gheleden zÿnde dat Amadis/ Angriote / ende Heer Brunes mochten van hunlieder bedden opstaen/ zoo zÿn sy eens op eenen morgenstont te peerde ghesceten zeer kostelÿcken gekleet/ ende zÿn ten Pallepse vanden Koninc gereden / daer sy van een ieghelyc zeer wel onthaelt waren behalven, van den Koninc/ die hunlieden niet aengesien en heeft noch ontfanghen ghelÿc hy ghewoonlÿc was/'twelc een ieghelÿc bemercte. Maer Gandadel de quaet berocker die daer by was / heeft hem in synen arm genomen/ ende heeft hem ghesept al lachende: Men zept somtÿdts een persoon de waerhept/ die hy niet ghelooven en wil. Amadis en heeft hem niet gheantwoort/ ende is van hem ghescheyden/ ziende dat Angriote eñ Heer Brunes stonden hun zeer en beklaechden/ om dat sy qualÿc ontfanghen waren Zoo is Gandadel by den Koninc ghegaen/zegghende al heymelÿc dat niemandt en hoorde: Heer Koninc en aenmerct ghy niet 'tgelaet 'twelc de Ridders

teghen

teghen v toonende zijn? De Koninc heeft al stille gheswegen. Zoo is Amadis met goeder meyninghen tot den Koninc ghegaen met grooter reverentie eñ ootmoet met hem hebbende Heer Galvanes ende Agraies / ende heeft hem ghesept: Heer Koninc indien't v beliefde / wy zoudẽ wel begheeren een woordt oft twee met v te spreken / ende neemt daer by die't v believen zal. De Koninc heeft gheantwoort / dat zullen zijn Gandadel eñ Brocadas. Dit behaechde Amadis wel / want hy hunlieden voor syn vrienden hiel / zoo zijn sy t'zamen in eenen boomgaert ghegaen / daer de Koninc is gaen zitten onder een deel boomen / eñ syteden by hem. Amadis heeft teghens den Koninc ghesept: Heer Koninc myn gheluc en is niet zoo groot gheweest dat ic v heb moghen dienst doen ghelijc myn herte wel begeeren zoude / maer niettemin / al en heb ic't teghen v niet verdient / myn betrouwen stellende in v groote deucht eñ edelheyt / zoo moet ic my verstouten op v een bede oft gifte te begheeren daer ghy door ghedient zult zijn / ende ghy zult reden ende recht gebruycken. Inder waerheyt / sprac Gandadel / by al dien dat alsoo is / begeerdy een schoon ghifte / zoo ist ooc wel van noode dat de Koninc die weten zal. Heer Koninc / sprac Amadis / 'tgene dat wy begheeren Heer Galvanes ende Agraies / die v zoo grootelijcken ghedient hebben / dat is het Eylandt van Mongaze (altijt blijvende onder v heerschappije eñ vassellagie) dat ghy 'tzelve gheven wilt met Madasime aen Heer Galvanes ten houwelijc: dit doende Heer Koninc / zoo zult ghy Heer Galvanes groote vrientschap doen / die van grooter afkomst is / maer hy en heeft gheene heerschappije ter weerelt / waer door hy v altijt gedienstich zijn zal / ende ghy zult barmhertichheyt doen Madasime die door ons is onterft gheweest. Dit hoorende Gandadel eñ Brocadas / zoo hebben sy op den Koninc ghesien / ghelaet toonende dat hy't niet consenteren en zoude: maer de Koninc bleef een wyle tijts zonder antwoordt te gheven / overdenckende de groote weerdicheyt van Heer Galvanes / eñ den dienst die hy hem ghedaen hadde / ende hoe dat Amadis door zoo grooten perijckel van syn leven dat lant ghewonnen hadde / zoo bedocht ende kende hy wel dat sy hem rechtveerdighe zaken biddende waren. Maer aenghesien dat synen zin eñ wille omgeset was / zoo en heeft hy der deucht gheen plaetse oft gehoor ghegeven / om te gebruyckẽ daer hy in verobligeert was / maer hy heeft gheantwoort als die gheenen wille en hadde hem dat te gheven / eñ zeyde: Hy en is niet wijs die iet begheerende is / dat hem niet gebeuren en mach. Dit zegghe ic om v / want 'tgene dat ghy begheert / heb ic over vijf daghen de Koninginne ghegheven tot behoef van haer dochter Leonore. Dit heeft hy gheantwoort meer om hem t'excuseren / dan om waerachtich te zijn. Van dese antwoorde zoo waren Gandadel ende Brocadas zeer wel te vreden / eñ toonden semblant dat hy wel gheantwoordt hadde. Maer Agraies die zeer avontuerlijc van herten was als hy d'onwetende antwoorde gehoort hadde / ende dat hy hem met alsulcken lichtichheyt teghen hunlieden excuserende was / zoo en mocht hy niet langher gheswijghen / maer met grooter gramschap heeft hy ghesept: Heer Koninc ghy gheeft ons wel te verstaen dat by al dien wy van ons zelvẽ niet veel weert en zijn / dat onse diensten zeer weynich profiteren mogen / maer mocht na mynen zin gaen / wy zouden een ander leven leyden. Neve sprac Heer Galvanes / die diensten hebben zeer luttel krachten in hem als sy gedaen worden den genen die't niet en weten te loonen / daerom zo moeten de menschen zoecken daer sy wel aen besteet zijn. Ghy Heeren / sprac Amadis / en wilt v niet beklagen al en consenteert de Koninc ons niet 'tgene dat wy op hem begeeren / aenghesien dat hy't gegeven heeft: Maer

ke zal hem bidde dat hy u Madasime wil gheven/ ende dat hy haer lant behout/ eñ ic zal u 'tvaste Eylant gheven totter tijdt toe dat de Koninc iet anders heeft dat hy u gheven mach. De Koninc zeyde: Madasime die heb ic in myn ghevanckenisse/ om door haer 'tlandt te krijghen / oft en krijghe ic dat niet / zoo zal icse doen onthoofden. Amadis antwoordde: Inder waerheyt Heer Koninc ghy behoordet ons wel heusschelijcker gheantwoordt te hebben zoo't u beliefde/ wilde ghy dat bat bekennen. By al dien dat ic u niet bat en kenne/ ãtwoordde hy, de weerelt is groot ghenoech/ doorwandelt die en zoeckt die u kennen. O wat woorden diemen wel mercken mach/ aengesien dat dese Amadis van Gaule niet langhe te voren zoo zeer vandẽ Koninc Lisuart bemint was/ zoo grootelijcken gheacht ende gheestimeert / dat hy door synen persoon / met syn broeders ende vrienden/ noch hoopte te beghinnen Heer van al de weerelt te zijn, hebben alsulcken medelijden met hẽ als hy in dat groot perijckel was teghen Ardan dat hem de tranen wt syn ooghen liepen / wetende dat hem syn kostelijc sweert ghestolen was/ hem presenterende teghen synen eedt het syne: maer dit en was anders niet dan door den quaden raet ende ingheven dat hy dese onbeleefde woorden ghesproken heeft. Als Amadis dese oneerlijcke ende onwetende antwoorde vanden Koninc hoorde/ zoo zeyde hy: Inder waerheyt Heer Koninc tot noch toe en hadde ic niet ghelooft dat inde weerelt dierghelijcken Koninc noch grooter Heere (die ten eynde van synen verstande) gheweest hadde/ als ghy zijt/ niettemin/ aengesien dat ghy u zo vreemt te mywaerts hebbende zijt/ ende contrarie myn gedachten grootelijcx ghetoont hebt/ zoo ist ons van noode dat wy (door alsulcken nieuwen raedt) een nieu leven te gaen zoecken. Doet 'tghene dat uwen wille is/ antwoordde hy/ want ic doe den mynen. Daer na zoo is hy met gramschap opghestaen / ende is by de Koninghinne ghegaen / ende Gandadel ende Brocadas met hem grootelijcx prijsende dat hy zoo van hunlieden ghescheyden was/ ende verlost vande ghene daer hem zoo grooten perijckel door gekomen zoude hebben/ ende heeft de Koninghinne al t'zamen vertelt alle de woorden die hy met Amadis ghesproken hadde/ zeggende dat hy met grooter blijschap tot haer ghekomen was: maer sy antwoordde hem dat sy door syn blijschap zeer bedroeft was / want zint de tijdt dat Amadis ende syn broeders met syn vrienden in't Hof ghekomen waren / zoo hadden syn zaken altijdt ghemeerdert gheweest/ ende syn eere verbreyt, zonder dat sy hem iet ter contrarie bewesen hadden: Oft hadde hy't door iemant anders raet ghedaen / door quaet vermoeyen oft haet eñ nijdt / die iemandt om hunlieder vrome wercken oft deuchdelijcke stuckẽ op hem hebben mochte / zoo en was de teghenwoordighe schade noch niet groot/ maer de toekomende: want d'ander Ridders dit aenmerckende dat dese aldus verjaecht zijn/ die zoo grooten eere/ loon/ eñ danckbaerheyt door hun groote diensten weerdich waren / die zullen kleyn hope hebben in hunlieder dienstẽ die daer niet teghen te ghelijcken en zijn / maer zullen van u vlien/ ende ander zoecken die beter kennisse hebben. Maer de Koninc heeft haer gheseyt: En wilt daer af niet meer vermanen/ want ic weet wel wat ic doe/ ende zeght ghy gelijc ic u gheseyt heb, dat ghy 'tlandt van my begheert hebt voor u dochter Leonore/ ende dat ic't haer ghegheven hebbe. Ic zal't alsoo doen sprac sy/ na u bevel/ Godt gheve datter deucht wt komen moet. Amadis is na syn logijs ghetrocken met meerder verdriet eñ melancolien / dan hy bewijsende was/ daer hy vele vrome Ridders vont die altijdt in syn ghezelschap waren / maer hy en wilde niet datmẽ hunlieden iet te kennen zoude geven van 'tgene dat tusschen

den Koninc ende hem geschiet was/ door dat hy met Oriane ghesproken hadde: Zoo heeft hy Durin secretelijc ghesept/ dat hy Mabile zegghen zoude dat grootelijcx van noode was dat hy dien avont Oriane sprake/ eñ dat hy door den boomgaert komen zoude aldaer hy gewoonlijc was te komē/ dat sy hem daer verwachten zoude. Hy is daer na wederom by de Ridders ghekomen / ende hebben gaen eten met blijschap als sy gewoonlijc waren hunlieden zeggende: Beminde Heeren ic bid v-lieden vriendelijcken dat ghy morgen vroech hier wederom wilt versamen / want ic moet v allen een zake te kennen gheven die nootwendich is. Dat zal alsoo geschien/ spraken sy. Den avont aenkomende na dat de maeltijt ghedaen was/ ende elc in syn ruste zijnde/ Amadis heeft Gandalin met hem genomen ende is na den boomgaert ghegaen / zoo is hy door d'oude gote ghekomen/ ghelijc hy meer ghedaen hadde totte kamer van Oriane die hem verwachtende was met alsulcke liefde tot hem / als hy tot haer hadde/ zoo dat sy met veel omhelsen ende kussen / zonder eenigen haet oft nijt malkanderen willekom gheheeten hebben/ aenmerckende dat hunlieders ghelijcke inde weerelt niet en was / d'een d'ander zoo grootelijcken beminnende. Te bedde zijnde / zoo heeft hem Oriane gevraecht wat d'oorsake was dat hy haer spreken moeste? Hy antwoordde/ om een vreemde zake wille / na 'tduncken die ons van uwen vader ghebeurt is / my Agrates eñ Heer Galvanes. Doen heeft hy haer alle de zake vertelt die daer geschiet was/ ende alle de woorden die daer gesproken waren/ ende hoe dat hy ten lesten ghesept hadde dat de weerelt groot ghenoech was, dat sy die doorwandelen zouden eñ zoecken iemandt diese bat kende dan hy dede: Myn wtverkorē vriendinne/ sprac Amadis / aenghesien dat syn believe alsulcx is / zoo ist oor wel behoorlijc dat wy Reden alsoo doen moeten / andersins alle de groote glorie ende fame die ic door v zoete aendachtenisse vercreghen hebbe/ die zoude verloren gaen ende te niet komen / door groote verachtinge van myn eere / noch daer en mocht gheen schoover Ridder ghevonden worden: Hierom bidde ic v vriendelycken / dat ghy my ter contrarie niet bevelen en wilt/ want aenghesien dat ic meer v ben dan my zelven/ zo zoude ghy ooc de meeste schande daer door lyden / al ist dat een yghelyc niet openbaer en is/ nochtans zoo ist v openbaer ende v herte zoude altijt daer door in grooten druc ende lyden zyn. Oriane dit al ghehoort hebbende/ al wast dat haer herte docht bersten/ zo heeft sy nochtans eenen moet ghemaect/ zegghende: Myn waerachtige vrient met groote reden zo meuchdy v van myn vader beklaghen/ want 'ten is door hem niet / maer door my dat ghy tot synen Hove ghekomen zijt / ende door myn bevel zoo zydy in synen dienst ghekomen / ende van my zoo hebdy den loon / eñ zult hebben alsoo langhe als ic leven zal / daerom ist dat myn vader eenighe schuldt te wijten is dat en is nergheus anders om dan dat hy niet en weet dat de dienstē die ghy hem doende zijt / ghy die door my doet / ende door myn bevel ende begeerte / ende hier door zoo heeft hy v alsulcken onweetende antwoorde ghegheven / niettemin al ist dat het scheyden van v my zo swaer zijn zal/ als oft 'therte in stucken berstede / aenmerckende meer de redene van den wille ende d'ongheманierde liefde die ic tot v draghende ben / zoo believet my wel dat het ghescheide na v begheerte/ aengesien de groote heerschappye die ic over v hebbe / zoo zal't in myn handen staen om dat te remedieren na myn believe / ende om dat myn vader (v verloren hebbende) bekennen mach dat al 'tghene dat hier blijven zal / door hem een zake van grooten verliese zijn zal. Als Amadis dit gehoort heeft / zoo heeft hy haer handen menich reyse ghekust/ zegghende: Myn weerde

vriendinne / al ist dat ic van v vele ende groote vrientschappen ontfanghen heb-be/waer door myn bedruct herte vander doodt tot het leven bekeert is gheweest/ zoo behoort dese voor veel meerder ghe-rekent te zijn / ghemerct de groote diffe-rentie die is in zaken van eeren / boven de zaken van ghenuechten ende wellu-sticheyt. In dese zake ende in meer ande-re zo hebben sy dien nacht overgebracht/ westortende met hunlieder ghenuechte veel tranen/ bedenckende de lanckduerige absentie ende verscheydinghe die sy ver-wachtende waren. Als nu den dach be-gonst te naken / zoo is Amadis opghe-staen / hebbende in syn ghezelschap syn beminde Nichte Mabile ende de Jonc-vrou van Denemercke/hunlieden vrien-delijcken biddende dat sy Oriane wilden vertroosten. Sy-lieden bitterlijc wee-nende/ende hem dat belovende/zoo is hy van hunlieden ghescheyden / ende in syn logijs komende/zo heeft hy de reste van-der nachte over gheslapen ende een deel vanden daghe mede: maer alst tijdt was van op te staen / zoo is hy van syn bedde ghekomen/ ende alle de Ridders die ghy ghehoort hebt zijn tot hem ghekomen. Als sy Godt ghedient hadden/ zoo heeftse Amadis / al t'zamen te peerde zijnde/ in een velt toe-ghesproken in deser maniere: Eerweerdighe ende beminde Ridders ende vrienden/ v-lieden is wel kennelijc/ oft na de tijt dat ic wt het Coninckrijc van Gaule ghekomen ben in groot Breta-gnien/ ende myn broeders ende vrienden door myn begheerte / de zaken vanden Coninc Lisuart in meerder eeren ende hoocheyt oft vermeerderinghe ghestelt hebben gheweest/ om deser zaken wille zoo zal ic gheexcuseert zijn die in v-lieder memorien te brenghen ende te doen ge-dencken / ic gheloove nochtans wel dat-ment v om groote redenen wille wel be-hoort te kennen te gheven / dat zoo wel ghy-lieden als ic wel schuldich waren te verbeyden ende te verwachten grooten loon/maer om dies wille dat de keerende ende draeyende Fortuyne alle dinghen van boven tot beneden worpende ende omdraeyende is / ghebruyckende haer officie oft door eenighe quade ingevers/ oft by avontueren door den ouderdom vanden Coninc / dat syn conditie (zeer verre van onse ghedachten) verandert mach zijn / hem ghebeden hebbende A-grajes ende Heer Galvanes eñ ic voor een danchbaerheyt dat hy wilde Madasi-me met haer landt gheven ten houwelijc aen Heer Galveyn / blijvende onder syn jurisdictie eñ voor syn vassael / niet heeft willen aenmercken de groote weerdic-heyt van desen Ridder / ende syn hooghe afkomst ende de groote diensten die hy hem ghedaen heeft / zoo en heeft hy niet alleen dat ontseyt / maer ons geweygert met alsulcken oneerlijcke ende onbeleef-de antwoorde/ dat/ om dies wille dat de antwoorde ghekomen is wt alsulcken waerachtighen monde ende van alsoo discreten verstande / zoo en behoor ic dat niet te kennen te gheven: maer aengesien dat ic't niet voorby en mach / om dat de zaken tot alsulcken eynde gekomen zijn/ zo zult ghy Heeren al t'zamen weten dat hy in't leste van onser sprake gesept heeft/ waer't by alsoo dat onser alder diensten hem niet kennelijc en waren/dat de wee-relt groot ghenoech was / ende dat wy die doorreysen zouden/zoeckende die ons beter kende. Alsoo dat ons van noode is/ gelijckerwijs als wy hem in d'een drach-ticheyt ende vriendtschap obedient ghe-weest hebben / dat wy desghelijcx in dis-coort ende vyandtschap oock zullen zijn/ volbrenghende 'tghene ons zal duncken wel gedaen te zijn: Too dunct my dit een rechtveerdige zake te zijn/ dat ghylieden dit weten zoudt / want het niet alleenlijc in't particulier ons lieden aen en gaet/ maer ons allen in't generael. Als dese Ridders ghehoort hebben het ghene dat Amadis ghesept hadde/zoo waren sy alle zeer verwondert / d'een tot d'ander zeg-ghende/

gende/dat hunlieder kleyne diensten zeer qualijc gheloont zouden worden/ als de groote ende peryckeleuse van Amadis ende syn broeders in alsulcker manieren vergheten waren : Alsoo dat hunlieder herten subijt verandert waren / om den Koninc niet langher te dienen maer hem te misdienen waer in dat sy konden oft mochten. Ende Angriote van Estravaus die altijt begeerde in Amadis voor spoet oft teghenspoet syn peerdt te verwachten/zeyde: Ghy Heeren 'tis langen tijt geleden dat ic de Koninc gekent hebbe/ende hebbe hem in alle zaken gherust gesien ende niet lichtelijc om veranderen/ 'ten ware door een groote zake eñ rechtveerdighe reden/zoo dat('tghene hem nu met Amadis ende dese Ridders geschiet is) ic qualijc gelooven kan/ noch 'ten kan my niet tughevallen dat dit door syn eygen wille oft door syn conditie gekomen is / maer ic wil vast ghelooven dat hem eenighe quade ingheuers syn verstant eñ syn zinnen beroofd hebben/ nochtans zoo en wil ic den Koninc daer door niet ontschuldighen van synder deucht eñ wijsheyt/maer 'tghene dat ic inder waerheyt gheloovende ben / dat is dit : Ic hebbe (gheen langhe dagen gheleden) meer dan ic gewoon ben / den Koninc zien aenspreken Gandadel ende Brocadan/die beyde vol valscheden ende bedrochs zijn / verghetende Godt eñ de weerelt/meynende te verkrijghen voor hun ende hun sonen 'tgene hun quade wercken niet weerdich en zijn : Zoo zullen sy certeyn desen twist ghebrouwen hebben aen den Koninc/ eñ daer door om dat ghy zien meucht hoe dat de rechtveerdicheyt Godts gheexecuteert wort/zoo wil ic my terstont gaen wapenen / hunlieden opleggende dat sy valsch ende nijdich zijn / ende dat sy dese groote verraderije ende valscheyt tusschẽ den Koninc ende Amadis ghesticht hebben/ende bevechtense alle beyde t'zamen/ maer willen sy hun excuseren door hun outheyt / dat sy hun twee sonẽ voor hunlieden stellen teghens my alleene / ende sustineren de valscheyt van hun vaders. Terstont zoo wilde hy hem gaen wapenen/maer Amadis heeft hem gehouden/ tot hem zegghende: Myn goede vriendt Angriote/ dat en ghehenghe Godt nimmermeer / dat u vroom ende ghetrouwe lichaem ghestelt zoude worden in avontueren in't ghene dat onseker is. Hy heeft hem gheantwoort; Ic ben wel versekert dat alsoo is / na 'tghene ic over lange gesien hebbe/waer't dat de Koninc beliefde de waerheyt te zegghen / ic weet wel dat hy met my vallen zoude. Amadis heeft hem gheseyt: By al dien dat ghy my lief hebt/zoo laet dat op dese reyse varen/ om dat de Koninc daer door gheen verdriet en neme/ want ist dat dese (die ghy zeght hun ghelatende als myn vrienden) myn vyanden gheweest zijn/'twelc sy niet langhe en zullen konnen verberghen / zoo zullen sy de pyne ontfanghen die de valsche verdient hebben / alst dan ontdect eñ openbaer zal zijn / zoo meucht ghy met beter reden ende rechtveerdiger zake teghen hunlieden procederen / dan zoo en zal ic u niet belletten uwen wille te doen. Angriote heeft hem gheseyt : Al ist grootelijcx teghen mynen wille / ic zal't dese reyse laten passeren/ aenghesien het u alsoo believt. Doen heeft hem Amadis gekeert tot de Ridders ende zeyde : Ghy Heeren myn begheerte is dat ic vanden Koninc ende vande Koninghinne scheyden wil / by al dien dat sy my begheeren t'aensien/ende reysen na 't vaste Eylandt/ ende de gene die't believt dat wy t'zamen leven / daer zalmen ons eere bewijsen meer dan wy hier ghenuechten hebben/ want 'tis daer een overvloedich landt/ van jaghen/ vlieghen/ ende van schoone vrouwen/waer door de Ridders recreatie zullen hebben : Ooc heb ic daer veel kostelijcke juweelen van grooter weerde (die ons alst noodt ware) bystandt doen zullen/ daer zullen wy ooc versocht worden van vele persoonen die ons kennen/

zoo wel vreemde als ander/vrouwen en mans die onse hulpe ende ons opstandt van doen hebben zullen. Daer wederom komende om ons te rusten van onsen arbeyt ende vermoeptheyt. Voort meer het Konincrijc van mynen vader de Koninc Perion van Gaule / dat en zal ons na syn doodt niet faelgeren in kleyn Bretagnien/ waer af dat ic binnen twee dagen brieven ontfanghen hebbe / 'twelc sy my binnen haren leven ghegheven hebben. Dit meuchdy alle t'zamen zonder faute voor v eyghen goet houden: Noch moet ic in v-lieder memorie brenghen het Konincrijc van Schotlandt / het welcke Agraies myn Neve toe komt. Ende het Konincrijc vande Koninghinne Briolanie/ 'twelc ons om 'tquaet noch goet niet faelgerẽ en zal. Heer Amadis dit meuchdy metter waerheyt wel zegghen / zeyde daer een Ridder die Cantiles ghenaemt was / een opper-Hofmeester ende Gouverneur van't Konincrijc van Sobradise/ want het zal altijt zijn tot uwer believe met de schoone Koninghinne die ghy doen regneren hebt. Heer Quedragant heeft ghesept: Heer Amadis nu scheydt van den Koninc/ dan zuldy zien die v beminnen ende v ghezelschap begheeren. Alsoo zal ic doen / sprac Amadis / ende ic zalse zeer hooghe estimeren die my eere bewijsen zullen/ maer daer door en zegge ic niet dat elc een die't believe syn profijt by den Koninc zal laten te doen / want ic en gheloove niet dat noch verre noch by/ op dit pas alsulcken eerlyckẽ Heere lichtelijc te vinden zoude zijn. De Koninc passeerde syne tijt met vlieghen / ende Gandadel ende Brocadas met hem die hem bewaerden / ende noch meer ander Ridders/ aldus reet hy een langhe wijle by dese twee / maer hunlieden niet een woort toe sprekende / ende niet eens aensiende/ zoo is hy tot syn Palleys gekeert.

Hoe Amadis van den Koninc Lisuart ghescheyden is met noch tien Ridders, vrienden ende maghen van Amadis, de kloecste ende vroomste van den Hove, ende na het vaste Eylandt voeren, daer Briolanie d'avontuere vande getrouwe liefde, eñ vande verboden kamer beproeft heeft, ende hoe sy voor hunlieden namen om wt de handen van den Koninc Madasime ende haer Ioncvrouwen te verlossen.

Het eenentwintichste Capittel.

Als Amadis aenmerct heeft de vyantschap ende onminne die hem de Koninc bewijsende was / zoo heeft hy met hem ghenomen alle de Ridders/ ende heeft oorlof genomen aen den Koninc. Als hy nu binnen den Palleyse ghekomen is ziende syn wesen ende manieren verandert anders dan hy plach/ ende

ende op zulcker uren datmen die tafelen ghestelt hadde / zoo is een yeghelijc daer ghekomen om te hooren wat hy zeggen zoude. Als hy voor den Koninc gekomen is/zoo heeft hy ghesept: Heer Koninc/by al dien dat ghy teghens my vergramt zijt zonder reden/Godt ende ghy die weten dat/maer nu ter tijt zoo en zal ic daer af niet meer vermanen / dan zoo myn diensten groot gheweest zijn / zoo heeft den wille ende begheerte noch meerder gheweest om te verdienen de deucht eñ eere die ghy my bewesen ende ghedaen hebt. Gisteren zoo hebdy my ghesept dat ic de weerelt versoecken zoude/ende zoecken iemant die my beter (dan ghy) kende/ daer door te verstaen ghevende dat v veel bequamer zijn zoude dat ic buyten uwen Hove ware/ ende aenghesien v beliefte alsulcx is / zoo ist my van noode alsoo te doen: Maer ic en mach van v niet schepden als v vassael/ want ic't nopt gheweest en hebbe/ noch ooc van iemant ter weerelt anders dan alleen van Godt. Terstont zoo zijn van hem ghescheyden Heer Galvanes / Agraies / Florestan/ Dragon / ende Palomir / de Neve van Amadis/ Heer Bruneo/Bräsil syn broeder/Prinor syn Neve. Heer Quedragant is voor den Koninc gekomen/ zeggende: Heer Koninc ic en ben by v niet gebleven anders dan door de bede van Amadis/ zoeckende ende begheerende syn vrientschap / aengesien datmen door waerachtighe reden maniere gevonden heeft dat den nijt die ic tot hem droech/tot mynder eeren afghelept is: Daerom/ aenghesien ic door hem uwe gheweest hebbe / zoo en zal ic dat door de zelve zake niet meer zijn vã voortaen/ want myn kleyne diensten die zouden kleyne hope verwachtende zijn / als sy in syn groote faelgeren/ want ghy overdenct zeer luttel hoe dat hy v verloste wt de handen van Mandafabul/ daer v niemandt en hadde wt moghen verlossen / ende hoe dat hy v victorie dede hebben inden slach vanden Koninc Cildadan / ende hoe hy eñ syn broeders ende vrienden hun bloedt daer ghestort hebben / ende my zelven ende Famongomad getrocken heeft van v te beletten ende te beschadighen / ende Bagasant syn sone/die de stercste Reusen warẽ die men ter weerelt vinden mochte. Insghelijcx Lindorat de sone vanden Reuse vanden verboden berch/ een de vroomste Ridder die ic weten mocht. Ende Arcalaus de Toovenaer / ende dat dit al t'zamen wt v memorie ghegaen is / eñ qualijc gheloont zijnde / by al dien datse allegader teghen v gheweest hadden in den strijde / ende Amadis op v zijde niet gheweest en hadde / aenmerct eñ denct wat v daer door gekomen zoude hebben. De Koninc heeft hem gheantwoordt: Heer Quedragant / ic versta wel aen v woorden dat ghy my niet en bemint / noch dit ooc tot mynen profijte niet en zegt/maer ghy zegt dat hy avontueren stercker dan v ghedacht daer af is. Heer Quedragant zepde: Ghy zult zegghen dat v beliefte is/ghelijc een groot Heere alsoo ghy zijt/ maer ic ben wel versekert dat ghy Amadis niet en zult omsetten door schoone oft ghevepnsde woorden / gelijc als zommighe ander doen / die noch in't epnde hun dwalinghe kekennen zullen. Oft ic tot Amadis goet oft quaet vriendt ben / dat zal ic terstont laten blijcken / ende is van hem ghescheyden. Terstont zoo is Landin ghekomen/ ende heeft ghesept: Heer Koninc binnen uwen Hove zoo heb ic gheen hulpe noch vermakinge van myn woorden konnen ghevinden/ dan aen Amadis / alsoo ontsla ic my van v / eñ wil met hem eñ met myn Oom Heer Quedragant blijven. De Koninc zepde hem: Inder waerheydt ic dacht wel dat ghy ons gheen goet vriendt blijven en zoudt. Heere/antwoordde hy/zulcx als sylieden v zullen zijn/zoo zal ic mede zijn. Op desen tijdt zoo stonden daer versaemt aen't een epnde van't Palleys Heer Brian van Monjaste/een zeer eerlijc Ridder/de

sone vanden Koninc Ladasan van Spagnien / en van een suster vanden Koninc Perion van Gaule ende van Gandiel / Vilandin de sone vandē Grave van Orlande / ende Gandor ende Mandacil van der zilveren brugghe / Listoran vanden witten toren / Ledadin van Fajarque / Transiles de fiere / Heer Govaert van het vreesselijc dal. Als sy aenmercten hoe dat alle de Ridders gheschepden waren vanden Koninc om Amadis wille / zoo zijn sy al t'zamen voor den Koninc gekomen / ende hebben ghesept: Heer Koninc wy zijn tot uwen Hove ghekomen om Amadis ende syn broeders te zien / ende om syn vrientschap te verwerven / daerom aenghesien dat dit de zake principael is gheweest / zoo en begheeren wy niet langher daer in te blijven. Als alle dese Ridders aldus vanden Koninc gescheypden waren / ende dat daer niemant meer en is gebleven / zoo zoude Amadis geerne vande Koninghinne ooc gheschepden hebben: maer ten beliefde den Koninc niet want sy had altijt contrarie geweest in dit discoort. Maer hy heeft aen haer gesonden Heer Grumedan om van haer te schepden. Zoo is Amadis wt het Palleys gheschepden tot syn logijs ende alle de Ridders met hem / daer sy de tafelen hebben ghedect ghevonden / daer sy met kostelijcke spyse gedient hebben geweest. Daer na hebben sy hun alle ghewapent ende te peerde geseten / zoo dat hunlieden wel was vijf hondert Ridders / waer onder dat sonen van Koninghen / van Graven / ende meer andere van grooter weerden ende edelheyt waren / wiens vromicheydt van wapenen ende vromeheyten over alle de weerelt bekent warē / zoo zijn sy den wech na 'tvaste Eylandt in ghereden. Mabile die hunlieden door een venster van't Palleys der Koninginne zoo rijckelijc ende zoo frisch heeft zien rijden / zoo is sy tot Oriane gegaen / ende heeft haer ghesept: Joncvrouwe cesseert van u droefheyt / ende wilt aensien alle u vassalen / ende verblijdt u metter herten al sulcken vriendt hebbende / want heeft hy tot noch toe u vader als een Ridder van avontueren ghedient / zoo is hy hem nu buyten synen dienst toonende ghelijc een groot machtich Prince / 'twelc al t'zamen in uwe hoocheyt vallende is. Oriane zeer vertroost zijnde wt dese woorden / zoo heeft sy hun allen aenghesien / vermakende met haer discretie de pijne ende affectie die door den wille ende appetijt ghetormenteert was. Met Amadis zoo zijn gereden om hem te eeren / de Koninc Arban van Norgalen / ende Heer Grumedan / voester-heere vande Koninginne / Brandoyvas / Quinorant en Giontes de Neve vanden Koninc Listoran de vreme lanctebreker / dese reden met hem verschepden van d'ander / zeer bedroeft zijnde dat sy vanden Koninc gheschepden waren. Amadis heeft hunlieden ghebeden dat sy wilden syn vrienden zijn in't ghene dat sy (behoudelijc eere ende eedt) doen mochten / ende hy zoude hunlieden altijt houden in zulcker weerden en estimatien daer hyse tot noch toe in ghehouden hadde / want al wast dat de Koninc hem niet en beminde zonder rechtveerdighe zake ende reden / dat sy alsulcx niet doen en zouden / ende dat sy hem door die zake niet en zouden laten te dienen ende eere te bewijsen / ghelijc als zulcken eerlijcken Koninc wel weerdich was. Sy hebben hem gheantwoordt / dat sy hem nimmermeer onminne draghen en zouden / al wast dat sy den Koninc dienende waren met alsulcker getrouwicheyt als sy schuldich waren / zo en zouden sy nimmermeer hunlieder herte van hem trecken. Amadis heeft hunlieden noch meer ghesept: Ic bid u / beminde Heeren / dat ghy den Koninc zeggē wilt dat nu klaerlijc blijckende is 'tghene dat Urgande in syn presentie tot my ghesept heeft / dat ic vande heerschappye die ic tot behoef van eenen anderen winnen zoude / gheenen loon anders hebben en zoude / dan gram-

schap/

ſchap / ende verſcheydinghe van mynen wille/ ghelijc my dat nu gheſchiet is / genomen hebbende het Eylant van Mongaze / tot behoef van ſyn heerſchappije/ waer door hy tegen alle reden ſynen wille verandert heeft tegen my / zonder verdient te hebben als ghy nu zien meucht/ ende dat aldus danige zaken dicwils dien rechtveerdigen Rechter die remedieert/ ghevende een yeghelijc ſyn recht. Heer Grumedan zeyde dat hy't al t'zamen te kennen gheven zoude gelijc hy't hem belaste / ende ondanc zoo moeſte Urgande hebben dat ſy alſoo de waerheyt gheſeyt hadde. Daer na zoo zijn ſy na de ſtadt ghereden. Terſtont zoo is by hun gekomen Heer Guillam de Fantazeerder/ eñ heeft hem al weenende gheſeyt: Heer Amadis ghy kent myn zaken wel / want met my zelven zoo en ben ic niet machtich iet te doen / want 'tis noot dat ic den wille volghe van vreemde / vande ghene daer ic dootlijcke tormenten om lijdende ben ende in grooter droefheyt gheſtelt/ van welcker dat my nu verboden is / dat ic met u niet reyſen en zoude / waer door ic grootelijcx beſchaemt ben / want ic nu wel zoude willen betalen de groote eere die ghy ende u broeders my altijt beweſen hebt / maer 'ten is my niet moghelijc om doen. Amadis wel wetende eñ kennende de groote onſprekelijcke liefde van deſen Ridder / denckende hoe dat hy Oriane beminde/ zoo heeft hy hem in ſynen arm ghenomen/ ende heeft hem gheſeyt: Guillam myn goede vriendt dat en ghehenghe Godt niet / dat alſulcken vromen ende verſtandighen man (als ghy zijt) uwer vriendinne ongelijc doen zout. Maer dient haer ende volbrengt haer begeerte/ ende den wille vanden Koninc u Heere mede / want ic ben wel verſekert / alſoo verre als ghy u getrouwicheyt houdende zijt / zoo zal ic u voor mynen vriendt houden / ghelijc ic altijt ghedaen hebbe. Heer Guillam zeyde: Ga alſt mach/ wãt ic hope aen Godt dat ic altijdt tot uwen dienſt bereyt zal zijn / zoo is hy van hem gheſcheyden. Ende Amadis ende ſyn gezelſchap die zijn dien nacht ghekomen op den oever vander Zee / daer ſy hun ruſte nemen wilden. Sy waren alle zeer verblijt / d'een den anderen moedt ghevende dat Godt hunlieden alſulcken gratie verleent hadde / dat ſy zoo vanden Koninc gheſcheyden waren / die hunlieder dienſten zoo kleyn achtende was, ende dattet was dat ſy dat bedrooch aldus wiſtẽ dan oft ſy hunnen tijdt noch langher in ſynen dienſt verſleten hadden. Maer Amadis herte (al waſt dat in ander dinghen zeer vroom ende krachtich was) in dit ſcheyden van ſyn vriendinne zo waſt zeer flau ende aelmachtich niet wetende wanneer hyſe weder zoude moghen zien. Aldus hebben ſy dien nacht overghebrocht/ zeer wel voorſien van al 'tgene dat ſy behoefden. Des anderen daechs ſmorgens zijn ſy den wech in ghereden na 't vaſte Eylant. Eñ den anderen dach na dat Amadis ende ſyn gezelſchap vertrocken waren/ zo is de Koninc in ſyn Palleys gaen zitten als hy ghewoonlijc was / eñ heeft rontom gheſien / maer als hy hem zoo gemindert zach vande Ridders die daer pleghen te zijn / zoo werdt hy denckende hoe ſubijt dat hy hem teghen Amadis vergramt hadde/ met een ſwaer gepeys in ſyn herte / in zulcker voeghen dat hy nerghens op en achte. Ende Gandadel ende Brocadas die alreede wel wiſten 'tghene dat Angriote van hunlieden gheſeyt hadde / zoo waren ſy vervaert / zorghende dat de Koninc door hunnen raet hem niet wel en ghevoelde die ſy hem teghen Amadis ghegheven hadden/ maer aenſiende dattet nu gheenen tijt en was om achterwaerts te deyſen / zoo hebben ſy in hunlieder propooſt willẽ voortgaen ende hebben over een ghedraghen dat ſy gaen remedieren wilden ende daer tegen beletten dat de Ridders niet meer by den Koninc komen en zouden / 'ten ware na hunlieder doot. Zo zijn ſy beyde t'zamen

tot den Koninc ghegaen/ende Gandadel heeft hem ghesept: Heer Koninc/ van nu voortaen zoo meuchdy met blijschap in ruste leven/aengesien dat ghy van u ver-schepden hebt wt uwen dienst de ghene die u leedt mochten gedaen hebben/waer af dat ghy Godt grootelijcx dancken ē loven moet / ende aengaende van uwen Lande ende van u Hof/ daer af zullen wy u ontlasten / ende tot onsen last nemen/ met meerder zorchvuldicheydt dan van ons eyghen goet/ want Heer Koninc als ghy aenmercken wilt 'tgroot goet welc ghy dese Ridders gaeft / 'twelc ghy nu vry houdt / zoo zullen u zinnen daer zeer gerust zijn. De Koninc heeftse aengesien met een wreet semblant/ zegghende: Ic ben zeer verwondert van 'tgene dat ghy my zeght / dat ic u-lieden laten zoude in uwe handen myn Landen ē myn Hof/ aenghesien dat ic zelve met alle de ghene die ic daer in stelle / niet suffisant genoech en zijn om dat te remedieren / ende ghy-lieden dencken wilt dat ghy dat volbren-ghen zout/ende ooc ghenomen zijnde dat ghylieden daer bequaem genoech mocht toe zijn/zoo en zouden myn Vassalen/ ē de Heeren van mynen Hove niet te vre-den zijn/ dat die geregeert zoudē worden door u-lieder autoriteyt. Voort meer vã dat ghy my zeght 'tgroot goet 'twelc ic dese Ridders ghegheven hebbe / ic wilde wel weten waer in dat ic beter 'tghelt en goet besteden mochte tot mynder eeren ende ghedient te zijn/ want gheen goet en is wel besteedt dan in vaillantheyt ende macht van persoonen / daerom al ist dat het goet wt myn handen ghekomen is/ dat ic hunlieden ghegheven hebbe/zoo is myn eere daer door bewaert gheweest/ ende myn heerschappije vermeerdert/ē ten lesten zoo ist al t'zamen wederom in myn handen ghekomen: Zoo dat 'tgoet ende rijcdom dat besteet wordt daer't be-hoort/ dat leyt in een goet tresoor/ daer't nimmermeer en zal verloren worden: daerom en wil ic niet dat ghy my hier af meer vermanē zult/ want ic en zal uwen raet niet volghen. Daer mede is de Ko-ninc van hunlieden gescheyden/ bevelen-de datmen syn vlieghers zoude doen ko-men zoo is hy in't velt gereden. Sy wa-ren van dese antwoorde zeer vervaert/ aenmerckende dat de Koninc alreede ge-waer wert den quaden raet dien sy hem ghegheven hadden. Op desen zelven tijdt zoo is daer ghekomen een Joncvrouwe vande Koninginne Vriolanie/ met boot-schap aen Oriane / om haer te laten we-ten 'tghene haer gheschiet was in't vaste Eylandt/ waer door datse allegader zeer verblijdt waren / want de Koninghinne van hunlieden zeer bemint was. Sy heeft teghens Oriane ghesept: Beminde Oriane ende eerweerdighe Princesse/ ic ben hier tot u ghesonden van weghen de Koninghinne Vriolanie/ om u te kennen te gheven de wonderlijcke dinghen die sy ghevonden heeft in't vaste Eylandt/ende heeft begeert dat ghy door my dit weten zoudt (die't ghesien heeft) al dat daer ghe-beurt is. Godt wil haer lanc leven ver-leenen/ sprac Oriane/ ende u goede avon-tuere door den arbeydt die ghy doende zijt. Daer zijn sy terstont alle te zamen versaemt om te hooren 'tgene dat sy zeg-ghen zoude. De Joncvrouwe heeft ghe-sept: Eerweerdighe Princesse/ ghy zult weten dat Vriolanie met alle haer ghe-zelschap in't vaste Eylant ghekomen is/ daer sy vijf daghen gherust heeft. Daer is terstont ghevraecht gheweest oft haer beliefde de kamer te versoecken / oft den boge der liefden? Sy heeft gheantwoort dat sy die twee laten wilde tot in't leste/ zoo hebben sy haer geleyt een mijle van't Kasteel/ daer zeer schoone huysingē ston-den/ (want sy gestelt warē in een vrucht-baer ende playsante plaetse) zoo waren dat vande principaelste wooningen van Apolidon: Maer alst eens tijt was / zoo heeftmen ons geleyt in een schoone zale/ op't eynde van die zoo stont eenen groo-ten put / die zeer diepe was / ende zeer

duyster/

duyſter / ende zoo ſchromelijc dat daer
niemant ontrent en dorſte komen / ē op
dat groot Palleys daer ſtont eenen zeer
ſchoonen toren / zoo datmen vande ven-
ſters van dien toren al t'zamen wel zien
mochte 'tghene datmen inde zale doen
mochte / daer dedemen ons boven gaen /
daer wy gevonden hebben de tafelen ge-
dect ſtaende voor de venſters / ende oot
ons bedden / daer was de Koninghinne
ende wy-lieden zeer wel ghedient van
veelderhande gherechten van ſpijſen / ē
van Joncvrouwen waren wy eerlijc ge-
dient; beneden in't Palleys daer aten de
Ridders ende ons ander volc / die ghe-
dient werden vande Ridders van dien
lande / maer alſmen hunlieden het twee-
de gherechte voor dienden / zoo hoorden
ſy binnen den put zeer groote kluptinge /
ende daer vloocb heeten root wt / ē niet
langhe daer na is daer wtgheſprongben
een groot ſerpent / hem ſtellende in't mid-
den vandē Pallepſe met alſulcker wreet-
hept / dat daer niemandt en was die dat
aenſien dorſt / worpende door den mondt
ende neus-gaten grooten root / ē ſloech
niet ſynen ſteerte zoo vreeſſelijcken / dat
het Palleys beefde. Terſtont na 't Ser-
pent zoo zijn daer twee groote Leeuwen
wt den put ghesprongben / ende hebben
een bataille tegen malkanderen ghehadt
zoo groot ende zoo ſtraf / dat een iegheljc
daer af verbaert was / zoo lieten de
Ridders ende het ander volc de tafelen
ſtaen / ende zijn ten Pallepſe wtgeloopen
alſoo haeſtelijc als ſy immermeer moch-
ten / ende al waſt dat de venſters daer
Briolanie ende wy-lieden door zaghen
zoo hooghe waren / zoo en waren wy niet
zonder grooten vaer ende vreeſe. Deſe
oorloghe duerde een halve ure / maer in't
eynde zoo waren de Leeuwen alſoo mat
dat ſy hun ſtrecten lancx den vloer als
oft ſy doodt hadden gheweeſt / ende het
Serpent alſoo actmachtich ende moede
dattet nau ſynen adem in halen mochte /
maer alſt een wijle tijdts gheruſt hadde /
zoo heeftet een vande Leeuwen in ſynen
muyl ghegrepen ende by den put gelept /
ende is terſtont wederom tot den anderē
ghekomen / ende heeftſe beyde daer in ge-
worpen / ende 't Serpent hem na / zoo dat
wy die vanden geheelen dage niet meer
en zaghen / ende 't volc van dien Eylande
die werden alle zeer lachende / om dat wy
zoo verbaert waren / ons verſekerende
dat wy binnen dien daghe niet meer zien
en zouden / ende zeyden: laet ons weder-
om ter tafelen gaen. Alſoo brochten wy
dien dach door met blyſchap ende met
ruſten. Des anderen daechs zoo leyden
ſy ons in eē ander bequamer plaetſe dan
d'eerſte was / daer wy dien dach over
brochten met vrolijchept ende overvloe-
dichept van alle 'tgene dat wy van doen
hadden. Alſt ſlapens tijdt was / zoo heb-
ben ſy ons ghelept in een kamer die zeer
ſchoon was / in welcke een bedde ſtonds
met zeer koſtelijc cieraet voor Briolanie /
ende meer ander voor ons lieden die geet
ghenoech waren / ende na dat den mid-
dernacht ghepaſſeert was / dat wy in ru-
ſte ende ſlaep waren / zoo zijn de kamer-
deuren open gegaen met zoo grooten ge-
ruchte / dat wy met grooter verbaert-
hept wacker werden / zoo zaghen wy in
ons kamer komen een hert met bernen-
de keerſſen op ſyn hoornen / daer de ka-
mer geheel af verlicht was als oft klaer
dach hadde gheweeſt / ende d'een helft die
was alſoo wit als ſneeu / ende de borſt ē
'thooft zo ſwert als pec / den eenen hoorn
ſcheen vergult te zijn / ende den anderen
root. Na hem volchden vier honden ghe-
lijc als hy was / ē elc van hun die quel-
den't zeere / zoo dat ſy hem in grooter
vreeſen brochten: Na hun allen zo volch-
de eenen hoorn van yvore met hangſels
van gout ſlaende / inde locht hanghende
als oft iemant dien in ſyn hant ghehou-
den hadde / ghevende ghelupt gelyc op de
jacht / waer door de honden hun verblij-
den zoo dat ſy den Hert niet ruſten en lie-
ten / hem doen loopende op d'een zyde ē

op d'ander vande kamer / zoo dat hy op onse bedden spronc datse daverden / zomtydts zoo stronckelde hy daer in dat hy vallen moeste / ende wy-lieden zijn opghestaen in onse hemden metten hangenden hayre / vliedende voor het Hert / de zommighe van ons kropen onder de bedden / maer de honden en hielden niet op van hem te volghen / maer als het Hert ghewaer werdt dat hy inde kamer niet vry en was / zoo spronc hy door een venster / loopende zoo zeer als hy mocht / ende de honden hem na / daer wy wel blijde om waren / zoo hebben wy ons kleederen eñ decsel opghenomen daer wy mede gedect hadden gheweest / ende hebbense Briolanie ghegheven ende omghehanghen (die zeer verbaert was) een sapsoen. Maer als dese ruchelinghe ghedaen was / zoo werden sy zeer lachende / ende ter wylen dat wy ons bedden schicten / zoo is in ons kamer ghekomen een Joncvrouwe met twee Maechden ende een jonc Meyskien met keerssen in haer handt / hunlieder lichtende / ende zeyde teghen Briolanie: Eerweerdige Vrouwe wat is u gheschiet dat ghy tot deser uren opghestaen zijt? Sy antwoordde: Och Joncvrouwe een zoo groote gheruchte / 'twelc niet lichtelijc te vertellen ware. De Joncvrouwe wert lachende / ende zeyde: Gaet wederom te bedde eñ slaept / want desen nacht en zuldy niet zien daer ghy u af verbarẽ dorft. Door dese versekertheyt zoo schicten wy ons bedden / ende hebben voort ghestapen de reste van dien nacht. Des morghens wel vroech zoo scheydden wy van daer: komende aen een bosch daer zeer groote Pijnboomen stonden ende schoon boomgaerden daer zijn wy neer gheslaghen in Tenten op den oever van een riviere. Daer hebben wy een Palleys ghevonden dat ront was / staende op twaelf pilaren van marber / met een dac daer op dat zeer vreemdelijc gemaect was / de pilaren waren tusschen beyde ghesloten met glasen van crystal zeer subtijlijc ghewrocht / zoo dat de ghene die daer binnen zijn / moghen zien al datmen daer buyten doet / hebbende twee poorten gemaect van platen van goude ende van zilver die groot goet weerdt waren. Ende neffens elcken pilaer van binnen den huyse / daer stont een beelt van koper ghelijckende eenen Reuse / houdende in syn handen boghen die zeer sterc zijn met pijlen daer in ligghende alsoo gloeyende als oft sy eerstmael wten vyere quamen / zoo zeggen sy dat daer niemant en mach binnen komen ten wert terstont door de schichten oft pijlen metten vyere door haer kracht in asschen gheschoten ende verkeert / want de beelden schieten terstont hun met hun boghen, want sy hebben in presentie van Briolanie ende ons lieden allen twee Dassen ghestelt ende een Hert / maer terstont zoo zijn sy gheschoten gheweest met de schichten / ende terstont zoo zijn sy wederom op hun boghen ghekeert / ende de ghedierten zijn terstont verkeert in asschen: ende op de poorten boven van dien Paleyse daer stonden letteren gheschreven aldus zegghende: Gheen man noch vrouwe eñ zy zoo stout dat sy hier binnen komen in dit Palleys, 'ten ware de ghene die hun liefde alsoo ghetrouwelijc draghende waren als Grimanese ende Apolidon / die dese Nigromantie hier ghestelt heeft. Maer 'tis van noode dat sy beyde te zamen hier binnen komen moeten voor d'eerste reyse / want by al dien dat hier een ieghelijc bysonder binnen quame / die zoude vergaen met d'alderwreetste doot die oyt gesien was. Ende dese Nigromantie met alle d'andere zal dueren totter tijt toe dat hy ende sy komen zullen die door hunlieder groote ghetrouwicheyt van liefde eñ groote vromicheyt des Ridders ter wapenen binnen dese kamer komen zullen / die zoo rijckelijc ende schoon is / ende daer in rusten zullen te zamen ende na de versaminghe van hun beyden zoo zullen terstont alle de tooveringhe van dit Eylant

vergaen

vergaen ende te niet ghedaen worden. Daer bleven wy alle dien dach / ende Briolanie die ontboot by haer Isanius ende Enil / tot hun zegghende dat sy niet meer en begheerde te zien dan den boghe vande liefde / ende de verboden kamer. Sy vraechde Isanius wat het bedietsel was van't Serpent ende de Leeuwen/ ende van het Hert ende de Honden. Eerweerdighe Vrouwe / antwoordde hy: Wy en weten niet meer dan dat sy alle daghe op de zelve ure wtkomen ghelijc ghy ghesien hebt/ ende hebben hun batalie in zulcker maniere. Eñ van het Hert ende de Honden die komen alle nachten inde kamer ter uren als ghy gesien hebt/ ende loopen ter venster wt ende de Honden na / ende springhen in eenen poel die hier by staet/die wt de Zee komt. Niet meer een en weet ic hier af te spreken dan dat ghy binnen een jaer niet en zout mogen doorsien alle de groote vreemdicheden die in dit Eylant zijn. Des anderen daechs smorgens zoo zijn wy wederom op onse hackeneyen ghereden tot den kasteele/terstont zoo is Briolanie gekomen totten boghe vande ghetrouwe Minnaers / passerende de pilaren die verboden waren zonder eenich belet. Het beelt heeft zoo zoeten ende melodieusen geluyt ghegheven / dat wy van ons zelven niet en wisten / ende zoo langhe duerende tot dat Briolanie binnen was daer de beelden van Apolidon ende Grimanese waren / terstont aflatende ende zoo zoetelijc cesserende dat wonder om hooren was. Daer heeft sy gesien de beelden zo schoon ende zoo versch als oft sy geleeft hadden/ zoo dat sy (daer alleen zijnde) in haer zelven docht met hunlieden goet gezelschap te hebben. Terstont heeft sy gesien inden Jaspis versche letteren gheschreve͂ staen/ zegghende: Dit is den naem van Briolanie de dochter van Tagadas / Koninc van Sobradise/dit is de derde Joncvrou die hier binne͂ gekome͂ is. Terstont wilde sy wtkomen door vreese / om dat sy haer zelven daer alleene gevonden heeft/ ende dat niemandt van alle haer ghezelschap binnen en mocht komen / daer wt gekomen zijnde/zoo is sy tot haer logijs ghegaen. Op den vijfsten dach zoo heeft sy gaen proeven de verboden kamer / sy heeft haer zeer kostelijc ghekleedt eñ rijckelijc/ op haer hooft hebbende niet meer dan eenen krans van goude die zeer cierlijc was met kostelycke ghesteenten van grooter weerde / zoo dat een iegelijc zeyde die haer aensaghen / dat by al dien sy inde kamer niet en quame / zoo en was daer niemant inde weerelt die daer binnen komen zoude / ende dat op die reyse ende tijt alle de tooverijen eynde nemen zouden. Sy heeft haer zelven Godt bevolen/ ende is door't verboden prieel gekomen / ende is ghepasseert den pilaer van koper/ ende ghekomen tot den ghenen van marber ende heeft ghelesen het schrift dat daer op stont / ende is voorts gegaen / zoo verre dat een iegelijc meynde dat volbrocht was : maer komende op drij stappen na de kamer-deure / zoo hebben haer drij handen ghegrepen met haer schoon kostelijc hayr/ haer worpende buyten 'tvelt zonder genade te hebben ghelijc alle d'ander daer te voren buyten de verboden plaetse / ende was zoo qualijc ghestelt dat wyse tot haer zelven niet doen komen en konden. Oriane wiens herte zeer bedruct ende t'onvreden was van 'tghene dat sy te voren ghehoort hadde/die wert zeer verblijt/ ziende op Mabile ende de Joncvrouwe van Denemercke ende spieden wederom op haer. De Joncvrouwe zeyde: Dien dach bleven wy noch daer / maer des anderen daechs zoo is Briolanie gereyst na haer lant. Als dese nieuwe tijdinghen aldus vertelt waren/zoo is de Joncvrouwe na haer Meesterse ghereyst / met recommandatie vande Koninginne Brisene eñ van Oriane / ende van d'ander groote Vrouwen ende Joncvrouwen. Amadis ende syn ghezelschap die wt het Hof van

den Koninc Lisuart gescheyden waren/ die zijn ghekomen in't vaste Eylant daer sy met grooter blijschap ontfangen werden van alle d'inghesetenen des Landts/ want ghelijckerwijs als sy hunnen nieuwen Heere verloren hadden met grooter droefheyt / zoo hebben sy hun met dobbel blijschap verblijdt als sy hem wederom ghekregen hebben. Als alle dese Ridders die met hem ghekomen waren ghesien hebben het Kasteel dat zo sterc was/ ende datmen in dat Eylant gheensins en mocht komen dan door dat Kasteel/ welc zoo groot was ende van lande zoo overvloedich ende vruchtbaer alsoo sy ghehoort hadden/ eñ bewoont met zoo grooten menichte van vrome persoonen / zoo zeyden sy dat sterc genoech was om oorloghe te voeren teghen alle die inde weereldt waren. Terstont zoo werden sy ghelogeert inde meeste stadt die onder het Kasteel stondt. Ende ghy zult weten dat dit Eylant lanc was neghen mijlen/ende zeven mijlen breedt/ende was al t'zamen zeer wel bewoont / met schoone plaetsen ende stercke wooninghen van Sloten eñ Kasteelen/toebehoorende de Ridders vā dien lande. Apolidon hadde inde playsantste ende vruchtbaerste plaetsen die daer waren/ vier Wooninghen oft Palleysen gemaect tot syn behoef / de vreemste ende genuechlijcste diemen zoude moghen zien. Het eene was van't Serpent ende de Leeuwen. D'ander was van't Hert ende de Honden. Het derde was genaemt het draeyende Palleys/ 't welc een huys was dat dry reysen des daechs eñ dry reysen des nachts hem zelven omkeerde / alsoo lichtelijc dat de ghene die daer binnen waren hun lieten duncken datse versoncken. Het vierde was ghenaemt vanden Verre/ om dies wille dat alle daghe door een groote gote die oudt was eenen Verre uyt quam gesprongen/ loopende onder 't volc al oft hyse had willen dooden / dat sy alle voor hem vloden/ ende brac op met syn stercke hoornen een yseren deure van eenen toren / loopende daer binnen / maer korts daer na zoo sprong hy wederom uyt zeer tam zijnde/ ende hadde op syn lijf zittende een oude Simme / zoo verrompelt dat haer het vel rontom vanden lijve hinc/ ende heeft den Verre met een gheessel gheslaghen/ dat hy wederom moest keeren binnen de oude gote van daer hy ghekomen was. Dese Ridders namen zeer groote ghenuechte inde Nigromantien te aensien/ met meer ander die Apolidon daer ghestelt hadde om syn vriendinne Grimanese mede te verblijden/ zo dat sy altijt hadden waer mede te kouten / ende hadden allegader Amadis zeer lief ende in grooter weerden / met goeder herten/ om (in al 'tghene dat syn begheerte ende synen wille was) hem te volghen. Op dit pas zoo is daer ghekomen den Heremijt Andalod / die op d'arme rootze woonde ter tijt als Amadis daer was/ die daer ghekomen was om het Klooster te beschickē als ghy voren ghehoort hebt / maer als hy Amadis daer alsoo ghesien heeft / zoo heeft hy Godt grootelijcx ghedanct om dat hy alsulcken vromen ende eerlijcken man syn leven gegeven hadde / hem dickwils aensiende eñ in syn armen nemende al oft hy hem noyt ghesien en hadde. Eñ Amadis die kuste syn handen met grooter ootmoedicheyt / hem bedanckende/ heeft hem minlijc ghegroet / zegghende dat hy grootelijcx in hem gehoudē was/ want hy hem naest Godt syn leven ghegeven hadde. Zoo heeft hy daer terstont doen stichten een Klooster beneden aen den voet vander rootzen / een Heremitagie vande H. Dryvuldicheyt / daer Amadis syn ghebedt gesproken hadde ter tijt als hy verloren reysde/ in welc Klooster Andalod stelde eenen deghelijcken eñ gheestelijcken man / den welcken dat hy met hem ghebracht hadde / ghenaemt Sysias / met noch dertich Ridders tot hem. Amadis heeft bevolen alsoo veel renten te gheven daer sy ghenoech mede

hadden om te leven. Ende Andalod is wederom gherepst na d'arme rootze/ als te voren. Daer na is ghekomen Balaps van Carsant/ die Amadis verloste wt de gevanckenisse van Arcalaus de Toovenaer/ die was gekomen vanden Koninc Lisuart als ooc een die van hem gescheyden was. Ooc zoo was met hem ghekomen Olivas/ die Agrates eñ Heer Galvanes bystant deden inde batalie vanden Hertoge van Bristope. Sy hebben Balaps ghevraecht na nieumaren vanden Hove van den Koninc Lisuart: Hy antwoorde datter ghenoech waren diemen vertellen mochte. Doen zeyde hy: Ghy zult weten dat de Koninc heeft doen bevelen dat alle syn volc terstont by hem komen zoude/ want de Grave Latyn eñ die hy ghesonden heeft om t'ontfanghen het Eylandt van Mongaze/ hem ontboden hebben dat den ouden Reuse hem in handen gestelt heeft alle de Kasteelen die hy ende syn sonen onder hun houdende waren. Maer Gromadaca die en wil niet overgheven den brandenden poel/ het welcke d'aldersterckste Kasteel is dat binnen haer Eylandt staet/ met noch drij ander Kasteelen/ ende heeft ghesept dat sy nimmermeer alsoo langhe als sy leven zal/ schepden en zal van 'tgene dat sy met haren man Famongomad eñ Besigant beseten heeft/ want sy zoude liever stervē dan die over te gheven: Maer van Madasime haer dochter eñ haer Joncvrouwen/ datmen daer mede doe dat wel gedaen dunct te zijn/ want sy en gheeft niet veel om hunlieden noch om hun leven/ dan alleenlijc dat sy wat droefheyt daer door hebben zoude moghen. Hier door machmen mercken hoe rigoreus ende krachtich dat een vrouwen herte is/ die vol gramschappen is/ daer wtstellende de vrucht die sy binnen haer lichaem gedraghen heeft. Na dat Balaps dese nieumare vertelt hadde/ zoo vraechden sy hem wat de Koninc gesept hadde dat hy doen wilde? Hy antwoordde; Hy versaemt alle syn macht die hy krijghen kan/ ende heeft gesworen/ by al dien dat hem Gromadaca de Kasteelen die sy houdende is/ niet en wil overleveren binnen een maent tijts/ dat hy Madasime met haer Joncvrouwen zal doen onthoofden/ eñ dat hy dan terstont repsen zal na den brandenden poel ende daer af niet schepden voor dat hy dien in handen heeft. Voorts mach hy d'oude Reusinne in syn handen krijghen/ zoo zal hyse voor syn felle Leeuwen doen worpen. Als sylieden dit ghehoort hebben/ zoo en waren sy niet wel te vreden/ maer hebbē de Ridders eerlijcken doen logeren/ eñ sylieden hebben veel redenen hier af onder malkanderen gehadt: maer Heer Galvanes niet vergeten hebbende de beloste die hy Madasime beloost hadde/ ende de groote tormenten eñ swaerheyt die hy om harent wille in syn herte lydende was/ die heeft gesept: Beminde Heeren ghy weet al t'zamen wel dat de principael zake (waer door Amadis ende wy lieden van den Koninc ghescheyden zijn gheweest) is door Madasime ende door my/ daerom zoo bidde ic v-lieden al t'zamen/ dat ghy my hulpe ende bystant wilt doen om myn belofte te quijtē/ dat ic haer bescheremen zoude met rechtveerdighe reden eñ by al diē dat my de rechtveerdicheyt niet helpen en mocht/ zoo zoude icse v-schermen metten sweerde/ het welcke ic metter hulpe van Godt ende van v allen wel hope te doen. Heer Floresian die is overeynde ghestaen/ ende zeyde: Heer Galvanes/ hier isser die verstandigher zijn dan ic ben/ ende van wijser raet/ die ghy hebt tot uwer beliefsten om Madasime te verantwoorden/ maer by al dien dat sy met recht ende reden te verantwoordē mach zijn/ dat waer best gedaen/ maer ist metten sweerde te doen/ zoo zal ic de batalie aennemen inden naem Godts om haer te verantwoordē. Myn getrouwe vrient sprac Galvanes/ ic bedancke v grootelijcx/ want ist metten sweerde te doen/ zo

ist van noode dat ic de batalie aenneme/ want ic't alsoo belooft hebbe. Eerweerdighe Heeren / sprac Brian van Monjaste/ghy zeght alle beyde zeer wel/maer wy hebben een iegelijc een deel in dit stuc/ dat Amadis gheschiet is metten Koninc dat was alsoo te verstaen van het ghene daer wy in gehouden waren / maer 'tghene dat u Heer Galvanes gheschiedt is/ dat zoude moghen een ieghelijc van ons allen toekomen die daer waren. Alsoo waer't dat wy op dit stuc ons wildē stellen / het zoude voor een ieghelijc groote verachtinghe zijn / al ist nochtans dat de principael zake door Amadis gheschiedt is / aenghesien dat wy t'zamen van daer ghescheyden zijn/ende noch t'zamen zijn/ zoo en ist niet in een van ons allen, maer wy alle t'zamen behooren deel daer in te hebben / alsoo dan het onse wtghesteken/ Madasime is een vande beste ende eerlycste Joncvrouwen der weerelt/ zijnde in avonture van haer lijf te verliesen/eñ haer Joncvrouwen insghelijcx / aenghemerct nu dat de principael zake der Ridderlijcker orden is aldus danighe secours te doen, zoo zegh ic dat ic't beste doen zal/ dat sy met recht zullē verantwoort worden/ maer dat faelgerende/ zoo zal ic dat na myn macht metten sweerde verantwoorden. Heer Quedragant heeft ghesept: Inder waerheyt Heer Brian ghy hebt ghesproken als een man van grooter afkomst/ ic gheloove ooc wel dat ghy alsulcx ende noch meer doen zoudt/want dit stuc kleeft ons allen aen / in zulcker voeghen zoo behooren wy dit aen te nemen / op datmē ons estimere voor lieden van zorchvuldicheyt / ende dat terstont zonder langher vertrec want 'tghebeurt zomtijdts dat den goeden wille door het vertrec te kort komt als het were niet tē effecte en kan komen ter tijdt dattet niet profiteren en mach daerom zoo zijt ghedachtich ghy Heeren dat dese Joncvrouwen arme verlaten persoonen zijn / ende dat sy met hunlieder wille in't ghevanckenisse niet gekomen en zijn / maer door d'obedientie die Madasime haer moeder schuldich was / daerom al ist zake dat de Koninc wat reden wil hebben op hunlieden / (na de weerelt te rekenen) zoo en heeft hy gheen redene voor Godt. Amadis heeft hier op gheantwoort : Het behaecht my zeer wel ghy Heeren / te aenhooren 'tgene dat ghy zeght/want zaken die met liefden ende eendrachticheyt aenghemerct worden/daer en ismen anders niet door hopende dan een goet eynde/by al dien dat ghy u-lieder vroms herten stellende zijt in toekomende dingen ghelijc ghy nu inde teghenwoordighe doet/ niet alleen in't secoureren van dese Joncvrouwen die ic groot achtende ben/maer procederende in veel meerder ende periculoser zaken / zoo en zalmen inde weerelt ws ghelijcke niet vinden : daerom aenghemerct dat ghy al te zamen in dit secours begheert te zijn / zoo zal ic myn opinie te kennen gheven van 'tghene dat men doen zal. Sy hebben al t'zamen gebeden dat hy alsoo doen zoude. Doen zeyde hy : Daer zijn twaelf Joncvrouwen / zoo zoudt my goet duncken dat sy van twaelf Ridders van u allen verantwoort waren / door recht ende door wapenen/een ieghelijc de syne by malkanderen/ macht zoo ghebeuren/ oft verscheyden / na dat de behoefte dat presenteren zal / ic ben wel versekert dat ghylieden alle die hier zijt / dit stuc nemen zoudt voor solaes / maer 'ten mach alsoo niet zijn/ aenghemerct dat uwer maer twaelf en mach zijn / ende dese begheere ic te noemen / ende d'ander latende hier met my tot zaken van meerder perijckel/die ons toekomen mochten / doen heeft hy ghesept : Ghy Heer Galvanes zult d'eerste zijn/aenghesien dat u de zake principalijc aengaet ende Agrajes uwen Neve ende myn broeder Heer Florestan / met beyde myn Neven Palomir ende Dragon/ eñ Heer Brian van Monjaste/ooc Nicoran vanden witten toren/met Orlandin/sone

vanden Grave van Yrlandt / Heer Govaert van het vreesselijc dal / eñ Imosil de broeder vanden Hertoghe van Bourgoignen / ende Mandasil vande zilvere brugghe / ende Laderin van Fajarque. Dese twaelf die begeere ic dat sy de zake aennemen zullen / want daer zijn onder Koninckx kinderen / van Hertoghen ende Graven. Dit behaechden hun allen wel 'tghene dat Amadis ghesept hadde / ende de ghene die genaemt waren die zijn terstont na hun logijs gegaen / om hun dinghen ghereet te maken om te reysen wte dat des anderen daechs smorghens zijn zoude. Dien nacht zoo hebben sy alle te zamen gherust in't logijs van Agraies / ende ter middernacht zoo waren sy alle ghewapent ende te peerde / rijdende den wech na de stadt van Tasilante / daer de Koninc doen ter tijt was.

Hoe Oriane haer zeer bedroefde door het scheydé van Amadis ende d'ander Ridders, maer boven al om dat sy haer zelven ghevonden heeft begort van kinde, ende hoe de twaelf Ridders wt 't vaste Eylant ghekomen zijn om te verantwoorden Madasime met haer twaelf Ioncvrouwen, met haer ghestelt, in zorghe van te sterven zonder rechtveerdighe oorsake.

Het twee-en-twintichste Capittel.

Hier voren zoo hebdy ghehoort hoe dat Amadis in't Kasteel van Bloemendale met Oriane acht daghen lanc was / zoo dat het schijnt dat sy door de versamminghe bevrucht zoude gheweest hebben 't welc sy noch noyt ghewaer ghewozden en was / (als een die van alsulcke zakē kleyn verstant hadde) totter tijt toe dat de veranderinghe van haer ghesondtheyt ende de kaumheydt van haren persoon dat openbaerden. Als sy dat ghewaer is gewozden / zoo heeft sy Mabile ende de Joncvrouwe van Denemercke secretelijc alleene ghenomen / ende heeft met weenende ooghen ghesept: Och myn wtverkoren ende ghetrouwe vriendinnen / wat zal mijns ghewozden? Want na dat my dunct zoo is my de doot nakende / daer ic altijdt achterdencken af ghehadt hebbe. Sy-lieden denckende datse (door't scheyden van Amadis) dit zeyde / zoo hebbense haer vertroost ghelijc sy tot noch toe altijt ghedaen hadden. Maer sy zeyde: My

is noch een ander verdriet aengekomen/ 'twelc ons stelt in meerder peryckel / dat is / dat ic certeyn bevrucht ben met kinde. Doen heeft sy henlieden de teeckenen ghesept waer door sy't ghelooofden/ waer af sy-lieden zeer verbaert waren / al en lieten sy't niet blijckē. Mabile heeft haer ghesept: Joncvrouwe / en zijt niet verbaert/ want daer zal goeden raet toe gevonden worden / maer ic hebt wel vermoept dat van alsulckē spel alsulcke winninghe komen zoude. Oriane al was sy vol droefhepts / nochtans zoo moest sy daerom lachen / ende zepde: Myn vriendinnen het is van noode dat wy van nu voorts beginnen raet te zoecken om ons te behelpen / ende 'twaer goet dat ic my wachte van in't ghezelschap te komen van een iegelijc anders dan van v-lieden/ op dat de suspitie te min zijn zoude om alle zaken te remedieren. Dat moet alsoo ghedaen zijn/ antwoorde sy/ ende Godt die wil dat ten besten keeren / ende van nu voortaen zoo moeten wy ordineren watmē met de vrucht doen zal als sy ter weerelt komt. Ic zal v zegghen / sprac Oriane/ dat de Joncvrouwe van Denemercke (als een vermaecster van myn droefhept en̄ verdriet) haer eere in schanden zal stellen / om de mpne met myn leven te remedieren: Joncvrouwe / sprac sy / myn eere ende myn leven duert niet langher dan v beliefte en is/ daerom beveelt/ want 'tzal volbrocht worden totter doot toe. Myn ghetrouwe vriendinne/ antwoorde sy/ alsulcken betrouwen heb ic op v / ende d'eere die ghy nu door my avontuerende zijt / die zal ic v wederom vergheelden / mach ic leven. De Joncvrouwe is op haer knien ghevallen ende kuste haer handen / ende heeftse grootelijcx bedanct. Oriane heeft haer ghesept: Zo zuldy dan aldus doen/ ghy zult zomtijts gaen versoecken Adolasta d'Abdisse van myn Klooster van Bloemendale/ ghelijc ghy om andere zaken gaet / ende als den tijdt van myn baren ghekomen is / dan zuldy tot haer gaen ende gheven haer te kennen / zegghende dat ghy bevrucht zijt/ haer biddende dat sy't secreet wil houden / ende raet zoecken tot 'tgene dat geboren worden zal/ 'twelc ghy doen leggen zult voor de kerc-deure / ende dat sy beschicke dat opghevoedt worde door de minne Godts / want ic weet wel dat sy't doen zal / aenghesien dat sy v zeer bemint/ zoo zal door dese maniere myn eere bedect worden / ende op v en zalmen zoo grootelijcx niet achten/ oft men zal't niet weten/ dan d'eerlijcke vrouwe die dat secreet houden zal. Ic zal't alsoo doen/ antwoorde sy / ghy hebt eenen goeden raet ghevonden. Hier af zullen wy swijghen tot syner tijt / ende laet ons nu vertellen voorts van den Koninc Lisuart/ hoe dat hem ontboden was dat de Reusinne Gzomadara niet overgheven en wilde den brandenden poel met d'andere Kasteelen daer wy af gesproken hebben. Zoo heeft hy voor hem laten komen Madasime met haer Joncvrouwē door den raet van Gandadel ende Bzocadas/ daer ghekomen zijnde/ zoo heeft hy haer ghesept: Madasime v is wel kennelijc hoe dat ghy in myn ghevanckenis gekomen zijt op conditie / waer't by alsoo dat v moeder my niet over gheven en wilde 'tvaste Eplandt van Mongaze met den brandenden poel ende d'ander Kasteelen/ dat ghy ende v Joncvrouwen zoudt onthooft worden / ende nu / na dat ic versta van myn volc dat daer lept / zoo heeft sy my van haer belofte gefaelgeert: Daerom aengesien dat aldus is/ zoo wil ic dat v doot ende van dese Joncvrouwen een exempel ende een correctie zijn zal voor andere die met my contract maken / my niet te dorven lieghen noch faelgeren. Madasime dit hoorēde/ haer over groote schoonhept ende haer bloemich levendich couleur veranderde ende wert bleec/ haer knien buyghende voor den Koninc/ heeft sy ghesept: Heer Koninc de vreese der doot beswaert myn herte meer dan

ic toers

u leve Maghet natuerlijc verdraghen mach (zoo dat myn verstant faelgerende) myn tonghe niet en weet wat antwoorden / maer is hier binnen desen Hove eenich Ridder die het recht door my mainteneren wil / die spreke / aenghesien dat ic in dese ghevanckenisse gestelt ben geheel teghen mynen wille / die zal doen 'tghene daer hy in verobligeert is / aengaende d'oorde der Ridderschap te verantwoorden voor de ghene die in zulcke zaken bevonden worden: maer by al dien dat hier niemant en is als ghy Heer Koninc / die noyt Joncvrouwe noch Maecht die in noode gheweest is / verlaten hebt / beveelt dat ic te rechte mach aenhoort worden / ende en laet de gramschap de reden niet verwinnen / want als Koninc behoordy dit aen te zien. Gandadel / die zeer bevreest was met synen quaden wille om dat sy sterven zouden / denckende daer door de vyantschap tusschen den Koninc ende Amadis noch meer t'ontsteken / die zeyde: In gheender manieren Heer Koninc zoo en behooren dese Joncvrouwen ghehoort te zijn / 'ten zy dat landt overghegheven werde. Daer door zoo ist behoorlijc zonder dilay datmen terstont de justitie executeren zal. Heer Grumedan voesterheer vande Koninghinne / 'twelc een ghetrou Ridder was / ende zeer wijs in alle zakẽ daer eere aen kleefde / als een die met wapenen dat wel gheproeft hadde / die zeyde: Dat en zal de Koninc niet doen in't Godt beliefst / noch alsulcken wreedtheyt noch onreden en zal hy niet ghebruycken / want dese Joncvrouwe (meer door bedwanc ende ontsich door behoorlijcke obedientie die sy haer moeder schuldich is dan door haren vrijen wille) in dit verdriet ghestelt is gheweest: Ghelijckerwijs dan zoo dit in't heymelijcke haer van Godt gheloont zal worden / (te weten / d'ootmoedicheyt die sy ghetoont heeft) zoo en zal de Koninc in't openbaer als een dienaer van hem / volghende syn leeringhe / desghelijcx mede doen / niettemin ic heb verstaen dat binnẽ dese dry dagen hier zijn zullen zommighe Ridders wt 'tvaste Eylandt / die hun komen verantwoorden willen / ende by al dien dat ghy Heer Gandadel oft u sonen beschermen wilt de reden die ghy hier ghesept hebt / zoo zuldy onder hunlieden vinden die u antwoorden zullen. Gandadel antwoordde: Heer Grumedan / by al diẽ dat ghy my quaet gunt / dat en heb ic niet verdient / maer hevdy op myn sonen aldusdanigen haet oft nyt / zoo weet ghy wel dat sy alsulcx zijn dat sy mainteneren zullen als Ridders 'tghene dat ic gesproken hebbe. Dat is nu zeer nakende om te zien / sprac Heer Grumedan / maer ic en gunne u niet meer quaedts noch goedts dan ic zien zal door den raet dien ghy den Koninc gheven zult. Maer als hy Heer Grumedan hadde hooren spreken / zoo behaechden hem syn woorden wel / hem vraghende wie de Ridders waren die quamẽ om de Joncvrouwen te verlossen / Hy heeftse hẽ alle genoemt. Dat zijn zeer vrome ende verstandighe Ridders / sprac de Koninc. Maer als Gandadel dese heeft hooren noemen zoo was hy zeer vervaert / ende het was hem zeer leet van 'tghene dat hy van syn sonen ghesproken hadde / want hy wist wel dat hunlieder vromicheyt niet te ghelijcken en was teghen die van Florestan / Agrates / Brian / Heer Govaert. Ter wijlen de Koninc / Madasime met haer Joncvrouwen in't gevanckenisse doen leyden heeft / zoo is Gandadel ghegaen tot syn Swagher Brocadas met grooter swaricheyt van herten / aenghesien dat al syn opstel hem contrarie gaende was / na dat hy in't beghinsel ghedacht hadde / alsulcken loon ontfangende als sulcke diensten van valscheyt verdienende zijn. Hier gheschiedde 'tgene dat inder Evangelien beschreven staet / dat gheen dinc verborgen en is het en komt in't openbaer. Dese Gandadel is met Brocadas tot syn huyse ghegaen in een secrete plaetse / om

 maer

raedt te nemen op de komst vande Rid-
ders wt 't vaste Eylandt / om dat sy be-
neersten zouden (dat al eer de Ridders
daer ghekomen waren) aen den Coninc /
hy Madasime met haer Joncvrouwen
doen onthalsen zoude. Daer t'zamē zijn-
de / Brocadas heeft Gandadel zeer ghe-
straft van 't groot quaet dat hy Amadis
ghedaen hadde / hem zoo vermakende
aen den Coninc zonder verdienste / ende
alle de quade stucken die sy in hun zaken
(die zeer valsch waren) te wercke gestelt
hadden / toonende een droeve ende swaer
ghelaet / door den valschen raet die sy ge-
socht hebben / zorghende dat de gramschap
ende wrake Godts haest op hunlieden
komen zoude / ende des Coninckx / mede
verliesende hun eere ende hun sonen / om
wiens wille sy 't begonst hadden. Zoo ist
ghebeurt dat een Nichte van desen Bro-
cadas verliest zijnde op eenen jonghen
Ridder / Sarquiles ghenaemt / ende den
Neve van Angriote van Estravaus / die
sy ghesloten ende verborghen hiel in een
zij-kamer vast by de kamer daer sylieden
alleene ende secretelic hunnen raedt hiel-
dē / alle hun secretē hy wel verstont / daer
hy grootelijcx af verwōdert was. Maer
alsoo zaen als sy ghescheyden waren / zoo
is hy dien nacht vā daer gescheyden / eñ
heeft hem gaen wapenē in een huys van-
der stadt daer hy die ghelaten hadde / eñ
is smorghens wel vroech van daer ghe-
reden / al oft hy van een ander plaetse ge-
komen hadde. Zoo is hy ghereden ten
Palleyse van den Coninc / hem aenspre-
kende / zoo heeft hy teghens hem ghesept:
Heer Coninc ic ben een ingheboren wts
Landts / ende in v Hof zoo ben ic opghe-
voedt / zoo zoude ic v wel willen waer-
schouwen van alle bedroch / om dat ghy
in v zaken niet dwalen en zoudt / volgen-
de vreemder lieden raedt / want 't en is
noch gheen drie dagen gheleden dat ic op
een plaetse gheweest hebbe / daer heb ic
ghehoort dat daer sommighe zijn die be-
gheeren v raet te gheven contrarie uwer
eeren ende v fame / daer door zoo adver-
teer ic v dat ghy v betrouwen noch ghe-
loove niet stellen en wilt op Gandadel en
Brocadas van 't gene dat sy v raden zul-
len / aengaende de zaken van Madasime
ende haer Joncvrouwen / ghemerckt dat
ghy in v Hof alsulcke persoonen hebt die
v zonder bedroch wel raet gheven zullen /
ende 't ghene dat my hier toe moverende
is / dat zuldy weten ende alle de ghene die
hier zijn eer twaelf daghen / want waer't
dat ghy lettet op 't ghene dat dese die ic v
ghesept hebbe / v zeggen zullen / zoo zuldy
wel verstaen dat ic daer wat kennisse af
hebbe: Heer Coninc blijft met Godt /
want ic reyse na myn Oom Angriote /
Godt die moet v bewaren / sprac de Co-
ninc / ende is blijven denckende op 't gene
dat hy hem ghesept hadde. Sarquiles is
wech ghereden / ende is door eenen zij-
wech dien hy kende zoo langhe ghereyst /
dat hy ghekomen is in 't vaste Eylandt /
maer door den arbeydt vanden wech zoo
is syn peert zoo moede gheworden dattet
hem niet meer draghen en mocht / zoo
heeft hy ghevonden Amadis ende An-
griote ende H. Bruno / rydende lancx
den oever vander Zee / die deden ghereet
maken Schepen om te varen na Gaule /
want Amadis die begheerde syn vader
ende syn moeder te zien / zoo is van hun-
lieden wel onthaelt gheweest. Angriote
heeft hem ghevraecht: Beminde Neve
wat last hebdy ghehadt dat v peerdt zoo
ghetravailleert is? Zeer groote / ant-
woordde hy om v te zien ende te vertel-
len een zake die v wel van noode is om
weten. Doen vertelde hy hoe dat een
Joncvrouwe die Gandatha ghenaemt
was hem ghesloten hadde ghehouden in 't
huys van Brocadas ende alle het quaet
dat hy hem ende Gandadel heeft hooren
zegghen / ende de valschept die sy met den
Coninc / teghen Amadis ghetracteert
hadden. Angriote die zeyde tegen Ama-
dis: Wat dunckt v nu Heer Amadis was
myn suspitie verre vande waerheyt? Al
en heb-

en hebdy my niet laten dese zakē ten eynde brenghen/ maer nu (en Godt wil) zoo en zult ghy noch niemandt anders my verstooren noch beletten / de waerheyt zal klaerlyc blycken vande valscheyt van de verraders/ die alsulcken grooten verraderije ghesticht hebben tusschen den Koninc ende v. Amadis heeft hem gheseyt : Nu zoo zuldy met meerder zekerheyt ende redenen dan van te voren die aennemen / ende daer door zoo zal Godt v bystaen. Zoo wil ic dan morgen vroech van hier reysen in't beghin vanden dage ende Sarquiles met my op een ander peert / ende ghy zult terstont zien dē loon den welcken de twee schalcken van hunlieder valscheyt ontfangen zullen. Daer na zoo zijn sy ghekomen ten logijse van Amadis / want altijt zoo was Angriote by hem / ende hebben ghereet ghemaect alle 'tghene hunlieden onder weghen behoeflyc was / ende des anderen daechs zoo zijn sy wech gereyst derwaerts daer sy wisten dat de Koninc Lisuart was/ die grootelijcx overdenckende was de zaken die hem Sarquiles geseyt hadde/ verwachtende wat daer af zoude mogen komen. Op eenen tijdt daer na zoo zijn tot hem ghekomen Gandadel eñ Brocadas tot hem zegghende: Heer Koninc het is ons zeer leet dat ghy anders op v zaken niet en let. Tmach wel zijn / antwoordde de Koninc / maer door wat zaken zegdy my dit ? Om de Ridders wille/antwoordden sy/die wt 'tvaste Eylant komen / die v vyanden zijn / ende zonder eenighe vreese zoo willen sy in v Hof komen om dese Joncvrouwen te verlossen/ door welcke ghy behoort hun lant te hebben. Maer believe de v onsen raet te doen/ sy zouden onthooft worden eer sy hier quamen / ende hunlieden ontbieden dat sy in v lant niet en pijnden te komen/ hier door zoo zoudy ontsien zijn / dat noch sylieden v en zoudē eenich verdriet dorven aen doen / want de zake aenmerckende in wat staet dat sy gestelt is/ en laten syt wt vreese niet / zoo en zullen sy dat uit deuchden niet laten. Daerom Heer Koninc beveelt datmen dit doe zonder beraeden want aldusdanige dinghen niet haesten doende / die maken meer ontsich ende vervaertheyt. De Koninc in syn memorie hebbende dat hem Sarquiles gheseyt hadde / bekende hy wel dat hy de waerheyt gheseyt hadde / aenmerckende hunlieder neerstichheyt die sy doende waren om de Joncvrouwē ter doot te brengen : maer hy en wilde hem niet haesten/ ende zeyde : Ghy zegt my hier twee dinghen die zeer swaer zijn/ende teghen alle redelijcheyt : Het eene is / dat ic zonder eenige forme van justitie dese Joncvrouwen ter doot brenghen zoude/ wat rekeninghe zoude ic daer af den Heere geven/ wiens dienaer ic ben/oft ic alsoo dede/ de welcke my ghestelt heeft in syn plaetse/ om dat ic alle zaken rechtveerdelyc (hem ghelyckende) in synen naem volbrengen zoude/ ende by al dien dat ic iemandt onrecht ende onghelijc dede/ de menschen in grooter vreesen stellende/ gelijc ghy zegt/ zoo zoude dit al t'zamen met rechtveerdighe redene ten eynde op my komen/ want de Koninghen die meer door wille dan door redene hun wreetheyt gebruycken ende te wercke stellen die stellen hun betrouwen meer op hun wijsheyt dan op Godts wijsheyt / het welc de meeste dwalinghe is die sy hebben mogen/ alsoo dat het waerachtichste ende aldereerlijcste voor elcken Prince is (om hun in dese weerelt ende in d'ander te versekerē) dat sy alle hun zaken doen zullen door voorsichticheyt eñ goeden raedt van wijse eñ discrete persoonen tot goeder meyningē/ ende dencken al ist dat in't beghinsel eenich belet tusschen beyde komt/ aengesien dat sy door rechtveerdighe justitie beweecht worden / zoo en kan't eynde niet dan goet zijn. Ende d'ander dat ghy my zeght dat ic de Ridders ontbieden zoude dat sy in myn Hof niet en zouden komen/ dat zoude een oneerlijcke zake zijn te be-

letten dat iemant in myn presentie recht
ghewepghert zoude worden / zoo veel te
meer ist dat sy grootelycx myn vyanden
zijn / zoo ist een groote eere voor my dat
in myn handen ende in mynen wille staet
te doen 'tghene dat sy my bidden mogen/
ende dat sy van noots weghen tot myn-
der beliefsten staen moeten. Zoo dat ic
geensins doen en zal 'tghene dat ghy my
zeght / noch en houde dat niet voor goet/
ende noch veel min den raedt die ghy my
teghen Amadis ghegheven hebt / waer
door ic verdient hebbe groote punitie/
aenghesien dat ic van syn gheslachte noyt
van groote diensten ontfangen en hebbe/
want hadden sy iet anders tegen my ge-
daen / ander persoonen zouden daer su-
spitie op ghehadt hebben / maer daer en
is anders gheenen toon dan alleen van u
lieden. Ghy hebt my zeer quaden raedt
ghegheven ende ghediffameert den ghe-
nen die het noyt op u verdient en heeft:
Maer ic die ghedwaelt hebbe/ zal de pij-
ne lijden/ zoo geloove ic ooc wel dat ghy-
lieden in't eynde (by al dien dat ghy my
de waerheyt niet gheraden en hebt) niet
vry gaen en zult : zoo is hy opghestaen
van onder hunlieden / ende is by syn Rid-
ders gegaen. Gandadel is zeer verbaert
gheweest als hy den Koninc alsoo gesien
heeft. Brocadas heeft tot hem ghesept:
Gandadel nu en ist gheen tijt om achter-
waerts te keeren/want in alsulcken ver-
dorven zake zoo zoudt luttel profiteren/
maer nu ist van noode (meer dan te vo-
ren) met meerder machte te sustineren
'tghene dat wy hem ghesept hebben. Ic
en weet niet hoe datmen dit zal moghen
doen/ sprac Gandadel/ want men en zal
niemant konnen gevinden die de contra-
rie zeggen zal van des Konincx opinien.
Des anderen daechs zoo is de Koninc
te peerde ghheseten met groot gezelschap/
ende is in't velt ghereden. Korts daer na
zoo zijn daer aen ghekomen de Ridders
wt 'tvaste Eylant/ dewelcke quamen om
Madasime met hare Joncvrouwen te

verlossen. De Koninc hunlieden sien[de]
zoo is hy hunlieden teghens gherede[n]
om t'ontfangen/ want sy't wel weerdic
waren na hun groote vromicheyt / en[de]
om dies wille dat hy een ieghelyc altyt
eere bewijsende was. Sy zijn voor he[m]
ghekomen met grooter reverentie en[de]
oormoet/hunlieder volc die hebben Ten[ten]
ten ghespreyt in't velt daer sy hun ruste[n]
zouden: zoo langhe is de Koninc by hun[-]
lieden ghebleven. Maer als hy van dae[r]
reysen wilde / zoo heeft Heer Galvane[s]
teghens hem ghesept : Heer Koninc / be[-]
trouwen hebbende in u groote deucht e[n]
in u goede rechtveerdighe manieren/ zo[o]
zijn wy hier ghekomen/ u biddende doo[r]
ghenade dat u believen wille te aenhoo[-]
ren Madasime met haer Joncvrouwen
om dies wille dat hunlieden recht mac[h]
ghebeuren / ende wy-lieden presentere[n]
ons hier om hun recht te maintenere[n]
maer by al dien dat ons 'trecht ghewep[-]
ghert wordt / zoo bidden wy u dat ghy [...]
niet belgē en wilt dat wy't metten sweer[-]
de sustineren/aengesien dat sy geen schul[t]
en hebben daer sy behooren door te ster[-]
ven. De Koninc antwoordde: Heden zo[o]
meuchdy in u ruste gaen / want ic za[l]
u al doen dat recht is ende dat ic va[n]
rechts wegen schuldich ben. Heer Bria[n]
van Monjaste heeft hem gheantwoordt
Heer Koninc dat hopen wy ooc aen u,
dat ghy doen zult 'tghene dat uwen Ko[-]
ninclijcken staet ende conscientie toebe[-]
hoort / maer by al dien dat daer eenigh[e]
foute is / dat zal zijn door eenighe quad[e]
inghevers die u eere noch u fame niet e[n]
voorderen. Het welcke Heer Konin[c]
(waer't dat ghy daer geen verdriet in en
wildet nemen) ic zal doen kennen end[e]
lijden eenen ieghelijcken die daer teghe[n]
zeggen wilde. Heer Brian/ zeyde de Ko[-]
ninc / waer't dat ghy den raet van uwen
vader ghevolcht hadt/ ic weet wel dat ghy
my niet ghelaten en zoudt hebben om ee-
nen anderen / noch ghy en zoudt u niet
komen verantwoorden tegen my. Heer

Koninc/

Koninc/ sprac Brian/ myn verantwoorden dat is voor v/ want ic en zegghe niet anders dan dat ghy recht zoudt doen/ eñ dat ghy gheen ghehoor gheven en zoudt den genen die by avontueren v alsoo gedienstich niet en zijn als ic ben/ die v eere verminderen: ende dat ghy zegt van mynen vader/ hadde ic hem belooft dat ic v niet ghelaten en zoude hebben/ ic en heb v niet gelaten/ want ic en heb noyt v geweest/ al ist dat ic van v ghestachte ben/ maer ic ben tot uwen Hove ghekomen om te zoecken myn Neve Amadis/ maer alst v believe was dat hy van v scheyden moeste/ zoo ben ic hem ghevolcht/ waer door ic niet ter weerelt misdaen en hebbe/ noch ooc ghedwaelt van 'tghene dat ic schuldich was. De Koninc is na de stadt ghereden/ ende sy zijn in hun logijs ghebleven/ daer sy versocht zijn gheweest van vele van hunne vrienden. Van Oriane zoo zegghe ic v dat sy noyt wt de venster en quam daer sy in lach/ aensiende de ghene die haren vrient zoo grootelijcx beminden/ Godt biddende dat hy hunlieden wilde victorie verleenen van hunne begheerten. Dien geheelen nacht zoo waren Gandadel eñ Brocadas met grooter vreesen beladen/ om dat sy gheen rechtveerdighe reden en konden vinden om te sustineren 'tghene welc sy begonst hadden/ maer sy mercten wel dat daer meerder peryckel in ghelegen was hadden sy dat laten varen/ daer door namen sy voor hun noch voorts te varen. Des anderen daechs wel vroech zoo hebben de twaelf Ridders met den Koninc hun devotie ghedaen/ de Koninc is met synen Raet ende met meer andere wijse persoonen vertrocken in een Palleys/ eñ heeft hy hem ontboden Gandadel ende Brocadas/ tot hunlieden zegghende: De woorden die ghy tot my altijt gesproken hebt op't stuc van Madasime ende hare Joncvrouwen/ is van noode dat ghy die sustineert/ dese lieden van eeren te kennen ghevende d'oorsake waer in datmense gheen gehoor geven en zoude. Hy heeftse doen stellen op een plaetse daermense wel hooren mocht/ Imosil van Bourgoignen ende Ledadin van Fajarque zijn voor den Koninc gaen staen/ zegghende: Heer Koninc wy-lieden ende dese anders Ridders die hier ghekomen zijn/ begheeren op v wt vriendtschap/ dat v believe dat Madasime eñ haer Maechden mogen gehoort worden/ want wy verstaen dat ghy alsoo van rechts weghen schuldich zijt te doen. Gandadel heeft geantwoordt: Men vinter vele die van't recht spreken willen/ maer luttel die daer verstandt af hebben: Ghy zeght dat dese Joncvrouwen behooren ghehoort te zijn van rechts weghen/ het welcke van rechts weghen niet en behoort te zijn/ aenghesien dat sy zonder eenige conditie hun zelven verobligeert hebben te sterven: daer op zijn sy in des Konincx ghevanckenisse gekomen/ by al dien dat Ardan Cantle verslaghen oft verwounen bleve/ zoo zoudemen den Koninc overleveren 'tgheheel Eylant van Mongaze/ maer ter contrarien dat sy sterven zouden ende de Ridders met hunlieden. Eñ sylieden (na de doot van Ardan) hebben de Kasteelen overghegeven die sy in handen hadden: nu zoo en wil Gromadaca niet over geven 'tghene dat sy in handen heeft/ zoo dat hier gheen reden noch zake en is waer door sy ghexcuseert moghen worden vander doot. Imosil heeft gheantwoort: Inder waerheyt Gandadel met recht zoo zoude ghy wel mogen geaccuseert zijn voor alsulcken eerlijcken Koninc/ eñ alsulcke Ridders dese woorden te spreken/ die ghy hier ghesproken hebt/ aenghesien dat teghen reden ende recht is/ ende dat ghy't gesept hebt meer door quaden eñ valschen wille/ dan door rechtveerdighe zake: want 'tis wel kennelijc een yeghelijcken die verstandt hebben/ dat wat zaken oft wat stuc datmen man oft vrouwe opleggende is/ ('ten waer in zaken van verraetschap oft van bedroch)

bedroch) zoo behoortmen hun te hooren ende ghejugeert te worden ter doodt oft tot leven, na dat 'tstuc in heeft. Alsulcke costuymen zo houtmen inde landen daer men recht ende justitie ghebruyct / maer anders zoo zout wreetheyt zijn / ende dit is 'tghene dat wy aen den Koninc begeerende zijn, dat hy de zake met dese lieden van eeren overlegghe ende justitie ghebruycke. Gandadel antwoordde/dat dit alsulcken onrecht was / datmen daer op niet meer en behoorde t'argueren / ende dat de Koninc terstont daer af een vonnisse behoorde te gheven/aengemerct dat hy nu partyen ghehoort hadde. In deser manieren is de de zake blijven staende/ maer de Koninc is daer ghebleven met een deel Ridders / ende alle d'andere zijn van daer ghgaen. De Koninc hadde wel gewilt dat Argamont syn Oom een eerlijc Grave van grooten verstande syn goetduncken hier op gesept hadde: maer hy steldet wederom op den Koninc / zegghende dat niemant 'trecht beter bekende ende en verstont zoo volmaectelijc als hy zelve. Insgelijcx zoo hebben alle d'ander ooc gheantwoort. Als de Koninc dit ghesien heeft/zoo zeyde hy: Aenghemerct dat ghylieden de zake in my stelt / zo segge ic dat de redene van Imosil vã Bourgoignen rechtveerdich is / dat de Joncvrouwen behooren ghehoort te worden. Inder waerheydt / Heer Koninc antwoordde de Grave / ghy hebt rechtveerdelijc ghesproken / want 'tbehoort alsoo te ghschieden. Doen hebben sy de Ridders dat voor antwoordde ghegeveven. Imosil ende Landas die hebben gesept: Heer Koninc / op dat u belieft laet Madasime eñ haer Joncvrouwen hier ontbieden / want wy begheerense te verantwoorden met rechte redenen oft metten sweerde / ist van noode. Het belieft my zeer wel sprac de Koninc / laet de Joncvrouwen komen ende wy zullen zien oft sy henlieder redenen ende recht u-lieden overgheven zullen. Sy zijn terstont ontboden gheweest / ende zijn voor den Koninc ghekomen met alsulcker vreese / dat daer niemant en was hy en hadde groote deernisse met hunlieden. De twaelf Ridders wt 'tvaste Eylant die hebbense mette handen ghenomen / ende Agrates ende Florestan, Madasime. Imosil ende Landas hebben tot haer ghesept : Madasime dese Ridders die zyn hier ghekomen om u ende u Joncvrouwen te verlossen vander doot / zoo begheert de Koninc te weten oft ghy ons u zake overgheven wilt. Sy zeyde : Ghy Heeren, by aldien dat de zake van catyvighe ende ongheluckighe Maechden gheconsenteert mach worden / zoo consenteren wy die u lieden / ons lieden stellende ende bevelende in Godt ende in u-lieden. Aenghesien het alsoo is / sprac Imosil / zoo laet dan komen de ghene die teghen u alligeren willen / want hier is een ic zal u verantwoorden met recht oft metten sweerde / ende isser hier meer / zoo laetse komen tot twaelve toe sy zullen verantwoort worden. De Koninc heeft op Gandadel ende Brocadas ghesien merckende dat sy hun ooghen ter aerden gheslaghen hadden / zeer vervaert zynde / ende dat sy gheen antwoorde en gaven / ende zeyde teghen de Ridders van 'tvaste Eylandt : Gaet ghylieden nu na u logijs tot morghen vroech / ende daer en binnen zoo zullen hun beraden de ghene die u antwoorden zullen. Doen zijn sy met Madasime gegaen tot aen 't ghevanckenis / ende van daer voorts na hunlieder logijs. De Koninc heeft Gandadel ende Brocadas alleen ghenomen ende heeft ghesept : Ghylieden hebt my menich reyse ghesept ende gheraden dat een recht was dat ic Madasime met hare Joncvrouwen zoude laten sterven/eñ dat ghy 't onder u tween zout houden staende als rechtveerdighe zake/ende waer 't van noode u sonen zouden dat verantwoorden al waer 't metten sweerde ; Maer nu ist tydt dat alsoo te doen / want ic (aenghesien dat my dunct

een

een schoone ende rechtveerdighe zake te zijn 'tghene dat Imosil ghesept heeft / en zal niet bevelen dat iemandt van myn Ridders wt mynen Hove tegen dese ander Ridders kampen zullē/daerom zoect raet oft de Joncvrouwen zullen los ende vry zijn / ende ic zal qualijc van v gheraden gheweest hebben. Sy hebben geantwoordt/dat sy des anderen daechs smorgens bescheet met hun brengen zouden/ ende zijn met grooter droefheyt t'huys gegaen/ ende hunlieder accoort was dat sy hun opinien volghen zouden ghelijc sy begonst hadden met goede redene/ maer hun sonen en wilden sy in gheen perijckel stellen / aenghesien dat hunlieder reden niet waerachtich en was/ ende sy en waren zoo vroom ter wapenen niet als de Ridders waren/ maer dien avont zoo is den Koninc tijdinge gekomen dat Gromadaca de Reusinne gestorven was/ die bevolen hadde datmen den Koninc alle de Kasteelen overleveren zoude om haer dochter ende haer Maechden te verlossen / ende datse de Grave Latijn alreede in handen hadde / daer hy zeer af verblijt was. Des anderen daechs zoo is de Koninc gaen zitten ter plaetse daer hy recht doen zoude/zoo zijn voor hem ghekomen de twaelf Ridders / ende heeft hunlieden ghesept ; Van nu voorts zoo en zult ghy niet meer spreken vande stucken oft zaken vande Maechden/ want ghy zijt alle daer af ontslaghen/ende Madasime met haer Maechden die zijn vry vander doot ende los van't ghevanckenis / want ic hebbe alreede de Kasteelen in myn handen / waer voor icse in't gevanckenis gehouden hebbe. Hier af zoo waren zeer verblijt Gandadel ende Brocadas / wāt sy en waren anders niet verwachtende dan groote oneere eñ schande. Terstont heeft hy Madasime met haer Joncvrouwen voor hem laten komen / tot haer zeggende: Ghy zijt al t'zamen ontslagen/ ende ic schelde v quijte / doet 'tghene dat v belieft / want ic hebbe de Kasteelen in handen / waer door ic v ghevangen hiel: Maer hy en heeft haer niet ghesept dat haer moeder doot was. Madasime hadde gheerne syn handen ghekust / maer hy en wilde dat niet ghedoogen/ als die dat niet en ghedoochde dan als hy eenighe Joncvrouwe oft Maecht eenige zonderlinghe gratie dede / maer sy heeft gesept: Heer Koninc aenghesien dat ghy my gestelt hebt in mynen vrijen wille, zoo stelle ic dien inden wille van mynē Heere Heer Galvanes/die om mynent wille niet syn vrienden hem gestelt heeft in zulcken arbeyt. Agrates heeft haer metter handt ghenomen/ ende zeyde : Myn beminde vriendinne ghy hebt ghedaen zoo ghy schuldich waert/ maer nettemin al zydy nu van v lant onterft/ ghy hebt noch ander daer ghy in gheeert zyt tot dat Gode versien zal. Imosil heeft tot den Koninc gesept: Heer Koninc by al dien dat Madasime recht mach gheschien / zoo en behoort sy niet onterft te zyn / want het is kennelijc dat de kinderen die onder bedwanc van haer Ouders staen/(al ist tegen hunlieder danc) die behooren hunlieder bevel te doen / maer hier door zoo en is men niet schuldich alsulcke te condemneren onterft te zijn / aenghemerct dat d'obedientie meer dan den wille hunliedē daer toe obligeert in't gene dat hun Ouders begheeren. Daerom Heer Koninc/ aenghesien dat ghy ghestelt zijt om een iegelijc syn recht te gheven/zoo zijdy verobligeert dat te doen wt v zelven/om andere daer door exempel te gheven. De Koninc zeyde : De Joncvrouwe hebdy vry/ maer van d'ander zo en spreect daer niet meer af / want van dien lande zoo heb ic altijt groot verdriet gehadt / daerom aengesien dat ic't nu in myn handen hebbe/zoo zal ic dat beschermen/ want ic en behoort myn dochter Leonore niet weder te nemen die ic't ghegeven hebbe. Heer Galvanes antwoorde : Heer Koninc 'tzelve recht van Madasime ende het landt van haer Ouders daer ben ic

an ingheftelt / zoo bid ic u dat ghy ghedachtich wilt zijn van sommige diensten die ic u ghedaen hebbe / ende en wilt my niet onterven aenghemerct dat ic begeer u vassael te blyven eñ in u goede gratie/ ende met dien lande u te dienen zoo ghetrouwelijcken als ic immermeer kan oft mach. Heer Galvanes/antwoorde de Koninc/ en spreect hier niet meer af/ wāt 'tis gedaen 'twelc ic niet ontdoen en kan. Ist alsoo is / antwoorde hy / dat my recht noch reden gebeuren en mach / zoo zal ic myn beste doen om dat te kryghen na myn weerste macht / zoo dat onder u heerschappye niet komen en zal. Doet dat ghy meucht/ sprac de Koninc / want het heeft in handen ghewecst vande gene die vromer ende wreeder waren dan ghy zijt. Het zal veel lichter zijn om van u dat te beschermen dan't van hunlieden was te verkrijghen. Ghy hebt dat ghekregen/ zeyde Heer Galvanes/ door den ghenen die qualijc daer af geloont is geweest / die my helpen zal om dat te verkrijghen. De Koninc zeyde: Ist dat hy in uwer hulpe is / zoo zullen veel meer ander my bystandt doen die my latinte dienen hebben om synent wille. Agraies die zeer ghestoort was/die zeyde: In der waerheyt alle de ghene die hier teghenwoordich zijn / die weten wel ende noch veel meer ander eñ Amadis door u bescherimt is gheweest oft ghy door hem/ al ist dat ghy Koninc zijt/ende hy als een Ridder van avonturē gewandelt heeft. Heer Floristan aensiende Agraies met alsulcker gramschap ontsteken zijnde/ die leyde syn handt op syn schouder/ende heeft hem wat achterwaerts getrocken/ ende is naerder ghegaen / ende zeyde tot den Koninc: Het schijnt Heer Koninc dat ghy de diensten van dese die ghy zeght grooter achtende zyt dan die van Amadis / waer af wy terstont de waerheyt wel zullen laten blijckē. Heer Brian van Monjaste is voor Heer Florestan ghetreden / ende zeyde; Al ist Heer Koninc dat ghy de diensten kleyn achtende zijt/ zoo zijn die van grooter weerden de gene diemen met redene wel zoude moghen vergheten. De Koninc antwoorde: Ic versta wel Heer Brian aen u woorden dat ghy een van syne vrienden zyt: Certeyn Heer/sprac hy/ghy zegt waer/want hy is myn Neve/ ende ic ben schuldich in als synen wille te volgen. Wy zullen hier wel hebben om u t'excuseren / zeyde de Koninc. Dat zal al t'zamen wel van noode zijn / antwoorde hy / te wederstaen het ghene dat Amadis doen mach. Doen stonden daer op van d'een zijde eñ van d'ander zijde vele Ridders / om te antwoorden. Maer de Koninc stac een roede wt die hy in syn hant hadde/ bevelende dat sy daer af niet meer spreken en zouden / zoo zijn sy al t'zamen wederom gaen zitten. Terstont zoo is daer gekomen Angriote van Estravaus/ende niet hem syn Neve Sarquiles zeer wel ghewapent / ende zyn tot den Koninc gekomen om syn handen te kussen. De twaelf Ridders waren zeer verwondert van hun komst / want sy van de zake niet en wisten. Maer Gandadel ende Brocadas waren in grooter vreesen ghestelt/ d'een op d'ander ziende / als die wel wisten 'tghene dat Angriote te voren van hunlieden ghesept hadde / ende zorchden dat sy om dier zaken wille daer gekomen warē maer al wast zake dat sy Angriote voor den vroomsten Ridder hielden van des Konincx heerschappye / zoo hebben sy hun zelven verstout om te antwoordē/ roepende hun sonen by hun / bevelende dat sy niet meer spreken en zouden dan sy hunlieden bevelen zouden. Angriote stont voor den Koninc/ende zeyde : Heer Koninc beveelt Gandadel ende Brocadas hier te komen / want ic zal hun alsulcke zaken opsegghen / waer door ghy ende die hier zijn hun beter zullen kennen dan ghy tot noch toe ghedaen hebt. De Koninc heeftse doen komen / ende een tegelijc is daer by ghekomen om te weten

wat meer gebeuren zoude. Angriote heeft
ghesept: Heer Koninc ghy zult weten dat
dese twee Gandadel ende Brocadas v
onghetrou ende valsch zijn / want sy v
qualijc ende valschelijcken geraden heb-
ben / niet aensiende Godt noch v / noch
Amadis die hunlieden zoo veel eeren be-
wesen heeft / ende hun noyt leet ghedaen
en heeft. Sy hebben v te verstaen ghege-
ven / dat Amadis in den zin hadde om v
lant in syn handen te krijghen / 'twelc hy
noyt gedacht en heeft / dan altijt v te die-
nen / waer door sy v doen verliesen heb-
ben den ghetrousten man die opt Koninc
ghehadt heeft / ende met hem noch veel
vrome Ridders / die oock niet verdient en
hebben. Zoo dat ic hier zegghe voor v
dat sy valsch ende quaet zijn / ende heb-
ben v verraderije ghedaen / ende by al dien
dat sy daer teghen ter contrarie willen
zegghen zoo zal icse beyde bevechten. Ende
ist dat hunlieder ouderdom dat excuseert
stellen voor hun beyden twee van hunne
sonen / zo zal ic door de hulpe Godts hun-
lieden doen kennen d'onghetrouwicheyt
van hun vaders / ende ghy Heer Koninc
zult 'tzelve mede kennen. Heer Koninc /
sprat Gandadel / nu merct ghy wel hoe
Angriote hier ghekomen is om v Hof te
onteeren / de zake is dat ghy in v lant laet
komen de ghene die uwen dienst ende v
eere verachtende zijn / hadde het beginsel
belet gheweest / zoo en zoude dit teghen-
woordich niet gheschiet zijn. Daerom
Heer Koninc en laet v niet verwonderen /
oft Amadis op een ander tijt v zelve komt
ontseggen / maer hadde Angriote my be-
teghen inden tijt als ic groote vrome fey-
ten van wapenen ghedaen hebbe / ende
ghetrouwe diensten (ter eeren van v Ko-
ninckrijc) uwen broeder den Koninc Fa-
langris / zoo en zoude hy niet dorven zeg-
ghen 'tghene hy hier ghesproken heeft.
Maer nu hy my ziet oudt ende onsterc /
zo verstout hy hem als aen een verwon-
nen man / maer dese kleynheyt die kleeft
v meer aen dan sy my doet. Neen ghy
valsch bedriegher / sprat Angriote / aen-
ghesien dat v valsche treken die nu ont-
dect zijn gheen quaet meer doen en mo-
ghen zoo latet ghenoech zijn met de gene
daer ghy den Koninc in ghestelt hebt / want
ic en ben hier niet gekomen om des Ko-
nincx Hof te verstropen oft t'onteeren /
maer om dat te eeren ende dat quaet zaet
wt te trecken / 'twelc het goet zaedt hier
wt geworpen heeft. Darquiles heeft ge-
sept: Heer Koninc ghy weet wat woor-
den dat ic v hier af ghesproken hebbe
gheen langhe daghen gheleden / waer
door ghy mercken zult 'tghene dat mijn
Oom v hier ghesept heeft / waerachtich
is / 'twelc ic zelve met mijn ooren gehoort
hebbe alle de valscheyt ende bedroch het
welc v dese twee schalcken ghedaen heb-
ben / v stellende in suspicie tegen Amadis
ende syn ghestachte / ende by al dien dat sy
daer teghens contrarie zegghen willen /
ende dat sy hun door hun outheyt excuse-
ren willen / laet hun sonen dat verant-
woorden die jonc ende sterc zijn. Sy te-
ghen ons tween ende Godt zal de waer-
heyt laten blijcken: Daer zalmen zien
oft sy zulcx zijn / dat sy actie hebben om
Amadis wt uwen dienst te verjaghen
met syn ghestachte / ghelijc als hun Ou-
ders ghesproken hebben. Als hunne so-
nen ghemerct hebben dat hun vader zoo
bloode was om te antwoorden / ende dat
alle de ghene die in 't Palleys waren met
hem loegen om dat hy zo verbaest was /
zoo zijn sy terstont door 't volc ghegaen
met grooter gramschap wt hunnen wech /
den eenen ende den anderen stootende.
Komende voor den Koninc / zoo hebben
sy ghesept: Heer Koninc Angriote en zeyt
niet waer / aengaende 'tghene dat hy ge-
sproken heeft van onsen Vader ende van
Brocadas / daer op zoo zullen wy hem
bevechten. Ziet hier zijn onse panden /
zoo hebben sy den Koninc in synen schoot
gheworpen elc een hantschoen. Agriote
heeft oock syn hantschoen ghepresenteert /
ende zeyde: Heer Koninc daer is mijn

pant/ dat ſylieden hun terſtont gaen wa-
penen/ ende ghy Heer Koninc zult de Ba-
talie aenſien. De Koninc heeft ghe ſeyt:
Den meeſten deel vanden daghe is ghe-
paſſeert / zoo dat den tijt kort is / maer
morghen vroech zoo maect v ghereet om
te kampen/ende wy zullen v in't velt ſtel-
len. Daer na zoo is daer ghekomen een
Ridder die ghenaemt was Adamas / de
ſone van Brocadas / ende vande ſuſter
vā Gandadel/ maer al was hy zeer grof
ende groot van leden ende zeer ſterc / zoo
was hy zeer vileyn van manieren ende
conditien / zoo dat hy van niemant ghe-
acht was ende heeft tot den Koninc ghe-
ſeyt : Heer Koninc ic zeg dat alle 'tghene
'twelc Sarquiles hier ghesproken heeft/
ghelogen is/daer op zal ic hem bevech-
ten / by al dien dat hy zoo ſtout is dat hy
met ſynen Oom in't veldt derf komen.
Sarquiles was hier af zeer verblijt/om
dat hy in't ghezelſchap van ſynen Oom
komen zoude / ende heeft terſtont den
Koninc ſyn pant ghegheven / zegghende
dat hy de batalie begheerde. Doen heeft
de Koninc bevolen dat een ieghelijc tot
ſyn logijs vertrecken zoude. Het welcke
Angriote ende Sarquiles ghedaen heb-
ben / de t'waelf Ridders met hunlieden
nemende. Madaſime met haer Maech-
den hebben oorlof ghenomen aen de Ko-
ninghinne ende aen Oriane. De Konin-
ghinne heeft haer doen gheven een zeer
koſtelijcke Tente daer ſy in ruſten zoude.
De Coninc is ghebleven met Heer Gru-
medan ende met Giontes ſyn Neve / eñ
heeft tot hem doen komen Gandadel eñ
Brocadas tot hunlieden zegghende: Ic
ben grootelijcx verwondert van v-lieden
dat ghy my zoo dicwils te kennen ghe-
geven hebt dat Amadis my verraderije
begheerde te doen om mijn landt te ver-
krijgen ende nu als het bewijs van noo-
de is dat ghy dat zoo ter neder laet val-
len / ende hebt v ſonen in dat proces van
avontueren gheſtelt / die niet en weten
wat recht dat ſy op hun zijde daer aen
hebben. Ghy hebt zeer grootelijcx miſ-
daen teghen Godt ende teghen my ende
my qualijc gheſtelt ghelaten / my doen
verlieſen hebbende alſulcken man ende
alſulcke Ridders/niettemin ghylieden en
zult ongheyuniert niet blijven/want den
rechtveerdighen Rechter die zalſe geven
den ghenen dieſe verdient heeft. Heer
Koninc antwoordde Gandadel/myn ſo-
nen hebben hun ghevoordert denckende
dat het bewijs achter zoude blijven. In-
der waerheyt ſprac Heer Grumedan/ ſy
zijn qualijc bedacht / wāt daer en is noch
en zal gheenen zijn tegen Amadis in de-
ſer zaken/ noch oot in eenighe ander zake
daer hy den Koninc in nuſ dient mocht
hebben. Maer hebt ghylieden daer qua-
de ſuſpitie in ghehadt / dat is teghen alle
reden gheweeſt. Dat noch meer is / de
Duyvels vander Hellen en zouden dat
niet ghedacht hebben/maer al waer't dat
de Koninc v-lieden dede afſlaen duyſent
hoofden ende ghy die hadt / zoo en zoude
hy niet ghewroken worden vande ſchade
die ghy hem ghedaen hebt : Niettemin
ghylieden zult blijven / maer ic bid Godt
dat daer gheen meerder quaet af en ko-
me / maer de zorghe ende den anxt van
v ſonen / die zullen v ſchult draghen ende
v verdienſte. Heer Grumedan ſpraken
ſy / al iſt dat ghy dit aldus voor v neemt
ende wel begheeren zout / wy hopen aen
Godt dat onſe ſonen ons lieder eere ende
hunlieder wel bewaren zullen. Nimmer-
meer moet my Godt deucht doen/ zeyde
Heer Grumedan / oft ic hunlieden meer
goets oft quaets gunnende ben dan ghy
door goeden raet oft quaden (die ghy den
Koninc ghegheven hebt) verdient mocht
hebben. De Koninc heeft verboden dat
ſy daer af niet meer ſpreken en zouden.
Dien nacht zo hebben d'een d'ander hun
wapenen ende hun peerden ghereet ghe-
maect / ende Angriote ende Sarquiles
die hebben dien halven nacht ghewaect
ende ghebeden op een hoochte inde Here-
mitagie die daer by hun Tenten gelegen
was.

was. Des morghens wel vroech zoo hebben hun alle de twaelf Ridders ghewapent / want sy hadden achterdencken op den Coninc om dat sy ghesien hadden dat hy op hunlieden vergramt was / eñ hebben met hun ghenomen Madasime met haer Maechdẽ op hun hackenepen/ teen teghelijc de spne / ende Angriote ende Sarquiles voor hunlieden/ zoo zijn sy in de stadt ghekomen ende voorts op't velt daer de batalie gheschieden zoude/ want de Coninc met alle de Ridders ende meer ander volcx die waren alreede daer ghekomen / ende drp Jugen om te wijsen/ den eenen was de Koninc Arban van Norgalen / d'ander Giontes de Neve van den Koninc / ende den derden Guinorant de fraep lantiebreker. Sy hebben Angriote ende Sarquiles ghestelt op't een eynde van't veldt. Daer na zoo zijn ghekomen Turin ende Corias twee gebroeders ende Adamas hun Neve/ ende hebben hun in't velt ghestelt zeer wel gewapent zijnde/ ende op frisse peerden gedisposeert om kloecke stucken te bedrijven/ en hadde hunlieden niet belet de valsheyt van hun vaders. Aldus staende al ghereet teghen malkanderen / zoo heeft Giontes een Trompet ghesteken die hy in syn handt hadde/ ende de Ridders zijn terstont teghen malkanderen ghereden zoo zeer als de peerden loopen mochten. Corias ende Turin zijn beyde op Angriote ghereden/ ende Adamas op Sarquiles. Turin stac Angriote zoo vreesselijc op synen schilt dat syn lancie in stucken vlooch/ende Angriote raecte Corias op synen schildt zoo fellijcken/ dat hy hem achter vanden peerde dede vallen / ende als hy hem keeren wilde na Turin / zoo zach hy hem staen met syn sweert in syn hant/ maer als hy syn broeder in d'aerde zach ligghen/ zoo is hy met grooter grãschap teghen Angriote ghekomen ende meynde hem boven op synẽ helm te slaẽ/ maer den slach ontviel hem in zulcker manieren dat hy syn peert eenen grooten slach in't hooft gaf / ende een groot stuc daer af slaende met het kaecharnas/ zoo dat hem den toom op de borst ghevallen is/ waer door hy onmachtich werdt/ zoo is Angriote tot hem ghekomen en beyde hun schilden malkanderen ghehoort met zulcker kracht/ dat Turin ter aerden gevallen is zonder verstant. Angriote hem aldus aensiende in't peryckel van syn peerdt/ zoo spronc hy terstont daer af als een die zeer licht was ende kloec / want hy hem menich reyse in alsulcken perijckel gesien hadde. Als hy nu te voet was/ zoo heeft synen schilt vast ghehouden/ syn sweert uitreckende ende is tegen beyde de gebroeders gegaen / die t'zamen stonden / ende zach hoe dat Sarquiles syn Neve vechtende / was teghen Adamas te peerde zeer vreesselijckẽ metten sweerde / zoo is hy by hunlieden ghekomen eñ hebben hem in't midden ghestelt / ende malkanderen met groote sware slaghen slaende als die zeer vroom waren. Maer Angriote die verweerde hem vromelijcken / den eenen synen schildt teghen hem stellende/ ende den anderen mettẽ sweerde teghen slaende / zoo dat hyse dede om draepen / want hy en gaf niet eenen slach te vallen / hy en sloech stucken van hunlieder wapenen dat sy ter aerden vielen/ want als ghy noch ghehoort hebt / dese Ridder was een eñ beste de vroomste/ slaende metten sweerde verre boven yemant die in alle 'tlandt vanden Koninc was / zoo dat hyse binnen korten tijdt in alsulcken staet ghestelt heeft / dat hun schilden maer stucken van spaenderen en waren / ende hun pantsier tot veel plaetsen in stucken gheslaghen dat daer 'tbloet wt liep/ maer hy en was zoo heel niet hy en hadde veel wonden / zoo dat hy veel bloets quijt wert. Sarquiles syn Oom aldus ziende ende dat hy Adamas niet en konde verwinnen / zoo heeft hy hem zelven heel ende al gheavontuert / ende heeft syn peert zeer sterc met sporen ghesteken / ende heeft hem vast by hem ghevoecht/

vocht d'een den anderen met beyde hun armen nemende / een langhe wyle tijdts alſoo treckende ende ſtootende om een teghelyc den ſporen vanden peerde te worpen. Als Angriote hun beyden aldus geſien heeft / zoo is hy terſtont by hun beyden ghekomen om Sarquiles ſecours te doen/op avontuere oft hy onder ghevallen hadde/ende de twee ghebroeders zyn hun na ghevolcht zeer ras / om hunnen Neve by te ſtaen. Binnen deſen tijdt zijn de twee Ridders ter aerden ghevallen/ malkanderen inden arm vaſt houdende/ daer was groote neerſticheyt onder hunlieden/ Angriote om ſyn Neve te beſchermen / ende d'ander om hunlieder Neve/ maer op dat pas zoo bedreef Angriote wonderlijcke ende vrome ſtucken metten ſweerde zoo ſwaren ende vervaerlijcke ſlaghen ſlaende dat de twee ghebroeders (hoe zeer ſy hun ter weere ſtelden oft wat kracht dat ſy ghebruycten) niet en mochten zulcken reſiſtentie doen dat Adamas wt de handẽ van Sarquiles konde ontkomen. Als Gandadel ende Brocadas dit zagen/ (die tot daer toe altijt ghehoopt hadden dat de macht van hunne ſonen ſuſtineren zouden het ghene dat ſy door groote valſcheyt aengerecht hadden) zoo zijn ſy wt de venſter ghegaen daer ſy in laghen met grooter droefheyt ende benautheyt hunder herten. Insghelijcx zoo dede oock de Koninc / want alle den voorſpoet ende goede avontuere vande Ridders die vrienden van Amadis waren/ die was hem leet ende teghen ſyn herte/ ende en wilde niet aenſien de punitie van der doot van hunlieden / noch oock de victorie van Angriote. Maer alle d'ander die daer warẽ/ die warẽ zeer verblijt/om dies wille dat deſe twee Gandadel ende Brocadas hier in deſe weerelt betaelt zouden een luttel vande ſchult die ſy verdient hadden / maer de vier Ridders die in't velt waren die en deden niet anders dan malkanderen groote ende ſware ſlaghen geven waer dat ſy mochten. Maer ten leet niet langhe dat Angriote ende Sarquiles de twee gebroeders zoo mat maecten met zoo veel ſlagen/ dat ſy geen weere meer en konden ghebieden / ende en deden anders niet dan achterwaerts deyſen om eenich ſecours te vindẽ / maer gheen konnende ghevinden / zoo ſloegen ſy zomtijts eenen ſlach ende vloden dan hier dan daer / hopende alſoo hun leven te ſalveren/maer in't eynde zoo waren ſy ter neder gheſlaghen / want ſy niet verdraghen en mochten de ſlaghen van hun vyanden / zoo dat ſy verſlaghen bleven van hunlieder handen met groote blijſchap van d'overſchoone Madaſime eñ vande Ridders wt 'tvaſte Eylant/maer noch aldermeeſt van Oriane ende Mabile / die niet op en hielden van Godt te bidden dat hy hunlieden de victorie verleenen wilde die ſy nu verkregen haddẽ. Daer na heeft Angriote den Jugen gevraecht / oft hem vã noode was iet meer te doen? Sy antwoordden hem dat ſy ghenoech ghedaen hadden om hun eere te voldoen. Zoo hebben de Jugen hunlieden wt den velde ghelept ende hun gezellen hebben die aenveert/ ende zijn met Madaſime gekeert na hun Tenten daer ſy hun van hun quetſueren hebben laten cureren.

Eynde van het tweede Boec vanden Edelen, vromen, ende doorluchtighen Ridder Amadis van Gaule.

